

การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

พระศรีรัชมงคลบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คุณุภินิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตร์คุณุภินิพนธ์

สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2565

การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

พระศรีรัชมงคลบัณฑิต

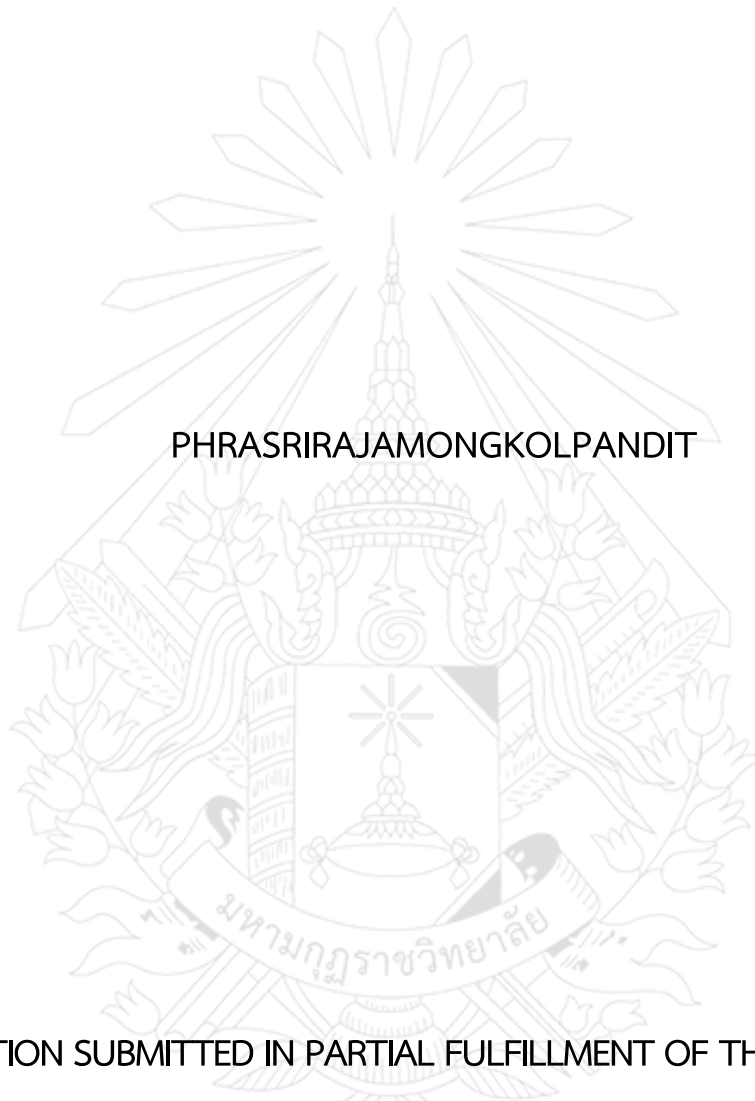
คุณูปการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตร์คุณูปการบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2565

PROMOTION OF VISION IN NATIONAL STRATEGY ACCORDING TO
THERAVĀDA BUDDHIST PHILOSOPHY

PHRASRIRAJAMONGKOLPANDIT

A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DOCTOR DEGREE OF PHILOSOPHY
PROGRAM IN BUDDHISM AND PHILOSOPHY
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2022

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท
ชื่อนักศึกษา : พระศรีรัชมงคลบัณฑิต
ชื่อปริญญา : ศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา : พุทธศาสนาและปรัชญา
ปีพุทธศักราช : 2565
อาจารย์ที่ปรึกษา : พระสุทธิสารเมธี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระสุทธิสารเมธี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :
ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อำพล บุคดาสาร)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา)
(พระสุทธิสารเมธี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ
(พระมหามหวินทร์ ปุริสุตตโม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญร่วม คำเมืองแสน)

กรรมการ
(ดร. กฤตสุชิน พลแสน)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Dissertation Topic : Promotion of Vision in National Strategy According to Theravāda Buddhist Philosophy
Student's Name : Phrasrirajamongkdpandit
Degree Sought : Doctor of Philosophy
Program : Buddhism and Philosophy
Anno Domini : 2022
Advisor : Phra Sutthisanmethi, Asst. Prof. Dr.

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Doctor Degree of Philosophy (Buddhism and Philosophy)

Acting Dean of Graduate School *P. Sutthisanmethi*
.....
(Phra Sutthisanmethi, Asst. Prof. Dr.)

Dissertation Committee :
Chairman *Amphon Buddasarn*
.....
(Assoc. Prof. Dr. Amphon Buddasarn)

Member (Advisor) *P. Sutthisanmethi*
.....
(Phra Sutthisanmethi, Asst. Prof. Dr.)

Member *Phramaha Maghavin Purisuttamo*
.....
(Phramaha Maghavin Purisuttamo, Asst. Prof. Dr.)

Member *Boonruam Khammuangsaen*
.....
(Assoc. Prof. Dr. Boonruam Khammuangsaen)

Member *Dr. R. Ponsen*
.....
(Dr. Kitsuchin Ponsen)

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	: การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท
ชื่อนักศึกษา	: พระศรีรัชมมงคลบัณฑิต
ชื่อปริญญา	: ศาสตราจารย์บัณฑิต
สาขาวิชา	: พุทธศาสนาและปรัชญา
ปีพุทธศักราช	: 2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	: พระสุทธิสารเมธี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน 2) ศึกษาหลักพุทธปรัชญาเถรวาทที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 3) บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท 4) นำเสนอองค์ความรู้ใหม่เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพเครื่องมือวิจัย คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา 5 รูป/คนกลุ่มข้าราชการ 5 คน กลุ่มนักวิชาการแผนยุทธศาสตร์ชาติ 5 คน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี 2 คน รวมจำนวน 17 รูป/คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ สรุปผลและนำเสนอรายงานการวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1) วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ เน้นส่งเสริมความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ทางกายภาพเพื่อความเจริญเติบโตพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทางการค้า ทางการเมืองมากกว่า ส่วนด้านจิตใจควรมีการส่งเสริมหลักพุทธปรัชญาเถรวาทให้เด่นชัด

2) หลักพุทธปรัชญาเถรวาทที่นำมาส่งเสริม เพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน อย่างแท้จริงทั้งทางกายภาพและทางจิตใจ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา

3) การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทบูรณาการกันได้ดังนี้ (1) ศีล ส่งเสริมความมั่นคง (2) สมาธิ ส่งเสริมความมั่งคั่ง และ (3) ปัญญา ส่งเสริมความยั่งยืน

4) องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้ เรียกว่า “PAU MODEL” ซึ่งได้แก่ (1) ส่งเสริมความมั่นคงด้วย Precept คือ ความเป็นพื้นฐานแห่งคุณงามความดี ความเป็นปกติของมนุษย์ทั่วไปและข้อห้าม กฎระเบียบของสังคม (2) ส่งเสริมความมั่งคั่ง ด้วย Attention คือ ความสงบร่มเย็นของจิตใจทำให้สามารถคิดอย่างสร้างสรรค์ และความมุ่งมั่นตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และ (3) ส่งเสริมความยั่งยืนด้วย Understanding คือ ความรอบรู้ในการดำเนินชีวิตรวมถึงความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก และความฉลาดเฉลียวแหลมในหนทางที่จะสร้างความเจริญได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ พุทธปรัชญาเถรวาท

ABSTRACT

Dissertation Topic	: Promotion of Vision in National Strategy According to Theravāda Buddhist Philosophy
Student's Name	: Phrasrirajamongkolpandit
Degree Sought	: Doctor of Philosophy
Program	: Buddhism and Philosophy
Anno Domini	: 2020
Advisor	: Phra Sutthisanmethi, Asst. Prof. Dr.

The objectives of this thesis are: 1) to study the vision in National Strategies in Stability, Prosperity, and Sustainability, 2) to study Buddhist philosophy which promotes vision in national strategy, 3) to integrate the promotion of vision in national strategy with Theravāda Buddhist philosophy, and 4) to present new knowledge on “Promotion of vision in National strategy according to Theravāda Buddhist Philosophy”. The research is a qualitative research and the data were collected by in-depth interviews with 5 Buddhist scholars, 5 civil servants, 5 scholars of the National Strategic Plan, and 2 experts in 20 Years National Strategic Planning. The data were analyzed by content analysis and the results of synthesis contents were presented in descriptive method.

The results showed that:

1) A vision in National Strategies was focused on promoting Physical stability, Prosperity and Sustainability for growth and development in Economics, Society and Politics more than mental development. Mental development should be promoted by Theravāda Buddhist philosophy.

2) The principles of Theravāda Buddhist philosophy to promote Stability, Prosperity and Sustainability of materials and mind are Sila, Samadhi and Panna.

3) Integration to promotion of vision in national strategy according to Theravāda Buddhist philosophy can be done as follows: (1) Stability is promoted by Precepts, (2) Prosperity is promoted by Attention, and (3) Sustainability is promoted by Understanding.

4) A new body of knowledge gained from this research is called “PAU MODEL”, which is (1) promotion Stability with Precept namely the foundation of virtue, common

humanity, laws and regulations of society, (2) promotion Prosperity with Attention namely peace of mind enabling creative thinking and concentration to the goals set, and (3) promotion Sustainability with Understanding namely knowledge of lifestyle, and knowledge of transference of the world situation and geniuses in creating sustainable prosperity.

Keywords : Vision in national strategy, Promotion of vision in National strategy, Theravāda Buddhist Philosophy

กิตติกรรมประกาศ

ดุชฎินิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือ ผู้วิจัยขออนุโมทนา
ขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้
ด้านพุทธศาสนาและปรัชญา ระดับปริญญาเอก

ขอขอบพระคุณอธิการบดี และคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้อำนวยความสะดวกในการศึกษา
ตลอดหลักสูตร ขออนุโมทนาขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ระดับดุชฎินิพนธ์ สาขาวิชา
พุทธศาสนาและปรัชญา ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบดุชฎินิพนธ์ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับ
ความถูกต้องของเนื้อหาในเล่มดุชฎินิพนธ์ด้วยดี

ขอขอบคุณ พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร. ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาดุชฎินิพนธ์
ที่ได้ให้คำปรึกษาตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข
เนื้อหาของดุชฎินิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

ขออนุโมทนาขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้อำนวยความสะดวกด้วยดีเสมอมา
ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาเอกทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขออนุโมทนาขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ที่คอยห่วงใยให้การ
สนับสนุนและเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงสำเร็จการศึกษา

คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากดุชฎินิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการะบูชา
คุณพระศรีรัตนตรัย คุณบิดามารดา อาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และขอแผ่คุณ
ความดีนี้ให้แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทุกรูปทุกนามด้วยเทอญ

พระศรีรัชมมงคลบัณฑิต

สารบัญย่อ

พระไตรปิฎกที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในการเขียนดัชนีพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ พ.ศ. 2559 ในการอ้างอิง โดยมีคำย่อและคำเต็ม เรียงตามลำดับ ดังนี้

คำย่อ		คำเต็ม	
พระวินัยปิฎก			
วิ.มหา.	=	วินัยปิฎก	มหาวิภังค
พระสุตตันตปิฎก			
ที.สี.	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย สีลวคค
สั.ส.	=	สุตตันตปิฎก	สัยัตตนิคาย สคาถวคค
อง.อฎฐก	=	สุตตันตปิฎก	องคุดตตนิคาย อฎฐกนิปาต
ขุ.ธ.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิคาย ฌมมปท

รูปแบบที่ใช้สำหรับอ้างอิงตัวเลขที่อยู่หลังคำย่อของคัมภีร์

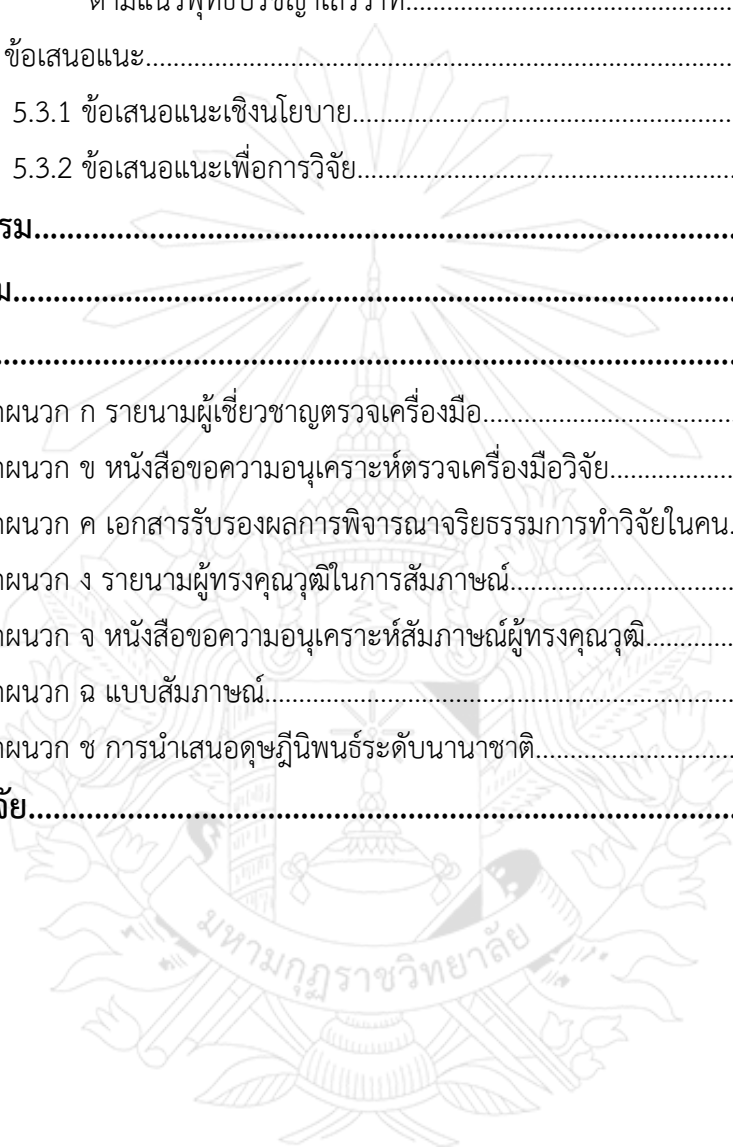
แบบ 3 ตอน คือ เล่ม/ข้อ/หน้า ใช้อ้างอิงพระไตรปิฎก เช่น วิ.มหา. 4/1654/520 หมายถึง วินัยปิฎก มหาวิภังค เล่มที่ 4 ข้อที่ 1654 หน้าที่ 520 เป็นต้น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญคำย่อ.....	ฌ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
1.8 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	18
1.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	19
2 วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน.....	20
2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ.....	21
2.2 ความเป็นมาในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ.....	22
2.3 เหตุผลสำคัญที่ต้องมียุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี.....	23
2.3.1 หลักการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี.....	25
2.3.2 การกำหนดตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์.....	26
2.3.3 การประเมินยุทธศาสตร์.....	27
2.4 ประโยชน์ที่จะได้รับจากยุทธศาสตร์ชาติ.....	27
2.5 ความหมายของวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน.....	28

2.6	กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี.....	30
2.7	หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12.....	32
2.7.1	ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12.....	35
2.7.2	ทฤษฎีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	35
2.8	ปัญหาอุปสรรคการดำเนินการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ.....	41
2.8.1	ปัญหาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร.....	41
2.8.2	ปัญหาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์.....	44
2.9	สรุป.....	45
3	หลักพุทธปรัชญาเถรวาทที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ.....	47
3.1	แนวคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญาเถรวาท.....	47
3.2	วิสัยทัศน์การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท.....	50
3.3	ยุทธศาสตร์การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท.....	50
3.3.1	ศีลส่งเสริมความมั่นคง.....	55
3.3.2	สมาธิส่งเสริมความมั่งคั่ง.....	57
3.3.3	ปัญญาส่งเสริมความยั่งยืน.....	59
3.4	สรุป.....	60
4	บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท.....	62
4.1	บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท.....	64
4.1.1	วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความมั่นคง.....	65
4.1.2	วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความมั่งคั่ง.....	72
4.1.3	วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความยั่งยืน.....	76
4.2	บูรณาการศีลเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่นคง.....	79
4.3	บูรณาการสมาธิเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่งคั่ง.....	84
4.4	บูรณาการปัญญาเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความยั่งยืน.....	88
4.5	สรุป.....	92
5	สรุปผล อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	94
5.1	สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย.....	94
5.1.1	วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ.....	94
5.1.2	หลักพุทธปรัชญาเถรวาทที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ.....	97
5.1.3	บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท.....	98
5.1.4	อภิปรายผล.....	100

5.2 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย.....	101
5.2.1 ที่มาขององค์ความรู้ใหม่.....	101
5.2.2 แนวทางการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่.....	101
5.2.3 องค์ความรู้ใหม่ของการบูรณาการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท.....	103
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	105
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	106
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย.....	106
บรรณานุกรม.....	108
บุคลากร.....	113
ภาคผนวก.....	115
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ.....	116
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย.....	118
ภาคผนวก ค เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน.....	124
ภาคผนวก ง รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์.....	126
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	130
ภาคผนวก ฉ แบบสัมภาษณ์.....	148
ภาคผนวก ช การนำเสนอคุณิพนธ์ระดับนานาชาติ.....	151
ประวัติผู้วิจัย.....	153

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	19
ภาพที่ 5.1 PAU6 MODEL.....	105

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ก่อนที่จะมียุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี โดยเริ่มนับจากปี พ.ศ. 2561-2580 นั้น ประเทศไทยได้มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพื่อให้สังคมเกิดความสันติสุข มีความเจริญมั่นคงและก้าวหน้าโดยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนทุกชั้นตอนอย่างเป็นระบบ และเรียกชื่อว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งประเทศไทยได้มีการริเริ่มจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจของชาติมาครั้งแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 ในสมัยรัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 ในปี พ.ศ. 2504 ซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้มีระยะเวลาของแผน 6 ปี ส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่อ ๆ มาจะมีระยะเวลาของแผน 5 ปี หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนก็คือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปัจจุบันประเทศไทยโดยรัฐบาลไทยกำลังอยู่ในช่วงการใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ฉบับที่ 1-11 เริ่มจากช่วง พ.ศ. 2504 - 2559 นับเป็นเวลา 50 กว่าปี ประเทศไทยก็ได้มีการพัฒนาไปหลายด้าน เช่น สร้างทางรถยนต์ ทางรถไฟ ประปา ขยายไฟฟ้า และสร้างเขื่อน จัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค การลงทุนของชาวต่างชาติและพัฒนาการผลิตทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม กระจายการศึกษา และการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง การลดอัตราการเพิ่มของประชากรเป็นครั้งแรกให้เหลือร้อยละ 2.5 ต่อปี การฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ส่งเสริมการลงทุนและการจ้างงาน ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เน้นสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยเน้นการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง การแก้ไขปัญหาความยากจน แก้ไขปัญหาการว่างงาน และเร่งการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม พื้นฟูฐานะทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ลดการขาดดุลการค้า เร่งระดมเงินออม

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และกระจายอุตสาหกรรมไปยังส่วนภูมิภาค การปรับปรุงระบบการผลิตและการตลาดเพื่อให้การส่งออกสินค้าไทยสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ เน้นพัฒนาอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมควบคู่กันไป เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การสร้างความสมดุลทางเศรษฐกิจควบคู่กับสังคม เน้นรักษาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมให้เติบโตอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพโดยพัฒนาการผลิตทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการส่งออก การเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการ

พัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพความสามารถในด้านต่าง ๆ เน้นการพัฒนาที่ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมี “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดทางสายกลาง ความพอประมาณ และความมีเหตุผล เพื่อให้ประเทศรอดพ้นวิกฤติและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน พื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศให้มีประสิทธิภาพ ทั้งภาคการเงินและการคลัง การกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศให้มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” และวิสัยทัศน์ในแผนพัฒนาฉบับต่อมาว่า “ประเทศมีความมั่นคงเป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” เรื่อยมาจนถึงและแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เริ่มประกาศใช้ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2559 - 30 กันยายน 2564 มีวิสัยทัศน์ คือ สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

นับถึงปัจจุบันประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติถึง 12 ฉบับ ปัญหาสำคัญคือแต่ละครั้งเมื่อมีรัฐบาลใหม่ทั้งที่มาจากระบบการเลือกตั้งและมาจากระบบพิเศษก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำในการบริหารประเทศก็จะนำเอานโยบายที่หาเสียงไว้หรือนโยบายที่ตนกำหนดไว้มาขับเคลื่อนประเทศในทันที โดยไม่ให้ความสำคัญถึงนโยบายและโครงการที่รัฐบาลก่อนหน้าทำไว้ว่าเป็นอย่างไร แต่ก็มีบางนโยบายของรัฐบาลก่อนที่นำมาทำต่อโดยการเปลี่ยนชื่อ ทำให้ประเทศไทยขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาประเทศ นั่นจึงกลายเป็นที่มาของร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เริ่มจากปี พ.ศ. 2561-2580 ถูกคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดไว้ว่า ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและ เป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ¹

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาตั้งแต่ พ.ศ. 2504 จนถึงปัจจุบัน จำนวน 12 แผน จนมาเกิดมียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และถูกประกาศใช้ ณ วันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ซึ่งเมื่อศึกษาดูก็จะพบว่าส่วนมากจะเน้นการพัฒนาด้านวัตถุแต่ขาดการพัฒนาด้านจิตใจอย่างจริงจัง ผลลัพธ์ที่ต้องการจึงไม่เป็นไปตามที่กำหนดเป้าหมาย เช่น กำหนดว่า จะแก้ไขปัญหาความยากจนในสังคมไทย แต่ปัจจุบันสังคมไทยยังมีคนจนจำนวนมากนับเป็นจำนวนมากกว่า 10 กว่าล้านคน ความเหลื่อมล้ำในสังคมก็ยังมีอยู่ในสภาพที่สูงมาก ปัญหาด้านความมั่นคงภายในและปัญหาอื่น ๆ ก็ยังมีปรากฏให้เห็นอยู่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” นั้น ที่จะประสบความสำเร็จดังที่กำหนดไว้นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ความมั่นคงก็ดี ความมั่งคั่งก็ดี ความยั่งยืนก็ดี มีเงื่อนไขที่สำคัญอยู่หลายประการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จทั้งที่เป็นปัจจัยภายนอกคือนอกตนเอง

¹กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี.

และปัจจัยภายในซึ่งหมายถึงในตนเอง คำว่าในตนเองนี้ก็หมายถึงในตัวตนของคนไทยทุกคน ซึ่งมีความแตกต่างกันมากมายทั้งด้านภูมิประเทศ อาชีพการงาน การนับถือศาสนา ความเชื่อในชนเผ่า การมีความแตกต่างกันแห่งชาติพันธุ์ ความแตกต่างกันด้านการศึกษา ด้านสภาพแวดล้อม และอื่น ๆ อีกมากมายที่เป็นสาเหตุสำคัญอันจะนำพาให้ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ไปถึงจุดหมายปลายทางภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ได้หรือไม่

ปัจจัยที่ประเด็นสำคัญที่สุดซึ่งจะทำให้วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางหรือบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ภายในกรอบระยะเวลานั้นก็คือจิตใจ คำว่า ทศนคติก็ดี อารมณ์ความรู้สึกก็ดี มโนธรรมก็ดี จิตสำนึกก็ดี ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ล้วนมาจากจิตใจทั้งนั้น คงจะปฏิเสธไม่ได้ว่า จิตใจเป็นสิ่งสำคัญซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาควบคู่กันไปกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ซึ่งถ้าหากทรัพยากรบุคคลซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทุกด้าน ไม่ได้รับการพัฒนาหรือได้รับการพัฒนาบ้างแต่น้อยมาก ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ก็เกิดขึ้นและยั่งยืนไม่ได้เลย ถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดกฎหมาย กฎเกณฑ์ สร้างระบบ ระเบียบ กติกา ต่าง ๆ ไว้มากมาย แต่ถ้าบุคคลยังขาดการพัฒนาจิตใจอย่างจริงจัง อะไร ๆ ต่าง ๆ ที่กำหนดหรือสร้างเกณฑ์เอาไว้ในที่สุดแล้วก็จะล้มเหลว

พระพุทธศาสนาแม้ว่าโดยเนื้อแท้แล้วจะเป็นหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าผู้ตรัสรู้ชอบได้ด้วยตนเอง แต่ถ้าเป็นเพียงชั้นของการศึกษาหาความรู้ในหลักคำสอนของพุทธศาสนานั้น เราจะเรียกว่าพุทธปรัชญาก็คงไม่ใช่เรื่องผิดเพราะปรัชญาเป็นเรื่องของแนวความคิดของนักคิดหรือนักปรัชญา แม้พระสัมมาพุทธเจ้าพระองค์จะไม่ใช่นักคิดเหมือนนักปรัชญาทั่ว ๆ ไปโดยตรงแต่พระองค์ก็ทรงเป็นสุดยอดหรือผู้นำในกลุ่มที่เป็นนักคิด และยังไม่ปรากฏว่ามีใครกล้าเรียกพระองค์ว่านักปรัชญา แต่เมื่อว่าด้วยคำสอนของพระองค์ที่นำมาขบคิดเพื่อเป็นแนวทางแห่งดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมหรือ นำคำสอนของพระพุทธองค์มาเพื่อแก้ไขปัญหาในรูปแบบที่ต่างกันออกไป จะกล่าวว่าคำสอนในลักษณะนี้เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของปรัชญาซึ่งท่านผู้รู้ทั้งหลายในอดีตบัญญัติให้มีชื่อว่าพุทธปรัชญา ก็ได้ ซึ่งพุทธปรัชญาหมายถึงความรู้อันประเสริฐที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แล้วหรือหลักแห่งความรู้และความจริงในพระพุทธศาสนา ปรัชญาในพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทนั้นเรียกว่าพุทธปรัชญาแสดงถึงหลักแห่งความรู้และความจริงในพระพุทธศาสนาไว้อย่างมากมายหลายประเด็นถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์แบบ รวมถึงในส่วนองวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ที่ว่า มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน นี้ด้วย

ดังนั้นความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน จึงจำเป็นจะต้องผูกติดหรือยึดโยงอยู่กับการพัฒนาจิตใจของบุคคลตามแนวทางของพุทธปรัชญาก่อน เพราะจิตใจของคนนั้นมีความสำคัญมากในทุกเหตุการณ์ทุกเรื่องราว เป็นผู้นำทุกสถานการณ์ คนเรานั้นที่ทำอะไรได้สำเร็จด้วยดี จุดเริ่มต้นของการกระทำนั้นก็คือจิตใจนั่นเอง คนที่ไม่มีจิตใจคือคนตายย่อมทำอะไรไม่ได้เลย ดังคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่า ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐที่สุด สำเร็จแล้วแต่ใจ ถ้าบุคคลมีใจอันโทษประทุษร้ายแล้ว กล่าวอยู่ที่ตาม ทำอยู่ที่ตาม ทุกข์ย่อมไปตามบุคคลนั้น เพราะทุจริต 3 อย่างนั้น เหมือนล่อหมกไปตาม

รอยเท้าโคผู้ลากเกวียนไปอยู่ ฉะนั้น และว่า ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐที่สุด สำเร็จแล้วแต่ใจ ถ้าบุคคลมีใจผ่องใส กล่าวอยู่ที่ตาม ทำอยู่ที่ตาม สุขย่อมไปตามบุคคลนั้นเพราะสุจริต 3 อย่างนั้น เหมือนเงามีปกติไปตาม ฉะนั้น²

คำสอนของพระพุทธเจ้าตรงนี้ชี้ให้เห็นว่า ธรรมทั้งหลายซึ่งหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างทุกเรื่องราวทุกเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับคน มีจิตใจเป็นหัวหน้าคือเป็นตัวนำหรือผู้นำ มีใจประเสริฐที่สุดก็คือมีจิตใจเป็นใหญ่ และสำเร็จมาจากใจทั้งนั้น ถ้าจิตใจชั่วร้ายจะพูดจะทำก็ชั่วร้าย เพราะจิตใจชั่วร้าย การกระทำที่ชั่วร้าย คำพูดที่ชั่วร้าย นั้น ความทุกข์ย่อมจะติดตามเขาไป ในทางตรงกันข้าม ถ้าจิตใจดีแล้วจะพูดก็ดี จะทำก็ดี เพราะการกระทำที่ดี คำพูดที่ดี นั้น ความสุขย่อมจะติดตามเขาไป

พุทธปรัชญาที่สามารถนำมาส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในงานวิจัยนี้ก็คือ ศิลปสมาธิ ปัญญา โดยการนำเอาศิลปมาส่งเสริมความมั่นคง นำเอาสมาธิมาส่งเสริมความมั่งคั่ง นำเอาปัญญามาส่งเสริมความยั่งยืน วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน นี้ หากขาดการนำเอาหลักพุทธปรัชญาเข้ามาสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจังก็เป็นการยากยิ่งนักที่จะทำให้ประสบความสำเร็จได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ก็เพราะว่ามนุษย์ทุกคนทุกเพศทุกวัยมีสิ่งสำคัญอยู่ที่ภายในจิตใจ และพุทธปรัชญาย่อมเป็นอุปกรณ์เครื่องมือชั้นดีในการพัฒนาจิตใจของมนุษย์ทุกคนอย่างถูกต้อง ถูกทาง สมบูรณ์ ครบถ้วน และเมื่อคนไทยได้รับการส่งเสริมในด้านการพัฒนาจิตใจด้วยเครื่องมือคือ พุทธปรัชญาแล้วก็จะเป็นการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติไปพร้อม ๆ กัน การที่จะทำให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน แก่คนไทยและประเทศไทยจึงเป็นเรื่องที่สามารถประสบความสำเร็จได้จริง ซึ่งอาจจะไม่ต้องใช้ในกรอบระยะเวลาถึง 20 ปีก็ได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา” เพื่อนำเสนอรูปแบบและองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามแนวพุทธปรัชญา ซึ่งเป็นแนวทางที่จะทำให้พุทธปรัชญาได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ อันจะนำมาซึ่งประโยชน์และความสุขอย่างถาวรแก่ประชาชนชาวไทยสืบต่อไป

1.2 คำถามวิจัย

- 1.2.1 วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นอย่างไร
- 1.2.2 หลักพุทธปรัชญาเถรวาทมีส่วนส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ อย่างไร
- 1.2.3 บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ได้อย่างไร
- 1.2.4 ความรู้ใหม่เรื่องการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท เป็นอย่างไร

²ช.ธ.25/11/15.

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
- 1.3.2 เพื่อศึกษาหลักพุทธปรัชญาเถรวาทที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ
- 1.3.3 เพื่อบูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท
- 1.3.4 เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท”

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบมีการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านเอกสาร ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ พ.ศ. 2559 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ลักษณะข้อมูลทั่วไปของวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติสภาพปัญหา หลักพุทธปรัชญาเถรวาทที่มีส่วนส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ วิธีการนำหลักพุทธปรัชญาเถรวาทมาบูรณาการกับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ

1.4.3 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา 5 รูป/คน (สำหรับองค์ความรู้ด้านพุทธปรัชญาเถรวาท โดยต้องมีคุณสมบัติ คือ (1) เป็นผู้ทรงความรู้ ด้านพุทธปรัชญาเถรวาทและเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการในแวดวงพระพุทธศาสนาและปรัชญา และ (2) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์) กลุ่มข้าราชการ 5 คน (สำหรับองค์ความรู้ด้านแนวทางการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) 20 ปี โดยต้องมีคุณสมบัติ คือ (1) เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติงานมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี และ (2) เป็นผู้นำของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการนำยุทธศาสตร์ชาติไปปฏิบัติในหน่วยงาน) กลุ่มนักวิชาการแผนยุทธศาสตร์ชาติ 5 คน (สำหรับองค์ความรู้ด้านวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) 20 ปี มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยต้องมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ทรงความรู้และมีประสบการณ์การทำงานด้านนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) 20 ปี) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี 2 คน (สำหรับองค์ความรู้ด้านวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) 20 ปี มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยต้องมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ทรงความรู้และมีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) 20 ปี) รวมจำนวน 17 รูป/คน

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบมีการสัมภาษณ์ มีทั้งการศึกษาแบบเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. สืบหาข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) โดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลจากหลักฐานสำคัญ คือ พระไตรปิฎก

2. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) เป็นการสำรวจเอกสาร (Review Literature) โดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตำรา งานวิจัย เว็บไซต์ วารสาร และงานเขียนที่เกี่ยวข้องที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการและผู้ทรงความรู้

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธปรัชญาเถรวาทเพื่อการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับพุทธปรัชญาเถรวาทที่มีส่วนในการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ พร้อมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อสรุปผลของการค้นคว้าด้านเอกสารและจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อทราบถึงวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และพุทธปรัชญาเถรวาทที่นำมาส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ

5. บูรณาการข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิ พร้อมทั้งสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบเจาะกับผู้คุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธปรัชญาเถรวาทเพื่อการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่

6. นำเสนอแนวทางและสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรูปแบบเรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท”

7. นำเสนอบทสรุปและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยเกี่ยวกับบูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.6.1 ทำให้ทราบวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

1.6.2 ทำให้ทราบหลักพุทธปรัชญาเถรวาทที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ

1.6.3 ทำให้ทราบวิธีการบูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

1.6.4 ทำให้ได้รูปแบบและองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท นี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา ดังต่อไปนี้

1.7.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ผู้วิจัยได้นำมาประกอบการศึกษาและใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย มีดังต่อไปนี้

พลเอก ดร.มนตรี ศุภภาพรและคณะ ได้สรุปวิสัยทัศน์อนาคตประเทศไทยพุทธศักราช 2570 อนาคตที่พึงปรารถนาประเทศไทยในปี พศ. 2570 ว่า เป็นช่วงที่ประเทศอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์อย่างเต็มที่ เนื่องจากในทศวรรษที่ผ่านมาองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ตลอดจนหน่วยงานของสหประชาชาติหลายหน่วยงานได้กำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะควบคุมเศรษฐกิจของโลกให้มีมาตรฐานสูงและเพื่อประโยชน์แก่ประเทศที่มีความเจริญเติบโตมาก ทำให้การแข่งขันทางเศรษฐกิจของทุกประเทศทั่วโลกรุนแรงขึ้น และแม้ว่าการรวมตัวในทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียนในระยะที่ผ่านมาจะประสบความสำเร็จอย่างดี แต่ยังไม่เพียงพอที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ประเทศสมาชิกให้สามารถเข้าแข่งขันในตลาดโลกได้จึงมีความพยายามที่จะรวมตัวกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นเป็นผลให้เกิดสหภาพอาเซียน (ASEAN UNION : AU) ขึ้นคล้ายกับสหภาพยุโรป (EUROPEAN UNION : EU) ปัจจุบัน

การเกิดสหภาพอาเซียนเป็นผลให้มีรัฐบาลร่วมของอาเซียนอย่างหลวม ๆ เพื่อจัดการด้านการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศโดยเฉพาะระบบการรักษาความมั่นคงของภูมิภาคร่วมกันจะเกิดขึ้น เพื่อลดค่าใช้จ่ายทางทหารของประเทศต่าง ๆ ลง ทำให้ความขัดแย้งด้านชายแดนระหว่างประเทศลดลงด้วย การเดินทางของประชาชนระหว่างประเทศสมาชิกในกลุ่มได้รับสิทธิพิเศษที่มีเพียงบัตรผ่านแดนก็สามารถอยู่ในประเทศอื่นและสามารถทำธุรกิจของตนเองได้เป็นระยะเวลานาน ระบบการค้าระหว่างประเทศมีประสิทธิภาพและการเข้าออกของสินค้าค่อนข้างเสรี ระบบการเงินจะสามารถใช้เงินตราสกุลเดียวกันได้ทุกประเทศ ระบบโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศทันสมัยมากขึ้นและใช้กันแพร่หลายเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งสหภาพภาษาที่ใช้เป็นสากลทั่วไปคือภาษาอังกฤษ

อย่างไรก็ตาม สหภาพอาเซียนจะทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมาวัฒนธรรมศีลธรรมและเอกลักษณ์ของชาติสมาชิกจะถูกรบกวนจากความหลากหลายของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ความทันสมัย

และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ประเทศสมาชิกจะต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้โดยไม่ถูกกลืนไปกับสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในสหภาพอาเซียนได้³

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวิสัยทัศน์ จึงพอสรุปได้ว่า วิสัยทัศน์คือสิ่งที่มนุษย์ต้องการหรือมุ่งหวังจะให้เกิดขึ้นในอนาคต หรือเป็นเป้าหมายที่มีลักษณะกว้าง ๆ โดยมีได้กำหนดวิธีการไว้เป็นข้อความทั่วไป มีไว้เพื่อกำหนดทิศทางของภารกิจต้องการจะเป็นอย่างไรในอนาคต อาจเกิดจากคน ๆ เดียวก็ได้ หรืออาจเกิดจากการระดมความคิดก็ได้ เป็นคำที่เข้ากันได้กับภาษาบาลีว่า ทีฆสสุตี แปลว่า มีปกติมองไปไกล ๆ โดยมากแล้ววิสัยทัศน์จะใช้กับงานบริหารองค์กรทุกขนาดที่มีสมาชิกตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป

ส่วนคำว่า “ยุทธศาสตร์” มีท่านผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน เช่น Certo และ Coulter กล่าวว่า คำว่า ยุทธศาสตร์ (Strategy) ถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกในวงการทหาร และการทำสงครามที่เกี่ยวข้องกับการรบ หมายถึง วิชาว่าด้วยการพัฒนา และการใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยา และกำลังรบทางทหารตามความจำเป็นทั้งในยามสงบและสงคราม ต่อมาเมื่อได้มีการนำคำว่า “ยุทธศาสตร์” มาใช้ทางด้านอื่น ๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น โดยเฉพาะทางด้านการบริหารองค์กร ซึ่งหมายถึง วิธีการดำเนินงาน หรือแนวทางการปฏิบัติในการใช้ทรัพยากรขององค์กร และมาตรการขององค์กร เพื่อสร้างโอกาส และป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ขององค์กร อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร⁴ ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาประเทศคือ ประเทศชาติมั่นคงประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรมฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์คือ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ยุทธศาสตร์ชาตินำไปสู่การปฏิบัติโดยการถ่ายทอดผ่านแผนระดับที่ 2 และแผนระดับที่ 3 ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ซึ่งแผนระดับที่ 2 ในส่วนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 ประเด็น เป็นการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาตลอดระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติทั้งในระดับประเด็นและระดับแผนแม่บทย่อย รวมทั้งมีการกำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุตามตัวชี้วัดที่กำหนดแบ่งเป็น 4 ห้วงการพัฒนา ห้วงละ 5 ปี⁵

³พลเอก ดร.มนตรี ศุภาพรและคณะ, *วิสัยทัศน์อนาคตประเทศไทยพุทธศักราช 2570*, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, 2541), หน้า 7-8.

⁴Certo Samuel C. and Peter J. Paul. *Strategic Management : Concept and Applications*. (New York : Mcgraw-Hill, 1991), p 17.

⁵รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปี 2562, หน้า 5.

ยุทธศาสตร์ชาติได้สรุปแนวทางการพัฒนาประเทศไทยไว้ว่า ภายใต้เงื่อนไขโครงสร้างประชากรโครงสร้างเศรษฐกิจ สภาพสังคม สภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อมและปัจจัยการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาที่รอบคอบและครอบคลุม อย่างไรก็ตาม หลายประเด็นพัฒนาเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการปรับตัวซึ่งจะต้องหยั่งรากลึกกลงไปถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง การขับเคลื่อน การพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาคตจึงจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ในระยะยาวที่ต้องการบรรลุพร้อมทั้งแนวยุทธศาสตร์หลักในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างเป็นบูรณาการบนพื้นฐานประชาธิปไตย เพื่อยกระดับจุดแข็งและจุดเด่นของประเทศ และปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนและจุดด้อยต่าง ๆ อย่างเป็นระบบโดยยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นเป้าหมายใหญ่ในการขับเคลื่อนประเทศและถ่ายทอดไปสู่แผนในระดับอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจและพื้นที่ซึ่งรวมถึงพื้นที่พิเศษต่าง ๆ อาทิ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อให้การพัฒนาประเทศสามารถดำเนินการได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน⁶ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศไทยมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

1. ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
2. ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้
3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
4. ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
5. ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
6. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอ

⁶ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา), หน้า 4

ภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ⁷

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จึงสรุปได้ว่ายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ก็คือการมีเป้าหมายหรือเข็มทิศในการพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าตามหลักปรัชญาที่ว่า ให้ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดระยะเวลาไว้ 20 ปี เริ่มนับจาก พ.ศ.2561 - พ.ศ. 2580

นอกจากนี้ยังมีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพุทธปรัชญาซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประกอบการศึกษาและใช้เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย มีดังต่อไปนี้

สุนทร ฦ รังษีแสดงทัศนะเกี่ยวกับพุทธปรัชญาว่า พุทธปรัชญา ได้แก่ หลักคำสอนเกี่ยวกับความจริง(สัจธรรม) และหลักปฏิบัติ(จริยธรรม) บางประการของพระพุทธศาสนาที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ด้วยการใช้เหตุผลตามวิธีการของปรัชญา ตามคำนิยามนี้หมายความว่า จะจำกัดวงอยู่ในส่วนที่เป็นศาสนธรรมของพระพุทธศาสนาเท่านั้นจะไม่รวมไปถึงส่วนที่เป็นศาสนา ศาสนบุคคล ศาสนพิธี และศาสนสถานด้วย เว้นเสียแต่ว่าส่วนต่าง ๆ เหล่านี้จะไปเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์ด้วยการใช้เหตุผลเชิงปรัชญาด้วยเท่านั้น

นอกจากนี้ท่านยังอธิบายต่อไปว่า หลักคำสอนพื้นฐานทางพุทธปรัชญาก็คือธรรมะซึ่งมีความหมาย 4 ประการ คือ (1) หมายถึง ธรรม มีความหมายกว้างที่สุดครอบคลุมทุกสิ่งที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือสิ่งเหนือธรรมชาติ (2) หมายถึง ธรรมชาติหรือกฎแห่งเหตุและผล หมายถึงกฎที่ควบคุมความเป็นไปในธรรมชาติ อันได้แก่ กฎแห่งเหตุและผล (3) หมายถึง ความดีความถูกต้องหรือความชอบ (4) หมายถึงคำ สอนของพระพุทธเจ้าที่รวบรวมไว้ในพระไตรปิฎก⁸

ดร.เดือน คำดี ได้แสดงทัศนะต่อพุทธปรัชญาหลายแง่มุม เช่น พุทธปรัชญาในฐานะเป็นปฏิบัตินิยม คำสอนของพระพุทธองค์มีธรรมชาติแห่งความจริงทางปฏิบัติผู้จะบรรลุสัจธรรมในพุทธปรัชญาได้จะต้องลงมือปฏิบัติตามศีล สมาธิ ปัญญา หรือมรรคมงคล 8 เพราะคำสอนของพระพุทธองค์เป็นความจริงอันสามารถพิสูจน์ได้ทุกเมื่อไม่ติดอยู่กับกาลและเทศะ อันบุคคลย่อมสามารถน้อมนำมาปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และพุทธปรัชญาแสดงกระบวนการของพุทธธรรม 3 ประการ คือ ปริยัติ คือ ทฤษฎี ปฏิบัติ คือการลงมือพิสูจน์ และปฏิเวธคือการบรรลุความสำเร็จ ดังนั้นพระพุทธองค์จึงทรงแสดงหลักอริยสัจ 4 กฎแห่งกรรม ปฏิจจสมุปบาท และไตรลักษณ์ เป็นต้น และพร้อมกันนั้นพระพุทธองค์ก็ทรงปฏิเสธความศักดิ์สิทธิ์ของฤกษ์ยามและมายาศาสตร์ ดังที่ตรัสไว้ว่า สัตว์ทั้งหลายประพฤติ

⁷สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 (ฉบับย่อ)*, เอกสารประกอบการประชุมวิชาการวันสหวิทยาการ ครั้งที่ 9, 31 พฤษภาคม 2562, หน้า 9.

⁸สุนทร ฦ รังษี, ศ.ดร. *พุทธปรัชญาจากพระไตรปิฎก*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 10-12.

ชอบในเวลาใด เวลานั้น ชื่อว่า เป็นฤกษ์ดี...สัตว์เหล่าใดประพาศุจริตด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจใน เวลาเช้า เวลาเช้าก็เป็นเวลาที่ดีของสัตว์เหล่านั้น สัตว์เหล่าใดประพาศุจริตด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วย ใจในเวลาเย็น เวลาเย็นก็เป็นเวลาที่ดีของสัตว์เหล่านั้น

พุทธปรัชญาในฐานะเหตุผลนิยม เพราะพุทธปรัชญาสอนเรื่องโลกและชีวิตล้วนแต่ด้วย กระบวนการเหตุและผลเป็นลูกโซ่ต่อเนื่องกันไป เช่น หลักปฏิจสมุปปาต กฎแห่งกรรม ไตรลักษณ์ และอริยสัจ 4 เป็นต้น⁴

พุทธปรัชญาในฐานะอเทวนิยม ปฏิเสธอำนาจของพระเจ้า และถ้าหากมนุษย์กระทำดีชั่ว โดยปรารถนาพระเจ้าหรือมีพระเจ้าบันดาลให้ทำดี (Determinism) มนุษย์ก็ไม่ควรจะได้รับผิดชอบกับผล แห่งการทำลายทั้ง หลายเพราะมนุษย์ไม่มีความคิดริเริ่มที่จะทำทุกอย่างด้วยตัวเองเพราะมนุษย์นั้นมี อิสระที่จะกระทำกรรมต่าง ๆ ทั้งในแง่ลบและบวกเพราะมนุษย์เป็นผู้กำหนดตัวเอง

พุทธปรัชญาในฐานะมานุษยนิยม พุทธปรัชญามีลักษณะเป็นมานุษยนิยม ซึ่งสรุปความได้ดังนี้ (1) พุทธศาสนาถือว่า บรรดาการกระทำทั้งหลายทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา หรือทางใจ จะถือว่ามี ค่าต้องประกอบไปด้วยความคิดคำนึงถึงประโยชน์ที่มนุษย์ด้วยกันจะพึงได้รับ (2) การกระทำเหล่านั้นย่อม สัมพันธ์กับกาลเวลาและสถานที่ เหตุผล บุคคล และสิ่งที่มีเกี่ยวข้อง (3) การกระทำที่ถือว่า ถูกต้องและมีค่า ควรแก่มนุษย์อย่างแท้จริงที่มนุษย์พึงปฏิบัติต่อกันย่อมพิสูจน์ได้ด้วยคุณประโยชน์และความสุขที่เป็นผล ตามมา (4) สิ่งที่เป็นประโยชน์และความสุขนั้นจะต้องประกอบด้วยมนุษยธรรม เนื่องจากคำนึงถึงเกียรติ เจตจำนงเสรีและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของมนุษย์และยึดประโยชน์สุขของมวลมนุษย์เป็นหลักสำคัญนี้เอง พระพุทธองค์จึงทรงสั่งสอนมิให้ด่วนปลงใจเชื่อลัทธิศาสนาหรือคำสอนใด ๆ ก่อนที่จะพิสูจน์ให้เห็นประจักษ์ แจ่มแจ้งด้วยตัวเองเสียก่อน ทั้งนี้ก็เพราะทรงสนับสนุนให้มนุษย์ใช้เสรีภาพ เหตุผลและความสามารถแห่งตนพิสูจน์ หลักการเหล่านั้นว่า เป็นสัจธรรมเพียงใด และหลักคำสอนเหล่านั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขแก่มนุษย์เพียงใด⁵

1.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาและพุทธปรัชญา ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาประกอบ การวิจัย เรื่องการส่งเสริมพุทธศาสนาตามแนวพุทธปรัชญา ดังต่อไปนี้

พระทองคำศักดิ์ ปภังกร (ต้นขุนทด) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมองโลกตามหลักพุทธปรัชญา” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาชีวิตตามแนวพุทธปรัชญา หมายถึง การพัฒนามนุษย์ทั้งด้านกายจิตใจอารมณ์ และสิ่งแวดล้อมภายนอกให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่พึงประสงค์ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ส่วนการที่มนุษย์ ประพฤติปฏิบัติตามหลักภาวา 4 ประการ คือ การพัฒนากายให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัย ใช้เจ็บต่าง ๆ และยังรวมถึงการพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกอย่างถูกต้องดีงาม การมี พฤติกรรมร่วมทางสังคมที่พึงประสงค์ โดยไม่เบียดเบียนก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่บุคคลอื่นสังคม และประพฤติดนเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อสังคม การพัฒนาจิตตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นการ

⁴ดร.เตือน คำดี, *พุทธปรัชญา*, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์, 2534), หน้า 43-49.

ฝึกอบรมให้จิตมีคุณสมบัติครบ 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิต และการหาปัญญาให้เจริญงอกงามไป รู้เท่าทันโลกและชีวิตทำให้เป็นอิสระหลุดพ้นจากความทุกข์โดยสมบูรณ์ และพัฒนาไปจนถึง ขั้นวิมุตติ¹⁰

สุจิตรา ทิพย์บุรี ได้ทำดัชนีนิพนธ์เรื่อง “หลักพุทธธรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนรางวัลพระราชทาน” ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักพุทธธรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนรางวัลพระราชทาน เป็นหลักธรรมคำสอนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องซึ่งกันและกัน โดยผู้บริหารต้องมีความเชื่อ ความศรัทธา และความเพียรที่เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการขับเคลื่อน ซึ่งเป็นรากฐานให้เกิดดุลยภาพในการบริหารงานระหว่าง ตน คน งาน ทั้งทางกายกับจิตใจ จนทำให้เกิดเป็นพลังในการขับเคลื่อนด้วยอิทธิบาทธรรม มีการหนุนนำด้วยสัปปริสธรรม และเครื่องช่วยการพัฒนาด้วยที่ ฐฐธัมมิกัตถประโยชน์ ซึ่งเป็นบริบทการบริหารจัดการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความพอดีตามหลักมัชฌิมาปฏิปทาในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี มีดุลยภาพ และประกอบด้วยปัญญา จากนั้นจึง ขับเคลื่อนด้วยการพัฒนาชีวิตและสังคมไปสู่ความยั่งยืน พึ่งพาตนเอง มีความพอประมาณ มีเหตุผลในการดำเนินชีวิต และสร้างภูมิคุ้มกันในตนเองด้วยการประพฤติปฏิบัติตนตามหลักพุทธธรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในหน้าที่การงาน¹¹

อำพล บุคตาสาร ได้ทำดัชนีนิพนธ์เรื่อง “การพัฒนามนุษย์ตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท” ผลการ วิจัยพบว่า 3) การบูรณาการหลักพุทธปรัชญาเถรวาทเพื่อการพัฒนาคนจะต้องใช้วิธีนำหลักธรรมดังกล่าวมาบูรณาการเพื่อให้ทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 3 ทฤษฎีมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น การนำหลักที่ ฐฐธัมมิกัตถประโยชน์และหลักสันโดษมาบูรณาการปรับใช้กับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดี คือ ช่วยลดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากร ปัญหาการแข่งขันการทำงานเพื่อให้ได้ค่าตอบแทนมากที่สุด ปัญหาการบริโภคใช้สอยอย่างฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย และปัญหาการขาดวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง การนำหลักสารณียธรรมมาบูรณาการปรับใช้กับทฤษฎีระบบ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดี คือ ช่วยลดปัญหาจากความกังวล ความกดดัน ความอึดอัดคับแค้นใจ อันเนื่องมาจากกฎระเบียบที่เคร่งครัดมากเกินไป และการนำหลักสังคหวัตถุมาบูรณาการปรับใช้กับทฤษฎีจิตวิทยา ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดี คือ ช่วยเสริมสร้างศีลธรรม ลดความออยู่ติธรรม ให้ความรักและความเป็นธรรมกับบุคลากรทุกฝ่าย¹²

¹⁰พระพนงค์ศักดิ์ ปภังกร (ตื่นขุนทด), “การมองโลกตามหลักพุทธปรัชญา”, วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาปรัชญา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554), หน้า 108.

¹¹สุจิตรา ทิพย์บุรี, “หลักพุทธธรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนรางวัลพระราชทาน”, ดุษฎีนิพนธ์ ศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2556), หน้า ก

¹²อำพล บุคตาสาร, “การพัฒนามนุษย์ตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท”, ดุษฎีนิพนธ์ ศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2556), หน้า ก

ลักขณา สท้านไตรภพ ได้ทำคุณิพนธ์เรื่อง “การวางแผนและการบริหารจัดการงบประมาณของหน่วยงานราชการตามแนวพุทธธรรม” ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนและการบริหารจัดการงบประมาณคือการดำเนินการทั้งระบบของการเงิน การงบประมาณของหน่วยราชการ ตามกรอบของการดำเนินงานงบประมาณทั้งด้านหลักวิชาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารจัดการงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง สंपุริสธรรมเป็นธรรมของคนดีที่เรียกชื่อว่า สัตบุรุษ หรือ บัณฑิต ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสไว้เพื่อให้พระภิกษุได้นำไปพิจารณาและพัฒนาตนให้ใช้ปัญญาในการปฏิบัติตนอย่างบัณฑิต มี 7 ประการ โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนของหลักการ ได้แก่ อัมมัญญาตา รุเหตฺ อตถัญญาตา รุผล ส่วนของวิธีการ ได้แก่ อตถัญญาตา รุตฺน มตถัญญาตา รุประมาณ และกาลัญญาตา รุกาล และในส่วนแนวทางปฏิบัติของบุคคล ได้แก่ ปริสัญญาตา รุชุมฺชน และปุคคสัญญาตา รุบุคคล ในงานวิจัยนี้ได้ปรับประยุกต์เนื้อหาของธรรมหมวดนี้ให้สอดคล้องกับการวางแผนและการบริหารจัดการงบประมาณ หลักสंपุริสธรรมเป็นศาสตร์ว่าด้วยการบริหารปัญญาต่อการใช้งานทางด้านงบประมาณทุกขั้นตอนของการดำเนินงานในกระบวนการพิจารณางบประมาณ ได้แก่ การวางแผนงบประมาณ การจัดทำงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การบริหารงบประมาณ และการควบคุมงบประมาณ ในการติดตามผลและการทบทวนงบประมาณ ทุกมิตินั้นต้องใช้ปัญญาให้รอบด้านทุกประการ คือ การพิจารณางบประมาณด้วยเหตุผล สถานะงบประมาณของประเทศ ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง เหมาะสมกับกาลเวลา พื้นที่และบุคคล¹³

วิชัย เจียมวิจิตรกุล ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาศีลธรรมให้กับเยาวชนด้วยวิธีการสัมมาอริยมรรคมีองค์ 8 ตามแนวทางภูผาฟ้า น้ำ เกรือแหขาวโศก” ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน เยาวชนมีวิถีชีวิตเชิงศีลธรรมตามแบบชาวโศก และติดตามครุแม่ไก่ ด้านพฤติกรรมเชิงศีลธรรม มีการละเมิดศีลบ้างในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ด้าน ความคิดเชิงศีลธรรม มีทิศทางที่จะลด ละ เลิก ในสิ่งที่ทำให้ข้อศีลของตนบกพร่อง แต่ยังไม่เข้มแข็ง 2) วิธีการสัมมาอริยมรรคมีองค์ 8 ตามแนวทางภูผาฟ้า น้ำ คือ การสร้างสัมมาทิฐิในทุกด้าน ประกอบด้วยสิ่งแวดล้อม บุคลากร และกระบวนการที่เหมาะสม ซึ่งได้แก่ การอยู่ร่วมกับครุแม่ไก่ ปฏิบัติศีล 5 ประเมินตนเอง ทำกุศลเพิ่มเมื่อละเมิด พบสมณะตามตารางเวลา 3) ผลของวิธีการ ช่วยให้เยาวชนมีการพัฒนาการดีขึ้นทั้งพฤติกรรมและความคิดทุกตัวอย่าง และ 4) รูปแบบการพัฒนามี ดังนี้คือ 4.1) ปัจจัยป้อนเข้าได้แก่ เยาวชนที่สมัครใจ สิ่งแวดล้อม ได้แก่ วัฒนธรรมบุญนิยม 4.2) กระบวนการ ประกอบด้วย แนวคิดสัมมาอริยมรรคมีองค์ 8 และวิธีการประกอบด้วย การอยู่ร่วมระหว่างลูกไก่กับแม่ไก่ การปฏิบัติศีล 5 ในชีวิตประจำวัน การประเมินศีล การสนทนาธรรมกับสมณะ การทำโทษตนเองเมื่อละเมิด การทำซ้ำ

¹³ลักขณา สท้านไตรภพ, “การวางแผนและการบริหารจัดการงบประมาณของหน่วยงานราชการตามแนวพุทธธรรม”, คุณิพนธ์ศาสนศาสตร์คุณิพนธ์บัณฑิต, สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2557), หน้า ก

เป็นกัจจัตรา 4.3) ผลผลิต ได้แก่ เยาวชนจิตใจตั้งมั่น ในระดับศีล 5 ได้จริง และ 4.4) ผลลัพธ์ได้แก่ เยาวชนมั่นใจว่าจะไม่เสื่อมลงอีก¹⁴

ศรวาสัย มณีโลกย์ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอริยมรรคมีองค์ 8 สำหรับการปฏิบัติราชการ" ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอริยมรรคมีองค์ 8 เพื่อแก้ปัญหาของการปฏิบัติราชการทั้ง 3 ประการดังกล่าวโดยเน้นการพัฒนาจิตใจของข้าราชการให้เป็นสัมมาทิฐิ เพื่อให้เป็นหลักธรรมนำวิถีการกระทำทางจิตใจหรือมโนกรรมให้เป็นสัมมาสังกัปปะ การกระทำทางวาจาหรือวจีกรรมให้เป็นสัมมาวาจา การกระทำทางกายหรือกายกรรมให้เป็นสัมมากัมมันตะ โดยมีหลักธรรมที่เป็นกำลังอันประกอบด้วยสัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ เป็นกำลังที่ก่อให้เกิดสัมมาทิฐิเพื่อนำไปสู่การมีสัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา และสัมมากัมมันตะซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นในการแก้ปัญหาของการปฏิบัติราชการทั้ง 3 ประการดังกล่าว เพื่อให้ข้าราชการปฏิบัติราชการให้เป็นสัมมาอาชีพะโดยพัฒนาองค์มรรคมีองค์ 8 ประการไปพร้อมๆ กันตามหลักมัคคสมังคี¹⁵

พระครูธรรมธรรวเดชา ดร. และคณะได้ทำวิจัยเรื่อง “การบูรณาการพุทธจิตวิทยากับภูมิปัญญาทางการเกษตรเพื่อความมั่นคงด้านอาหารของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวพุทธจิตวิทยาควรส่งเสริมเพื่อนำไปสู่ความสงบสุขและมั่นคงทางด้านอาหารของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน¹⁶

ประเสริฐ ธิลาวได้นำเสนอบทความวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธสู่ความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทย” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของคณะสงฆ์ไทยเน้นไปในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน 3 ระดับ ชั้นศีล (พฤติกรรม) มุ่งสร้างพฤติกรรมของบุคลากรในฐานะเป็นทรัพยากรมนุษย์ให้มีพฤติกรรมความเคยชินที่ดีในงานปฏิบัติ เกื้อกูลสัมพันธ์กับหน่วยงาน สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติในองค์กรจะเป็นผลให้เกิดสภาพจิตใจที่ดีงาม มีความสุข พร้อมทั้งเอื้อต่อการแยกแยะ และการรับรู้รับทราบเกี่ยวกับข้อมูลความรู้ การคิด การสร้างสรรค์ ทำให้ปัญหาเจริญงอกงาม ขึ้นสมาธิ

¹⁴วิชัย เจริญวิจิตรกุล, รูปแบบการพัฒนาศีลธรรมให้กับเยาวชนด้วยวิธีการสัมมาอริยมรรคมีองค์ 8 ตามแนวทางภูผาพ่าน้ำ เกรือแหขาวโคก, วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การศึกษานอกกระบบ, (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช, 2557), หน้า ก

¹⁵ศรวาสัย มณีโลกย์, แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอริยมรรคมีองค์ 8 สำหรับการปฏิบัติราชการ, วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2557, หน้า ข.

¹⁶พระครูธรรมธรรวเดชา ดร. และคณะ, การบูรณาการพุทธจิตวิทยากับภูมิปัญญาทางการเกษตรเพื่อความมั่นคงด้านอาหารของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2560, หน้า ก.

(ใจ) เป็นตัวชี้นำพฤติกรรมของบุคลากรในฐานะเป็นทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้สึก แรงจูงใจ และสภาพจิตใจ ชั้นปัญญา (ความรู้) มุ่งใช้ปัญญาของบุคลากรในฐานะเป็น ทรัพยากรมนุษย์ให้มีปรีชาญาณ ความรู้ ความเข้าใจ เหตุผล การเข้าถึงความจริง รวมทั้งความเชื่อ ที่ศนคติ ค่านิยม และแนวคิดต่าง ๆ เพื่อใช้ปัญญาเป็นตัวแก้ปัญหา เป็นตัวปรับจัดทุกอย่าง ทั้ง พฤติกรรมและจิตใจให้ลงตัวพอดี และเป็นตัวนำสู่จุดหมายของหน่วยงาน¹⁷

ชูชาติ สุทธิธะได้นำเสนอบทความวิจัยเรื่อง "กระบวนการพัฒนาชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ" ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการพัฒนาชีวิตตามแนววิทยาการสมัยใหม่ อาทิ จิตวิทยาของมาสโลว์ เชื่อว่า การพัฒนาตนให้สมบูรณ์จะต้องตอบสนองความต้องการไปตามลำดับ จากความต้องการขั้น พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพสู่ความต้องการระดับสูงที่สามารถเข้าใจตนเองและโลกได้อย่างถ่องแท้ ส่วนแนวคิดสุขภาพองค์รวม เชื่อว่า สุขภาวะที่สมบูรณ์เกิดจากการพัฒนาองค์ประกอบทุกส่วนของ ชีวิตไปพร้อม ๆ กันอย่างสมดุล ทั้งทางกาย สังคม จิต และจิตวิญญาณ 2) กระบวนการพัฒนาชีวิตใน พระพุทธศาสนาเถรวาท เชื่อว่า มนุษย์สามารถพัฒนาตนให้สมบูรณ์สูงสุดจนบรรลุอรหัตผลได้โดย การปฏิบัติตามหลักธรรม อาทิ มงคลสูตร ซึ่งแบ่งเป็นการพัฒนาชีวิตในระดับต้น คือ มงคลข้อ 1-18 ระดับกลาง คือ มงคลข้อ 19-30 และระดับสูง คือ มงคลข้อ 31-38 3) กระบวนการพัฒนาชีวิตเชิง พุทธบูรณาการตามนัยมงคลสูตร จึงแบ่งได้ดังนี้ การพัฒนาชีวิตในระดับต้น 5 ขั้นตอน คือ (1) ปลุก มาตรฐานทางความคิด (2) สร้างชีวิตบนปัจจัยพื้นฐาน (3) ฝึกตนให้มีความชำนาญการ (4) ทำงาน/บริหาร ครอบครั (5) สงเคราะห์มวลประชา ระดับกลาง 3 ขั้นตอน คือ (1) ปรับสภาพจิตใจให้พร้อม (2) น้อมนำธรรมะเบื้องต้นใส่ตน (3) เริ่มค้นคว้าธรรมะเบื้องต้น และในระดับสูง 2 ขั้นตอน คือ (1) การมุ่งปฏิบัติเพื่อกำจัดกิเลส (2) เพียรถึงเขตจิตเกษม สุขสันต์นิรันดร¹⁸

พระรณชัย กิตติราโณ (สงฺศรี) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์หลักใจอริยมรรคมีองค์ 8 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักใจอริยมรรคมีองค์ 8 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนใน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ซึ่งแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอริยมรรคมีองค์ 8 เพื่อแก้ปัญหาของ การปฏิบัติ หน้าที่การงานทั้ง 3 ประการดังกล่าว โดยเน้นการพัฒนาจิตใจของประชาชนให้เป็นสัมมาทิฐิ เพื่อให้เป็น หลักธรรมนำวิถีการกระทำทางจิตใจหรือมโนกรรมให้เป็นสัมมาสังกัปปะ การกระทำทาง วาจาหรือ วจกรรมให้เป็นสัมมาวาจา การกระทำทางกายหรือกายกรรมให้เป็นสัมมากัมมันตะ โดยมี หลักธรรมที่ เป็นกำลังอันประกอบด้วยสัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ เป็นกำลังที่ก่อให้เกิด สัมมาทิฐิ

¹⁷ประเสริฐ ธิลาว, “กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธสู่ความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของ มหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทย”, บทความวิจัย, *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 2561, หน้า 37

¹⁸ชูชาติ สุทธิธะ, กระบวนการพัฒนาชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ, บทความวิจัย, *วารสารสันติศึกษาปริทัศน์ มจร*, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : วิทยาเขตเชียงใหม่), 2561, หน้า 219.

เพื่อนำไปสู่การมีสัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา และ สัมมากัมมันตะ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็น ในการแก้ปัญหาของการปฏิบัติหน้าที่การงานทั้ง 3 ประการดังกล่าว เพื่อให้ตนเองปฏิบัติหน้าที่ให้ เป็นสัมมาอาชีวะ โดยพัฒนาองค์มรรคทั้ง 8 ประการไปพร้อมๆกันตามหลักมรรคสังคีติ รวมทั้ง หลักธรรมที่ เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักอริยสัจ 4 หลักไตรสิกขา หลักอิทัปปัจจยตา ปฏิจจสมุပ္บาท และ หลักไตรลักษณ์ ประกอบกับหลักธรรมที่ส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักอริยมรรคมีองค์ 8 ได้แก่ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 ธาตุ 4 ชั้น 5 อายตนะภายใน 6 และกฎแห่งกรรม¹⁹

อลิษา รูปสังข์ ได้ทำวิจัยเรื่อง “แนวโน้มนโยบายการพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ในทศวรรษหน้า” ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มนโยบายการพัฒนามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ที่สำคัญในอีก 10 ปีข้างหน้า ประกอบด้วย 1) การกำหนดนโยบาย ถ่ายทอดเป้าหมาย และกำกับดูแลองค์กร คือ การกำหนดนโยบายต้องมีความสอดคล้องกับบริบทของ มหาวิทยาลัย ชุมชน สถานประกอบการ และสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรในมหาวิทยาลัย เชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นโยบายต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีการถ่ายทอด เป้าหมายผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนมองภาพเป็นภาพเดียวกัน และต้องมีการทบทวนผลการ ดำเนินงานด้วยระบบติดตามและตรวจสอบที่ได้มาตรฐาน 2) การผลิตและพัฒนาบัณฑิตแบบองค์ รวม ต้องผลิตบัณฑิตให้เป็นคนเก่งและคนดี มีทั้งทักษะวิชาชีพและ ทักษะชีวิตควบคู่กัน เป็นที่ ต้องการของตลาดแรงงาน เน้นผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติที่เป็นนักปฏิบัติจริง ๆ สอดแทรกทักษะทางด้าน ภาษาและด้านเทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ 3) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน หลักสูตรควรเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียกับมหาวิทยาลัย และผลิตหลักสูตรที่มีความ หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เช่น หลักสูตรสำหรับผู้สูงอายุ หลักสูตรระยะสั้น ที่ต้องการไปรับรองวิชาชีพ หลักสูตรนานาชาติ และทุกหลักสูตรต้องมีเป้าหมายชัดเจนเพื่อสร้าง บัณฑิตนักปฏิบัติ 4) การพัฒนางานวิจัยและงานสร้างสรรค์ เน้นการวิจัยเพื่อการพัฒนา ต่อยอด สร้าง นวัตกรรม สร้างความเข้มแข็ง พัฒนาอุตสาหกรรม สร้างรายได้ และเน้นสร้างงานสร้างสรรค์เพื่อ แข่งขันเพราะงานสร้างสรรค์เป็นงานเฉพาะบุคคล ลอกเลียนแบบได้ยาก 5) การพัฒนาอาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษา ต้องกำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาบุคลากรทั้งในระยะสั้นและระยะ ยาวให้เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัย และบุคลากรจะต้องพัฒนาตัวเองให้มี จุดเด่นสามารถทำงานได้หลายหน้าที่ 6)การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย เครือข่ายการพัฒนามหาวิทยาลัย เครือข่ายการพัฒนาบุคลากร เครือข่ายการพัฒนานักศึกษา เครือข่ายการพัฒนาหลักสูตร และเครือข่ายในสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ และ 7) การ

¹⁹พระพรหมชัย กิตติราโณ, “การประยุกต์หลักอริยมรรคมีองค์ 8 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนใน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา พระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2561, หน้า 6

บริหารจัดการองค์กรที่ดี ต้องมีระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลทั้งเชิงนโยบาย การปฏิบัติงาน และการเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต่อ แม่นยำและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด²⁰

พลตรีชำนาญ ช่างสาต ได้ทำวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 20 ปีด้วยระบบสำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี” ผลการวิจัยพบว่า หน้าที่ของหน่วยงานในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติประเทศไทยยังคงเป็นกลไกในระบบราชการแบบเดิมของประเทศโดยคณะรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแลและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยดำเนินการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับรองลงมาประกอบด้วยแผนนโยบายความมั่นคงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปแห่งชาติซึ่งกระบวนการในการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ไปสู่แผนงานโครงการหรือแผนงบประมาณนั้นไม่ได้มีเฉพาะยุทธศาสตร์ชาติเพียงอย่างเดียว แต่มีแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมากมายจึงเป็นการยากในการวางแผนบูรณาการจัดลำดับความสำคัญของงานลดความซ้ำซ้อนซึ่งยังไม่ปรากฏชัดเจนว่า ใครมีหน้าที่ในการดำเนินงานในเรื่องนี้ รวมทั้งมีวิธีหรือกระบวนการดำเนินการอย่างไรในการแปลงแผนต่าง ๆ เหล่านั้นไปสู่แผนงานโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยสายงานของระบบราชการทำให้เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐไม่ชัดเจนเพียงพอเกิดปัญหาคอขวดระหว่างระดับปฏิบัติการกับระดับนโยบาย ข้อเสนอแนะที่ได้คือการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารเท่านั้นการจัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ต้องไม่ทำให้เกิดความซับซ้อนระหว่างอำนาจบริหารอำนาจนิติบัญญัติและคณะรัฐมนตรีการจัดตั้งสำนักนโยบายควรมีขนาดเล็ก คล่องตัว เจ้าหน้าที่มีความรู้ความชำนาญความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และที่สำคัญคือต้องมีระบบในการทำงานที่ดีการติดตามประเมินผลการรายงานที่มีประสิทธิภาพสำนักบริหารนโยบายฯ ต้องได้รับมอบอำนาจในการทำงานข้ามกระทรวง บนลำดับความเร่งด่วนของรัฐบาลมีอำนาจในการแทรกแซงเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคให้หมดไปเร็วจึงจะทำให้สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ²¹

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงพอสรุปได้ว่า พุทธปรัชญาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์โดยตรง เป็นแนวคิดที่บ่งบอกว่า มนุษย์ทุกคนล้วนมีภาระหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่างกันออกไป แต่ก็ยังคงต้องมีความเกี่ยวข้องกันและกันในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม มนุษย์ทุกคนในสังคมจึงจำเป็นต้องมีการปฏิบัติต่อกันและกันตามความ

²⁰อลิษา รุปสังข์, “แนวโน้มยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์ในทศวรรษ หน้า” รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์), 2561, หน้า ก

²¹พลตรีชำนาญ ช่างสาต, “การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้วยระบบสำนักงานบริหารนโยบายของ นายกรัฐมนตรี”, รายงานการวิจัย, (นักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร วปอ. รุ่นที่ 60), 2560-2561, หน้า ก.

เหมาะสม เช่นเดียวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่พบว่า กิจกรรมทุกอย่างต้องทำในรูปแบบขององค์รวมต้องมีการบูรณาการด้วยเหตุดังกล่าวนั้น วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อันได้แก่ ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน หากบุคคลทั้งระดับผู้นำและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำแนวคิดจากพุทธปรัชญาโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือศีล สมาธิและปัญญามาส่งเสริมกันอย่างจริงจัง เชื่อได้แน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

1.8 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา” นี้ มีศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องที่จำเป็นจะต้องให้ความหมายเพื่อเป็นหลักการ หรือเป็นทิศทางในการศึกษาค้นคว้า ประเด็น ต่าง ๆ ในงานวิจัยและทำให้ผู้อ่านอื่น ๆ มีความเข้าใจที่ตรงกัน ดังนี้

การส่งเสริม หมายถึง การสนับสนุน การเพิ่มเติมส่วนที่ยังบกพร่อง และส่งเสริมสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งในที่นี้ได้แก่ การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ว่า ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยพุทธปรัชญาเถรวาท กล่าวคือ นำเอาศีลมาส่งเสริมความมั่นคง นำเอาสมาธิมาส่งเสริมความมั่งคั่ง และนำเอาปัญญามาส่งเสริมความยั่งยืน

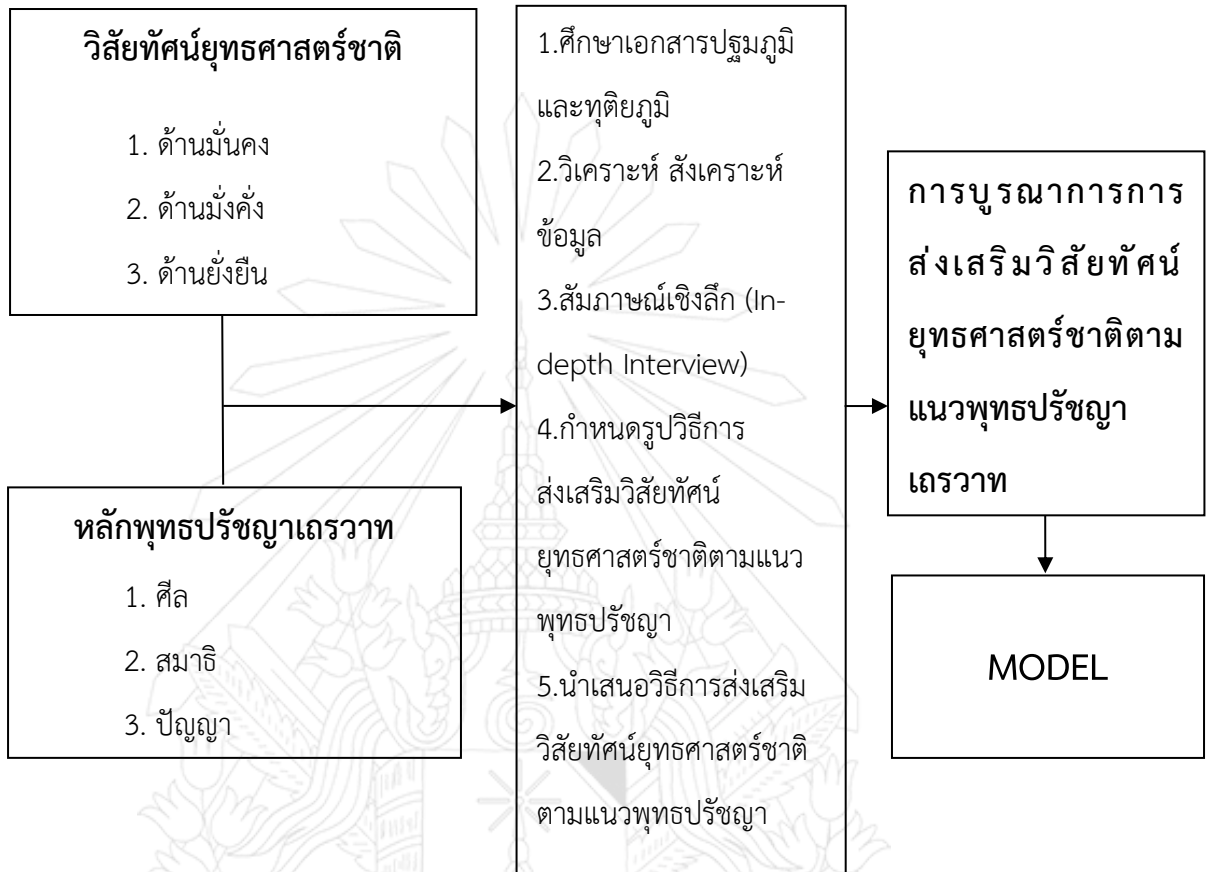
พุทธปรัชญาเถรวาท หมายถึง หลักธรรมสำคัญในทางพระพุทธศาสนาซึ่งเน้นในเรื่องเกี่ยวกับแนวคิดอันสามารถที่จะน้อมนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไปตามแบบฉบับของคณะสงฆ์เถรวาทเพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งพุทธปรัชญาเถรวาทในที่นี้ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา

วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ หมายถึง มุมมองหรือกระบวนการทางความคิดของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ ซึ่งเป็นมุมมองในระยะยาวและรอบด้าน ซึ่งในที่นี้ได้แก่ วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่กำหนดเป้าหมายหรือกำหนดทิศทางในการพัฒนาชาติของทางรัฐบาลไทยว่าประเทศไทยและคนไทยจะเกิดมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

บูรณาการ หมายถึง การนำเอาสิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 สิ่งขึ้นไปมารวมกันเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่ดีกว่า ซึ่งในที่นี้หมายถึง การนำเอาพุทธปรัชญาเถรวาทกับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มาบูรณาการกันเพื่อให้เกิดรูปแบบของการบูรณาการ 2 ส่วนนั้น

1.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา นี้ ผู้วิจัยได้สรุปเป็นภาพกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นกระบวนการ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 2

วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นเรื่องเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติที่ภาครัฐจะได้ดำเนินการพัฒนาผ่านทางนโยบายต่าง ๆ เพื่อนำพาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ดังนั้น เพื่อความเข้าใจวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติรวมทั้งยุทธศาสตร์ชาติอย่างถูกต้องครบถ้วนในกรอบของบทที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติและเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือบทความทางวิชาการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งมีเนื้อหารายละเอียดแบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น 13 ประเด็น คือ

- 2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ (National strategy)
- 2.2 ความเป็นมาในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ
- 2.3 เหตุผลสำคัญที่ต้องมียุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี
 - 2.3.1 หลักการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
 - 2.3.2 การกำหนดตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์
 - 2.3.3 การประเมินยุทธศาสตร์
- 2.4 ประโยชน์ที่จะได้รับจากยุทธศาสตร์ชาติ
- 2.5 ความหมายของวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
- 2.6 กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี
- 2.7 หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12
 - 2.7.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12
 - 2.7.2 ทฤษฎีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.8 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ
 - 2.8.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
 - 2.8.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์
- 2.9 สรุป

ซึ่งแต่ละประเด็น ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ (National strategy)

ยุทธศาสตร์ คือ กระบวนการที่มีการจัดและการใช้เครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติทุกด้านเพื่อให้บรรลุผลประโยชน์แห่งชาติ เป็นยุทธศาสตร์ระดับสูงสุดของประเทศที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ที่สามารถปกป้องผลประโยชน์ของชาติด้วยการใช้เครื่องมือที่มีอยู่ทั้งหมดของชาติ ยุทธศาสตร์ชาติเป็นศิลปะและศาสตร์ในการพัฒนาและการใช้กำลังอำนาจทางการเมืองทางเศรษฐกิจและทางสังคมจิตวิทยาของชาติ ร่วมกับกำลังอำนาจทางทหารทั้งในยามสงบและยามสงคราม เพื่อดำรงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์ของชาติ ยุทธศาสตร์ชาติจึงเป็นแม่บทหลักที่เป็นกรอบชี้้นำการกำหนดนโยบายและแผนต่าง ๆ สำหรับการพัฒนาประเทศการบริหารราชการ การจัดสรรงบประมาณ และการจัดสรรทรัพยากร รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาของภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของประเทศและประชาชน

ผลเสียของการที่ประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ชาติที่ชัดเจนและเป็นทางการส่งผลให้การลงทุน การใช้งบประมาณแผ่นดินและการขับเคลื่อนการพัฒนาโดยเพียงเฉพาะกับนโยบายของรัฐแต่ละช่วงทำให้ไม่สามารถผนึกพลังการพัฒนาจากภาคส่วนต่าง ๆ ให้มีทิศทางการพัฒนาไทยไปแนวทางเดียวกันและต่อเนื่องประเทศไทยจึงไม่สามารถพัฒนาให้ก้าวหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยมีโอกาสและจุดเด่นหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นความได้เปรียบด้านภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ และจำนวนประชากรที่มากกว่า อีกทั้งการใช้งบประมาณของรัฐบาล กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ขาดทิศทางที่จะบูรณาการร่วมกันในอันที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายความสำเร็จร่วมกันในการยกระดับการพัฒนาของประเทศได้¹

คณะกรรมการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูปประเทศโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำกฎหมายว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้มีกลไกและกระบวนการจัดทำกรอบแนวทางการพัฒนาประเทศที่มีวิสัยทัศน์ระยะยาว อย่างน้อย 20 ปี ที่คำนึงถึงประโยชน์แห่งชาติมีกลไกและกระบวนการของกรอบการบูรณาการแผน กลุ่มภารกิจกลุ่มจังหวัด มีการกำหนดเป้าหมายจัดลำดับความสำคัญ กำหนดตัวชี้วัด มีการติดตามประเมินผลและปรับแก้ตามความจำเป็นจึงได้มีการร่างพระราชบัญญัติออกเป็นกฎหมายว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติโดยได้เสนอผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2558 และได้เสนอไปยังรัฐบาลเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2558 และต่อมาเลขาธิการนายกรัฐมนตรีมีหนังสือลงวันที่ 26 มิถุนายน 2558 เรียง

¹ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีพศ. 2561 - 2580 ฉบับสำหรับประกอบการศึกษา (Academic Edition), โดย นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 59, หน้า 18-19.

ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติความสรุปว่าเป็นนโยบายของคณะรัฐมนตรีและคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่จะให้มียุทธศาสตร์ชาติ²

2.2 ความเป็นมาในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2560 โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 คณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ รวม 6 คณะ อันประกอบด้วยคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง เพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 19.

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน³

ส่วนในหนังสือยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีพ.ศ. 2561 - 2580 ฉบับเผยแพร่ Public Edition โดยนักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ) รุ่นที่ 59 ได้อธิบายความเป็นมาในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่า ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเอกสารสำคัญที่อธิบายให้ประชาชนในทุกภาคส่วนของชาติ ทราบถึงผลประโยชน์แห่งชาติและเป้าหมายระยะยาวของชาติ พร้อมทั้งกำหนดวิธีการหรือแนวทางที่ชัดเจนและสมเหตุสมผลในการที่จะบรรลุเป้าหมายโดยการใช้กำลังอำนาจแห่งชาติทั้งปวง เป็นเครื่องมือในการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ตามรัฐธรรมนูญถือเป็นเรื่องสำคัญและเป็นวาระแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยกำหนดทั้งเป้าหมาย วิธีการ เครื่องมือ กรอบเวลา รวมทั้งความสำคัญเร่งด่วนของแต่ละเป้าหมาย ตลอดจนความสัมพันธ์เชื่อมโยงและการสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างยุทธศาสตร์เฉพาะในแต่ละด้านที่จะนำไปสู่เป้าหมายของชาติในภาพรวม กรอบแนวคิดในการทำยุทธศาสตร์ชาติของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ 59 คือ การเติมเต็มยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่ภาครัฐกำลังดำเนินการอยู่โดยใช้แนวคิดที่สมเหตุสมผลและเป็นไปได้จริง การฝึกจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ผลลัพธ์ที่นักศึกษาต้องการนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือผู้นำระดับสูงของชาติเข้าใจและพิจารณานำแนวคิดที่เหมาะสมจากการระดมสมองของนักศึกษาไปใช้ประโยชน์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับและยุทธศาสตร์ชาติและประชาชนทั่วไปเข้าใจเห็นถึงประโยชน์และสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติและที่ขาดเสียไม่ได้คือมิตรประเทศเข้าใจถึงผลประโยชน์ร่วมกันให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินการของประเทศไทย⁴

2.3 เหตุผลสำคัญที่ต้องมียุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี

ประเทศที่พัฒนาแล้วจำเป็นต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารราชการแผ่นดินด้วยการนำกำลังอำนาจแห่งชาติที่มีอยู่ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านการทหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมวิทยา ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านพลังงาน ด้านข้อมูลข่าวสาร

³สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ การยุทธศาสตร์ชาติ, *ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)*. ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, หน้า คำนำ

⁴*ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีพ.ศ. 2561 - 2580 ฉบับเผยแพร่ Public Edition*, อ่างแล้ว, หน้า 4.

ด้านผลประโยชน์ทางทะเลและการรับใช้ประโยชน์จากห้วงอากาศและอวกาศมาใช้ประโยชน์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติในห้วงเวลา 20 ปีข้างหน้า เมื่อประเทศไทยตกอยู่ภายใต้วิกฤตการณ์ความขัดแย้งภายในจนต้องมีการเปลี่ยนแปลงอำนาจการปกครองเป็นคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นับเป็นช่วงเวลาที่ประเทศต้องกลับมาทบทวนปรับปรุงแก้ไขปัญหาของชาติและพิจารณาว่า ประเทศจะก้าวเดินต่อไปอย่างไร ประกอบกับสถานการณ์ของโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วกว่าที่เคยมา ภัยคุกคามความมั่นคงของประชาคมโลกมีความแตกต่างและหลากหลายออกไปจากในอดีตยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) และยุคแห่งเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร (Information technology Age) เป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่ทำให้สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ภัยคุกคามแบบดั้งเดิม (Traditional Threats) แนวยังคงเป็นสิ่งที่ประชาคมโลกต้องเผชิญ อีกทั้งภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threats) ก็เป็นภัยคุกคามที่เข้ามาพร้อมกับยุคสมัยทำให้ประชาคมโลกต้องแบกรับภาระในการรับมืออย่างเร่งด่วน⁵

สำหรับสาเหตุที่ยุทธศาสตร์ชาติกำหนดระยะเวลาไว้ 20 ปีนั้น จากคำสัมภาษณ์ พลเอกดุขฎิรามสมภพ ระบุว่า นายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้นำเอาแนวทางที่รัฐบาลของประเทศสิงคโปร์ มาเป็นแนวทางเพื่อให้ได้ความยั่งยืนยาวนาน หรือความยั่งยืนในช่วง 20 ปี ควรจะเป็นอย่างนี้⁶

ส่วน ดร.วิษณุยุทธ บุญชิต รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กล่าวว่า จริง ๆ แล้วยุทธศาสตร์ชาติ ก็คือเป็นแผนพัฒนาระยะยาว พัฒนานี้ปกติทำกัน 5 ปี เรียกว่า แผนระยะ 5 ปี หรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การวางแผน 5 ปี หลาย ๆ ฝ่ายก็มองว่าเป็นเรื่องสั้นเกินไป จึงพยายามที่จะให้มีสิ่งเรียกว่าแผนพัฒนาประเทศระยะยาว ซึ่งเราเรียกมันว่า ยุทธศาสตร์ชาติ ในยุทธศาสตร์ชาตินี้จริง ๆ แล้วเป็นแผนระยะยาว กำหนดไว้ 20 ปี หลาย ๆ ประเทศเขาก็กำหนดไว้ว่า มีแผนระยะยาว แล้วก็พัฒนาประเทศได้สำเร็จ ยกตัวอย่างเช่นประเทศที่มี แผนระยะยาวใกล้ ๆ บ้านเรา คือ มาเลเซีย ตั้งแต่สมัยปี 1993 หรือปี 2536 มาเลเซียประกาศเลยว่า เขาจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว พอเขาประกาศชัดเจนอย่างนั้น เขาก็มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน จุดมุ่งหมายที่เขาจะไปชัดเจน หลังจากนั้นเขาก็พยายามใช้แผนระยะ 5 ปีเป็นตัวขับเคลื่อน เพื่อที่จะไปสู่วิสัยทัศน์ที่เขา กำหนดไว้⁷

⁵เรื่องเดียวกัน หน้า 57.

⁶สัมภาษณ์ พลเอกดุขฎิรามสมภพ, กรรมการและเหรียญก มุลินีคลังสมอง วปอ., 7 ตุลาคม 2563.

⁷สัมภาษณ์ ดร.วิษณุยุทธ บุญชิต, รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 8 ตุลาคม 2563.

ในขณะเดียวกัน ผู้นำประเทศต่าง ๆ ก็มีความจำเป็นที่จะต้องนำพาประเทศของตนให้ผ่านพ้น กระแสอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งด้านการเมืองเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศชาติอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมในสังคมโลก แม้ว่าจะต้องฝ่าฟันต่อสภาพการแข่งขันการกีดกันการบีบคั้นต่าง ๆ นานาอย่างหนักหน่วงและหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประเทศไทยเองได้ตระหนักแล้วว่า ปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศที่เกิดขึ้นระหว่างฝ่ายที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทำให้ความเจริญก้าวหน้าต้องหยุดชะงักลงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก จึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จนทำให้ประชาชนทั้งชาติและรัฐบาล คสช. ได้ตระหนักร่วมกันว่า ด้วยสภาวะการณ์เช่นนี้ การปฏิรูปประเทศจะเป็นทางออกที่สำคัญที่จะนำพาประเทศชาติให้อยู่รอดและก้าวเดินต่อไปข้างหน้าได้ กิจกรรมหนึ่งที่จะทำให้เกิดการปฏิรูปประเทศสามารถดำเนินไปสู่เป้าหมายสูงสุดของประเทศได้คือการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติซึ่งรัฐบาล คสช. โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีจึงได้กำหนดให้มีการร่างพระราชบัญญัติยุทธศาสตร์ชาติขึ้น เพื่อเป็นกรอบทางกฎหมายให้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเพื่อใช้ในการบริหารประเทศอย่างเป็นรูปธรรม โดยเหตุผลสำคัญที่ทำให้รัฐบาลปัจจุบันจำเป็นต้องจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่

1. การพัฒนาของประเทศไทยขาดความต่อเนื่องเพราะลักษณะของการเมืองส่วนใหญ่มุ่งหวังประโยชน์เฉพาะช่วงระยะของรัฐบาลนั้นมากกว่าประโยชน์ระยะยาวของประเทศและประชาชน
2. แผนพัฒนาของไทยกระจุกกระจายอยู่ตามรายการทรงมีได้มีการบูรณาการอย่างแท้จริง
3. การจัดสรรงบประมาณและจัดสรรทรัพยากรของประเทศส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการแบบแยกส่วน
4. ภาคเอกชนมีโอกาสส่วนน้อย และภาคประชาชนเกือบไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของชาติ
5. ประเทศพัฒนามียุทธศาสตร์ชาติระดับ 20 - 30 ปีซึ่งยึดผลประโยชน์แห่งชาติเป็นแม่บทหลักในการกำหนดนโยบายกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนประเทศกำหนดแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่ได้รับการบูรณาการประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ชาติที่เป็นรูปธรรม⁸

2.3.1 หลักการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

1. การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดเป้าหมายในระยะยาวมีการพิจารณาทบทวนทุก 5 ปีหรือเมื่อมีสถานการณ์กระทบต่อเป้าประสงค์หลักตามยุทธศาสตร์ชาติอย่างเป็นนัยสำคัญ
2. สร้างกลไกและกระบวนการในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติที่มีประสิทธิภาพที่สามารถจัดทำยุทธศาสตร์ชาติที่เป็นที่ยอมรับของประชาชนและสะท้อนความต้องการของประเทศอย่างแท้จริง

⁸ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีพศ. 2561 - 2580 ฉบับสำหรับประกอบการศึกษา (Academic Edition), อ้างแล้ว, หน้า 57-58.

3. เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งนี้เพื่อให้เกิดการยอมรับและการใช้เป็นแนวทาง การพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์หลักร่วมกัน

4. ให้มีการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติอย่างต่อเนื่อง⁹

2.3.2 การกำหนดตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์จะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่วนได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการให้มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันอย่างชัดเจน ดังนั้นเพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดตัวชี้วัดในระดับต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ จึงควรพิจารณาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการกำหนดตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์ดังนี้

คำว่า Indicator ในภาษาไทยนั้น ได้มีการใช้คำอย่างหลากหลาย เช่น ตัวชี้วัด ดัชนีตัวบ่งชี้ และเครื่องชี้วัด เป็นต้น คำเหล่านี้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสดงสถานะบางอย่างเพื่อใช้วิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพการณ์หรือภาวะการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยตัวชี้วัดเป็นเครื่องมือทางการบริหารที่สำคัญที่จะช่วยทำให้ทราบว่า การดำเนินกลวิธี (โครงการ) กลยุทธ์ (แผนงาน) และยุทธศาสตร์ (แผน) ต่าง ๆ ได้ไปถึงในจุดใด บรรลุวัตถุประสงค์จุดมุ่งหมายและเป้าหมายมากน้อยแค่ไหน ซึ่งเป็นเรื่องของการดูแลสัมฤทธิ์ของงานหรือระบุมูลสำเร็จของงานในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะการปฏิบัติงานในด้านสังคมที่มีเป้าหมายที่ไม่ชัดเจนเป็นนามธรรมและยากต่อการวัดนั้น การกำหนดตัวชี้วัดที่ดีและเหมาะสมจะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการทำงานเป็นอย่างมาก เพราะตัวชี้วัดจะเป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรมที่ผู้ปฏิบัติงานและบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถมองเห็นได้และเข้าไปบริหารจัดการได้ ซึ่งถ้าสามารถสร้างตัวชี้วัดได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์จุดมุ่งหมายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ จะทำให้สามารถรับรู้ผลการดำเนินงานของตนเองได้อย่างชัดเจนและนำไปสู่การปรับปรุงและการพัฒนาการวางแผนและการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ในการกำหนดยุทธศาสตร์ (แผน) กลยุทธ์ (แผนงาน) และกลวิธี (โครงการ) จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจนและมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องซึ่งกันและกัน เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ มีทิศทางที่ชัดเจนและการประเมินผลยุทธศาสตร์มีความครอบคลุมและถูกต้องและเป็นระบบเพื่อให้ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นมีโอกาสประสบความสำเร็จมากขึ้นและก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน¹⁰

⁹ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีพ.ศ. 2561 - 2580 ฉบับเผยแพร่ Public Edition, โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 59, หน้า 28.

¹⁰พลตรีชำนาญ ช่างสาต, “การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้วยระบบสำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี” รายงานการวิจัย, (นักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร วปอ. รุ่นที่ 60), 2560-2561, หน้า 24.

2.3.3 การประเมินยุทธศาสตร์

การประเมินยุทธศาสตร์คือการดำเนินกิจกรรมทางการบริหารประการหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ตัดสินใจว่า การดำเนินยุทธศาสตร์ที่ผ่านมาประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร เพื่อจะได้เป็นข้อมูลและสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงและพัฒนายุทธศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น หรือเพื่อตัดสินใจว่า จะยกเลิกยุทธศาสตร์หรือดำเนินการยุทธศาสตร์นั้นต่อไป โดยการประเมินยุทธศาสตร์นับว่า เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการบริหารยุทธศาสตร์ เพราะการที่จะทำให้อุทธศาสตร์สามารถสร้างความสำเร็จที่พึงปรารถนาได้นั้น นอกจากจะต้องอาศัยการกำหนดยุทธศาสตร์ที่มีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม การจัดโครงสร้างที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และการวางระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพแล้ว ยังต้องอาศัยการประเมินยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่องและถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยการประเมินยุทธศาสตร์ที่ดีจะทำให้ทราบว่า ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นและนำไปปฏิบัติบรรลุเป้าหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และทำให้ทราบว่า มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนของการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติและปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว มีปัจจัยหรือสาเหตุอะไรบ้าง ตลอดจนทำให้ได้แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนายุทธศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น¹¹

2.4 ประโยชน์ที่จะได้รับจากยุทธศาสตร์ชาติ

คนไทยทุกคนถือเป็นเจ้าของและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในยุทธศาสตร์ชาติ ดังนั้น หากยุทธศาสตร์ชาติประสบความสำเร็จ ไม่เพียงแต่ประเทศชาติประชาชนทุกคนในทุกภาคส่วนจะได้รับประโยชน์จากความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของประเทศไทย แต่มิตรประเทศที่เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทยก็จะได้รับประโยชน์ด้วยเช่นกัน ประโยชน์ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายจะได้รับจากยุทธศาสตร์ชาติสรุปได้ดังนี้ ประโยชน์ส่วนรวมที่ประเทศชาติและประชาชนโดยรวมจะได้รับคือความมั่นคงแห่งชาติและสถาบันหลัก ความมั่งคั่งจากเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ การพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความเป็นประเทศพัฒนาแล้วรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำลดน้อยลงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในทุกมิติที่จะสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนโดยทรัพยากรมนุษย์คุณภาพสูงที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดช่วงชีวิตประโยชน์ที่ประชาชนในแต่ละภาคส่วนจะได้รับคือคุณภาพชีวิตหรือความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น คนไทยทุกคนจะมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการของรัฐ และสามารถสร้างเนื้อสร้างตัวตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การกระจายรายได้สู่ความเจริญอย่างทั่วถึง สังคมมี

¹¹เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

ความเสมอภาคและเป็นธรรม ทุกคนมีความสุขตามอัตภาพถึงแม้ว่าแต่ละคนจะมีรายได้และฐานะความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันบ้างก็ตาม

ผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual interests) ระหว่างประเทศไทยกับประเทศ คือความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์และความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ความมั่นคงระหว่างประเทศ ความแน่นแฟ้นทางวัฒนธรรม การเติบโตทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ และระบบเศรษฐกิจของภูมิภาคโดยรวม ตลาดการค้าการลงทุนที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และมั่นคงคุณภาพชีวิตการมีงานทำและรายได้ที่เพิ่มขึ้นของประชาชนในแต่ละประเทศตลอดจนการเข้าถึงสินค้าและบริการที่มีคุณภาพหลากหลายราคาเหมาะสม¹²

2.5 ความหมายของวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

วิสัยทัศน์เป็นเรื่องของมุมมองแบบมีเป้าหมายคือมุ่งหวังจะให้มิอะไรหรือให้อะไรเกิดขึ้นในอนาคต โดยปกติทั่วไปในการบริหารงานต่าง ๆ ในหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ มักจะมีวิสัยทัศน์ เช่นอีก 5 ปี หรือ 10 ปี หน่วยงานของเรา องค์กรของเรา จะมีลักษณะอย่างไร จะต้องมิอะไรบ้าง จะโดดเด่นในสังคมแข่งขันได้กับองค์กรอื่น ๆ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ได้อย่างไร จะขยายกิจการไปในทิศทางไหนได้อย่างไร ถึงในระดับชาติก็เช่นเดียวกัน และยุทธศาสตร์ชาติก็เช่นเดียวกันจะมีเป้าหมายภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้จะต้องมิอะไรเปลี่ยนแปลง ต้องมิอะไรเกิดขึ้น อะไรต้องกำจัดให้หมดไปจากสังคมไทย ดังนั้นวิสัยทัศน์จึงเป็นเป้าหมายที่มีลักษณะกว้าง ๆ ซึ่งต้องการให้เกิดให้มีขึ้นในอนาคต

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน¹³

วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นี้จะได้นำข้อมูลจากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ฉบับสมบูรณ์ซึ่งได้อธิบายความหมายของความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ไว้ดังนี้

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น

¹²ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีพศ. 2561 - 2580 ฉบับเผยแพร่ Public Edition, อ่างแล้ว, หน้า 19.

¹³สำนักงานเลขาธิการของคณะ กรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580). ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา, อ่างแล้ว, หน้าค่านำ.

ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีการออมสำหรับวัยเกษียณ ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

สรุปว่า ความมั่นคง ในที่นี้มุ่งเน้นความมั่นคงภายนอกตนคือไม่เกี่ยวกับจิตใจซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความมั่นคงภายในเลย

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้นและมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วนมีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจนเศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศเพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาค ทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สรุปว่า ความมั่งคั่ง ในที่นี้มุ่งเน้นเรื่องเศรษฐกิจเป็นหลักซึ่งเป็นความมั่งคั่งเฉพาะภายนอก ส่วนความมั่งคั่งภายในคือจิตใจไม่ได้กล่าวถึงเลย

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละ

เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน¹⁴

สรุปว่า ความยั่งยืน ในที่นี้ มุ่งเน้นความยั่งยืนในภายนอกในเรื่องของความเจริญ รายได้ คุณภาพชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ให้ทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

2.6 กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี

กรอบแนวทางที่สำคัญของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. ด้านความมั่นคง แบ่งเป็น

1) เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2) ปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศและพัฒนาความมั่นคงทางการเมือง ขจัดคอร์รัปชัน สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

3) การรักษาความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยภายในตลอดจนการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนและชายฝั่งทะเล

4) การพัฒนาระบบ กลไก มาตรการและความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ และรักษาคุณภาพความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่

5) การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการผนึกกำลังป้องกันประเทศการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ

6) การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและระบบบริหารจัดการภัยพิบัติ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

7) การปรับกระบวนการทำงานของกลไกที่เกี่ยวข้องจากแนวตั้งสู่แนวนานมากขึ้น

2. ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน แบ่งเป็น

1) การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการค้า การลงทุน พัฒนาสู่ชาติการค้า

2) การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ เสริมสร้างฐานการผลิตเข้มแข็งยั่งยืน และส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยสู่เกษตรยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

¹⁴บุญร่วม เทียมจันทร์และศรีธัญญา วิชาวรรณ, รวบรวม, *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ฉบับสมบูรณ์*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ THE LAW GROUP, 2561), หน้า 5-6.

3) การพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาทักษะผู้ประกอบการ ยกระดับผลิตภาพแรงงานและพัฒนา SMEs สู่อุตสาหกรรม

4) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและเมือง พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และพัฒนาระบบเมืองศูนย์กลางความเจริญ

5) การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการขนส่งความมั่นคงและพลังงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิจัยและพัฒนา

6) การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาทั้งภายในประเทศ ส่งเสริมให้ไทยเป็นฐานของการประกอบธุรกิจ ฯลฯ

3. ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน แบ่งเป็น

- 1) พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต
- 2) การยกระดับการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง
- 3) ปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์
- 4) การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพที่ดี
- 5) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย

4. ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม แบ่งเป็น

- 1) สร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม (
- 2) พัฒนาระบบบริการและระบบบริหารจัดการสุขภาพ
- 3) มีสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมสูงวัย
- 4) สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม ทunesทางวัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชน
- 5) พัฒนาการสื่อสารมวลชนให้เป็นกลไกในการสนับสนุนการพัฒนา

5. ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น

- 1) จัดระบบอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกันการทลายทรัพยากรธรรมชาติ
- 2) วางระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพทั้ง 25 ลุ่มน้ำ เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ

บริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ

- 3) การพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
 - 4) การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
 - 5) การร่วมลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
 - 6) การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม
- ### 6. ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ แบ่งเป็น

- 1) การปรับปรุงโครงสร้าง บทบาท ภารกิจของหน่วยงานภาครัฐ ให้มีขนาดที่เหมาะสม
- 2) การวางระบบบริหารราชการแบบบูรณาการ
- 3) การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ
- 4) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- 5) การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ให้ทันสมัย เป็นธรรมและเป็นสากล
- 6) พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ
- 7) ปรับปรุงการบริหารจัดการรายได้และรายจ่ายของภาครัฐ¹⁵

2.7 หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาประเทศไทยควบคู่กันไปกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จะมุ่งบรรลุเป้าหมายในระยะ 5 ปี ที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีหลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ ดังนี้

1. ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและ การบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชน วิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม

2. ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม

¹⁵ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี, อ้างแล้ว, หน้า 1-6.

3. ยึด “วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” มาเป็นกรอบของวิสัยทัศน์ประเทศไทย ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยที่วิสัยทัศน์ดังกล่าวสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ ได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอาณาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติ และประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่นมีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน อาหารและน้ำ ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ประเทศไทยไม่เป็นภาระของโลกและสามารถเกื้อกูลประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจดีกว่า

4. ยึด “เป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579” ที่เป็นเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีมาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปีแรกและเป้าหมายในระดับย่อยลงมา โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับกรอบเป้าหมายที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้งนี้ เป้าหมายประเทศไทยในปี 2579 ซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกันนั้นพิจารณาจากทั้งประเด็นหลักและลักษณะของการพัฒนา ลักษณะฐานการผลิตและบริการสำคัญของประเทศ ลักษณะของคนไทยและสังคมไทยที่พึงปรารถนา และกลุ่มเป้าหมายในสังคมไทย โดยกำหนดไว้ดังนี้ “เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน บนฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรมมีความเหลื่อมล้ำน้อย คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่เป็นค่านิยมที่ดี มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก ประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีนานาชาติ ระบบเศรษฐกิจตั้งอยู่บนฐานของการใช้นวัตกรรมดิจิทัล สามารถแข่งขันในการผลิตได้และค้าขายเป็น มีความเป็นสังคมประกอบการ มีฐานการผลิตและบริการที่มีคุณภาพและรูปแบบที่โดดเด่นเป็นที่ต้องการในตลาดโลก เป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ เช่น การให้บริการคุณภาพทั้งด้านการเงิน ระบบโลจิสติกส์ บริการด้านสุขภาพ และท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นครัวโลกของอาหารคุณภาพและปลอดภัย เป็นฐานอุตสาหกรรมและบริการอัจฉริยะที่เป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่ใช้นวัตกรรม ทูมนุุษย์ทักษะสูงและเทคโนโลยีอัจฉริยะ มาต่อยอดฐานการผลิตและบริการที่มีศักยภาพใน

ปัจจุบันและพัฒนาฐานการผลิตและบริการใหม่ๆ เพื่อนำประเทศไทยไปสู่การมีระบบเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนที่มีความเป็นอัจฉริยะ”

5. ยึด “หลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลผลิตการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม” แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มุ่งเน้นการสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีความครอบคลุมทั่วถึงเพื่อเพิ่มขยายฐานกลุ่มประชากรชั้นกลางให้กว้างขึ้น โดยกำหนดเป้าหมายในการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ โอกาสทางสังคม และรายได้ของกลุ่มประชากรรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 ให้สูงขึ้น นอกจากนี้ การเพิ่มผลผลิตการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและพัฒนานวัตกรรมนับเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในระยะต่อไปสำหรับทุกภาคส่วนในสังคมไทย โดยที่เส้นทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วนั้นกำหนดเป้าหมายทั้งในด้านรายได้ ความเป็นธรรม การลดความเหลื่อมล้ำและขยายฐานคนชั้นกลาง การสร้างสังคมที่มีคุณภาพและมีธรรมาภิบาล และความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

6. ยึด “หลักการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน 5 ปีที่ต่อยอดไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นเป้าหมายระยะยาว” จากการที่แผนพัฒนาฯ เป็นกลไกเชื่อมต่อในลำดับแรกที่จะกำกับและส่งต่อแนวทางการพัฒนาและเป้าหมายในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีให้เกิดการปฏิบัติในทุกระดับและในแต่ละด้านอย่างสอดคล้องกัน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงให้ความสำคัญกับการใช้กลไกประชารัฐที่เป็นการรวมพลังขับเคลื่อนจากทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน และการกำหนดประเด็นบูรณาการของการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูง และได้กำหนดในระดับแผนงาน/โครงการสำคัญที่จะตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาได้อย่างแท้จริง รวมทั้งการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่มีความครอบคลุมหลากหลายมิติมากกว่าในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่าน ๆ มา ในการกำหนดเป้าหมายได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาวของยุทธศาสตร์ชาติและการเป็นกรอบกำกับเป้าหมายและตัวชี้วัดในระดับย่อยลงมาที่จะต้องถูกส่งต่อและกำกับให้สามารถดำเนินการให้เกิดขึ้นอย่างมีผลสัมฤทธิ์ภายใต้กรอบการจัดสรรงบประมาณ การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินและการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการ รวมทั้งการพัฒนาระบบราชการที่สอดคล้องเป็นสาระเดียวกันหรือเสริมหนุนซึ่งกันและกัน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงกำหนดประเด็นบูรณาการเพื่อการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางสำคัญประกอบการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน รวบรวมและกำหนดแผนงาน/โครงการสำคัญในระดับปฏิบัติ และกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาเชิงพื้นที่ในระดับสาขาการผลิตและบริการและจังหวัดที่เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในด้านต่าง ๆ¹⁶

¹⁶สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2565*, สำนักนายกรัฐมนตรี, หน้า 4-6.

2.7.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง คือเริ่มจาก พ.ศ. 2560 - 2565 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรีมีทั้งหมด 10 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาคเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา¹⁷

2.7.2 ทฤษฎีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชดำรัสไว้เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2517 ว่า คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้ำสมัย ว่าเมืองไทยเขย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่สมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐานตั้งปณิธานในทางนี้ ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอกิน ไม่ใช่สำจะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ที่มีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้ ประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้กำลังตก กำลังแย่ กำลังยุ่ง เพราะแสวงหาความยิ่งยวดทั้งในอำนาจทั้งในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ทางอุตสาหกรรม ทางลัทธิ ฉะนั้น ถ้าทุกท่านซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความคิดและมีอิทธิพล มีพลังที่จะทำให้ผู้อื่นซึ่งมีความคิดเหมือนกัน ช่วยกันรักษาส่วนรวมให้อยู่ดีกินดีพอสมควร ขออย่าพอควร พออยู่พอกิน มีความสงบ ไม่ให้คนอื่นมาแย่ง

¹⁷เรื่องเดียวกัน, หน้า สารบัญ.

คุณสมบัตินี้จากเราไปได้ ก็จะเป็นของขวัญวันเกิดที่ถาวรที่จะมีคุณค่าอยู่ตลอดเวลา¹⁸

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา และบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายในทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลก ภายนอกได้เป็นอย่างดี¹⁹

มานิต กิตติงจิต กล่าวว่ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสหลายครั้ง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องให้พออยู่พอกิน มีภูมิคุ้มกัน และพึ่งตนเองได้ ทั้งนี้เพื่อรับกับสถานการณ์และวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งนับวันจะรุนแรงมากขึ้น เมื่อมีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแล้ว แม้จะเกิดวิกฤตเศรษฐกิจก็จะไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศและประชาชน²⁰

ธีรพงษ์ มหาวีโร กล่าวว่า ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ผันผวน ซับซ้อนและคาดการณ์ผลกระทบได้ยาก แม้ว่าในภาพรวมสังคมไทยมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้น และมีภูมิคุ้มกันที่แข็งแกร่งแตกต่างกันไปทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน และสังคม แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่าง

¹⁸ คณะสงฆ์คณะธรรมยุต, พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร, คณะสงฆ์คณะธรรมยุตจัดพิมพ์ถวายโดยเสด็จพระราชกุศลในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร, 2560, หน้า 13.

¹⁹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ 2(ร) เซ็นจูรี, 2550), หน้า 6-9.

²⁰ มานิต กิตติงจิต, *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงวิถีชีวิตแห่งความสมดุล*, (กรุงเทพมหานคร : หจก.แสงจันทร์ การพิมพ์, 2555), หน้า 12.

มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประเทศต้องเผชิญกับความเสี่ยงในหลายมิติ โดยเฉพาะความเสี่ยงจากการบริหารภาครัฐที่อ่อนแอ โครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่สามารถรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืน ทั้งความเสี่ยงจากความเสื่อมถอยจากค่านิยมที่ดีในสังคมไทย ความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความเสื่อมด้านความมั่นคงของประเทศ จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเสริมสร้างทุนที่มีอยู่ของประเทศให้เข้มแข็งทั้งทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม เพื่อเตรียมพร้อมให้ประเทศสามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างยั่งยืน²¹

ปริญญช พิบูลสรารุท กล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้แนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชน บุคคล ในทุกระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี²²

พระธรรมปิฎก ได้กล่าวถึงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงอาจมองได้เป็น 2 ด้าน คือ มองด้านวัตถุวิสัย (Objective) กับมองด้านจิตวิสัย (Subjective) มองด้านวัตถุวิสัยเป็นการเมืองภายนอก คือ ต้องมีกินมีใช้มีปัจจัยสี่เพียงพอแก่อัตภาพ ใกล้เคียงกับคำว่าพึ่งตนเองได้ในทาง

²¹ธีรพงษ์ มหาวิโร, *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดอะบุคส์ จำกัด, 2555), หน้า 16.

²²ปริญญช พิบูลสรารุท, *ดร., คลังหลวงกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด, 2551), หน้า 75.

เศรษฐกิจ ส่วนการมองในด้านจิตวิสัยเป็นการมองจิตใจภายใน คือ คนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่เท่ากัน บางคนมีเป็นล้านก็ไม่พอ บางคนมีนิดเดียวก็พอ เป็นการเพียงพอทางจิตใจ²³

ปรียานุช พิบูลสรารุช กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติของแต่ละบุคคล และองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสถานะแวดล้อม ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในทางบวกนำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้²⁴

มานิต กิตติจุงจิต กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤตทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ²⁵

ธนากร สังขปกล่าวว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy) เป็นปรัชญาที่แนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชน บุคคล ในทุกระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐองค์กรที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำมาพัฒนาพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันและพระราชทานคำอธิบายเพื่อความเข้าใจให้ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง²⁶

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ยึดแนวทางสายกลาง ยึดหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข 3 ระดับ กล่าวคือ

หลักความพอประมาณ คือ ความพอดีไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไปในมิติต่าง ๆ ของการกระทำ เช่น การผลิตและการบริโภคจะต้องอยู่ในระดับพอประมาณ ไม่โลภจนเป็นเหตุให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ไม่กระตือรือร้นจนเป็นเหตุให้ตนเองต้องขาดแคลนและเสียโอกาส

²³พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), *การพัฒนาที่ยั่งยืน*, พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกลบอลคิมทอง, 2544), หน้า 79-80.

²⁴ปรียานุช พิบูลสรารุช,ดร., *คลังหลวงกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*, อ่างแล้ว, หน้า 76.

²⁵มานิต กิตติจุงจิต. *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงวิถีชีวิตแห่งความสมดุล*, อ่างแล้ว, หน้า 14.

²⁶ธนากร สังขป, *การพัฒนาที่ยั่งยืน*, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี.พี. (1991), 2556), หน้า 5.

หลักความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอประมาณในมิติต่าง ๆ จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลยอมรับได้

หลักการมีภูมิคุ้มกัน คือ การทนต่อผลกระทบท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่จะทำให้สูญเสียความมั่นคงทางจิตใจอันเป็นเหตุให้สูญเสียเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ วัฒนธรรมที่งดงามของสังคม ค่านิยมที่เหมาะสม มีการกระทำที่อาจขาดหลักความพอประมาณ และความมีเหตุผล เสียหายต่อระบบคุณธรรม จริยธรรมที่งดงาม

เงื่อนไขความรู้ คือ การปฏิบัติให้ได้เป็นไปตามหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันนั้นจะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ ความระมัดระวัง สติปัญญา พิจารณาที่จะนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

เงื่อนไขคุณธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร มีความขยัน มีความอดทน และมีการแบ่งปันในการดำรงอยู่และใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม

หลัก 3 ท่วง 2 เงื่อนไข จะทำให้ชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เกิดความสมดุลมั่นคง และยั่งยืนในทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน ไปถึงระดับสังคม (รัฐ ประเทศ และโลก)

ทั้งหมดนั้นเริ่มจากฐานจากการพึ่งตนเองเป็นสำคัญ คือ การพัฒนาจิตใจตนเองให้เป็นผู้มีความรู้พึ่งตนเองในด้านการดำเนินชีวิต ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านเทคโนโลยีซึ่งจะมีผลต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม²⁷

เสรี พงศ์พิศ แสดงทัศนะว่า เศรษฐกิจพอเพียงเริ่มจากวิถีคิด คิดถูก คิดดี คิดชอบ เป็นสัมมาทิฐิอันเป็นข้อแรกของมรรคมีองค์ 8 เมื่อเริ่มด้วยคิดชอบแล้ว ปฏิบัติชอบก็ตามมา ประกอบอาชีพชอบก็ตามมา พระพุทธทาสสอนว่า ขึ้นต้นไม้ให้ขึ้นทางต้นอย่าขึ้นทางปลาย หมายถึงการจับความคิดให้มั่นก่อนจะไปหาเทคนิควิธีการ ถ้าหากด่วนไปหาแต่วิธีการโดยไม่สนใจวิถีคิดก็จะผิดพลาด เหมือนขึ้นต้นไม้ทางปลาย ขึ้นไม่ได้ ไปไม่ถึง

ปัญหาส่วนใหญ่ของชาวบ้านเราเป็นเรื่องวิถีคิดไม่ใช่วิถีทำ เพราะชาวบ้านทำเก่ง ไปสอนไปอบรมเรื่องอะไรก็ทำได้หมด ไม่ว่าจะกล้วยฉาบหรือแฮมพู สบู่หรือน้ำยาล้างจาน แต่ก็ตกม้าตายตรงที่คิดได้ อย่างเดียวว่าทำแล้วต้องเอาไปขาย ไม่ได้คิดว่าจะเอามากินเอามาใช้ หรือถ้าจะขายก็ขายในท้องถิ่นให้ได้

²⁷เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

เสียก่อน ทำอะไรก็คิดแต่จะเอาไปขายข้างนอก ลืมไปว่าตลาดท้องถิ่นนั้นมีมูลค่าสูงมาก แต่ละตำบลซื้อกิน ซื้อใช้ปีหนึ่งไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท ซื้อจากตลาดทั้งนั้น ไม่เคยทำเองใช้เองบ้าง²⁸

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ จึงพอสรุปได้ว่า จะเห็นได้ว่า วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ที่กำหนดไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มีการให้ความหมายของความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีความหมายอย่างไรบ้าง ต้องเป็นอย่างไรบ้าง สิ่งที่พบเห็นจากคำอธิบายกรอบแนวทางที่สำคัญของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี นั้นโดยภาพรวมจะให้ความสำคัญไปที่เรื่องของวัตถุหรือด้านอื่น ๆ จากความสำคัญทางจิตใจ ซึ่งการให้ความสำคัญหนักไปในด้านวัตถุอย่างเดียว นั้น ไม่สามารถที่จะดำเนินการบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ได้

ถึงหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่กำหนด 6 ยึด คือ 1) ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” 2) ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” 3) ยึด “วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” ซึ่งหมายถึงความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน 4) ยึด “เป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579” 5) ยึด “หลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม” และ 6. ยึด “หลักการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน 5 ปีที่ต่อยอดไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่เป็นเป้าหมายระยะยาว” นี้ก็ยังมีลักษณะที่เน้นหนักหรือให้ความสำคัญไปในเรื่องวัตถุถึงแม้ยึดที่ 2 ระบุว่า คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา แต่ก็ได้เน้นทางจิตใจตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา

ความจริงวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้อ้างปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่ยึดแนวทางสายกลาง มีหลัก 3 คือ หลักความพอประมาณ หลักความมีเหตุผล หลักการมีภูมิคุ้มกัน มี 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้ คือ การปฏิบัติให้ได้เป็นไปตามหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันนั้นจะต้องอาศัยความรู้รอบรู้ ความรอบคอบ ความระมัดระวัง สติปัญญา พิจารณาที่จะนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และเงื่อนไขคุณธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร มีความขยัน มีความอดทน และมีการแบ่งปันในการดำรงอยู่และใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม

เมื่อว่าโดยภาพรวมแล้ว วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่กำหนดไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ถ้าพิจารณาการพัฒนาที่เน้นไปในทางวัตถุอย่างเดียว หรือให้ความสำคัญไปในด้านวัตถุตามที่ภาครัฐดำเนินการอยู่ ณ

²⁸ เสรี พงศ์พิศ, เศรษฐกิจพอเพียงเกิดได้ ถ้าใจปรารถนา, (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2550), หน้า 19.

ขณะนี้ ยกตัวอย่างเช่น ด้านความมั่นคงหน่วยงานของภาครัฐก็พยายามที่จะเน้นให้เกิดความมั่นคงภายในชาติ แต่ในความเป็นจริง ความมั่นคงของชาติ ก็ยังปรากฏว่า ยังไม่ได้มีอย่างแท้จริง แต่ยังคงมีการแยกพรรคแยกพวกแยกฝ่ายปรากฏให้เห็นอยู่อย่างชัดเจน การบังคับใช้กฎหมายก็เป็นคุณเป็นโทษไม่เหมือนกัน ด้านความมั่นคงก็มีการประกาศชัดเจนว่าจะทำให้คนยากใจหมดไปจากสังคมไทย แต่ความเป็นจริงคนจนก็ยังคงมีอยู่จำนวนมาก ความมั่งคั่ง นี้โอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาตินั้นดูเหมือนว่า จะยาก จะเห็นได้จากการขึ้นทะเบียนเพื่อจะรับบริการหรือสวัสดิการต่าง ๆ นั้น มีคนมาใช้บริการจำนวนมาก และความยั่งยืนก็เช่นเดียวกัน โอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาตินั้นดูเหมือนจะยาก ถ้าขาดการส่งเสริมจากพุทธปรัชญาคือไม่ได้นำเอาหลักการในพระพุทธศาสนา อันได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา มาประยุกต์ใช้อย่างแท้จริง

2.8 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ

การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ไม่ใช่เรื่องง่าย ในขั้นตอนการดำเนินงานย่อมจะมีปัญหาอุปสรรคแน่นอนซึ่งอาจจะน้อยหรือมากก็แล้วแต่เงื่อนไข เพราะคนไทยมีความหลากหลายทั้งชาติพันธุ์ ศาสนา ลัทธิความเชื่อ การศึกษา สังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี และยังมี การแบ่งกลุ่มออกไปเป็นไปเป็นกลุ่มต่าง ๆ

สำหรับปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการตามวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาตินั้น เมื่อกล่าวโดยสรุปเป็นประเด็นสำคัญแล้ว ตัวปัญหาและอุปสรรคจริง ๆ ก็คือทรัพยากรบุคคลซึ่งหมายถึงคนไทยนั่นเอง เพื่อจะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการนั้นประเด็นที่เป็นปัจจัยเร่งด่วนที่จะต้องลงมือทำก็คือต้องมีการพัฒนามนุษย์และมีการบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างถูกวิธี ดังนั้นงานวิจัยในบทที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนามนุษย์และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มาเสนอไว้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.8.1 ปัญหาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

พระธรรมโกศาจารย์ กล่าวถึงวิธีการบริหารว่า วิธีการซึ่งพระพุทธเจ้าใช้บริหารกิจการคณะสงฆ์ ซึ่งดำรงสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 2,500 ปี เป็นข้อมูลให้เราได้ศึกษาถึงพุทธวิธีบริหาร นอกจากนี้ยังมีพุทธพจน์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกระจายอยู่ในพระไตรปิฎก การศึกษาถึงพุทธพจน์เหล่านั้น ก็จะทำให้ทราบถึงพุทธวิธี²⁹

²⁹พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), *พุทธวิธีบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549), หน้า 4.

พระธรรมปิฎก กล่าวถึงวิธีการบริหารว่า การบริหารจัดการนั้น คนโดยทั่วไปอาจมองเป็นเรื่องของชาวบ้าน ไม่เกี่ยวกับพระสงฆ์มากเท่าใดนัก แต่ถ้ามองให้ดีแล้ว เรื่องนี้เกี่ยวกับพระสงฆ์และพระพุทธศาสนา เพราะในพระพุทธศาสนาก็มีสถาบัน มีองค์กรที่จะต้องมีการบริหาร อันนี้ก็คือคณะสงฆ์ หรือเรียกว่า ภิกษุสงฆ์...พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้บริหารภิกษุสงฆ์หรือที่เราเรียกกันในปัจจุบันว่า คณะสงฆ์เวลานี้ฝรั่งมายอมรับบอกว่า คณะสงฆ์นี้เป็นองค์กรที่มีอายุยืนยาวที่สุดในโลก ไม่ปรากฏว่ามีองค์กรใดในโลก ตะวันตก ตะวันออกที่ไหนอื่นที่ยังยืนอยู่ได้ มีแต่เกิดมาแล้วก็ล่มสลายจบสิ้นไป แต่คณะสงฆ์ในพระพุทธศาสนาตั้งแต่พระพุทธเจ้าทรงตั้งมา 2,500 กว่าปี อยู่มาได้จนบัดนี้แสดงว่า ความยั่งยืนของคณะสงฆ์จะต้องมีวิธีการบริหารอะไรที่จะทำให้อยู่ได้ยั่งยืน มั่นคง³⁰

พระเทพดิลก กล่าวถึงวิธีการบริหารว่า หลักการสำคัญของพระพุทธศาสนา คือการเพียรพยายามขัดเกลากิจตนด้วยการเพิ่มปัญญา วิชา อันเป็นความรู้ให้สามารถบริหารตนได้มากพอสมควรที่จะเข้าไปมีส่วนในการบริหารคนอื่นจากคนหนึ่งไปถึงหลาย ๆ คน จนถึงบริหารองค์กรต่าง ๆ ที่ถ้าเรามองในแง่ของความจริงแล้ว การบริหารทุกอย่างต้องเริ่มที่การบริหารตนมาก่อนทั้งนั้น การบริหารองค์กรตลอดถึงประเทศชาติ การทำงาน ประสานงาน ร่วมแรงร่วมใจกันในการทำหน้าที่ป้องกัน บำบัด บำรุงรักษาองค์กร ของคนที่ศึกษา ฝึกหรืออบรมตนมาดีแล้วนั่นเอง การบริหารองค์กรเป็น จึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากคนเป็นจำนวนมากที่ฝึกปรือกันมาในด้านต่าง ๆ จนเกิดความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรมเหมาะสมที่จะทำงานในฐานะนั้น ๆ หมายความว่า ใครมีตำแหน่งหน้าที่อะไร อย่างไร ก็ทำหน้าที่รับผิดชอบภารกิจเหล่านั้นจนเกิดผลสำเร็จของภารกิจ ซึ่งเกิดจากการที่แต่ละคนที่ฝึกตนมาดีแล้วมาร่วมหลักความคิด ร่วมกิจกรรม ร่วมผลประโยชน์กัน³¹

ดร.บุญเสริม บุญเจริญผล กล่าวถึงการนำคำสอนของพระพุทธศาสนามาประยุกต์กับการบริหารว่า พุทธศาสนานั้นค้ำถึงเรื่องจิตใจเป็นปัจจัยหลักแล้ว ปัจจัยเสริมอย่างอื่นจะเกิดขึ้นเอง ส่วนการบริหารแบบตะวันตก ที่ปฏิบัติและศึกษากันทั่วไป ใช้การสร้างระบบการบริหารงานเป็นหลัก เมื่อมีระบบแล้วจึงสร้างระเบียบปฏิบัติ รวมทั้งการให้คุณให้โทษแก่บุคลากร เพื่อนำคนเข้าสู่ระบบ ทำให้เกิดผลงานออกมาได้ตามความต้องการ แต่การบริหารงานตามหลักพุทธศาสนากลับค้ำถึงจิตใจของคนเป็นหลักเสียก่อน ต้องถนอมใจ ผู้เกี่ยวข้อง สร้างความเต็มใจ (ไม่ใช่จงใจ) เมื่อจิตใจพร้อมแล้ว ทั้งบุคลากรและผู้บริหารจะทำงานกันอย่างเต็มใจด้วยขวัญกำลังใจดี ส่วนผู้เกี่ยวข้องภายนอก เช่น ลูกค้า เมื่อเห็นการ

³⁰พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), “การระดมความคิดเรื่องการบริหารแนวพุทธ”, *ร่วมทุกข์*, ปีที่ 3 ฉบับที่ 28 (มกราคม-มีนาคม 2540), หน้า 40.

³¹พระเทพดิลก (ระบอบ จตถาโณ), *การบริหารจัดการองค์กรทางพระพุทธศาสนา*, บทความวิชาการ, (นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย, 2552), หน้า 4.

ปฏิบัติต้อนรับ และบริการอย่างจริงใจ ก็มีจิตใจสนับสนุนองค์การ องค์การจึงเจริญ ทุกฝ่าย ทุกขั้นตอน ผูกกันไว้ ด้วยใจ บุคลากรจะทำงานกันอย่างมีความสุข ผู้เกี่ยวข้องภายนอกก็ได้รับความสุขความพอใจ³²

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง อธิบายว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง ผู้บริหารจะต้องไวต่อสถานการณ์ที่จะสามารถนำทรัพยากรที่มีความรู้ความสามารถในสังคม เข้ามาเป็นสมาชิกในองค์กร ผู้บริหารจะต้องสนใจพัฒนาความรู้ความสามารถ อารมณ์รักษาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อองค์กร และมีมาตรการในการอุปการะทรัพยากรมนุษย์เมื่อสิ้นวาระการทำงานแล้ว ตลอดจนต้องตระหนักถึงมนุษย์คือสิ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อองค์กร การบริหาร ทรัพยากรมนุษย์จะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในโลกไร้พรมแดน³³

พยอม วงศ์สารศรี อธิบายว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ดำเนินการสรรหา คัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมให้ปฏิบัติงานในองค์การ พร้อมทั้งสนใจการพัฒนาดำรงรักษาให้สมาชิกปฏิบัติงานในองค์การ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีในการทำงาน และยังรวมไปถึงการแสวงหาวิธีการที่ทำให้สมาชิกในองค์การที่ต้องพ้นจากการทำงานด้วยเหตุพหุผลภาพ เกษียณอายุหรือเหตุอื่นใดในงานให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข³⁴

จิตติมา อัครธิตพิงศ์ อธิบายว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการจัดการบุคคลในองค์การ เพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณภาพเข้าสู่องค์การ และเพื่อให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้อยู่กับองค์การได้ในระยะยาว³⁵

Desler อธิบายว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง นโยบาย และการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในการทำงานโดยเฉพาะในเรื่องการสรรหา การฝึกอบรม การประเมินผลการปฏิบัติงาน การให้รางวัล ความปลอดภัยในการทำงาน จริยธรรมและความยุติธรรมต่อพนักงาน ซึ่งนโยบายและการปฏิบัติดังกล่าวจะครอบคลุมถึงการวิเคราะห์งาน การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การสรรหา การคัดเลือก การปฐมนิเทศ การจ่ายค่าตอบแทนและเงินเดือน แรงจูงใจ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสาร

³²ดร.บุญเสริม บุญเจริญผล, *เอกสารเผยแพร่ความรู้คำสอนของพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์กับการบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกริก, 2543), หน้า 2.

³³เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง, *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท รุ่งเรืองรัตน์ พรินติ้ง จำกัด, 2550), หน้า 21.

³⁴พยอม วงศ์สารศรี, *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*, (กรุงเทพมหานคร : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2552), หน้า 5.

³⁵จิตติมา อัครธิตพิงศ์, *การจัดการทรัพยากรมนุษย์*, เอกสารประกอบการสอน สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์, (พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2556), หน้า 5.

การฝึกอบรมและ พัฒนาและความผูกพันต่อองค์กร³⁶

Watson อธิบายว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง การใช้ความพยายาม ความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมของบุคคลที่ทำให้แก่องค์กรบรรลุเป้าหมาย และสามารถให้องค์กร ดำเนินการต่อไปได้³⁷

Noe, R.; Hollenbeck, J.; Gerhart, B.; & Wright อธิบายว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง นโยบาย การปฏิบัติ และระบบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ทักษะ และผลการปฏิบัติงานของ พนักงาน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดจากพนักงานโดยเน้นนโยบายการปฏิบัติและระบบที่มีผลต่อประสิทธิภาพของพนักงาน³⁸

2.8.2 ปัญหาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์

Nadler ได้ให้ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่า หมายถึงเป็นการจัดกิจกรรมที่เป็น ระบบและต่อเนื่อง กิจกรรมที่จัดจะกำหนดให้สิ้นสุดในเวลาที่เหมาะสม และสามารถสร้างกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างดีซึ่งกิจกรรมที่จัดเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรในสังคม จะต้องตอบสนองความต้องการของการพัฒนาคนในองค์กรและสังคม³⁹

Russell C.Swansbury ได้กล่าวถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ว่าหมายถึง การศึกษาของ บุคคลที่ต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ในเรื่องเทคนิคและวิชาชีพ เพื่อยกระดับความสามารถให้ทันต่อ ความก้าวหน้าของวิชาการเพื่อสนองความพึงพอใจในเรื่องความอยากรู้ อยากเห็นของบุคคลนั้น⁴⁰

Pace ได้ให้ความหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่า หมายถึง กิจกรรมที่จะนำมาซึ่งคุณ ภาพและความสามารถในการผลิตของพนักงาน และนำมาซึ่งความพอใจในงานระหว่างพนักงาน หัวหน้า งาน และพนักงานอื่น ๆ โดยการพัฒนาต้องทำทั้งระดับปัจเจกบุคคล (Individual Development) ระดับ องค์กร (Organization Development) การพัฒนาอาชีพ (Career Development)⁴¹

³⁶Dessler, Gary. *A framework for human resource management*. 13th ed. New Jersey : Pearson Education, Inc. 2013, p.4.

³⁷Watson, T. J. *Critical social science, pragmatism and the realities of HRM*. International Journal of Human Resource Management. (21)6, Zehir, c. 2010, p.919.

³⁸Noe, R.; Hollenbeck, J.; Gerhart, B.; & Wright, p. *Human Resource Management*. 11th ed. New York: McGraw Hill Education. 2019, p.178.

³⁹Nadler, Leonard, *Designing training program: The critical events model*. Reading, (Mass Addison - Wesley, 1982), p.12

⁴⁰Russell c. Swansburg, *In Service Education*. (New York : G.D. Putmen Sons,1968), p.47.

⁴¹Pace.RW.Smith, *Human Resource Development*, (New Jersey : Prentice Hall, 1991), p.7.

กิริติ ยศยิ่งยง อธิบายว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการวางแผนล่วงหน้าเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และปรับปรุงพฤติกรรมของบุคลากรในการทำงาน ให้แก่บุคลากรนั้น โดยองค์การเป็นผู้จัดขึ้นให้แก่บุคลากรในระยะเวลาที่จำกัด ผ่านกระบวนการพัฒนาปัจเจกบุคคล เช่น การฝึกอบรมและกระบวนการพัฒนาองค์การ ทั้งนี้เพื่อตึงเอาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อเอื้ออำนวยต่อการช่วยองค์การให้บรรลุ เป้าหมายที่ตั้งไว้⁴²

อำพล บุคตาสาร ได้สรุปการพัฒนาคนว่า การพัฒนาคนนั้นมีความสำคัญอันดับแรกก่อนที่จะพัฒนาอย่างอื่น เพราะมนุษย์เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ส่วนหลักพุทธปรัชญาเถรวาทเป็นหลักปรัชญาที่เกิดจากการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เพื่อมาใช้ในการพัฒนาคนตั้งแต่ระดับขั้นพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับสูงสุดจนกระทั่งบรรลุนิพพาน⁴³

จากปัญหาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมนุษย์และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่นำมาอธิบายไว้ในประเด็นนี้ สามารถสรุปได้ว่า การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นย่อมจะมีส่วนทำให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนได้ กล่าวคือถ้าบริหารไม่ดีหรือพัฒนาผิดทางแล้วนั้นก็ทำให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ไม่ได้เลย แต่ถ้าได้นำเอาพุทธปรัชญาเถรวาท คือศีล สมาธิ ปัญญา มาช่วยส่งเสริมเพิ่มพลังในตัวทรัพยากรมนุษย์แล้วก็จะสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติได้แน่นอน

2.9 สรุป

วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งถูกคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติกำหนดขึ้นไว้เพื่อต้องการพัฒนาชาติไทยและคนไทยรวมทั้งคนที่อยู่ในเมืองไทยทั้งหมด ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการให้มีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า โดยมีเป้าหมายที่ ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาในด้านวัตถุหรือกายภาพมากกว่า ไม่ได้สนใจไม่ได้ให้น้ำหนักมุ่งเน้นในการพัฒนาด้านจิตใจเท่าที่ควรจะเป็น ด้วยเหตุคือการมุ่งเน้นในการพัฒนาด้านวัตถุนั้นจึงเป็นที่มาของความไม่แน่นอนว่า วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้นั้นจะดำเนินไปสู่เป้าหมายภายในกรอบ 20 ปี ได้หรือไม่ ถ้าคนไทยปัจจุบันและในอนาคตยังไม่ได้รับการพัฒนาจิตใจด้วยพุทธปรัชญาเถรวาท อย่างจริงจัง

⁴²กิริติ ยศยิ่งยง, *การวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์*, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท มิสเตอร์ ก๊อปปี ประเทศไทย จำกัด, 2548), หน้า 2.

⁴³อำพล บุคตาสาร, “การพัฒนาคนตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท”, *ดุสิตนิพนธ์ศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต*, สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2556, หน้า 9

การจะดำเนินไปสู่เป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ คือ ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน นั้น เรื่องสำคัญอันดับแรกก็คือต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือทรัพยากรบุคคลก่อน หมายถึงต้องเตรียมความพร้อมให้คนก่อนที่จะดำเนินการอย่างอื่น และเครื่องมือสำหรับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่จะให้ได้ผลจริง ๆ ก็คือ พุทธปรัชญาเถรวาท ด้วยเน้นการพัฒนาทางกาย พัฒนาทางวาจาด้วยศีล พัฒนาทางจิตด้วยสมาธิ และพัฒนาทางปัญญาด้วยวิปัสสนา เมื่อพัฒนาได้ทั้ง 4 ทางอย่างบริบูรณ์ ทรัพยากรบุคคลก็เป็นคนที่มีคุณภาพ และมีความพร้อมที่จะดำเนินไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อันเป็นวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติได้

ดังนั้น เมื่อต้องการสิ่งที่จะนำมาช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้บรรลุได้ตามเป้าหมายที่ภาครัฐกำหนดเป็นนโยบายไว้อย่างแท้จริง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอิงอาศัยพุทธปรัชญาเถรวาทมาช่วยส่งเสริมสนับสนุน คือ ต้องนำเอาหลักศีลมาส่งเสริมความมั่นคง นำเอาหลักสมาธิมาส่งเสริมความมั่งคั่ง และนำเอาหลักปัญญามาส่งเสริมความยั่งยืน

แต่ถ้าหากรัฐบาลยกเว้นไม่กระทำ หรือไม่นำเอาพุทธปรัชญาเถรวาทซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึงศีลสมาธิ ปัญญา มาส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ มุ่งเน้นแต่การพัฒนาวัตถุหรือพัฒนาทางกายภาพเท่านั้น ก็จะมีปัญหาตามมามากมายอย่างไม่มีที่สิ้นสุดและจะเป็นการยากยิ่งที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายคือทำให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนได้ สำหรับการนำเอาพุทธปรัชญาเถรวาทคือศีล สมาธิ ปัญญา มาส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน จะต้องทำได้อย่างไรบ้าง โดยรูปแบบวิธีไหน จะได้อธิบายในบทต่อไป

บทที่ 3

หลักพุทธปรัชญาเถรวาทที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทเถรวาท” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมผลงานที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด หลักการ จากคัมภีร์พระไตรปิฎกและคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องเนื่องในทางพุทธปรัชญาเถรวาท พร้อมทั้งสรุปแนวคิดท้ายบทโดยได้แบ่งเนื้อหาในการศึกษาค้นคว้าเป็นหัวข้อ ๆ ได้แก่

- 3.1 แนวคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญาเถรวาท
- 3.2 วิสัยทัศน์การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท
- 3.2 ยุทธศาสตร์การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท
 - 3.3.1 ศิลส่งเสริมความมั่นคง
 - 3.3.2 สมานส่งเสริมความมั่งคั่ง
 - 3.3.3 ปัญญาส่งเสริมความยั่งยืน
- 3.4 สรุป

โดยมีรายละเอียดแต่ละหัวข้อดังต่อไปนี้

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญาเถรวาท

คำว่า “พุทธปรัชญาเถรวาท” ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยหมายถึง พุทธปรัชญาอันเป็นหลักคำสอนที่บริสุทธิ์ ผุดผ่อง ไร้มลทินต่าง ๆ ที่รักษาไว้และนำสืบ ๆ กันมาโดยพระสงฆ์ภิกษุหรือกลุ่มซึ่งมีชื่อว่าเถรวาท ผู้ซึ่งเคารพนับถือเชื่อฟังคำและปฏิบัติตามคำสั่งคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยที่คำสั่งคำสอนของพระสัมมาพุทธเจ้าที่พระเถระเหล่านั้นได้นำสืบต่อ ๆ กันมานั้น ไม่ผิดเพี้ยนไปจากดั้งเดิมเลย คือเหมือนกันหรือตรงกันกับที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้และทรงสั่งสอนไว้ พระเถระเหล่านั้นมิได้เพิ่มเติมอะไรเข้าไปและมีได้ตัดอะไรออกเลย คำสอนในส่วนที่เป็นหลักการหรือหลักวิชานั้นสามารถเรียกได้ว่า เป็นพุทธปรัชญาเถรวาท

พุทธปรัชญาเถรวาทสามารถที่จะนำมาเป็นหลักในการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ได้ ทั้งนี้เพราะคำสอนที่เรียกว่า พุทธปรัชญาเถรวาทเถรวาทนั้นเป็นคำสอนที่ได้มาจากพระปัญญาเครื่องตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสไว้ดีแล้ว ครบถ้วนแล้ว สามารถที่จะน้อมนำมาปฏิบัติได้และเห็นผลได้จริงด้วยตนเอง ทันสมัยใหม่เสมอไม่เคยล้าหลัง ทำพิสูจน์ให้ทุกคนมาลองปฏิบัติได้ ต้องน้อมมาใส่ตนคือทำตนให้เป็นตัวอย่างได้ทั้งความขยัน อดทน ซื่อสัตย์ สุจริต เป็นต้น และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือคนที่ฉลาด ๆ มักจะรู้และเข้าใจได้อย่างแจ่ม

แจ้งชัดเฉพาะตนในพุทธปรัชญาเถรวาทนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับพุทธปรัชญาเถรวาทไว้ดังนี้

ศ.ดร.สุนทร ฦ รังษี อธิบายว่า พุทธปรัชญาเถรวาท ได้แก่ หลักคำสอนเกี่ยวกับความจริง (สัจธรรม) และหลักปฏิบัติ(จริยธรรม) บางประการของพระพุทธศาสนาที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ด้วยการใช้เหตุผลตามวิธีการของปรัชญา ตามคำนิยามนี้หมายความว่า จะจำกัดวงอยู่ในส่วนที่เป็นศาสนธรรมของพระพุทธศาสนาเท่านั้นจะไม่รวมไปถึงส่วนที่เป็นศาสนา ศาสนบุคคล ศาสนพิธีและศาสนสถานด้วย เว้นเสียแต่ว่าส่วนต่าง ๆ เหล่านี้จะไปเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์ด้วยการใช้เหตุผลเชิงปรัชญาด้วยเท่านั้น¹

สมักร บุรวาศ อธิบายแนวคิดของพุทธปรัชญาเถรวาทว่า พระพุทธองค์ที่ได้ทรงเห็นความทุกข์ยากของมหาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งของคนยากจนและได้ทรงเห็นความฟุ้งเฟ้อของพวกเศรษฐีแล้ว ย่อมทรงลงมติได้ว่า ปรากฎการณ 2 ประการนี้มีความสัมพันธ์กันอยู่ ทุกข์ของมหาชนเกิดจากกิเลสของพวกเศรษฐีนี้เอง ฉะนั้นในพระสูตรต่าง ๆ จึงเต็มไปด้วยการปราบเศรษฐีโดยการสอนให้สละกิเลสเสีย และนี่ย่อมเป็นคำสอนอันตรงข้ามกับศาสนาเก่าในขณะนั้นที่ส่งเสริมกิเลสตัณหาโดยการแนะนำให้ทำบุญหวังผลตอบแทน และให้แสวงหาอมฤตภาพเพื่อความมีสุขค่าฟ้า

พระพุทธองค์ทรงสอนให้เศรษฐีรู้จักทำทานจึงได้ทานเกิดขึ้นมากมายในสมัยพุทธกาล หลักอริยสัจนั้นดูประหนึ่งว่า จะสร้างขึ้นเพื่อยับยั้งความฟุ้งเฟ้อหลงละเมอของพวกเศรษฐีโดยเฉพาะทีเดียว เพราะหากทุกข์ของมหาชนเกิดจากตัณหาของเศรษฐีแล้วไซ้ร การพ้นไปของทุกข์ก็ย่อมจะมีจากความดับไปของตัณหาของพวกเศรษฐีอย่างไม่ต้องสงสัยเลย และด้วยประการนี้ ผู้ที่ประสบภาวะนิพพานจะไม่ก่อทุกข์ให้แก่ใคร เลยกการชักชวนให้ชนชั้นสูงยึดพระนิพพานเป็นจุดหมายปลายทาง การแนะนำให้ออกบวชและวางกิเลสตัณหาทิ้งไปเสียย่อมเป็นวิธีการแก้ความเสียหายของสังคมในขณะนั้นอย่างไม่ต้องสงสัย ส่วนเรื่องวาระที่ก่อให้เกิดความปั่นป่วนอย่างมากมานั้นเล่า พระพุทธองค์ย่อมทรงเห็นวาระลัทธิกรรม จึงทรงสอนทฤษฎีวาระใหม่เป็นวาระอันเกิดจากการทำดีและชั่ว นี่ก็เป็นไปเพื่อล้มทฤษฎีวาระอันเกิดจากการสืบตระกูลนั่นเอง และเป็นการให้เสรีภาพแก่คนในวาระต่ำซึ่งเป็นไปโดยกำเนิด ให้สามารถเป็นวาระสูงได้โดยการศึกษาเล่าเรียนและประพฤติมิชอบไปในตัวด้วย

มนุษย์แต่ละคนมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อบุคคลในสังคมที่ตนร่วมอยู่อาศัยหลายชั้นหลายประเภท ต่าง ๆ กันก็มี หน้าที่บางอย่างที่จะต้องปฏิบัติต่อพลเมืองของตนซึ่งเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของรัฐอย่างสูงทีเดียว แต่หน้าที่ดังกล่าวนี้กลายเป็นหน้าที่ก็ด้วยเหตุผลที่ว่า หน้าที่เหล่านั้นเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือเป็นการกระทำที่ดีซึ่งเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของปวงชน (พหูชนิตาย พหูสุขาย) แต่ในขณะเดียวกันหน้าที่เหล่านั้นบุคคลจะต้องไม่กระทำด้วยความรู้สึกที่ขำเขิน

¹สุนทร ฦ รังษี,ศ.ดร., *พุทธปรัชญาจากพระไตรปิฎก*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 10.

ต่อหน้าที่ที่ตนทำ แต่ว่าจะต้องกระทำด้วยความรู้สึกปรารถนาดีที่จะทำประโยชน์ด้วยความเสียสละ เมตตา กรุณา และกระทำด้วยความฉลาดด้วย(จาคะ เมตตา ปัญญา)²

ดร.เดือน คำดี แสดงทัศนะว่า พุทธปรัชญาเถรวาทในฐานะเป็นปฏิบัตินิยม คำสอนของพระพุทธองค์มีธรรมชาติแห่งความจริงทางปฏิบัติผู้จะบรรลุสัจธรรมในพุทธปรัชญาเถรวาทได้จะต้องลงมือปฏิบัติตามศีล สมาธิ ปัญญา หรือมรรคมงคล 8 เพราะคำสอนของพระพุทธองค์เป็นความจริงอันสามารถพิสูจน์ได้ทุกเมื่อไม่ติดอยู่กับกาลและเทศะ อันบุคคลย่อมสามารถน้อมนำมาปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และพุทธปรัชญาเถรวาทแสดงกระบวนการของพุทธธรรม 3 ประการ คือ ปรีชา คือทฤษฎี ปฏิบัติ คือการลงมือพิสูจน์ และปฏิเวธคือการบรรลุความสำเร็จ ดังนั้นพระพุทธองค์จึงทรงแสดงหลักอริยสัจ 4 กฎแห่งกรรม ปฏิจจสมุปบาท และไตรลักษณ์ เป็นต้น และพร้อมกันนั้นพระพุทธองค์ก็ทรงปฏิเสธความศักดิ์สิทธิ์ของฤกษ์ยามและมายาศาสตร์ ดังที่ตรัสไว้ว่า สัตว์ทั้งหลายประพฤติชอบในเวลาใด เวลานั้น ชื่อว่า เป็นฤกษ์ดี...สัตว์เหล่าใดประพฤติสุจริตด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจในเวลาเช้า เวลาเช้าก็เป็นเวลาที่ดีของสัตว์เหล่านั้น สัตว์เหล่าใดประพฤติสุจริตด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจในเวลาเย็น เวลานั้นก็เป็นเวลาที่ดีของสัตว์เหล่านั้น

พุทธปรัชญาเถรวาทในฐานะเหตุผลนิยม เพราะพุทธปรัชญาเถรวาทสอนเรื่องโลกและชีวิตล้วนแต่ด้วยกระบวนการเหตุและผลเป็นลูกโซ่ต่อเนื่องกันไป เช่น หลักปฏิจจสมุปบาท กฎแห่งกรรม ไตรลักษณ์ และอริยสัจ 4 เป็นต้น⁴

พุทธปรัชญาเถรวาทในฐานะขอเทวนิยม ปฏิเสธอำนาจของพระเจ้า และถ้าหากมนุษย์กระทำดีชั่วโดยปรารถนาพระเจ้าหรือมีพระเจ้านับดาลให้ทำดี (Determinism) มนุษย์ก็ไม่ควรจะได้รับผิดชอบกับผลแห่งการทำความดีทั้งหลาย เพราะมนุษย์ไม่มีความคิดริเริ่มที่จะทำทุกอย่างด้วยตัวเองเพราะมนุษย์นั้นมีอิสระที่จะกระทำการต่าง ๆ ทั้งในแง่ลบและบวกเพราะมนุษย์เป็นผู้กำหนดตัวเอง

พุทธปรัชญาเถรวาทในฐานะมานุษยนิยม พุทธปรัชญาเถรวาทก็มีลักษณะเป็นมานุษยนิยม ซึ่งสรุปความได้ดังนี้ (1) พุทธศาสนาถือว่า บรรดาการกระทำทั้งหลายทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา หรือทางใจ จะถือว่ามี ค่าต้องประกอบไปด้วยความคิดคำนึงถึงประโยชน์ที่มนุษย์ด้วยกันจะพึงได้รับ (2) การกระทำเหล่านั้นย่อมสัมพันธ์กับกาลเวลาและสถานที่ เหตุผล บุคคล และสังคมที่เกี่ยวข้อง (3) การกระทำที่ถือว่า ถูกต้องและมีค่าควรแก่มนุษย์อย่างแท้จริงที่มนุษย์พึงปฏิบัติต่อกัน ย่อมพิสูจน์ได้ด้วยคุณประโยชน์และความสุขที่เป็นผลตามมา (4) สิ่งที่เป็นประโยชน์และความสุขนั้น จะต้องประกอบด้วยมนุษยธรรม เนื่องจากคำนึงถึงเกียรติ เจตจำนงเสรีและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของมนุษย์และยึดประโยชน์สุขของมวลมนุษย์เป็นหลักสำคัญนี้เอง พระพุทธองค์จึงทรงสั่งสอนมิให้ด่วนปลงใจเชื่อลัทธิศาสนาหรือคำสอนใด ๆ ก่อนที่จะพิสูจน์ให้เห็นประจักษ์แจ้งด้วยตัวเองเสียก่อน

²สมักร บุรวาต, พุทธปรัชญามองพุทธศาสนาด้วยทรรศนะทางวิทยาศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศยาม บริษัทเคล็ดไทย จำกัด, 2537), หน้า 85-87.

ทั้งนี้ก็เพราะทรงสนับสนุนให้มนุษย์ใช้เสรีภาพ เหตุผลและความสามารถแห่งตนพิสูจน์หลักการเหล่านั้นว่า เป็นสัจธรรมเพียงใด และหลักคำสอนเหล่านั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขแก่มนุษย์เพียงใด³

พุทธปรัชญาเถรวาทในฐานะธรรมาธิปไตยนิยม สำหรับพุทธปรัชญาเถรวาท พระพุทธองค์ไม่ทรงแสดงคึดด้านหรือโต้แย้งกับลัทธิใด ๆ ในเรื่องการตัดสินว่า ระบบใดคำสอนใดและเหตุใด ทฤษฎีหรือนิยามใด ผิดถูกอย่างไรนั้นได้ทรงแสดงหลักธรรมเพื่อเป็นเกณฑ์และเป็นระบบการปกครองไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาทนั้นการกระทำใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นส่วนปัจเจกบุคคลหรือส่วนสังคม ถ้าหากประกอบไปด้วยหลักธรรมาธิปไตยแล้วการกระทำนั้นก็เป็นอันใช้ได้ถูกต้อง เพราะเป็นการกระทำที่สอดคล้องกับอุดมคติของชีวิตปัจเจกบุคคลและสังคมอำนาจ เมื่อสรุปแล้วก็มีอยู่ 3 ประการคือ (1) อัตตาธิปไตย (The Supremacy of Self) คืออำนาจที่ได้มาจากการกระทำที่ปรารถนาตนเอง เช่น ฐานะ ศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ ตลอดจนผลประโยชน์ของตนเป็นใหญ่ (2) โลกาธิปไตย (The Supremacy of the World) คืออำนาจที่ได้มาจากการปฏิบัติที่ปรารถนาสังคม เช่น ความนิยมของสังคม ประเพณีของสังคมเป็นใหญ่ โลกในที่นี้หมายถึงสังคมนั้นเอง (3) ธรรมาธิปไตย (The Supremacy of Righteousness) คืออำนาจที่ได้มาจากการกระทำที่ถูกต้องเป็นธรรม ความเป็นจริงเป็นใหญ่ซึ่งหมายถึงการกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นอย่างเป็นธรรม⁴

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องพุทธปรัชญาเถรวาท จึงพอสรุปได้ว่า พุทธปรัชญาเถรวาทเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์โดยตรง เป็นแนวคิดที่บ่งบอกว่า มนุษย์ทุกคนล้วนมีภาระหน้าที่รับผิดชอบที่แตกต่างกันออกไป แต่ก็ยังคงต้องมีความเกี่ยวข้องกันและกันในรูปแบบ ต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นมนุษย์ทุกคนในสังคมจึงจำเป็นต้องมีการปฏิบัติต่อกันและกันตามความเหมาะสม และต้องรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ของตนอย่าให้บกพร่อง

3.2 วิสัยทัศน์การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

เมื่อพุทธศาสน์ชาติมีวิสัยทัศน์ได้ พุทธปรัชญาเถรวาทก็มีวิสัยทัศน์ได้เช่นกันซึ่งวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมที่ควรจะเป็นตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ก็คือ “การพัฒนาให้ครบถ้วนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พัฒนากาย พัฒนาจิตใจ และพัฒนาปัญญา ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา”

3.3 ยุทธศาสตร์การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

สำหรับยุทธศาสตร์การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ก็คือ การนำเอาศีลมาพัฒนากาย การนำเอาสมาธิมาพัฒนาวัตถุหรือกายภาพ และการนำเอาปัญญามาพัฒนาจิตใจ ดังนี้

³ดร.เดือน คำดี, *พุทธปรัชญา*, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์, 2534), หน้า 43-49.

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 51-52.

การพัฒนาภายด้วยศิลปะ ภายในที่นี้หมายถึงร่างกายมนุษย์ที่เป็นสื่อหรือเครื่องมือในการแสดงพฤติกรรม การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์นั้นล้วนจะแสดงออกได้ 2 ทาง คือทางส่วนของร่างกาย เช่น ความอ่อนนุ่มถ่อมตน ความก้าวร้าว ความซื่อสัตย์สุจริต ความคดโกงคอร์ปชั่น ความมีเมตตาการุณา ความโหดร้ายป่าเถื่อน ความซื่อสัตย์ต่อคู่ครองของตน ความมักมากทางกามารมณ์ การตั้งอยู่ในศีลในธรรม การซื่อเล้าเมายา ความวิริยะอุตสาหะขยันหมั่นเพียร ความซื่อเกียจซื่อคร้าน และทางส่วนของวาจาเป็นเรื่องเกี่ยวกับคำพูดล้วน ๆ เช่น การพูดคำสัตย์จริง การพูดโกหกหลอกลวงด้วยเล่ห์เหลี่ยมแบบต่าง ๆ การพูดถ้อยคำสุภาพอ่อนโยนอ่อนหวาน การพูดคำหยาบคาย กักขฬะ การพูดเฉพาะสิ่งที่มีอยู่จริง เป็นไปได้จริง ๆ การพูดเพื่อเจ้อเหลวไหลไร้สาระ การพูดอย่างตรงไปตรงมา การพูดถ้อยคำส่อเสียดยุยงให้เกิดความแตกแยก

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ได้อธิบายเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ว่า มนุษย์ฝึกตัวเองได้ และฝึกได้แทบไม่มีที่สิ้นสุด การฝึกศึกษาพัฒนาตน จึงทำให้มนุษย์กลายเป็นสัตว์ที่ประเสริฐ เลิศ สูง สุด ซึ่งเป็นความเลิศประเสริฐที่สัตว์ทั้งหลายอื่นไม่มี หลักความจริงนี้สอนว่า มนุษย์มิใช่จะประเสริฐขึ้นมาเองลอย ๆ แต่ประเสริฐได้ด้วยการฝึก ถ้าไม่ฝึกแล้วจะด้อยกว่าสัตว์ดิรัจฉาน จะต่ำทรามยิ่งกว่า หรือไม่ก็ทำอะไรไม่เป็นเลย แม้จะอยู่รอดก็ไม่ได้ ความดีเลิศประเสริฐของมนุษย์นั้น จึงอยู่ที่การเรียนรู้ฝึกศึกษาพัฒนาตนขึ้นไป มนุษย์จะเอาดีไม่ได้ถ้าไม่มีการเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตน เพราะฉะนั้น จึงต้องพูดให้เต็มว่า มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐด้วยการฝึก ไม่ควรพูดแค่ ว่า มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ ซึ่งเป็นการพูดที่ตกหล่น บกพร่อง เพราะว่ามันมนุษย์นี้ ต้องฝึกจึงจะประเสริฐ ถ้าไม่ฝึก ก็ไม่ประเสริฐ⁵

พระธรรมปิฎก อธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ว่า พฤติกรรมที่ดีเป็นช่องทางให้จิตใจพัฒนาและช่วยให้ปัญญาออกงาม อย่างน้อยพึงพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียน แต่เป็นพฤติกรรมที่สร้างสรรค์เกื้อกูล โดยเน้นพฤติกรรมทั่วไป ให้ความสำคัญพิเศษแก่พฤติกรรมเคยชิน โดยใช้แบบอย่างที่ดีวินัยและวัฒนธรรม ถ้าพฤติกรรมเคยชินที่ไม่เกื้อกูลเกิดขึ้นแล้วจะแก้ไขยากมาก เช่น เรื่องวินัยในห้องถนน เป็นต้น เพราะฉะนั้นจึงให้การสร้างพฤติกรรมเคยชินเป็นจุดเน้นข้อแรก และจุดเน้นนี้ก็ย่อมไปหาเป้าแรกคือเด็ก สำหรับคนโตแล้วก็พยายามทำไปได้เท่าไรก็เท่านั้น บางเรื่องอาจจะต้องยอมปล่อยทิ้งไปทั้งรุ่น แต่สำหรับเด็กต้องทำให้ได้ทั้งในบ้านและในโรงเรียนโดยเฉพาะที่ต้องเร่งแก้ปัญหาล้วงแวดล้อมมีข้อปฏิบัติอะไรที่ควรกระทำเป็นกิจวัตรเป็นนิสัยในการช่วยสิ่งแวดล้อมก็ช่วยกันเลือกสรรเอามาแล้วเอามาจัดเข้าในระบบวินัยแห่งชีวิตประจำวันในครอบครัวเป็นต้นให้เป็นของติดตัวและเป็นพฤติกรรมประจำตัวต่อไประยะยาว ถ้าสำเร็จก็จะลงตัวยืนตัวเป็นวิถีชีวิตของสังคมจนกระทั่งเป็นวัฒนธรรม

⁵สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). *พุทธธรรม (ฉบับเดิม)*, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์, 2562), หน้า 343.

พฤติกรรมเศรษฐกิจทั่วไป เช่น การกิน การใช้จ่ายซื้อหา การเตรียมอาหาร การกำจัดของเสียทิ้งขยะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสภาพแวดล้อมมาก จึงควรฝึกฝนพัฒนาให้มีพฤติกรรมเศรษฐกิจทุกอย่างในทางที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและเกื้อกูลสภาพแวดล้อม เช่น ความรู้จักประมาณในการบริโภค การซื้อหาปัจจัย 4 และสิ่งของเครื่องใช้โดยมุ่งเอาคุณค่าแท้ การไม่เสพสิ่งเสพติด มินามา เป็นต้น

พฤติกรรมในการหาความสุขก็เป็นที่มาสำคัญของปัญหาการพัฒนาคนที่ไม่พัฒนา มุ่งหาความสุขด้วยการเบียดเบียนขอทุกข์หรือให้ทุกข์แก่ผู้อื่นและทำลายสิ่งแวดล้อมจึงควรพัฒนาให้คนรู้จักความสุขด้วยพฤติกรรมที่เกื้อกูลความสุขที่อิงธรรมชาติ หากความสุขแบบประสานและมีความสุขจากการให้ความสุขซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาจิตใจสูงขึ้นไปส่งเสริมพฤติกรรมที่เกื้อหนุนการพัฒนาคนหรือพัฒนาชีวิตของบุคคลโดยเฉพาะพฤติกรรมที่เป็นฐานของการพัฒนาจิตใจและปัญญาซึ่งจะทำให้ชีวิตเหมือนห่างจากการเบียดเบียนอย่าง เป็นไปเอง เช่น การไปค้นคว้าหาความรู้ เป็นต้น⁶

เครื่องมือที่จะนำมาสำหรับพัฒนากายได้ดีที่สุดนั่นคือ ศิล และต้องเข้าใจเรื่องของศิลปะให้กว้าง อย่าไปเข้าใจเรื่องของศิลปะ 5 ศิล 8 เท่านั้น ศิลในความหมายกว้างมันหมายถึงการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในด้านกายวาจาทุกชนิด หรืออาจจะเรียกว่าการกระทำของคนเราทั้งทางด้านกายวาจาทุกชนิด หรือจะพูดให้เป็นศัพท์ทางวิชาการก็คือมันก็เป็นโดยรวมของพฤติกรรมมนุษย์ เพราะฉะนั้น สิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านทรงสอนไว้ แม้ว่าท่านจะไม่ทรงเรียกว่า ศิลโดยตรง แต่ถ้าดูนัยและความหมายแล้ว มันก็คือเรื่องของศิลปะและพฤติกรรมนั่นเอง

เรื่องของศิลปะและพฤติกรรมนั้น ถ้าว่าโดยรวมแล้วมันก็คือการกระทำทั้งหลายที่ดีที่ถูกต้องก็เป็นเรื่องของศิลปะทั้งนั้น หรือจะพูดให้มองเห็นเนื้อหาและรายละเอียดสักชนิดหนึ่งก็คือ เรื่องของศิลปะคือ เรื่องของการควบคุมกิเลสไม่ให้มันชักนำให้เรากระทำในสิ่งที่เป็นโทษ หรือในสิ่งที่ก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงประสงค์ทั้งหลาย เพราะศิลปะก็คือเครื่องมือและอุปกรณ์ในการควบคุมกิเลสนั่นเอง การที่เราควบคุมกิเลสได้ จะทำให้เราอยู่ในกรอบที่ในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่าถูกต้องและสุจริต ยกตัวอย่าง เช่น สิ่งที่ท่านอาจจะไม่ได้เรียกว่า ศิล แต่ความจริงคือหลักปฏิบัติของเรื่องศิลปะ เช่น คำสอนเรื่องของประโยชน์ปัจจุบัน ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียรในการทำมาหากิน ในการทำกิจการ การรู้จักเก็บรักษาในสิ่งที่หามาได้ ด้วยสติปัญญาและความสามารถของตนเอง การเลือกคบคนดี ๆ ที่จะสร้างประโยชน์ในการให้ประโยชน์ในทางดี ๆ แก่ตนเอง ที่เรียกว่ากัลยาณมิตร รวมถึงการรู้จักกินรู้จักใช้ที่เรียกว่า สมชีวิตา นี่ก็คือศิลปะ คืออยู่ในกรอบของศิลปะ มันเป็นพฤติกรรมเรื่องการกระทำ แล้วถ้าเราทำหรือดำเนินชีวิตตามหลักของประโยชน์ปัจจุบันนี้ ก็คือ การกระทำที่เป็นกายสุจริต เพราะฉะนั้น กายสุจริต ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเรื่องของการไม่ฆ่าการไม่ขโมยเท่านั้น แต่การกระทำที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิต เกิดประโยชน์ต่อตนเองและคนอื่น มันก็เป็นเรื่องของศิลปะ เพราะศิลปะคือพฤติกรรมทางกาย นี่คือการรอบของศิลปะ

⁶พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), *การพัฒนาที่ยั่งยืน*, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2543), หน้า 244 - 246

เพราะฉะนั้น เรื่องของศีลเราก็จะสามารถขยายความให้กว้างขวางออกไปได้ ลักษณะที่ครอบคลุมที่สุดก็คือ ที่เรียกว่า ปาฐิสุทธิศีล 4 เพราะในปาฐิสุทธิศีล จะพูดถึงพฤติกรรมและการกระทำของคนครบถ้วน ตั้งแต่ระดับพื้น ๆ หยาบ ๆ ไปจนถึงระดับละเอียด ระดับพื้น ๆ ก็คือ เรียกว่า ปาฐิโมกขสังวรศีล ก็คือ การปฏิบัติและการรักษาตามที่ท่านให้ตัวอย่างไว้คือ ศีล 5 ศีล 8 เป็นต้น ต่อมาก็การควบคุมพฤติกรรมทางกาย คือการรับรู้ของคนเราหรือของมนุษย์ ซึ่งต้องอาศัยเครื่องมือก็คืออายตนะทั้ง 6 จะเรียกว่า ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ก็ได้ มีความสามารถระมัดระวังไม่ให้เกิดความยินดียินร้ายเกินไปเมื่อเกิดการสัมผัสกับสิ่งที่มายั่วยวน เรียกว่า อินทริยสังวรศีล แล้วก็การทำมาหากินการดำเนินชีวิตในทุกรูปแบบ ในเรื่องของอาชีพหรืออาชีพ เรียกว่า อาชีพปาฐิสุทธิศีล แล้วสุดท้ายก็คือการรู้จักพิจารณาเลือกสรรสิ่งที่เราควรจะทำ เราควรจะทำอะไรและใช้สอย เรียกว่า ปัจจัยสันนิสสิตศีล ซึ่งจะเห็นว่ามันจะครอบคลุมพฤติกรรมของคนหรือของมนุษย์ตั้งแต่ขั้นง่าย ๆ หยาบ ๆ ไปจนถึงขั้นละเอียดก็คือ การพิจารณาและการใช้สติปัญญา นี่คือการรอบของศีล

ส่วนการรักษาศีลนั้นก็มียุติปฏิบัติหลายขั้นตอนหลายระดับ ทั้งภาคเล็ก ภาคใหญ่ ทั้งในส่วน ของศีลที่เป็นข้อห้ามเป็นข้อ ๆ และศีลที่เป็นตัวพฤติกรรมหรือความเป็นปกติในการทำหน้าที่การงาน การประกอบอาชีพ หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน

การพัฒนาจิตใจด้วยสมาธิ เครื่องมือสำคัญสำหรับการพัฒนาจิตนี้ ก็คือสมาธิ ซึ่งหมายถึง ความมั่นคงของจิตใจ หรือความมุ่งมั่นเอาจริงในการพัฒนา คำว่า สมาธินั้น พูดถึงเรื่องของจิตใจ เรื่องของจิตใจก็คือเรื่องของความคิด เรื่องของความเข้าใจ แล้วคนเราจะมีความคิดดีความคิดดีตามหลัก พระพุทธศาสนาที่เรียกว่า จิตตสิกขา ในเรื่องของสมาธิก็หมายความว่า ต้องเป็นเรื่องของการฝึกจิตมี ความสามารถในการคิด การเข้าใจได้อย่างถูกต้อง แล้วการที่จะคิดดีคิดถูกต้องได้ดีได้ฉับพลันได้อย่าง ถูกต้อง คน ๆ นั้นก็ต้องมีจิตใจที่มั่นคงที่เรียกว่าสมาธิ อย่างน้อย ๆ ก็ควรมีจิตใจที่มั่นคงในระดับพื้น ๆ ที่ควรจะเป็น พอเรามีจิตใจที่มั่นคงก็มีความคิดที่ชัดเจน มีความคิดที่ชัดเจนก็ทำให้เข้าใจสิ่งนั้น ๆ ได้ ชัดเจน หมายความว่า เราก็น่าจะทำในสิ่งที่ดีทำในสิ่งที่ถูก ไม่ทำในสิ่งที่มันผิด

เมื่อมนุษย์มีเจตน์จำนงที่จะสร้างสรรค์พัฒนาสิ่งก่อสร้างหรืออาคารหรือเครื่องอำนวยความสะดวกไม่ว่าจะเป็นอะไรก็ตาม เมื่อมีสมาธิคือความมุ่งมั่นอยู่ประจำตนแล้ว ถ้ายังไม่สำเร็จประโยชน์ ตามที่ตนเองมุ่งหวังคือสิ่งนั้น ๆ ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายหรือแผนงานที่กำหนดไว้ก็จะไม่ทอดทิ้งความ พยายาม จะสามารถหาแนวทางหรือวิธีการต่าง ๆ มาสำหรับการพัฒนาด้านวัตถุให้สำเร็จได้ในที่สุด

การพัฒนาปัญญาด้วยปัญญา พุทธปรัชญาเถรวาทชี้ให้เห็นความสำคัญของจิตใจที่ปรากฏ ในคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ว่า ธรรมทั้งหลาย หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างทุกเรื่องราวทุกเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับคน มีจิตใจเป็นหัวหน้าคือเป็นตัวนำหรือผู้นำ มีใจประเสริฐที่สุดก็คือมีจิตใจเป็นใหญ่ และสำเร็จมาจากใจ ถ้าจิตใจชั่วร้ายจะพูดจะทำก็ชั่วร้าย เพราะจิตใจชั่วร้าย การกระทำที่ชั่วร้าย คำพูดที่ชั่วร้าย นั้น ความทุกข์ย่อมย่อมจะติดตามเขาไป เหมือนกับล้อเกวียนหมุนไปตามรอยเท้าโคตัว

ที่ลากเกวียน ในทางตรงกันข้ามถ้าจิตใจดีแล้วจะพูดจะทำก็ดี เพราะจิตใจดี การกระทำที่ดี คำพูดที่ดี นั้น ความสุขย่อมจะติดตามเขาไป เช่นเดียวกับเงาติดตามตัวบุคคล ฉะนั้น

พระธรรมปิฎก อธิบายเรื่องจิตใจว่า จิตใจมีเจตจำนงที่จะเป็นตัวชี้้นำกำหนดพฤติกรรม และสภาพจิตที่พอใจมีความสุขก็ทำให้พฤติกรรมมีความมั่นคง ปัญญาจะทำงานได้ผลและพัฒนาไปได้ ต้องอาศัยสภาพจิตใจที่เหมาะสมโดยเฉพาะในการพัฒนาคนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ควรจะทำให้ได้ในเรื่องปลื้มใจต่อไปนี้ พ่อแม่ ผู้ใหญ่คนเลี้ยง ครู อาจารย์ เป็นต้น นำเสนอโลกแก่เด็กในลักษณะที่สื่อ นำความรู้และท่าทีแห่งความรักชื่นชมปรารถนาดี เป็นมิตร และสร้างความรู้ ความเข้าใจตามเป็นจริง พร้อมทั้งเร้าจิตสำนึกที่จะก้าวเข้าไปร่วมสร้าง สรรค์ จิตที่คิดจะได้จะเอาทำให้เกิดท่าทีความรู้สึกแบบหวาดระแวงเป็นปฏิปักษ์โดยมองเพื่อนเป็นคู่แข่งตลอดจนมองเขาเป็นเหยื่อ

โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมของสังคมปัจจุบันที่อยู่ภายใต้ระบบแข่งขันหาผลประโยชน์ จึงต้องถ่วงดุลจิตที่คิดจะได้จะเอาด้วยการตั้งจิตคิดจะให้ซึ่งจะเป็นตัวนำจิตให้เกิดความสนใจต่อสุขทุกข์ของผู้อื่น เกิดความเข้าใจเห็นใจเพื่อนมนุษย์ พัฒนาเมตตากรุณาเมตตาขึ้นมาโดยวิธีธรรมชาติและด้วยการพัฒนาพฤติกรรมในการให้เข้ามาควบคู่ ก็ทำให้การให้กลายเป็นความสุข มีชีวิตที่ใกล้ชิดหรือไม่เห็นห่างธรรมชาติเกินไป รู้จักมีความสุขในการอยู่กับธรรมชาติซึ่งจะนำไปสู่การรักธรรมชาติและเคารพอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างเป็นไปเองตามกระบวนการของเหตุผลปัจจัยตามธรรมดาโดยไม่ต้องรบเร้าและเป็นผลดีทั้งชีวิตจิตใจของคนและต่อสิ่งแวดล้อม⁷

สมเด็จพระญาณสังวร ทรงอธิบายเรื่องจิตใจว่า ทำไมจึงต้องให้การบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาถึงภาวะต่าง ๆ อันเกี่ยวแก่จิตใจของตนเท่าที่ปรากฏก็จะได้พบประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวแต่จิตใจอยู่ไม่น้อย เช่นคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปจะอยู่ด้วยกันได้ก็ต้องมีการรักษาใจเอาใจกันตามสมควร ถ้าผิดใจกันก็อยู่ด้วยกันไม่ได้ ไม่ต้องใครอื่นแม้แต่มารดาบิดากับบุตรธิดา คิดได้กันถึงขนาดตัดเป็นตัดตายกันก็มี แม้ตนเองของ ทุก ๆ คน ก็มีเวลาที่ใจไม่สบาย มีคราวที่ใจผ่องใสสดชื่น มีกรรมกรรมหมองเศร้า

อาการที่แสดงออกต่าง ๆ ของจิตใจนี้เริ่มแสดงมาตั้งแต่เป็นเด็กเล็ก ๆ ยังไม่สามารถบอกความประสงค์แก่ใครได้ นอกจากแสดงอาการทางกาย เช่น ดิ้น หรือ ร้อง คนเลี้ยงสังเกตเดาว่า เด็กต้องการอะไร เมื่อทำให้ถูกความประสงค์ เด็กก็จะสงบ บางทีทำหน้าที่แสดงว่า ชอบใจ เมื่อได้รู้เพียงสาขึ้นแล้วก็ยังทำอะไรตามใจแบบเด็ก อยากจะวิ่งก็วิ่ง อยากจะเล่นก็เล่น ผู้ใหญ่ต้องรู้ใจเด็กต้องรู้วิธีฝึกฝนอบรม ค่อย ๆ สอนให้รู้จักสิ่งต่าง ๆ ขึ้นทีละน้อย ๆ จะตามใจหรือไม่ตามใจไปทุกอย่างก็ไม่ได้ ต้องตามใจบ้างไม่ตามใจบ้าง เมื่อเป็นผู้ใหญ่ต้องปกครองตนเองมากขึ้นก็ยิ่งจะต้องพบอาการของจิตใจ

⁷พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*, อ่างแล้ว, หน้า 247 - 248.

มากขึ้น บางอย่างก็ไม่ควรตามใจคล้ายกับเมื่อตอนเป็นเด็ก ต่างแต่ว่าเมื่อเป็นเด็กมีผู้ใหญ่เป็นผู้ปกครองรับผิดชอบ ครั้นเป็นผู้ใหญ่ขึ้นตนเองต้องปกครองต้องรับผิดชอบตนเองเป็นส่วนใหญ่^๘

เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาจิตใจ คือ ปัญญา เพราะปัญญาเป็นตัวแบ่งแยกความแตกต่างกันระหว่างคนกับสัตว์เดรัจฉาน เมื่อคนมีปัญญาก็จะสามารถพัฒนาจิตใจของตนเองได้ ทำให้เป็นคนตั้งอยู่ในฐานแห่งความรู้ทุกชนิด เช่น รู้จักเรา รู้จักเขา รู้เท่าทัน รู้จักป้องกัน รู้จักแก้ รู้จักแพ้ รู้จักชนะ และรู้จักการให้อภัย นอกจากนี้ปัญญายังสามารถที่จะแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ทุกอย่าง สามารถที่จะแก้ไขปัญหาทุกประเภทได้ และที่สำคัญเมื่อนำปัญญามาพัฒนาจิตใจได้อย่างบริบูรณ์แล้ว ก็จะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้แก่ตนเองและประเทศชาติบ้านเมืองได้

พระธรรมปิฎกอธิบายเรื่องปัญญาว่า ปัญญาเป็นตัวแก้ปัญหาคือ เป็นตัวจัดปรับทุกอย่างทั้งพฤติกรรมและจิตใจให้ลงตัวพอดีและเป็นตัวนำไปสู่จุดหมายแห่งความมีอิสรภาพและสันติสุข จะต้องพัฒนาควบคู่ประสานกันไปและอิงอาศัยการพัฒนาทั้งพฤติกรรมและจิตใจ เช่น ชักนำเด็กตั้งแต่เล็กแต่น้อยให้รู้จักคิดในแนวทางของโยนิโสมนสิการ ไม่ใช่ทับถมกดเด็กให้จมลงไปในช่วงแห่งค้นหา หัดให้รู้จักคิดถามคิดตอบเรื่องว่า คืออะไร เป็นอย่างไร เป็นมาอย่างไร เป็นเพราะอะไร เพื่ออะไร เป็นต้น^๙

3.3.1 ศิลส่งเสริมความมั่นคง

สำหรับหลักพุทธปรัชญาเถรวาทซึ่งมีมากมายหลากหลายประการที่จะสามารถส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติได้ แต่ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะเลือกนำเอาศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งรวมกันกันอยู่ในหลักอริยมรรคมีองค์ 8 มาเป็นหลักพุทธปรัชญาเถรวาทในการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งอริยมรรคมีองค์ 8 นั้น เป็นหลักพุทธปรัชญาเถรวาทที่มีความสำคัญมากและมีความโดดเด่นในการนำมาส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาตินี้ เพราะสามารถที่จะทำให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนแก่ประชาชน สังคม และประเทศชาติได้อย่างแท้จริง คือทั้งสามสามารถทำให้เกิดมีเองได้ด้วยและมีส่วนที่จะส่งเสริมให้ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ได้อีกด้วย และอริยมรรคมีองค์ 8 เมื่อกล่าวสรุปให้สั้นลงก็สามารถสรุปลงได้ในไตรสิกขา ซึ่งจะแยกเป็นส่วนของศีลหรือศีล สมาธิหรืออริจิต และปัญญาหรืออริปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญาสามารถจะส่งเสริมความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งภายในคือจิตใจของแต่ละบุคคล ซึ่งมีความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่งในทุกเรื่องหรือทุกด้าน และภายนอกได้ กล่าวคือ ในแต่ละองค์กรหรือแต่ละหน่วยงาน ท่านผู้นำทั้งหลายสามารถนำเอาศีลมาประยุกต์ในการส่งเสริมความมั่นคงทั้งภายในและภายนอก นำเอาสมาธิมาประยุกต์ในการส่งเสริมความมั่นคงทั้งภายในและภายนอก และนำเอาปัญญามาประยุกต์ในการส่งเสริมความความยั่งยืนทั้งภายในและภายนอก ดังที่จะได้อธิบายต่อไป

^๘สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, *การบริหารทางจิตสำหรับผู้ใหญ่*, (นครปฐม : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2558), หน้า 10.

^๙พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*, อ่างแล้ว, หน้า 250.

คำว่า มั่นคง พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นคุณศัพท์หรือกริยาวิเศษณ์ มีความหมายว่า แน่นหนาและทนทาน เช่น เก็บของไว้ในห้องนั้นมั่นคงดี และมีความหมายว่า ไม่กลับกลายเป็นอย่างอื่น เช่น ใจคอมั่นคง¹⁰

ความมั่นคงทางฝ่ายโลกคือฝ่ายบ้านเมืองนั้นปัจจัยที่จะทำให้เกิดความมั่นคงได้ที่สำคัญก็คือกฎหมาย ระเบียบ ต่าง ๆ เมื่อกฎหมาย ระเบียบมีความเข้มแข็ง เข้มข้น ประชาชนมีความตระหนักรู้ในกฎหมายหรือระเบียบ มีความเกรงกลัวการผิดกฎหมายและการลงโทษตามกฎหมายกรณีที่ประพฤติผิดแบบตรงไปตรงมา ความมั่นคงภายนอกคือความมั่นคงของสังคมจึงจะเป็นไปได้

ยิ่งไปกว่านั้น ศิลปะทำให้เกิดความมั่นคงโดยตรงและส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงได้ทั้งภายในจิตใจของแต่ละคน เมื่อมีศิลปะหรือสมาทานศิลปะแล้วย่อมจะเป็นคนที่มีความมั่นคงทั้งภายในภายนอก ไม่กล้าไม่คิดที่จะทำความชั่วนี้คือมั่นคงภายใน มั่นคงอยู่แต่ในความดีนี้คือมั่นคงภายนอก และสิ่งที่เป็นที่ตั้งของศิลปะก็คือหิริความละอายใจต่อตนเองนี่ถึงฐานะทางสังคมของตน การศึกษาของตน จนไม่กล้าคิดกล้าทำกล้าพูดในสิ่งที่ชั่วหรือในความเสียหายต่าง ๆ

เมื่อบุคคลมีศิลปะก็จะทำให้เกิดความมั่นคงภายใน กล่าวคือจะเกิดความเมตตาต่อทุกคนไม่เบียดเบียนกันและกันทั้งในทางตรงและทางอ้อม ไม่ลักขโมยของใคร ทั้งการขโมยทรัพย์สินทั่วไป การขโมยทรัพย์สินทางปัญญา การทุจริตคอร์รัปชัน คดโกง ฉ้อฉล หลอกลวงต่าง ๆ การเบียดเบียนเอาทรัพย์สินส่วนรวมมาเป็นส่วนตัว หรือการเบียดเบียนเอาทรัพย์สินของคนอื่นมาเป็นของตน ไม่ทำผิดในเชิงชู้สาวกับคนที่ไม่ใช่สามีหรือภรรยาของตนเอง ไม่ผิดสัญญากับใคร ไม่พูดกลับไปกลับมา พูดไม่ตรงกับความเป็นจริง พูดไม่ระวังใส่ร้ายคนอื่น การไปปรับปากคนอื่นว่าจะให้แล้วไม่ทำตามที่รับปากไว้ ไม่ดื่มสุราเมรัยรวมไปถึงการใช้ยาเสพติดหรือสารเสพติดชนิดต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนจะนำมาซึ่งความมั่นคงทั้งภายในตนเองและมั่นคงภายนอกคือความมั่นคงของสังคมนั่นเอง

นอกจากศิลปะ 5 โดยตรง ในอริยมรรคมีองค์ 8 สัมมาวาจา เจรจาชอบ เมื่อมีคำพูดที่เชื่อถือได้ก็จะทำให้เกิดความมั่นคงคือมีความไว้วางใจ เชื่อถือ เชื่อมั่น จากคนอื่น อันเป็นความมั่นคงภายนอก สัมมาสัมมัสนะ ทำการงานชอบ การงานที่สุจริต ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรมก็จะเกิดความมั่นคงในการงานนั้น ๆ อันเป็นความมั่นคงภายนอก และสัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ เลี้ยงชีพไปในแนวทางที่ถูกต้องสุจริต ยุติธรรม ไม่เป็นไปเพื่อเบียดเบียนชีวิตและทรัพย์สินของคนอื่นก็จะเกิดความมั่นคง อันเป็นความมั่นคงภายนอกได้ ทั้งสัมมาวาจา สัมมาสัมมัสนะ สัมมาอาชีวะท่านสรุปมารวมลงในศีลเป็นอริศีล คือศีลยิ่ง หมายถึงศีลที่มีการรักษาอย่างยิ่งสามารถที่จะเอาชีวิตเป็นเดิมพัน แม้จะต้องตายก็ไม่ยอมทำให้ศีลขาด ซึ่งนั่นก็คือการส่งเสริมความมั่นคงทั้งภายในและภายนอกให้แก่ตนเองและสังคมนั่นเอง

¹⁰ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, (กรุงเทพมหานคร : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน), 2556), หน้า 899.

สรุปว่า ศิลซึ่งเป็นพุทธปรัชญาเถรวาทนับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่งกับการส่งเสริมความมั่นคง เพราะศิลปะเป็นกฎระเบียบเป็นข้อห้ามเป็นปกติของมนุษย์และเป็นมูลรากสามารถทำให้เกิดความดีอื่น ๆ มากมาย คนที่ตั้งมั่นในศิลปะจะทำให้เป็นผู้ที่มีความมั่นคงได้ ดังนั้นศิลปะจึงสามารถนำมาปฏิบัติเพื่อส่งเสริมได้ทั้งความมั่นคงภายในและความมั่นคงภายนอก

3.3.2 สมบัติส่งเสริมความมั่งคั่ง

ความมั่งคั่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ส่วนมากทุกยุคสมัยต้องการไม่ว่าคุณจะได้ที่ส่วนไหนของโลกก็ตามล้วนแต่ปรารถนาความมั่งไม่ปรารถนาความยากจนขัดสนเลย แต่ทำไมไม่ใช่ทุกคนที่จะประสบความสำเร็จความมั่งคั่งได้ เพราะการที่จะมีความมั่งคั่งนั้นมีเงื่อนไขหลายประการ คำสอนของพระพุทธศาสนาสอนว่า คนที่จะประสบความสำเร็จความมั่งคั่งนั้นต้องมีองค์ประกอบหลัก ๆ อยู่ 2 ประการ คือ ต้องมี ปุพเพกะตะ บุญญาตา เคยให้ทานมาในชาติปางก่อน และ อัตตะสัมมาปะณิธิ คือ การตั้งต้นไว้ชอบซึ่งการตั้งต้นไว้ชอบนั้นมีความหมายหลายประการ เช่น (1) มีความขยันในการแสวงหาทรัพย์ (2) มีวิธีการเก็บรักษาทรัพย์ไว้อย่างเหมาะสม (3) มีเพื่อนร่วมสังคมที่ดี (4) มีการใช้จ่ายทรัพย์สมบัติอย่างเหมาะสม คำว่าเหมาะสมก็คือรายจ่ายกับรายรับต้องเหมาะสมกัน 4 อย่างนี้มีคำย่อว่า อู อากะ สะ รวมกันเรียกว่า ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์¹¹ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า “มั่งคั่ง” ไว้ว่า หมายถึง มีทรัพย์มากมาย มีทรัพย์ล้นเหลือ มีทรัพย์มาก¹²

เมื่อว่าโดยสรุป ความมั่งคั่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ได้ กล่าวคือ แบ่งเป็นความมั่งคั่งภายในและความมั่งคั่งภายนอก

ความมั่งคั่งภายใน หมายถึง ความรู้สึกที่ว่ามีชีวิตพอเพียงพอประมาณกับทรัพย์สมบัติที่จำเป็นจะต้องใช้สอยในการดำเนินชีวิตอยู่ภายในจิตใจของตนแล้ว การมีทรัพย์เงินทองเครื่องอุปโภคบริโภคความจริงอาจจะไม่มากมายเหลือล้นเป็นจำนวนร้อยล้านพันล้าน แต่เมื่อมีความรู้สึกยินดีพอใจพอเพียงกับสิ่งที่มีอยู่นั้น มีสติยับยั้งไม่ให้เกิดความโหยหิวต่อทรัพย์สมบัติตลอดเวลา ก็จะเกิดความมั่งคั่งภายในคือภายในจิตใจของตนได้ ซึ่งตรงกับคำสอนของพระพุทธในเรื่องความสันโดษในบทพระบาลีว่า สนตุฏฐ ปรมฺม ฌนํ แปลว่า ความสันโดษเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง¹³ ตุฏฐ สุขา ยา อิตริตเรน แปลว่า ความสันโดษด้วยปัจจัยตามมีตามได้ นำความสุขมาให้¹⁴ และบทพระบาลีว่า มตตถนุญตา สทาสาธู ความรู้จักประมาณ ยังประโยชน์ให้สำเร็จทุกเมื่อ¹⁵ นี่คือการรู้สึกที่ว่ามีชีวิตพอเพียง

¹¹อ.อรรถก.23/144/223-224.

¹²ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, อ้างแล้ว, หน้า 896.

¹³ช.ธ. 25/25/42.

¹⁴ช.ธ. 25/33/59.

¹⁵สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, พุทธศาสนสุภาษิต เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 32, (กรุงเทพฯ มหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2538), หน้า 33.

พอประมาณกับทรัพย์สินสมบัติที่จำเป็นจะต้องใช้สอยในการดำเนินชีวิต

ส่วนความมั่งคั่งภายนอกนั้นหมายเอาเรื่องเศรษฐกิจการอยู่ดีกินดีของประชาชน ซึ่งยังหมายรวมถึงความร่ำรวยด้วยทรัพย์สินเงินทองมากมายอาจจะเป็นขั้นพอใช้พอจ่ายในชีวิตประจำวัน หรืออาจจะมีทรัพย์สินเงินทองไว้ครอบครองมากกว่านั้น เช่น มีทรัพย์สินเงินทองรวมแล้วเป็นพันล้าน หมื่นล้าน หรือแสนล้าน ก็ได้

พุทธปรัชญาเถรวาทที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความมั่งคั่ง ในงานวิจัยนี้ได้แก่ สมာธิ ซึ่งในที่นี้หมายถึงความแน่นแฟ้น ความมุ่งมั่น เอาจริงที่จะดำเนินการหรือปฏิบัติการในแนวทางวิธีการต่าง ๆ เพื่อจะแสวงหาทรัพย์อันจะก่อให้เกิดความมั่งคั่งได้

เริ่มต้นด้วยความมั่งภายใน ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกที่ว่ามีความพอดีพอเพียงพอประมาณในทรัพย์สินสมบัติที่จำเป็นจะต้องใช้สอยในการดำเนินชีวิตประจำวันอยู่ภายในจิตใจของตนแล้วซึ่งอาจจะหมายถึงจำนวนของทรัพย์สินสมบัติที่ไม่มากนักก็ได้ การที่จะมีทรัพย์สินเงินทองเครื่องอุปโภคบริโภคมากมายเกินความจำเป็นไว้ในครอบครองของตนจึงไม่ใช่เรื่องสำคัญ เมื่อมีความรู้สึกยินดีพอใจพอเพียงกับทรัพย์สินสิ่งที่มีอยู่นั้น มีสติยับยั้งมีสมาธิตั้งมั่นในทรัพย์สินของตนที่มีอยู่ ประครองจิตไม่ให้เกิดความโหยหิวต่อทรัพย์สินสมบัติตลอดเวลา ก็จะทำให้เกิดความมั่งคั่งภายในคือภายในจิตใจของตนได้

ส่วนความมั่งคั่งภายนอก ซึ่งหมายถึงความร่ำรวยด้วยทรัพย์สินเงินทองอาจจะเป็นขั้นพอใช้พอจ่ายในชีวิตประจำวันไม่ผิดเคียงมีความต้องการอะไรที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตก็มีทรัพย์ที่จะแลกเปลี่ยนซื้อหาสิ่งนั้น ๆ มาได้ หรืออาจจะมีทรัพย์สินสมบัติไว้ครอบครองมากกว่านั้นก็ได้อีก พุทธปรัชญาเถรวาทคือสมาธิจะเป็นส่วนส่งเสริมให้เกิดความมั่งคั่งได้ กล่าวคือคือเมื่อมีสมาธิความตั้งมั่นภายในจิตใจแล้ว ย่อมจะสามารถมองหาแนวทางหรือวิธีการซึ่งจะก่อให้เกิดความมั่งคั่งได้ ซึ่งนั่นก็คือ อุตสาหณสัมปทา ต้องประกอบด้วยความขยันในการแสวงหาทรัพย์ อารักขสัมปทา ต้องมีความรู้จักวิธีการที่จะเก็บรักษาทรัพย์ กัลยาณมิตตตา ต้องมีเพื่อนดีหรือคบเพื่อนที่ดี และสมชีวิตาต้องเลี้ยงชีวิตคือการรู้จักใช้จ่ายทรัพย์ให้พอดีกับรายรับ¹⁶

และนอกจากนั้นเมื่อมีสมาธิตั้งมั่นในการแสวงหาทรัพย์แล้วย่อมจะสามารถรู้วิธีการแสวงหาทรัพย์ด้วยวิธีอื่นอีกตามพุทธปรัชญาเถรวาทตั้งข้อความที่อาฬวกยักษ์ได้ทูลถามพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในอาฬวกสูตร¹⁷ว่า กถัสฺส ลภเต ปณฺณํ กถัสฺส วินฺทเต ธนํ แปลว่า คนได้ปัญญาอย่างไรหนอ ทำอย่างไรจึงจะหาทรัพย์ได้ พระพุทธเจ้าตรัสตอบ¹⁸ว่า สุตฺตสฺส ลภเต ปณฺณํ อปฺมตฺโต วิจฺจฺชโณ ปฏฺฐิรูปการี ธูรวา อฏฺฐาตา วินฺทเต ธนํ แปลว่า บุคคลพึงอยู่ด้วยดียอมได้ปัญญา เป็นผู้ไม่ประมาท มีวิจารณ์ ทำเหมาะเจาะ ไม่ทอดธุระ เป็นผู้หมั่น ย่อมหาทรัพย์ได้

¹⁶อง.อฎฐก.23/144/223-224.

¹⁷ส.ส.15/844/315.

¹⁸ส.ส.15/845/316.

พุทธปรัชญาเถรวาทนี้มีอธิบายดังนี้ ปฏิรูปการ ผู้ทำสมควร นั้นหมายถึง ผู้ไม่ยังโอกาสมีประเทศและกาล เป็นต้น ให้เสื่อม ทำสมควรคือให้เป็นอุบายแก่การบรรลุทรัพย์อันเป็นโลกิยะหรือโลกุตระ ซึ่งก็หมายความว่า เมื่อมีโอกาสและเวลาอันเหมาะสมที่จะก่อให้เกิดทรัพย์ เขาก็จะไม่ให้โอกาสนั้นผ่านไป เฉย ๆ แต่กลับจะรีบใช้โอกาสและเวลานั้นสะสมทรัพย์ทำรายได้ให้มาก ๆ ขึ้น ชูรว่า คือ ผู้มีฐานะอันไม่ทอดทิ้งด้วยสามารถความเพียรทางจิต หมั่นคิดที่จะทำอยู่อย่างสม่ำเสมอ คือไม่เป็นผู้หนึ่งดูตาย งามมืองอเท้า อุจฺจตา หมายถึง ผู้ถึงพร้อมด้วยความหมั่น มีความบากบั่นไม่ย่อหย่อนด้วยสามารถความเพียรทางกาย โดยนัยว่า ผู้ใดไม่สำคัญหนาวและร้อนยิ่งไปกว่าหญ้า เป็นต้น ซึ่งหมายความว่า เป็นคนที่มีความมุ่งมั่นเอาจริงในการทำงาน ไม่สนใจเรื่องความร้อนหนาวเหมือนกับหญ้าที่มันมิได้สนใจเกี่ยวกับความร้อนหนาวเลย ร้อนก็ทนอยู่ได้ หนาวก็ทนอยู่ได้ ส่วนคนขยันนี้ ไม่ว่าจะร้อนหรือหนาวสักเพียงใด เขาก็สามารถประกอบกิจการงานได้

ในอริยมรรคมีองค์ 8 สัมมาวายะ ความเพียรพยายามโดยชอบ คือการเพียรพยายามที่จะให้เกิดความมั่งคั่งทั้งภายในภายนอก หมายถึงจะต้องเพียรพยายามทำอะไรบ้างจึงจะเกิดความมั่งคั่งได้ สัมมาสติ ความระลึกชอบ ได้แก่ระลึกว่า ด้วยวิธีการหรือแนวทางเช่นไรบ้าง จึงจะทำให้เกิดความมั่งคั่งทางทรัพย์สินเงินทองเครื่องอุปโภคบริโภคได้ และสัมมาสมาธิ อาการที่มีความมุ่งมั่นซึ่งจะก่อให้เกิดความมั่งคั่งทั้งภายในภายนอก

ดังนั้นจึงสรุปประเด็นนี้ได้ว่า เมื่อสัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ มารวมกันก็กลายเป็นอริจิตคือจิตที่ยิ่ง อันได้แก่จิตที่มีความมุ่งมั่นเอาจริงไม่ย่อหย่อน รวมเรียกเป็นหนึ่งเดียวว่า สมาธิ เมื่อมีจิตสงบย่อมจะเห็นช่องทางที่จะทำให้เกิดความมั่งคั่งได้ เมื่อมีความมุ่งมั่นแน่ว มีปณิธานที่เด็ดเดี่ยวที่จะแสวงหาทรัพย์สิน เป็นต้น หรือแม้สิ่งอื่น ๆ ความมั่งคั่งย่อมจะเกิดขึ้นได้แน่นอน เพราะเหตุนี้สมาธิจึงสามารถที่จะนำมาปฏิบัติกันอย่างจริงจังเพื่อจะสนับสนุนส่งเสริมความมั่งคั่ง ทั้งมั่งคั่งภายในคือความรู้สึกว่าตนเองมีมากแล้วมีเพียงพอแล้วและมั่งคั่งภายนอก

3.3.3 ปัญญาส่งเสริมความยั่งยืน

ความยั่งยืน หมายถึง การสืบสาน การสืบต่อหรือการดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีที่สิ้นสุด คือดำเนินไปเรื่อย ๆ จากรุ่นสู่รุ่นโดยมีช่วงเวลาแห่งการสืบต่อนั้นเป็นจำนวนหลายปี อาจจะเป็น 20 ปี หรือมากกว่านั้นก็ได้ บทสรุปของความยั่งยืนก็คืออาการที่ยืนหยัดอยู่ได้นาน ๆ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า ยั่งยืน ไว้ว่าเป็นศัพท์กริยา หมายถึง ยืนยง ยืนนาน เช่น ขอให้มีความสุขยั่งยืน และหมายถึง คงทน เช่น สังฆารไม่จรัญยั่งยืน เจริญนี้มีอายุยั่งยืนมาได้ 700 ปีแล้ว¹⁹

ความยั่งยืนเป็นเรื่องของประเทศชาติและประชาชน ซึ่งความยั่งยืนนี้เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนและสังคมทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นความยั่งยืนในฝ่ายดี หรือ

¹⁹ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, อ้างแล้ว, หน้า 944.

ฝ่ายเจริญ เช่น ประเทศไทยมีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การเมือง การปกครอง อย่างยั่งยืน คนไทยสามารถรักษาสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชาติได้อย่างยั่งยืน ประชาชนคนไทย มีสันติสุขอย่างยั่งยืน เป็นต้น

ความยั่งยืนทุกชนิด หรือทุกประเภทในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีนี้ ที่จะทำให้เกิดมีขึ้นได้จริง ๆ หรือบรรลุเป้าหมายของวิสัยทัศน์ที่ถูกกำหนดไว้นั้น เบื้องต้นก็ต้องอาศัยท่านผู้นำแต่ละระดับเป็นผู้ นำพาทำให้เกิดให้มีขึ้น หากท่านผู้นำมีความรู้ความสามารถมีทีมงานที่เก่งและที่สำคัญคือมีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวที่จะสรรสร้างความยั่งยืนให้แก่สังคมไทยอย่างจริงจังเต็มความรู้ความสามารถของตน และทีมงานก็เป็นเรื่องที่สามารถที่จะทำให้เกิดมีขึ้นได้

นอกจากท่านผู้นำที่เก่งและมุ่งมั่นเด็ดเดี่ยวและทีมงานที่เก่งแล้วที่ขาดไม่ได้อีกในการ สร้างสรรค์ให้เกิดความยั่งยืนก็คือประชาชนที่เห็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม หากทุกคนเหล่านี้มีพุทธปรัชญาเถรวาทคือปัญญาอันเฉียบแหลมและสามารถที่จะใช้ปัญญาในการ แก้ปัญหาทุกประการ และใช้ปัญญาในการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปในแนวทางที่ดีขึ้น มีความกล้าหาญใน การคิดและการตัดสินใจก็จะสามารถทำให้ความยั่งยืนเกิดมีขึ้นในสังคมไทยได้แน่นอน

ปัญญานั้นในอริยมรรคมีองค์ 8 ท่านหมายรวมเอาทั้ง สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ และสัมมา สังกัปปะ ความดำริชอบ เข้าด้วยกัน เมื่อสัมมาทิฐิและสัมมาสังกัปปะรวมกันแล้วก็กลายเป็นอติ ปัญญาคือปัญญายิ่ง ซึ่งหมายถึงปัญญาประเภทที่สามารถทำให้เข้าใจรู้แจ้งแทงทะลุปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ ที่ปิดกั้นมิให้เกิดความยั่งยืน ปัญญาที่สามารถจะแยกแยะออกได้ว่า ปัญหาและ อุปสรรคของความยั่งยืนในการพัฒนาประเทศชาติไปสู่ความเจริญ มีอะไรบ้าง และอยู่ที่ไหน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ จึงกล่าวได้ว่า พุทธปรัชญาเถรวาทคือปัญญาที่ตนเองจึงเป็นคุณธรรม ที่ทำให้เกิดความยั่งยืนของวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และจะคอยส่งเสริมความยั่งยืนให้ดำเนิน ต่อไปได้ตราบนานเท่านาน และยังจะก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขแก่สังคมไทยโดยภาพรวมได้ อย่างแท้จริง ถ้าหากบุคคลอันเป็นทรัพยากรมนุษย์ในชาติขาดปัญญาแล้ว จะเอาความยั่งยืนของสิ่ง ต่าง ๆ นโยบายต่าง ๆ หรือแม้กรอบแนวคิดต่าง ๆ รวมไปถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาได้จากที่ไหน อย่างไร ถ้าทรัพยากรมนุษย์ซึ่งหมายถึงท่านผู้นำ ทีมงาน และคนไทยทุกคนขาดปัญญาเพียงอย่าง เดียวเท่านั้น ความยั่งยืนจะเกิดมีขึ้นได้อย่างไร

3.4 สรุป

พุทธปรัชญาเถรวาทซึ่งหมายถึงศีล สมาธิ และปัญญา สามารถจะนำมาส่งเสริมวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ชาติทั้งด้านความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ได้จริง เพราะว่าความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ที่จะเกิดมี ได้อย่างแท้จริงนั้นจะต้องเริ่มที่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ภายในคือภายในจิตใจของคนไทยทุกคนก่อน

ทำอย่างไรคนในชาติไทยจึงจะมีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน หมายความว่าคนไทยทุกคนต้องมีความพร้อมที่จะร่วมมือร่วมใจไปด้วยกัน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านผู้นำและทีมงานในระดับชาติและระดับอื่น ๆ ต้องทำตนให้เป็นตัวอย่าง ต้องมีทั้งความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ภายในคือในจิตใจของตนเองก่อน ถ้ายังไม่มีหรือมีน้อยต้องใช้ความพยายามต่อไป ต่อจากนั้นจึงขยายความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ออกไปภายนอกอันเป็นเรื่องของวัตถุและ อื่น ๆ เมื่อคนไทยทุกคนมีความพร้อม คือ มีศีล อันได้แก่ การอยู่ในระบบระเบียบ กติกาของสังคม การมีพื้นฐานปกติของคน คือไม่มีไว ไม่ใจเร็ว ไม่ซึ่ปด ไม่หมดสติ มีสมาธิ อันได้แก่ ใจเย็น ใจสงบ มุ่งมั่น แน่วแน่ เอาจริง ไม่ย่อหย่อน มีปัญญา อันได้แก่ รอบรู้ทุกเรื่อง รู้สิ่งที่ควรทำ หรือสิ่งที่ควรเว้น เป็นต้น ก็เป็นอันว่ามีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนเป็นทุนอยู่ภายในคือภายในจิตใจแล้ว การเสริมสร้างหรือการส่งเสริมความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ภายนอกอันเป็นวิสัยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ก็มีใช้เรื่องยุ่งยากต่อไป

ส่วนการลงมือบูรณาการใช้ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งได้แก่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน จะได้กล่าวอธิบายในบทต่อไป

บทที่ 4

บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

บทที่ 4 เป็นการบูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทโดยวิธีการนำเอาหลักพุทธปรัชญาเถรวาท อันได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ อันได้แก่ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน อย่างแท้จริงแก่ประเทศไทยและแก่คนไทยรวมไปถึงคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยทั้งหมด และยังคงก่อให้เกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดตามวัตถุประสงค์ ซึ่งก่อนอื่นนั้นจะได้ความหมายของบูรณาการตามมติของนักวิชาการ เช่น เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์¹ อธิบายความหมายของบูรณาการ ว่า หมายถึงการทำให้สิ่งต่าง ๆ บกพร่องให้สมบูรณ์โดยการเพิ่มเติมส่วนที่ยังขาดอยู่เข้าไป หรือเป็นการนำส่วนประกอบย่อยมารวมกันตั้งแต่สองสิ่งขึ้นไปเพื่อทำให้เป็นส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมดที่ใหญ่กว่า การบูรณาการมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Integration มีรากศัพท์จากภาษาละติน Integrat หมายถึง การทำให้รวมกันได้ทั้งหมด ไม่มีส่วนใดขาดหายไป การบูรณาการเป็นการเชื่อมโยงสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งเข้าเป็นส่วนประกอบของอีกสิ่งหนึ่งเพื่อให้อันนั้นเกิดความสมบูรณ์ขึ้นมักเป็นการรวมกันของส่วนประกอบย่อยที่มีความแตกต่างกันตั้งแต่ 2 องค์ประกอบขึ้นไปให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของแกนหลักหรือส่วนทั้งหมดที่ใหญ่กว่า

และท่าน² ยังอธิบายต่อไปว่า โดยทั่วไปเรามักจะใช้การบูรณาการใน 2 ลักษณะอันได้แก่ การบูรณาการรูปธรรมและการบูรณาการนามธรรม

การบูรณาการรูปธรรม (factual integration) ได้แก่ การนำสิ่งที่มีอยู่จริงมารวมกันหรือนำองค์ประกอบที่อยู่อย่างแยกส่วนมาทำให้เป็นระบบที่มีลักษณะสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ใช้ในลักษณะของกระบวนการที่องค์ประกอบต่าง ๆ อาทิ ระบบ องค์การ บุคคล ฯลฯ ตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไปรวมตัวกัน โดยมีการจัดโครงสร้างใหม่ หรือปรับกระบวนการทำงานใหม่ตามหน้าที่ มีการประสานงานอย่างเชื่อมโยงกันเพื่อทำให้องค์ประกอบดังกล่าวบรรลุถึงสภาพที่ดีกว่าสภาพก่อนบูรณาการ

การบูรณาการนามธรรม เป็นการบูรณาการแนวคิด (conceptual integration) ที่อยู่ในรูปของแผนงาน สมมติฐาน กระบวนทัศน์ ทฤษฎี โครงการ แผนการ ฯลฯ ตั้งแต่สองแนวคิดขึ้นไป แนวคิดเหล่านี้อาจมีข้อมูลบางส่วนหรือแนวคิดภายในที่ดูเหมือนมีความขัดแย้งกัน การบูรณาการเป็นการนำมาทำรูปรูปใหม่โดยนำองค์ประกอบย่อยที่ดูเหมือนแตกต่างกันมารวมกันอย่างผสมกลมกลืน

¹เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ศ.ดร., *การคิดบูรณาการ*, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ชัคเชส มีเดีย จำกัด, 2549), หน้า 2.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 9-10.

ผลลัพธ์ของกระบวนการนี้ คือมูลค่าที่เพิ่มขึ้นและน่าพึงพอใจมากขึ้นกว่าการที่แต่ละแนวคิดอยู่อย่างแยกส่วน เช่น จิตแพทย์บูรณาการกลยุทธการรักษาโรคจากสำนักต่าง ๆ เพื่อให้การรักษาได้ผลมากที่สุด ผู้บริหารองค์กรและพนักงานช่วยกันคิดวางแผนเพื่อให้แผนดำเนินการมีความสมบูรณ์และมีความเชื่อมโยงกัน เป็นต้น

สำหรับวิธีบูรณาการพุทธปรัชญาเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติเริ่มด้วยขั้นการศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลของพุทธปรัชญา คือศีล สมาธิ ปัญญาทุกแง่มุมรวมถึงวิธีการที่จะนำเอาศีล สมาธิ ปัญญา มาส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ต่อมาก็ศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลของวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้เข้าใจอย่างถูกต้องครบถ้วนทุกประเด็น นั่นก็คือต้องเข้าใจว่า ความมั่นคง ความมั่งคั่ง และความยั่งยืน มีขอบเขตหรือกรอบแนวคิดอย่างไรบ้าง ต่อจากนั้นก็ถึงขั้นที่จะต้องลงมือปฏิบัติคือการบูรณาการพุทธปรัชญาเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และขั้นสุดท้ายก็คือต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของการบูรณาการในความสำเร็จของวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามที่กำหนดไว้

การบูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทนั้นมีรายละเอียดของเนื้อหาแต่ละประเด็น ดังนี้

- 4.1 บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท
- 4.2 บูรณาการศีลเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่นคง
- 4.3 บูรณาการสมาธิเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่งคั่ง
- 4.4 บูรณาการปัญญาเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความยั่งยืน
- 4.5 สรุป

จากการศึกษาข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อันได้แก่ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และศึกษาหลักพุทธปรัชญาเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ อันได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ทำให้ทราบว่า วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติที่ภาครัฐกำหนดกรอบไว้นั้นจะเน้นหนักไปในทางการสร้างและส่งเสริมวัตถุหรือทางกายภาพมากกว่าทางจิตใจหรือทางสติปัญญาจะเห็นได้จากวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจะเน้นไปที่ความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง ด้านความมั่งคั่งจะเน้นไปที่การขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้นและการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วน ด้านความยั่งยืนจะเน้นไปที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้การรักษาและการฟื้นฟูฐาน

ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน จึงอาจเกิดปัญหาความสำเร็จตามเป้าหมายของวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติได้เพราะลำพังการเน้นหนักในการพัฒนาด้านวัตถุอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงการพัฒนาจิตใจ การพัฒนาสติปัญญาให้กับประชาชนส่วนรวมในชาติ การพัฒนานั้นก็ไม่อาจจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เมื่อทราบดังนี้แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ว่า อะไรบ้างที่เป็นผลกระทบต่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน จะแก้ปัญหานั้นอย่างไร จึงแสดงหลักพุทธปรัชญาเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ พร้อมนำคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านยุทธศาสตร์ชาติและด้านพุทธปรัชญาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสนับสนุนเพื่อนำมาสู่การบูรณาการ ดังนี้

4.1 บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทเป็นการนำหลักพุทธปรัชญาเถรวาทหรือธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งได้แก่ ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งทำให้วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติได้ดำเนินไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนดกรอบไว้ ซึ่งวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาตินั้น เมื่อก้าวโดยสรุปก็จะเห็นได้ว่า มุ่งเน้นจะพัฒนาวัตถุ คือมีเป้าประสงค์จะให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพียงฝ่ายเดียว โดยละเลยการพัฒนาจิตใจหรือด้านสติปัญญาของประชาชน การพัฒนาที่เน้นไปในทางวัตถุนี้พอดำเนินการไปถึงช่วงเวลาหนึ่งก็จะเกิดปัญหาและอุปสรรคตามมามากมายทั้งนี้ก็เพราะเป็นการพัฒนาวัตถุในท่ามกลางประชาชนที่ยังไม่ได้พัฒนาจิตใจพัฒนาสติปัญญา การพัฒนาด้านจิตใจนั้นก็คือการทำให้ประชาชนมีจิตสำนึกรับผิดชอบชีวิต มีจิตใจที่รู้จักทางแห่งความเจริญและความเสื่อมอย่างแท้จริงจนกลายเป็นคนที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีจิตใจที่มุ่งมั่นในการทำความดีทุกประเภท ส่วนการพัฒนาด้านสติปัญญาหรือด้านปัญญานั้นจะทำให้ประชาชนรู้ตระหนักและเข้าใจถึงความจำเป็นที่แท้จริงของปัจจัยในการดำเนินชีวิต รู้จักคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม รู้จักแยกแยะสิ่งที่ดีหรือชั่ว อะไรควรทำหรือไม่ควรทำ อะไรจำเป็นหรือไม่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ในการอาศัยอยู่ในสังคมร่วมกับคนอื่น ๆ

การนำพุทธปรัชญาเถรวาทซึ่งในงานวิจัยนี้ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา มาบูรณาการกับการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อันได้แก่ ความมั่นคง ความมั่งคั่ง ความยั่งยืน นี้ เริ่มแรกจะวิเคราะห์วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ใน 4 ประเด็น คือ 1) วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความมั่นคง 2) วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความมั่งคั่ง 3) วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความยั่งยืน และ 4) พุทธปรัชญาเถรวาทที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้ง 4 ประเด็นนี้ มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พร้อมทั้งได้นำความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์ว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหางานวิจัยอย่างไร หรือไม่ เพื่อจะได้นำไปสู่ประเด็นการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา ดังนี้

4.1.1 วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความมั่นคง

วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงเป็นวิสัยทัศน์แรกในจำนวนวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 3 ด้าน อันได้แก่ มั่นคง (stable) มั่งคั่ง (wealthy) ยั่งยืน (Sustainable) ที่รัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบายไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2561 - 2580 เพื่อการพัฒนาประเทศชาติในทุกมิติ ซึ่งวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง การที่จะทำให้เกิดความมั่นคงอย่างแท้จริงนั้นต้องเริ่มสร้างมาจากรากฐาน คือตัวเยาวชนผู้ที่จะมีบทบาทในการสืบทอดความเจริญมั่นคงก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 ที่ได้กล่าวว่า การสร้างความมั่นคงก็ต้องสร้างรากฐานคือเยาวชนให้มีศีลมีธรรม ถ้าเยาวชนโลเลไม่มีความมั่นคงในชาติเลย ชาติจะมั่นคงไม่ได้ การที่จะให้เยาวชนมั่นคงในชาติก็ต้องมีศรัทธาร่วมกันในศาสนา อย่างอื่นนี่ก็ไม่ว่าจะเอาอะไรมาก็คิด มันก็ตีกัน มันไม่ยอมกัน แต่ศาสนานี้มีอยู่แล้ว³ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 ได้กล่าวถึงประเด็นความมั่นคงว่า ในเรื่องของความมั่นคง สิ่งแรกที่ทุกคนต้องรู้จักคือ ต้องรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงคืออะไร รู้ว่าเราจะรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้อย่างไร⁴ เมื่อกล่าวโดยสรุปเรื่องความมั่นคงนั้นสรุปได้เป็น 2 ประเด็น คือ มั่นคงในภายนอก และมั่นคงในภายใน มีดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง คือ ความมั่นคงในภายนอก

ความมั่นคงในภายนอกซึ่งหมายถึงความมั่นคงโดยทั่วไปซึ่งแบ่งไว้ในยุทธศาสตร์ชาติโดยภาพรวม 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกๆระดับ 2) ความมั่นคงในทางการทหาร 3) ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ 4) ความมั่นคงในทางสังคม 5) ความมั่นคงในทางสิ่งแวดล้อม และ 6) ความมั่นคงในทางการเมือง ดังนี้

1) ความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกๆระดับ หมายความว่า การที่จะทำให้เกิดความมั่นคงซึ่งในประเด็นนี้จะมุ่งเน้นเรื่องความปลอดภัย กล่าวคือถ้ามีความปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกๆระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครอบครัว และปัจเจกบุคคล ก็ถือว่าเป็นความมั่นคง ความมั่นคงส่วนนี้ต้องเริ่มที่ปัจเจกบุคคลซึ่งหมายถึงแต่ละคน ทศนคติ พฤติกรรมการแสดงออกของแต่ละคนนั้นต้องมีหลักการเป็นของตน ไม่ใช่ต้องไปเลียนแบบของคนอื่นไปทุกอย่าง เราต้องรู้เท่าทันในเรื่องหรือเหตุการณ์นั้น เช่น พฤติกรรมการกิน พฤติกรรมการแต่งตัว พฤติกรรมการเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 ที่ได้กล่าวไว้ว่า ในระดับปัจเจกบุคคลเราไม่ต้องคิดอะไรมาก เพราะเมืองนอกเขาตัดผมทรงเกาหลี บ้านเราก็เปลี่ยนไปตามกระแส แล้ววัยรุ่นก็ตัดตาม ซึ่งบางครั้งก็เรื่องดีและเรื่องไม่ดีเราก็ไม่รู้⁵ และความมั่นคงนั้นต้องครอบคลุมทุกมิติ ซึ่งสอดคล้องกับ

³สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1, วันที่ 11 กันยายน 2563.

⁴สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁵สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

คำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10 ที่ได้กล่าวว่า ต้องสร้างความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งจากภายในประเทศและภายนอกประเทศ⁶ และยังสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 ที่ได้กล่าวไว้ว่า แต่จริง ๆ แล้วความมั่นคงในยุทธศาสตร์ชาตินั้น ไม่ใช่เรื่องของความมั่นคงทางทหารแต่เป็นความมั่นคงของประเทศในทุกมิติ⁷ และความมั่นคงในด้านนี้ยังรวมไปถึงความมั่นคงที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งรวมเรียกว่า ไชเบอร์ ต้องมีความมั่นคงด้วยซึ่งประเด็นความมั่นคงด้านไชเบอร์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 14 ได้กล่าวไว้ว่า ความมั่นคงที่พอหลักมันอยู่ที่ไชเบอร์ มันก็ถูกโจมตีง่าย ทำให้เสถียรภาพทุกอย่างถูกลดหล่นกันไป⁸

อย่างไรก็ตาม ภัยอันจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งจากภายในประเทศหรือจากภายนอกประเทศก็ตามซึ่งจะทำให้เกิดความไม่มั่นคงต่อประเทศชาติ หากมีการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันด้วยความไม่ประมาทก็สามารถจะบรรเทาได้ในระดับหนึ่ง

2) ความมั่นคงในทางการทหาร การทหารนั้นนับได้ว่า มีความมั่นคงอยู่แล้ว เพราะเมื่อกล่าวโดยจำนวนกำลังพล จำนวนอาวุธยุทโธปกรณ์ จำนวนค่ายทหารในประเทศไทยนั้น นับได้ว่ามีจำนวนมากอยู่แล้ว สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 13 ที่ได้กล่าวว่า ถ้าคิดให้ละเอียดอาจจะต้องมาหารกัน ก็ในเรื่องของความมั่นคง เรามองว่าถ้าในเรื่องของทหารเราดี⁹ แล้วยังสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8 ที่ได้กล่าวว่า ด้านความมั่นคงของประเทศไทยเราตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมาเราก็จะเห็นได้ว่าประเทศไทยเรานั้นมีความมั่นคงในเรื่องของการรักษาชาติ¹⁰

3) ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ ในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจนี้ สถานการณ์ปัจจุบันในยุคที่เชื้อไวรัส Covid 19 กำลังแพร่ระบาดทั้งในประเทศไทยและแพร่กระจายเชื้อไปทั่วโลก อาจบอกได้ว่า ยังไม่มั่นคง สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 13 ที่ได้กล่าวว่า ถ้ามองในด้านเชิงเศรษฐกิจอาจจะยังไม่มั่นคง¹¹ และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4 ได้กล่าวว่า ความมั่นคงทางเศรษฐกิจนี้ยังขาดความมั่นคงอยู่ เพราะเสถียรภาพของการให้ประชาชนได้มีเศรษฐกิจที่เรียกว่าต่อหัว GDP หรือที่เรียกว่าความร่ำรวยต่อหัวนี้ยังไม่เท่าที่ควร คนในประเทศยังมีลักษณะที่ว่าพึ่งพาผู้อื่นในการดำรงชีวิต ไม่เกิดจากงาน create งานของตนเองขึ้น ที่ create งานของตนเองขึ้นก็มีน้อย ที่จะเรียกว่า SME หรือ SML ก็แล้วแต่ พวกนี้ถ้าเราดูจากการพัฒนาประเทศมาจนถึง พ.ศ. นี้ก็ยังถือว่ามีย่อยกระบวนการในการส่งเสริมในคนในประเทศให้รู้จักงานของตนเองให้เกิดความมั่นคงใน

⁶สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10, วันที่ 10 กันยายน 2563.

⁷สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁸สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 14, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 13, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

¹⁰สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8, วันที่ 17 กันยายน 2563.

¹¹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 13, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

ลักษณะเศรษฐกิจครอบครัว จนส่งผลถึงลักษณะความมั่นคงของชาตินี้ ยังถือว่าน้อยอยู่ เพราะฉะนั้น ในความเห็นในด้านนี้จึงถือว่าควรต้องพัฒนาหรือว่าควรต้องเอาใจใส่ลักษณะเศรษฐกิจที่มันส่งถึงราก เข้าไปถึงประเทศ แต่ถ้าเป็นในเชิงว่าเจ้าสัวหรือว่าผู้ที่มีกองทุนใหญ่ อันนี้ก็ประเทศเราติดชาร์จผู้มีความร่ำรวยในระดับโลกอะไรอย่างนี้ ก็ถือว่ามีอยู่แต่เป็นลักษณะไม่กระจาย นี้มองในภาพรวม¹² นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5 ที่ได้กล่าวไว้ว่า ด้านเศรษฐกิจนี้ก็ต้องมองดูในปัจจุบันว่า คนจนกับคนรายนี้อย่างไหนมีมากน้อยกว่ากัน ความเหลื่อมล้ำยังสูงอยู่ แล้วก็คนยากจนมากกว่าคนรวย คนรวยก็แค่รวยกระจุก จนกระจายอันนี้ชัดเจน เพราะฉะนั้นความมั่นคงจึงยังอีกห่างไกลมาก¹³ และถ้ามองไปดูจำนวนของคนจนที่มากขึ้นทะเบียนไว้จะเห็นได้ว่ามีจำนวนมาก สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10 ที่ได้กล่าวว่า การที่ขึ้นทะเบียนคนจนนี้เราให้โอกาส เขาแล้วก็เปิดกว้างด้านคุณสมบัติ ใครก็สามารถลงทะเบียนคนจนได้ มันก็เลยดูตัวเลขมันเยอะ¹⁴ ซึ่งนั้นก็แสดงให้เห็นว่า เศรษฐกิจไทยยังไม่มั่นคง จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5 ที่ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมในประเด็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจอีกว่า ถ้าตัวเศรษฐกิจดี คนอยู่ดีกินดี ปัญหา ด้านศีลธรรมต่าง ๆ ก็จะลดน้อยถอยลง แล้วก็จะนำมาสู่การเมืองที่คุยกันรู้เรื่องได้ง่าย เพราะว่าการศึกษาคัดเทียมกัน คือถามอะไรก็มีความเข้าใจไปในแนวทางเดียวกัน ดีความประชาธิปไตยก็ ดีความไปในแนวทางเดียวกัน แต่ถ้าปากท้องมันอดและอึดไม่เท่ากันนี้ มันดีความประชาธิปไตยไปคนละเรื่อง เพราะฉะนั้น ความมั่นคงจึงยังไม่เกิด เรื่องปากท้องต้องเท่าเทียมกันก่อน แล้วก็มาเรื่อง การศึกษา สังคม แล้วก็การเมือง¹⁵ ขณะเดียวกันผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10 ก็ได้กล่าวเพิ่มเติมในเรื่อง ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจอีกว่า ต้องสร้างความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ¹⁶ นั่นก็แสดงว่า ในทางเศรษฐกิจของประเทศไทยยังไม่มั่นคง ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7 ได้กล่าวถึงประเด็นความมั่นคงในทางเศรษฐกิจไว้ว่า ประชาชนคนในชาติมีความมั่นคงในชีวิต เราดูได้จากหน้าที่การงาน รายได้ที่แสดงให้เห็นความมั่นคง พอเพียงกับการดำรงชีวิตที่มีอยู่และความปลอดภัย¹⁷ ในขณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 16 ได้กล่าวถึงความมั่นคงในทางเศรษฐกิจในอีกแง่มุมหนึ่งว่า การดูแลเกษตรกร ให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน แคนนี่ก็ต้องทำอย่างต่อเนื่องแล้ว การให้มีการจำนำข้าว มีการดำเนินการ เพื่อให้ชาวนามีสิ่งที่ดีขึ้น¹⁸

¹²สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4, วันที่ 10 กันยายน 2563.

¹³สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5, วันที่ 13 กันยายน 2563.

¹⁴สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10, วันที่ 10 กันยายน 2563.

¹⁵สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5, วันที่ 13 กันยายน 2563.

¹⁶สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10, วันที่ 10 กันยายน 2563.

¹⁷สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7, วันที่ 14 กันยายน 2563.

¹⁸สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 16, วันที่ 7 ตุลาคม 2563.

4) ความมั่นคงในทางสังคม ได้แก่ สังคมมีเสถียรภาพ ซึ่งด้านนี้ประเทศไทยมีปัญหามากมาย ในปัจจุบันนี้ปัญหาที่ชัดเจนก็คือการใช้สื่อไปในทางที่ผิดการบิดเบือนสื่อการใช้สื่อทำลายฝ่ายตรงกันข้ามจนเกิดสงครามในรูปแบบใหม่นั้นคือสงครามไซเบอร์ การเสฟสื่อที่ปราศจากวิจารณญาณ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 14 ที่ได้กล่าวว่า “ปัจจุบันทุกเรื่องก็เป็นดิจิทัลหมดแล้ว เราไม่มีความมั่นคงเสถียรภาพในเรื่องของไซเบอร์เท่าไร นั่นคือทำให้ผมมองว่า ความมั่นคงที่พอหลักมันอยู่ที่ไซเบอร์ มันก็ถูกโจมตีง่าย ทำให้เสถียรภาพทุกอย่างถูกลดหล่นกันไป”¹⁹ จำนวนผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบันก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทำให้อีกไม่นานก็จะเกิดสังคมของผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 13 ที่ได้กล่าวว่า “ในด้านของคน เรายังมีปัญหาเรื่องผู้สูงอายุ”²⁰ ทำให้เกิดการดูแลที่ไม่ทั่วถึง ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งถูกทอดทิ้งเพราะคนรุ่นใหม่ไม่สนใจดูแล สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 15 ที่ได้กล่าวว่า “สังคมก็เริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเดี่ยวแล้ว อีกหน่อยก็จะไม่มีปู่ตายายด้วยซ้ำ เพราะว่าไม่สนใจกันแล้ว อาจจะไม่มาดูแลปู่ตายายเหมือนรุ่นเราที่ดูแลอยู่ก็ได้”²¹ วัฒนธรรมของคนในสังคมก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ไม่มั่นคง สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4 ที่ได้กล่าวว่า ด้านวัฒนธรรมผมให้ 7 – 5 % แค่นั้น จากจำนวนเต็ม 10 เพราะว่าไม่มีที่อยู่ในผ่านหูผ่านตาว่ามีระบบหรือว่าการสร้างยุทธศาสตร์เชิงวัฒนธรรม ไม่ผ่านหูผ่านตาเลย ไม่เคยที่บอกว่าอ่านเจอว่า มียุทธศาสตร์ด้านวัฒนธรรม ไม่เคยเห็นออกมาเป็นตัวหนังสือ หรือเป็นการผลักดันให้ส่วนนโยบายเชิงหน่วยงาน แต่ว่าหน่วยงานที่ดูแลวัฒนธรรมก็เป็นเชิงของการดูแลว่าจะให้จัดอะไรยังไงมันยังเป็นเชิงอย่างนี้อยู่ แต่ไม่มีเชิงที่จะสร้างความเข้มแข็งมั่นคง ถ้าเราเอาเสาที่เรียกว่าเสามันคงทางด้านวัฒนธรรมมาตั้งนี้ ไม้ตัวเสานะมีอยู่ แต่ว่าตัววัฒนธรรมนั้นทำยังไงไม่ให้ตะไคร่น้ำขึ้น หรือว่าทำยังไงจะให้คนมาดูแลเสานี้ นี้ยังไม่เคยเห็นนะ²² ขณะเดียวกันด้านความมั่นคงในทางสังคมนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5 ได้แสดงทัศนะว่า จะทำยังไงให้มันมั่นคง มีทุนการศึกษาให้คนยากคนจนเข้าถึง หรือทุ่มงบประมาณไปในโรงเรียนชุมชนต่าง ๆ ให้เข้าถึงการศึกษาให้เท่า ๆ กัน การศึกษานำมาสู่ความอยู่ดีกินดี พอคนอยู่ดีกินดี ถ้าลดความเหลื่อมล้ำคนรวยคนจนให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้นี่ สังคมก็จะใกล้เคียงกันมากขึ้น สถานภาพทางสังคมการให้เกียรติกัน เคารพซึ่งกันและกัน²³ ปัญหาที่สำคัญที่เป็นปัญหาด้านสังคมอีกอย่างหนึ่งก็คือปัญหาการชุมนุมของเด็กและเยาวชนเพื่อเรียกร้องในสิ่งที่ต้องการซึ่งปัญหานี้ก็ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนก่อนที่จะเป็นอีกชนวนหนึ่งที่จะสร้างปัญหาความมั่นคงทางสังคม เกี่ยวกับปัญหานี้ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6 ได้กล่าวแสดงความเห็นไว้ว่า

¹⁹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 14, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

²⁰สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 13, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

²¹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 15, วันที่ 18 กันยายน 2563.

²²สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4, วันที่ 10 กันยายน 2563.

²³สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5, วันที่ 13 กันยายน 2563.

เด็กนี้อ่าไปปลูกฝังตอนปลายไม่เกิดความมั่นคง มันต้องมีกรอบ ต้องมีแนวทางปฏิบัติ ความมั่นคงในปัจจุบันนี้ ถ้าพูดถึงของเด็กก็อันตรายมา ๆ อยู่ในชั้นวิกฤติแล้วละ ผู้ใหญ่ใช้วิธีการเดิม พอเด็กไม่เชื่อก็บอกว่าเด็กเนรคุณ ชังชาติ เขาไม่ได้ชังชาตินะ แต่วันนี้มีความคิดเขาว่าเขาจะอยู่ยังไงในอนาคตต่อไปอยู่กับสถาบันอะไร แต่ของเขาเกิดมานี้เขาก็จะเจอพวกข่าวสารนี่ เปิดดูในเว็บทุกเว็บเขารู้หมดเขาคุยยิ่งกว่าเรา เรายังมีความละเอียดบางนะที่จะไปดูเรื่องนั้นเรื่องนี้ตอนนี้ความมั่นคงเรานี้อยู่ในชั้นอันตราย²⁴ ขณะเดียวกันผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10 ได้กล่าวถึงความมั่นคงทางสังคมว่า ต้องสร้างความมั่นคงในทุกมิติทั้งสังคม สังคมมีความสามัคคีปรองดอง ชุมชนมีความเข้มแข็งปราศจากยาเสพติด โจรขโมย ผู้ร้าย ครอบครัวยังมีความอบอุ่น คุณภาพชีวิตของประชาชนต้องดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตัวเองก็คือว่า เขามีคุณภาพชีวิตที่ดี ปราศจากโจรผู้ร้าย เขาก็มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีรายได้ มีอาชีพสิ่งแวดล้อมก็ต้องสร้างจิตสำนึก ปลูกจิตสำนึกให้มีความรักประเทศ²⁵ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 9 ได้พูดถึงความมั่นคงทางสังคมว่า ด้านความมั่นคงนี้ ในฐานะที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนก็จะเริ่มจากนักเรียนตัวเล็ก ๆ ของเรานี้ละ ก็จะปลูกฝังในเรื่องศีลเบื้องต้น อย่างน้อยนี้ให้เขาได้รับรู้ศีล 5 นี้ละ ให้เกรงกลัวต่อบาปให้ละเอียดต่อบาป ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะบ่มเพาะเขาตั้งแต่ในวัยเด็กเพื่อเป็นการปูพื้นฐานให้เขาได้เติบโตขึ้นแล้วให้เขาได้เรียนรู้จะอย่างน้อยก็จะเป็นสิ่งที่ดี²⁶ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7 ได้กล่าวถึงประเด็นความมั่นคงในทางสังคมไว้ว่า ประเทศไทยมีความมั่นคงในเรื่องจริยะ เพราะคนไทยจำนวนมากยังนับถือพระศาสนาอยู่ ยังใช้ธรรมะสำหรับประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ความมั่นคงจะเกิดขึ้นได้ก็เพราะคนในสังคมนั้นมีความรักมีความสามัคคี²⁷ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 ที่ได้กล่าวไว้ว่า ความมั่นคงสังคมนั้น นั่นก็หมายถึงเรามีสังคมที่ปรองดอง มีความสามัคคี มีความสมานฉันท์ ไม่มีความแตกแยกกัน ความมั่นคงในระดับชุมชนหมายความว่าชุมชนมีความเข้มแข็ง ความมั่นคงในระดับครอบครัว ก็คือครอบครัวจะต้องมีความอบอุ่น ส่วนประชาชนนั้นก็ต้องมีความมั่นคงในระดับชีวิต มีรายได้ที่มั่นคงสามารถมาเลี้ยงชีพได้²⁸

5) ความมั่นคงในทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึง สิ่งแวดล้อม เช่น ป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำลำธาร และสัตว์น้ำนานาชนิดต้องอยู่ร่วมกับพัฒนาได้ กล่าวคือพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองต้องอยู่บนพื้นฐานของการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่เพิ่มจำนวนขยะ ต้องมีที่อยู่อาศัยให้สัตว์ป่า ต้องลดจำนวนคนเร่ร่อนหรือสัตว์เร่ร่อน เมื่อกล่าวถึงประเด็นอาจสรุปได้ว่า ความมั่นคงในทางสิ่งแวดล้อมยังไม่ดีพอต้องได้รับการแก้ไขให้เหมาะสมและรอบด้าน สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10 ที่ได้กล่าว

²⁴สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6, วันที่ 9 กันยายน 2563.

²⁵สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10, วันที่ 10 กันยายน 2563.

²⁶สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 9, วันที่ 9 กันยายน 2563.

²⁷สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7, วันที่ 14 กันยายน 2563.

²⁸สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

ว่า ต้องสร้างความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งสิ่งแวดล้อม²⁹ และยังสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 13 ที่ได้กล่าวว่า จะขาดแคลนน้ำในอนาคต เรื่องของสิ่งแวดล้อม ปัญหาเรื่องของขยะมันเพิ่ม³⁰

6) ความมั่นคงในทางการเมือง ประเทศไทยเราเมื่อก่อนถึงเรื่องความมั่นคงแล้ว การเมืองก็เป็นอีกด้านหนึ่งซึ่งยังไม่มั่นคง มักมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ๆ บางสมัยก็อยู่ได้ครบเทอมคือ 4 ปี แต่ส่วนมากจะอยู่กันไม่ครบเทอม บางครั้งก็มีการปฏิวัติรัฐประหาร แต่เมื่อ คสช.เข้ามาบริหารบ้านเมืองจากวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 สืบเนื่องต่อกันมาจนถึงรัฐบาลปัจจุบัน ก็อาจนับได้ว่า มีความมั่นคงในทางการเมืองระดับหนึ่ง ปัจจุบันสำหรับความมั่นคงทางการเมืองถ้าถือเอาเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ก็มั่นคงระดับหนึ่งเพราะในรัฐสภาฝ่ายรัฐบาลนอกจากจะมีเสียงสนับสนุนจาก สส.ฝ่ายรัฐบาลแล้วยังมีเสียงจาก สว.สนับสนุนอีกจำนวน 250 คน จึงนับได้ว่ามีความมั่นคง สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10 ที่ได้กล่าวว่า ขณะนี้รัฐบาลเป็นรัฐบาลเสียงข้างมากในการบริหารประเทศมันก็จะมีเสถียรภาพเป็นไปในทิศทางแนวเดียวกัน³¹ ซึ่งแตกต่างไปจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12 ที่ได้กล่าวว่า ความมั่นคงนี้ประเทศไทยก็มีจุดที่เสี่ยงเยอะ ภายในประเทศมีเรื่องของการเมือง การชุมนุมต่าง ๆ การก่อการร้ายต่าง ๆ ที่อยู่ทางภาคใต้ ความแตกแยกความคิดต่าง ๆ กัน³² เช่นเดียวกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 ที่มองปัญหาความไม่มั่นคงของทางการเมืองว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร การเมืองไม่มีศักยภาพ แล้วพอวันหนึ่งเข้ามาก็ทำแผนระยะเร่งด่วนก่อน แผนระยะเร่งด่วนก็ไม่ได้ทำแผนถัดไปก็เลือกตั้งใหม่ พอเลือกตั้งใหม่รัฐบาลใหม่ก็เอาแผนเร่งด่วนมาทำอีก แผนระยะยาวก็ไม่ได้ทำอีก มันก็เป็นอย่างนี้³³

ความมั่นคงทั้ง 6 ด้าน ตามที่กล่าวมานี้ มีลักษณะเป็นความมั่นคงภายนอกเป็นหลักและมีลักษณะเป็นกายภาพเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3 ที่ได้กล่าวว่า “แม้จะมีการพูดถึงอย่างเช่น การยอมรับของนานาชาติ หรือการพัฒนาศักยภาพของประชากร ของสังคม มันก็ยังลงไปสู่เป้าหมายของวัตถุประสงค์หรือกายภาพนั่นเอง แต่ว่าประเด็นที่แสดงถึงสภาพหรือสภาวะทางจิตใจหรือความรู้สึกนึกคิดโดยตรงนี้มันไม่ชัดเจน เพียงพูดแบบผ่าน ๆ หรือพูดในทำนองแบบผิวเผิน เกี่ยวข้องกับอะไรเท่านั้นเอง แต่ไม่ชัดเจนว่า จะต้องพัฒนาจิตใจหรือว่าจะต้องพัฒนาความรู้สึกนึกคิดของคนหรือของสังคมนี้แค่ไหน อย่างไร ไม่มีพูดถึง เพราะสิ่งที่พูดถึงสุดท้ายก็ไปลงที่ความสามารถในการสร้างวัตถุในผลิตบริหารจัดการวัตถุ ซึ่งคำว่าวัตถุในที่นี้ก็ได้หมายถึงวัตถุสิ่งของเท่านั้น แต่ว่าแม้แต่เรื่องการบริหารคนก็เป็นวัตถุ คนก็เป็นวัตถุอย่างหนึ่ง ตามแนวของพระพุทธ

²⁹ สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10, วันที่ 10 กันยายน 2563.

³⁰ สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 13, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

³¹ สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10, วันที่ 10 กันยายน 2563.

³² สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

³³ สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

ศาสนาที่ไปอยู่ตรงนั้น มันเลยกลายเป็นวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์มุ่งไปที่วัตถุหรือกายภาพเป็นส่วนใหญ่”³⁴ และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6 ที่ได้กล่าวว่า ประเทศชาติเหมือนกับบ้านเราก็ออยู่เย็นเป็นสุขมีความมั่นคง คือเป็นรากฐานในการที่เราจะพัฒนา แต่ถ้าเราไม่มั่นคง เราไม่สงบสุข การพัฒนาประเทศชาติมันก็จะมึนอุปสรรคขัดขวาง ก็คือไม่ราบรื่น ฉะนั้น การที่จะทำให้ประเทศชาติมั่นคง มันก็เป็นสิ่งสำคัญที่ดี เราจะต้องกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่ทำให้คนในชาติมีความมั่งคั่ง ความมั่นคงมันไม่ใช่เฉพาะความมั่นคงทางทหารอย่างเดียว ทหารก็เหมือนกับรั้วของชาติที่ป้องกันอิทธิพลศัตรู เอาความสงบที่ภายในประเทศให้อยู่ได้ ความมั่นคงตัวนี้จิตเป็นหลักเลยที่ยากตีมีจนยังงี้ก็ตาม มีคุณธรรมและจริยธรรม มีศีล 5 นี้ ตัวเองก็ไม่สร้างความเดือดร้อนให้คนอื่นมันก็อยู่ด้วยกันได้ ถ้าพื้นฐานของคนดียังไงมันก็มั่นคงแน่นอน สำหรับใน 20 ปี บางทีมันยาวไกลเกินไป ถ้าเป็นความเห็นของผมไม่ควรถึง 20 ปี การกำหนด 20 ปี มันกำหนดกว้างได้ แต่ในรายละเอียดมันต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลา แผนหรืออะไรก็ตามคือ มันต้องยืดหยุ่นได้เป็นตัวหลักสำคัญเลย เราไม่รู้หรือกว่ามันจะมีโรคระบาดวันนี้ เราไม่รู้หรือ ว่าปีหน้าน้ำท่วมใหญ่ ปีหน้าแผ่นดินไหว อีกปีเกิดเศรษฐกิจของโลกมันล่ม ตรงนี้มันไม่แน่ ดังนั้น จึงเป็นการยากยิ่งที่จะสร้างความมั่นคงในภายนอกอย่างเดียวให้ประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้โดยปราศจากความมั่นคงภายในคือภายในจิตใจของทรัพยากรบุคคลอันหมายถึงการสร้างหรือปลูกฝังให้คนในชาติได้มีสติปัญญาความรู้ตามแนวทางที่ถูกต้อง รู้จักการแยกแยะชั่วดีออกจากกัน มีวิจารณญาณคือความรู้ที่ลึกซึ้งจนแยกแยะว่าอะไรผิดอะไรถูก อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ จนถึงขั้นมีจิตสำนึกที่รับผิดชอบ มีมโนธรรมรู้ซึ่งถึงความดีของกตัญญูรู้คุณกตเวทิตอบแทนคุณ มีเมตตากรุณาเมตตาอุเบกขาต่อเพื่อนร่วมชาติ³⁵ และที่สำคัญสิ่งที่จะทำให้เกิดความมั่นคงได้ นั่นคือความมั่นคงของคณะรัฐบาลซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 16 ที่ได้กล่าวไว้ว่า อยู่ที่ว่า การปฏิบัติแต่ละอายุของรัฐบาลด้วย³⁶

ประเด็นที่สอง คือ ความมั่นคงภายใน

ความมั่นคงภายในในงานวิจัยนี้หมายถึงความมั่นคงทางด้านจิตใจของทรัพยากรมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความรู้สึกรู้ใจตนเองได้ว่า ตนเองมีความมั่นคง แน่วแน่ ยกตัวอย่างเช่น ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ เมื่อรู้จักความพอประมาณหรือความพอดีในการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคหรือบริโภคไม่ให้ฟุ่มเฟือยเกินไป รู้จักว่าอะไรพอเหมาะแก่ตนเอง อะไรเป็นความจำเป็นในการดำรงชีวิตของตนเอง อันไหนคือคุณค่าแท้คุณค่าเทียมในสิ่งที่ตนเองจำเป็นต้องอุปโภคหรือบริโภค เมื่อทำได้อย่างนี้ก็สามารที่จะทำให้เกิดความมั่นคงภายในได้

³⁴สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3, วันที่ 19 กันยายน 2563.

³⁵สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6, วันที่ 9 กันยายน 2563.

³⁶สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 16, วันที่ 7 ตุลาคม 2563.

และความมั่นคงภายในสามารถส่งเสริมได้ด้วยศิลปะเพราะศิลปะมีลักษณะเป็นข้อห้าม บทบัญญัติกฎกติกาของสังคมเมื่อนำมาประยุกต์ใช้ก็จะมองให้ได้ว่าสิ่งไหนบ้าง เมื่อคนมีศิลปะใน ความหมายนี้ก็จะทำให้เกิดความมั่นคงได้ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 16 ที่ได้กล่าว ไว้ว่า การไม่เบียดเบียนคนนี่ ก็คือทำให้เกิดความมั่นคงได้ เอาความขัดแย้งเอาความต่างกันมาเป็นจุด รวม เพื่อให้เกิดความร่วมมือ³⁷

4.1.2 วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความมั่งคั่ง

ความมั่งคั่งในวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาตินั้นคือการทำให้ประเทศชาติและประชาชนมีความ เพียบพร้อมสมบูรณ์ด้วยรายได้ที่มากพอในการจะนำมาบริโภคใช้จ่ายในชีวิตประจำวันหรือมาก พอที่จะเก็บรักษาไว้ เมื่อกล่าวโดยสรุปเรื่องความมั่งคั่งนั้นสรุปได้เป็น 2 ประเด็น คือ มั่งคั่งในภายนอก และมั่งคั่งในภายใน มีดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง คือ ความมั่งคั่งในภายนอก

ความมั่งคั่งในภายนอกในวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาตินั้นก็คือประชาชนมีรายได้ต่อคนอยู่ใน ระดับที่สูง ดังคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 ที่ได้อธิบายว่า คำว่ารายได้สูงคืออะไรคือมีรายได้ ต่อหัวนะ การที่จะเป็นประเทศมีรายได้สูงธนาคารก็จะกำหนดไว้ว่า ต้องเป็นเท่าไร อย่างในปัจจุบันนี้ อยู่ประมาณ 12,000 เหรียญสหรัฐ ประเทศไทยจะต้องมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง แล้วก็สามารถที่จะยกระดับเข้าสู่กลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง³⁸ ส่วน ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 69 ได้อธิบายความมั่งคั่งภายนอกว่า ความมั่งคั่งนั้นก็คือ ถ้าแต่ละคนแต่ละบุคคลนี้ ทำหน้าที่ของตนเองให้ชัดเจน มีความโปร่งใส มีสมาธิจดจ่อหรือความมุ่งมั่นตั้งใจ ในกิจการต่าง ๆ อะไรที่ทำ³⁹ ดังนั้น เมื่อสรุปโดยภาพรวมแล้วความมั่งคั่งในภายนอกแบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน การขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง 3) ด้าน ความสามารถในการแข่งขัน 4) ด้านการสร้างฐาน เศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต 5) ด้าน ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย และ 6) ด้านความ สมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ดังนี้

1) ด้านการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง หมายความว่า เศรษฐกิจคือรายได้ของ ประชากร การลงทุนในด้านต่าง ๆ ของประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันด้านนี้จะมี ปัญหาเพราะหลายสาเหตุ เช่น การแพร่ระบาดของอย่างหนักของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้คนไทยติดเชื้อ ไวรัสเป็นจำนวนหลายแสนคน ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8 ที่ได้กล่าวว่า ที่แรก ตอนที่เกิดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีขึ้นมา ดูแนวโน้มว่าอาจจะเป็นไปได้ แต่ในขณะนี้เนื่องจาก

³⁷สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 16, วันที่ 7 ตุลาคม 2563.

³⁸สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

³⁹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 9, วันที่ 9 กันยายน 2563.

สถานการณ์โควิด แล้วก็ทำให้ทราบว่าประเทศเราเป็นหนี้อย่างมหาศาล แล้วก็ยังต้องกู้ตั้งค์ต่างประเทศอีกจำนวนมาก ความมั่งคั่งที่ทางรัฐบาลมุ่งหวังไว้ที่จะให้คนจนหมดไปอย่างนี้ มันก็คงเลื่อนรางลงไปมาก ขณะนี้ แล้วก็ไม่ว่าอีกกี่เดือน อีกกี่ปี เราถึงจะฟื้นโดยเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ⁴⁰ แต่ว่าจากคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 กลับมีความเห็นว่า ความมั่นคงทางเศรษฐกิจเราแข่งพอสมควร⁴¹ ซึ่งขัดแย้งกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12 ที่ได้กล่าวว่า ด้านความมั่งคั่ง มีปัญหาเยอะ⁴² ขณะเดียวกันจากคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 17 ทำให้ทราบว่า ตอนนี้ดีตรงที่ว่าเราให้การสนับสนุนด้านการศึกษา โดยมองไปที่ด้านอาชีพ และมองไปที่ด้านการเกษตร และมองทางด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรได้ดีขึ้น⁴³

2) ด้านความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ซึ่งหมายถึง คนไทยทุกคนประเทศไทยทุกภาคส่วนต้องได้รับการพัฒนาในมาตรฐานเดียวกันโดยไม่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำหรือปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาต้องลดลง ในทางความเป็นจริงความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยมีมากมายยากที่จะแก้ไขอย่างเบ็ดเสร็จ คนรวยคนมีฐานะดีทางสังคมก็มี คนจนคนมีฐานะไม่ดีทางสังคมก็มี จะทำให้คน 2 กลุ่มนี้เท่าเทียมกันไม่มีความเหลื่อมล้ำกันนั้นยากยิ่งนักที่จะทำได้ ข้อนี้สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6 ที่ได้กล่าวว่า คนจนมากกว่าคนรวยในปัจจุบันนี้ เทียบกันไม่ได้ คุณทำคนรวยให้หมดไปได้ไหม ถ้าคุณทำให้คนรวยหมดไป คนจนจะเป็นคนรวยขึ้นมาทันที ถ้าเอาทรัพย์สินเงินทองพวกอสังหาริมทรัพย์ยั้งไว้ก็ไม่เท่า แต่ถ้าเอาในความคิดความงามเท่ากัน ถ้าไปตีว่า อยู่ดี ๆ จะให้มีเงินเดือนเท่ากันหมด มีบ้านเท่ากันหมดมันก็เป็นไปไม่ได้ มันทำไม่ได้หรอก แต่ถ้าเอาความคิดอย่างศิลปะ 5 นี้ทำได้หมดเลย⁴⁴ และความเหลื่อมล้ำนี้ยังสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 14 ที่ได้กล่าวว่า เกณฑ์เราเป็นประเทศที่มีรายได้สูง และเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ว่าความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยยังมีสูง⁴⁵

3) ด้านความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งหมายถึง การแข่งขันในเชิงการค้า จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 ถึงประเด็นความมั่งคั่งทำให้ได้ทราบว่า มั่งคั่งนั้นก็คือ เศรษฐกิจไทยจะต้องมีความสามารถในการแข่งขันสูง โลกทุกวันนี้ขึ้นอยู่กับการสร้างรายได้ จริง ๆ มันต้องมีการแข่งขัน แต่เราอย่าไปคิดเหมือนการแข่งขันที่แบบว่าไปสู้รบตบมือกับคนอื่นตลอดเวลา การแข่งขันก็คือทำตัวเหมือนกับมีประสิทธิภาพ ก็คือรบกับตัวเอง สู้กับตัวเอง ฝึกตัวเอง ทำอย่างไรที่จะสามารถทำให้เรา

⁴⁰สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8, วันที่ 17 กันยายน 2563.

⁴¹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁴²สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁴³สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 17, วันที่ 13 ตุลาคม 2563.

⁴⁴สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6, วันที่ 9 กันยายน 2563.

⁴⁵สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 14, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

สร้างรายได้ เราไม่ได้พูดถึงเรื่องของการบริโภค การบริโภคเป็นผลพลอยได้ ด้านเศรษฐกิจจริง ๆ ต้องพัฒนาที่ด้านการผลิตก็คือเรื่องของการสร้างอาชีพ เรื่องของการทำมาหากิน เรื่องของมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง ถ้ามว่า ถ้าเรายังยืนอยู่กับที่ เราไม่เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต อีกหน่อยเราจะไม่มียาได้ ถ้ามว่าทำไม ข้างนี้ทุกวันนี้เราผลิต ต้นทุนเราสูงมาก เวียดนาม พม่า เขมรก็ผลิต ตอนนี้เวียดนามกำลังหายใจรดต้นคอเรา กำลังแย่งส่วนแบ่งในตลาดโลก ถ้าเกิดว่าเราไม่มีขีดความสามารถในการแข่งขัน ถ้าเกิดไม่มีพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต ในที่สุดขานาเราจะเอาอะไรกิน ส่งออกไปขายต่างประเทศก็ไม่ได้⁴⁶ และยังสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12 ที่ได้กล่าวสนับสนุนเรื่องการแข่งขันว่า ในโลกปัจจุบันเป็นโลกของการแข่งขัน หมายถึงเฉพาะในประเทศไทยนะ มันสร้างความคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาที่เราจะปลูกฝังและสร้างความสามารถในการแข่งขันนี้ขึ้นมา ถ้าเรามีจุดนี้ไม่ว่าสถานการณ์จะเป็นอย่างไรทั้งในและนอกประเทศ เป็นอย่างไร หรือว่าโจทย์จะเป็นอย่างไรเราตอบได้หมด⁴⁷ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 17 กลับมองว่า ความมั่งคั่งยังคงขายของเก่า เราไม่ได้พัฒนาความมั่งคั่งจากของเราเอง⁴⁸

4) ด้านการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต หมายความว่า การสร้างรากฐานให้กับเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4 ที่ได้กล่าวว่า มั่งคั่งทางเศรษฐกิจในรอบที่ 20 ปี ประเทศของเราที่ตื่นตัวแล้วละ ในการที่จะทำให้กลายเป็นไทยแลนด์ 4.0 เป็นฐานทางนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์โลกอนาคต แต่ว่ามิติเหล่านี้ต้องระวัง หรือว่าต้องพิจารณาในเชิงของโลกมันเปลี่ยนไวในยุคต่อไปข้างหน้า ในความเป็นว่า 20 ปีนี้ ขอให้มิติที่เรียกว่าสร้างความมั่งคั่งเป็นเชิงที่ว่ามันพึ่งพาโลกภายนอก ไม่พึ่งพาเศรษฐกิจภายนอกให้มาก เพราะโลกยุคต่อไปนี้ ถ้าพึ่งเศรษฐกิจภายนอกมาก ถ้ามีปัญหาอะไรทุกอย่างมันจะจบเลย อย่างเช่น สินค้าที่เราส่งออก ต้องพึ่งพาตัวต่างประเทศต้องมาเที่ยวประเทศเรากันมาก ๆ พอเขาไม่มา 3 เดือนเพราะมีปัญหาติดโควิดแล้วจะเอาอะไรกิน ลูกน้องก็ต้องจ้าง โกงก็ต้องเลี้ยงลูกเลี้ยงเมีย แล้วไม่มีงานจะทำยังไง ความมั่งคั่งจุดนี้ต้องสร้างความมั่งคั่งเป็นเชิงว่าพึ่งพาตนเองให้มาก สร้างระบบไอทีในการท่องเที่ยว เช่น การใช้สามมิติ หรืออะไรสักอย่างหนึ่ง ความมั่งคั่งทางวัฒนธรรมด้านอาหาร ตรงนี้มันพอไปได้ แต่ความมั่งคั่งในวัฒนธรรมเชิงชีวิตนี้ไม่ค่อยมั่งคั่ง แต่ความมั่งคั่งวัฒนธรรมของโบสถ์ เจดีย์ วิหาร ที่คนทั้งหลายมาดูมาชื่นชมภูมิปัญญาไทยของเก่า อันนี้ก็ยังพอขายได้⁴⁹ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6 ได้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นนี้ว่า ความจนในความหมายของยุทธศาสตร์ชาติก็คือไม่มีเงิน เขาเอาเงินเป็นตัวหลัก ความมั่งคั่ง ในความดีความงาม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูทวดเวที ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

⁴⁶สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁴⁷สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁴⁸สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 17, วันที่ 13 ตุลาคม 2563.

⁴⁹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4, วันที่ 10 กันยายน 2563.

มันก็อยู่กันเป็นสุขแล้ว⁵⁰ ในประเด็นเดียวกันนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7 ให้สัมภาษณ์ว่า ความมั่งคั่งคือสังคมมีความปรองดองและสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนให้มีความเข้มแข็งครอบครัวก็มีความอบอุ่น นั่นแหละคือความมั่งคั่ง⁵¹ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 ให้สัมภาษณ์ในประเด็นนี้สรุปความว่า ความมีเหตุผลของเรื่องนี้คืออะไร คือเรากำลังจะแก้ตัว ทั้งประเทศกำลังจะเป็นสังคมผู้สูงอายุ รายได้เราไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ถ้าเกิดคนไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า ยังมีรายได้ต่อหัวเท่าทุกวันนี้ ค่าเงินทุกวันนี้ในอีก 20 ปีข้างหน้า จะอยู่ที่เฉลี่ยต่อวันคิดเป็นประมาณ 300 บาทนะครับ นั่นหมายความว่าเรามีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ⁵² ซึ่งนั่นก็หมายความว่า การสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มีผลส่งต่อกับความมั่งคั่ง

5) ด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชียก็เป็นอีกด้านที่มีผลต่อความมั่งคั่ง รัฐบาลต้องมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชียเพราะจะมีผลต่อความมั่งคั่งอยู่ที่กินดีของประชาชน สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12 ที่ได้กล่าวว่า สามารถนำไปขายต่อได้ ทั้งคนในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งตรงนี้เป็นเรื่องของการต้องการมีประสิทธิภาพ เรื่องของการสร้างนวัตกรรม และการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ตรงนี้จะสร้างอะไรใหม่ ๆ ก็ได้ในการแข่งขัน⁵³ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 17 ได้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นนี้ว่า ความมั่งคั่งที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมในอนาคต ถ้าทางด้านเทคโนโลยีที่เราไปแข่งกับด้านเอไอ เป็นอะไร ๆ เราสู้เขาไม่ได้หรอก⁵⁴

6) ด้านความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ด้านนี้ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่บ่งบอกถึงความมั่งคั่งและยังเป็นตัวดัชนีชี้วัดความมั่งคั่งได้ด้วยกล่าวคือถ้าทุนโดยเฉพาะทุนคือมนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นนั้นก็หมายถึงความมั่งคั่งต้องเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน ข้อนี้สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 ที่ได้กล่าวว่า ในเรื่องของความมั่งคั่ง เราต้องมีความมั่งคั่งในทุนทุนอะไร ทั้งทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางเครื่องจักรและทุนทางสังคม นั่นคือสิ่งที่เขียนไว้ในตัวมิตี เรื่องของความมั่งคั่ง⁵⁵

ประเด็นที่สอง คือ ความมั่งคั่งในภายใน

ความมั่งคั่งภายในในงานวิจัยนี้หมายถึงความมั่งคั่งทางด้านจิตใจหรือความมั่งคั่งที่อยู่ในใจของคนไทย กล่าวเมื่อคนไทยมีความรู้สึกตนเองได้ว่า มีความมั่งคั่งอยู่ในจิตใจแล้วก็จะก่อให้เกิด

⁵⁰สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6, วันที่ 9 กันยายน 2563.

⁵¹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7, วันที่ 14 กันยายน 2563.

⁵²สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁵³สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁵⁴สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 17, วันที่ 13 ตุลาคม 2563.

⁵⁵สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

ความสุขกับสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 ที่ได้กล่าวว่า ด้านความมั่งคั่งภายใน เราต้องมั่งคั่งด้วยธรรมะถึงจะดี ควรจะทำให้เป็นศูนย์กลางสันติภาพโลก ถ้าเรามีศีลมีธรรมกันจริง ๆ เราอยู่กันอย่างเรียกว่าไฟร่ฟ้าหน้าใสอยู่เย็นกันเป็นสุขจริง⁵⁶ แต่ถ้าหากมีความรู้สึกว่าคุณเองยังไม่มั่งคั่งหรือยังขาดแคลนอยู่ ถึงแม้จะมีทรัพย์สินสมบัติมากมายเพียงใดก็ตาม ความมั่งคั่งก็จะเกิดขึ้นในใจไม่ได้ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 ที่กล่าวไว้ว่า ความมั่งคั่งตัวนี้ไม่ได้หมายถึงว่า มั่งคั่งจนสุดโต่ง แต่ยืนอยู่บนความมั่งคั่งที่พอประมาณ คือมีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีพ⁵⁷

สิ่งที่ส่งเสริมให้เกิดความมั่งคั่งในภายในได้นั้นก็คือสมาธิ สมาธิในที่นี้มีความหมาย 2 ประเด็น คือหมายถึงความมั่นคงแน่วแน่ของจิต เมื่อบุคคลมีสมาธิ จิตใจก็จะแน่วแน่ ไม่หวั่นไหว ไม่วอกแวก ไปตามอารมณ์ต่าง ๆ ก็จะสามารถสร้างความรู้สึกว่าคุณเองมั่งคั่ง ขึ้นมาได้

และความหมายที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของสมาธิ คือ ความมุ่งมั่น มีกำลังใจอย่างสูงส่ง เมื่อบุคคลมีจิตเป็นสมาธิก็就会有ความมุ่งมั่นเอาจริงเอาจังในการทำงานทุกชนิดให้ประสบความสำเร็จ ไม่ถ้อแท้หรือถ้อยถอย มีความอดทนอย่างยิ่งในการทำงาน จะประกอบอาชีพอะไรก็ตามเมื่อมีความมุ่งมั่น มีกำลังใจในการกระทำย่อมจะประสบความสำเร็จคือสามารถสร้างฐานะแสวงหาทรัพย์สินจนเกิดความมั่งคั่งแก่ตนเองและครอบครัวตลอดจนถึงสังคมได้

ดังนั้น จึงสรุปความได้ว่า ความมั่งคั่งทุกด้านนี้เกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้วย ถ้าไม่มีความมั่นคงความมั่งคั่งก็ไม่มีได้ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5 ที่ได้กล่าวไว้ว่า เรื่องเศรษฐกิจ แต่ถ้าไม่มั่นคงแล้วมั่งคั่งก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะเป็นปัจจัยสืบเนื่องกันและกัน เพราะฉะนั้นเศรษฐกิจ ถ้ามีความมั่นคงแล้ว ประชาชนทุกเหล่าที่เขาเลือกเรียนเลือกประกอบอาชีพที่เขาถนัดแล้วนี้ พอมีความมั่นคงแล้ว มีความมั่งคั่ง ความพอใจก็จะเกิดขึ้น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีควรจะใช้สุโขทัยโมเดล เอามาให้ได้ ผู้คนจูงวัวไปค้า ชีมีาไปขาย งานบุญต่าง ๆ ก็จะมีมั่งคั่ง ถ้าทุกคนมีความมั่นคง⁵⁸ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับหลักสำคัญคือรัฐบาลถ้ารัฐบาลเอาจริงทำจริงความมั่งคั่งของชาติและประชาชนก็เกิดได้แน่ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 16 ที่ได้กล่าวว่า อยู่กับการปฏิบัติแต่ละยุคของรัฐบาลด้วย⁵⁹

4.1.3 วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความยั่งยืน

วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความยั่งยืน ซึ่งคณะรัฐบาลปัจจุบันโดยการนำของนายกรัฐมนตรีมีความประสงค์ที่จะให้เกิดความยั่งยืนแก่ประเทศชาติและประชาชนจึงได้กำหนด

⁵⁶สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1, วันที่ 11 กันยายน 2563.

⁵⁷สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁵⁸สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5, วันที่ 13 กันยายน 2563.

⁵⁹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 16, วันที่ 7 ตุลาคม 2563.

ยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของชาติซึ่งก็คือประเทศชาติและประชาชนมีความตั้งมั่นยั่งยืนชั่วกาลนา ซึ่งเมื่อก้าวโดยสรุปเรื่องความยั่งยืนนั้น สรุปได้เป็น 2 ประเด็น คือ ความยั่งยืนในภายนอกและความยั่งยืนในภายใน มีดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง คือ ความยั่งยืนในภายนอก

ความยั่งยืนเป็นอีกหนึ่งวิสัยทัศน์ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งถ้ามองโดยภาพรวมแล้วจะเป็นเรื่องของความยั่งยืนในภายนอกโดยการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านความยั่งยืนเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) สามารถสร้างความเจริญ รายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง 2) การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3) ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น 4) สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น 5) คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม และ 6) ยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1) สามารถสร้างความเจริญ รายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หมายถึง รัฐบาลต้องการสร้างความเจริญ รายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนต้องเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประเด็นนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ด้านความยั่งยืนด้านการพัฒนาและคุณภาพชีวิตของประชาชนอยู่ในช่วงระดับประคองทุกคนก็อยากเห็นความเปลี่ยนแปลง พอดีเจอช่วงโควิดแล้วเศรษฐกิจไม่ดี ก็อยากจะเปลี่ยนของใหม่⁶⁰

2) การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง การผลิตอะไรก็ตามขึ้นมาต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมให้เสียหาย การบริโภคของประชาชนก็เช่นกัน ต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

3) ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น หมายถึง ทรัพยากรเท่าที่มีอยู่ต้องมีความสมบูรณ์มากขึ้น มีไว้สำหรับบริโภคใช้สอยจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12 ที่ได้กล่าวว่า เรื่องของความยั่งยืนก็คือในเรื่องของการที่เราจะมีทั้งความมั่นคงและความมั่นคงในเงินเนอเรชั่นนี้และต่อไป ไม่ใช่หมดเงินเนอเรชั่นนี้แล้วไปทำลายฐานทรัพยากรและฐานทุนให้เงินเนอเรชั่นข้างหน้าไม่มีใช้ แล้วก็การผลิต การบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ⁶¹

4) สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ป่าชายทะเล แม่น้ำ ลำคลอง หรือสิ่งแวดล้อมที่คนสร้างขึ้น เช่น อาคาร สถานที่สำคัญ ๆ ต่าง ต้องมีความสะอาดเป็นระเบียบ คนไทยทุกคนต้องมีระเบียบวินัยที่จะปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม แต่ว่า

⁶⁰สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10, วันที่ 10 กันยายน 2563.

⁶¹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 14 ทำให้ได้ทราบว่า นิสัยของคนไทยที่ยังขาดวินัย ไม่ว่าจะเป็นการทิ้งขยะ เราต้องพัฒนาต่อไป⁶²

5) คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง คนไทยทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมไทยโดยไม่ใช่ผู้สร้างปัญหาเอง จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8 ทำให้ได้ทราบปัญหาประเด็นนี้ว่า ความยั่งยืนในการดำเนินการปกครอง คิดว่ามันคงจะไม่สงบง่าย ๆ ถ้าการปกครองไม่ยั่งยืน เศรษฐกิจไม่ยั่งยืน มันก็จะกระทบทางเรื่องวัฒนธรรม วัฒนธรรมของชาติไทยเราจะยั่งยืนต่อไปอย่างไร⁶³ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7 ได้กล่าวถึงประเด็นคนมีความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ว่า ต้องมีการรณรงค์ให้มีการเข้าปฏิบัติธรรม ควรที่จะมีการหมุนเวียนกำลังพล บุคคลในหน่วยงานนั้น ๆ สมมุติว่าเด็ก ป.1 ควรจะให้เขาเรียนรู้หลักของสมาธิระดับไหน มัธยมระดับไหน อุดมศึกษาระดับไหน เป็นโครงการเพื่อจะให้เกิดสมาธิ ควรจะปลูกฝังให้มีการทำให้ยั่งยืนขึ้น⁶⁴

6) ยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6 ถึงประเด็นนี้ท่านอธิบายว่า ความยั่งยืน ต้องตัดคำว่าเพียงพอ เลือกลงแต่คำว่าพออย่างเดียว ถ้าแข่งขันกันเมื่อไร คุณไม่ยั่งยืนหรอก⁶⁵ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า จริง ๆ แล้ว การเป็นประเทศรายได้สูงนั้น ไม่ได้ขัดกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นอยู่กับความมีเหตุผล ความพอประมาณแล้วก็การมีภูมิคุ้มกัน มิติยั่งยืนนี้ต้องขึ้นอยู่กับของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง⁶⁶

ประเด็นที่สอง คือ ความยั่งยืนในภายใน

ความยั่งยืนภายในในงานวิจัยนี้หมายถึงความยั่งยืนทางด้านจิตใจซึ่งเป็นความยั่งยืนอันส่งผลต่อทัศนคติกระบวนการทางความคิดค่านิยมปรัชญาและความต้องการต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในความยั่งยืนภายนอกด้วย กล่าวคือเมื่อคนไทยมีความยั่งยืนทางด้านจิตใจไม่เปลี่ยนแปลงจิตใจต่ออะไรง่าย ๆ ก็จะสามารถสร้างความยั่งยืนภายนอกที่ติงามถูกต้องเป็นธรรมได้

สำหรับปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิดความยั่งยืนภายในก็คือปัญญา ถ้าคนทุกคนในสังคมไทยประกอบด้วยปัญญาทั้งในความคิดจะคิดอะไรก็คิดด้วยปัญญา ทั้งในการพูดจาจะพูดอะไรกับใครก็พูดด้วยปัญญา จะลงมือทำอะไรทั้งเรื่องส่วนตัวทั้งเรื่องส่วนรวมทั้งในหน้าที่การงานทั้งในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ก็ทำด้วยปัญญา สรุปลก็คือให้คิดพินิจไตร่ตรองก่อนแล้วจึงพูดหรือทำทุกครั้ง ทำได้เพียง

⁶²สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 14, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁶³สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5, วันที่ 17 กันยายน 2563.

⁶⁴สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 7, วันที่ 14 กันยายน 2563.

⁶⁵สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6, วันที่ 9 กันยายน 2563.

⁶⁶สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

เท่านี้ความยั่งยืนก็เกิดขึ้นได้ในจิตใจแน่นอน เมื่อเกิดความยั่งยืนภายในจิตใจด้วยปัญญาแล้วความยั่งยืนในภายนอกทุกรูปแบบก็มีไขปัญหาอีกต่อไป

อย่างไรก็ตาม ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 ได้ให้สัมภาษณ์ถึงหลักการของความยั่งยืนว่า เป็นหลักที่สามารถสร้างความเจริญก็คือการนำทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับคนในรุ่นเรา ในระดับที่เหมาะสม โดยไม่เบียดเบียนอนาคต ก็คือไม่ไปก่อสร้างปัญหาให้กับคนรุ่นหลัง ไม่สร้างผลกระทบจนระบบนิเวศน์รับไม่ได้ นั่นคือหลักแรก อันที่สองในเวลาเราจะบริโภค จะผลิต ต้องยืนบนหลักของมิตรกับสิ่งแวดล้อม อย่างเช่นถ้าเราผลิตแล้ววันโหมงไปทั้งเมือง แล้วมาส่งผลกระทบทำลายสุขภาพ อย่างนั้นมันก็ไม่ใช่ การบริโภคก็เหมือนกัน ถ้าเกิดไปบริโภคแล้วทำลายสิ่งแวดล้อม อย่างบริโภคพวกสัตว์ป่า มันก็ ไม่ไหว เรื่องที่สามก็คือทำอะไร ๆ ก็ต้องมุ่งประโยชน์ส่วนรวมคือความยั่งยืนของส่วนรวม และเรื่องที่สำคัญคือว่าประชาชนทุกภาคส่วนก็ต้องยึดแนวปฏิบัติของความยั่งยืนอย่างทั่วถึง⁶⁷ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 16 ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความยั่งยืนว่า อยู่ที่การปฏิบัติแต่ละยุคของรัฐบาลด้วย⁶⁸

จากคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจึงสามารถนำมาสรุปได้ว่า ความยั่งยืนทั้งภายนอกและภายในจะเกิดได้อย่างแท้จริงก็เริ่มที่ตัวบุคคลทุกคนให้ความร่วมมือกันรับผิดชอบ โดยต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลกำหนดเป็นนโยบายระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาวว่าจะสร้างความยั่งยืนที่แท้จริงได้อย่างไร จะสร้างลักษณะนิสัยของประชากรไทยให้เห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการที่ประชาชาติเกิดความยั่งยืน และที่ขาดไม่ได้คือการพัฒนาจิตใจของคนไทยเพื่อมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย

4.2 บุรณาการศีลเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่นคง

การบูรณาการศีลเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่นคงซึ่งก็หมายถึงทั้งความมั่นคงทั้งภายนอกและความมั่นคงภายในหลักการสำคัญคือการสร้างความรู้ ความตระหนักรู้และการสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นของประชาชนแต่ละคนถึงความสำคัญและความจำเป็นของศีลและของความมั่นคง

อันดับแรกศีลมีลักษณะเป็นที่พึงเบื้องต้น เป็นมารดาคือพื้นฐานคือเป็นบ่อเกิดของคุณงามความดีทั้งหลาย เป็นประมุขหรือประธานของทุกสรรพสิ่งที่ตั้งงาม ดังพระบาลีในอรรถกถาขุททกนิกายเถรคาถาว่า อาที สิลํ ปติภูจจา จ กลยาณานนถ มาตุกํ ปมุขํ สพพธมมานํ ตสฺมา สิลํ วิโสธเยฯ แปลว่า ศีลเป็นที่พึงเบื้องต้น เป็นมารดาของกัลยาณธรรมทั้งหลาย เป็นประมุขของธรรมทั้งปวง เพราะฉะนั้นควรชำระศีลให้บริสุทธิ์

⁶⁷สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁶⁸สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 16, วันที่ 7 ตุลาคม 2563.

ดังนั้น เมื่อถือเอาศีลว่าเป็นพื้นฐานหรือเป็นรากฐานของทุกอย่างแม้ความมั่นคงนี้ก็เช่นกัน จำเป็นต้องมีศีลเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานจึงจะทำให้เกิดความมั่นคงได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับ คำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 ที่ได้กล่าวว่า การสร้างความมั่นคง ก็จะต้องสร้างรากฐานคือ เยาวชนให้มีศีลมีธรรม ถ้าเยาวชนโลเล ไม่มีความมั่นคงในชาติเลย ชาติจะมั่นคงไม่ได้ การที่จะให้ เยาวชนมั่นคงในชาติก็จะต้องมีศรัทธาร่วมกันในศาสนา อย่างอื่นนี่ก็ไม่รู้จะเอาอะไรมา ต่างคนต่างก็ คิด มันก็ตีกัน มันไม่ยอมกัน⁶⁹

การที่จะสร้างชาติให้เกิดความมั่นคงนั้นสิ่งจะขาดไม่ได้เลยก็คือการสร้างเด็กหรือเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีศีลให้รู้จักศีลให้อยู่ในศีล เพียงเด็กหรือเยาวชนมีศีล 5 เท่านั้นความมั่นคงของชาติก็เกิดมิได้แน่นอน สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 ที่ได้กล่าวว่า บูรณาการศีลกับความมั่นคงต้องหวังคนรุ่นใหม่ การหวังคนรุ่นใหม่ แน่นนอนก็ต้องทำให้คนรุ่นใหม่มีศีลดีและความกตัญญูต่อบุคคลชาติสูง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์นี้ ต้องเอามาเป็นจุดศูนย์รวมให้ได้⁷⁰

ความหมายที่สองของศีลคือกฎกติการะเบียบวินัยข้อห้ามมีลักษณะโดดเด่นคือต้องทำตาม ถ้าผู้ใดไม่ทำตามก็ผิดศีล ศีลในความหมายนี้ก็เท่ากับเป็นกฎหมายหรือกฎระเบียบกติกาสังคมใครขึ้นทำผิดก็ต้องรับผิดรับโทษตามสมควรแก่ความผิดที่ตนกระทำ ศีลในความหมายนี้ก็สามารถส่งเสริมความมั่นคงได้ กล่าวคือถ้าคนมีศีลก็เท่ากับว่ามีระเบียบวินัยไม่ก่อปัญหาให้เกิดขึ้นแก่สังคมประเทศชาติบ้านเมืองก็เท่ากับว่าได้ช่วยกันทำประเทศชาติบ้านเมืองให้มั่นคงนั่นเอง สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 ที่ได้กล่าวว่า ถ้าส่งเสริมสนับสนุน ไม่ว่าจะศีลขั้นพื้นฐานนี้ ศีล 5 นี้ ให้เด็กมีระเบียบวินัย ชาติจะมั่นคงได้เพราะว่าคนมีระเบียบวินัย ถ้าคนมีวินัยดีตรงนี้แล้ว มันก็ได้เปรียบไปเยอะแล้ว ตัวที่สองที่จะให้ชาติมั่นคงก็คือเรื่องของธรรมะคือ ความกตัญญู ก็เป็นธรรมะขั้นพื้นฐานนี้แหละ ถ้าได้สองอย่างนี้ ทำให้เยาวชนจิตใจมุ่งมั่น⁷¹ นั่นก็แปลว่านอกจากศีลแล้วสิ่งที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงในชาติก็คือธรรมซึ่งหมายถึงความกตัญญู และยังสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5 ที่ได้กล่าวว่า คนก็ต้องมีความมั่นคงเสมอกัน คือมีพฤติกรรม มีอยู่ในกฎระเบียบ มีระเบียบใกล้เคียงกัน เคารพกฎกติกาใกล้เคียงกัน มีความเข้าใจตรงกัน ศีลตรงนี้คุณต้องมั่นใจว่าไม่มีประวัติต่างพร้อยมาก่อน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในกลุ่มถึงจะมาขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ได้ ต้องมั่นใจในความบริสุทธิ์ของตัวเองนี่คือลักษณะศีลที่จะกำหนดผู้ที่เป็นตัวแทนปวงชนมาร่างยุทธศาสตร์นี้ถือว่าสำคัญ เมื่อมีศีลดีก็จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ได้ ไม่ล่มสลายกลางทาง และต้องมีพฤติกรรมที่ดีในการเป็นผู้นำ⁷² ส่วน

⁶⁹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1, วันที่ 11 กันยายน 2563.

⁷⁰สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1, วันที่ 11 กันยายน 2563.

⁷¹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1, วันที่ 11 กันยายน 2563.

⁷²สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5, วันที่ 13 กันยายน 2563.

ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8 สรุปไว้สั้น ๆ ว่า ศิล 5 ศิล 8 ถ้าทำให้ได้ก็มองว่าประเทศเราก็จะมีความมั่นคงไปได้⁷³

ความหมายของศิลข้อที่สาม ก็คือความเป็นปกติ ซึ่งความเป็นปกติมันหมายถึงคนต้องไม่เบียดเบียนกันและกัน ต้องไม่เอาไรต์เอาเปรียบกัน ต้องมีการศึกษา การศึกษานี้เองทำให้คนพัฒนาตนเองขึ้นมาได้ไม่ทำตัวเหมือนสัตว์เดรัจฉาน คนมีการศึกษาต้องรู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักการให้อภัย ต้องมีการทำมาหากิน ต้องมีงาน ต้องดำเนินชีวิตตามทำนองคลองธรรมและอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งถ้าคนเรามีความเป็นปกติก็แปลว่ามีศิล เมื่อคนมีศิลก็แปลว่ามีความปกติ เมื่อมีความเป็นปกติก็สามารถที่จะสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นได้ คนปกตินั้นย่อมจะคิด ย่อมจะทำ ย่อมจะพูดในสิ่งแต่เรื่องที่เป็นปกติ อันจะมาซึ่งความมั่นคงได้ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 ที่ได้กล่าวว่า วิธีการบูรณาการศิลเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ คือความมั่นคง หลักที่ควรจะทำไปได้กว้างขวาง เรื่องของการจัดการศึกษา การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ต้องวางรากฐานที่เด็ก ให้เด็กเรียนรู้ตั้งแต่อนุบาลเลย จัดระดับในเชิงปริมาณในรายวิชาให้กับเด็ก แล้วขยับความเข้มข้นขึ้นมาเรื่อย ๆ อันนี้ต้องเป็นนโยบายภาครัฐต่อไป ไม่ว่าพรรคไหนจะมาจะเป็นรัฐบาล ฐานทางพรรคการเมืองนั้นจะต้องมีคำว่า การศึกษาทางศิลธรรม ทุกพรรคนี้ ถ้าไม่มีศิลธรรมเข้ามาอย่าให้เขาเลือก ต้องตั้งเกณฑ์ไว้อย่างนั้น ไม่ใช่เราบังคับแบบตายตัว เราต้องวางมาตรการ ถ้าใครออกนอกกลุ่มนอกทาง ในที่สุดคนก็จะไม่เลือก ต้องมาแข่งกันว่า นโยบายของพุทธ是这样นี้ ๆ แล้วในที่สุด ทุกพรรคก็จะมาที่พุทธ ถ้าการศึกษาพุทธก็คือการพัฒนาร่างกายจิตใจของคนขึ้นมาโดยลำดับ ทุกอย่างมันจะพัฒนาได้⁷⁴ และยังสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2 ที่ได้กล่าว จะเอาหลักของศิล 5 นี้มาใช้กับความมั่นคงอย่างไร เมื่อเราจะบูรณาการในชีวิตของเราเนี่ย คิดว่ามันต้องดูโครงสร้างเชิงสังคมด้วย สร้างเชิงสังคมตั้งแต่ระดับสูง กลาง และต่ำ ลงมา เรารู้ว่าโครงสร้างไม่ยุติธรรม ถ้าถามว่า คนที่มีอันจะกิน คนที่มีอำนาจเนี่ย เขาเชื่อศิลไหม ถ้าเราอ่อนถาม มันก็ไม่ยุติธรรมนี้ ยุติธรรมก็ต้องไม่มาเบียดเบียน นี่เหมือนกับเบียดเบียนทางอ้อม ให้คนที่อยู่ต่ำกว่าเดือดร้อน เพราะฉะนั้น จะทำอย่างไรให้คนเข้าใจโครงสร้างแบบนี้ แล้วก็ประยุกต์ศิลนำมาบูรณาการแล้วนำมาใช้ในวิถีชีวิต อย่างน้อยคนที่รวยกว่าคนที่มีความอำนาจจะทำให้โครงสร้างคนที่อยู่สูงกว่านี้ไม่ได้มาเบียดเบียนคนที่ต่ำกว่าจะทำอย่างไรที่ทำให้คนที่อยู่สถานะเหนือกว่ามีศิลในแง่ที่ว่าเอามาบูรณาการในการใช้ชีวิตว่า อย่าไปเบียดเบียนคนที่รากหญ้า จงมีจิตเอื้ออาทรมีเมตตากรุณาต่อเขา ถ้าเอาศิลมาใช้ลักษณะแบบนี้ มันจะเป็นประโยชน์⁷⁵

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่เป็นปกติทุกอย่างก็หมายถึงศิล คนปกติก็คือ คนที่ไม่โหดร้าย ไม่มีมือไว ไม่ใจเร็ว ไม่ขี้ปด ไม่หมดสติ ทั้งหมดนี้ก็คือศิล 5 การควบคุมพฤติกรรมทางกาย คือการรับรู้ของ

⁷³สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8, วันที่ 17 กันยายน 2563.

⁷⁴สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1, วันที่ 11 กันยายน 2563.

⁷⁵สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 2, วันที่ 11 กันยายน 2563.

มนุษย์ ซึ่งต้องอาศัยเครื่องมือก็คืออายตนะทั้ง 6 จะเรียกว่าประสาทสัมผัสทั้ง 5 ก็ได้ แล้วก็การทำมาหากินการดำเนินชีวิตในทุกๆรูปแบบ ในเรื่องของอาชีพแล้วสุดท้ายก็คือการรู้จักพิจารณาเลือกสรรสิ่ง ที่ควรจะเสพ ควรจะบริโภคและใช้สอย ซึ่งจะเห็นว่ามันจะครอบคลุมพฤติกรรมของคนหรือของมนุษย์ตั้งแต่ ง่ายขึ้น ง่ายขึ้น ง่ายขึ้น ไปจนถึงขั้นละเอียดก็คือการพิจารณาและการใช้สติปัญญา นี่คือการรอบของศีล

ดังนั้นความเป็นปกติของมนุษย์ก็คือคนที่มีศีลนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3 ที่ได้กล่าวว่า “ศีลในความหมายกว้างมันหมายถึงการดำเนินชีวิตของมนุษย์ใน ด้านกายวาจาทุกชนิด รวมของพฤติกรรมมนุษย์สิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านทรงสอนไว้ แม้ท่านจะไม่ทรง เรียกว่าศีลโดยตรง แต่ถ้าคุณยและความหมายแล้ว มันก็คือเรื่องของศีลและพฤติกรรมนั่นเอง โดยรวม แล้วมันก็คือการกระทำทั้งหลายที่ดีที่ถูกต้องก็เป็นเรื่องของศีลทั้งนั้น เรื่องของศีลคือเรื่องของการ ควบคุมกิเลสไม่ให้มันชักนำให้เรากระทำในสิ่งที่เป็นโทษ หรือในสิ่งที่ก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งหลาย เพราะศีลก็คือเครื่องมือและอุปกรณ์ในการคุมกิเลสนั่นเอง การที่เราคุมกิเลสได้จะทำให้เราอยู่ใน กรอบที่ในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่าถูกต้องและสุจริต”⁷⁶ เมื่อคนมีศีลก็สามารถควบคุมพฤติกรรมของตน ได้ เมื่อคนควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ก็สามารถจะทำให้เกิดความมั่นคงขึ้นในชาติได้

การนำเอาศีลมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่นคง นอกจากจะ มองว่าศีลเป็นพื้นฐานที่สร้างความดีงามให้เกิดแก่สังคม ศีลเป็นกฎระเบียบกติกากฎหรือข้อห้ามทาง สังคมทำให้คนในสังคมตระหนักรู้ว่าสิ่งไหนทำได้ สิ่งไหนห้ามมิให้ทำ และศีลเป็นปกติของมวล มนุษยชาติคือคนปกติมันต้องมีรูปแบบเป็นเช่นไร อันเป็นการส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงด้วยศีล ในการ นำศีลมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่นคงนั้นควรจะเป็นรูปแบบของ กิจกรรมทางสังคมให้นำเอาศีลไปใช้ปฏิบัติกันอย่างจริงจัง กล่าวคือมีการส่งเสริมจัดให้เป็นกิจกรรม ดังที่คณะสงฆ์ไทยได้จัดโครงการหมู่บ้านศีล 5 การบูรณาการนั้นต้องมีใช้เป็นเพียงแต่เอาตัวหนังสือ ไปบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4 ที่ได้กล่าวว่า บูรณาการผ่านกิจกรรม อย่ายเอาตัวหนังสือเข้าไปบูรณาการจะไม่มีหมายอะไรเลย ในเรื่องของเศรษฐกิจกับเรื่องของ วัฒนธรรมในความเป็นศีลต้องบวกศรัทธาเข้าไปอีกตัวหนึ่ง ให้มันสังเคราะห์กันเพราะฉะนั้นศรัทธาและ ศีลตรงนี้สังเคราะห์เข้าเพื่อดูแลเศรษฐกิจ ก็คือจะต้องสร้างกิจกรรมในการมีกฎเกณฑ์ร่วมกันทำ เศรษฐกิจ ปัจจุบันสิ่งที่กลายเป็นเงื่อนไขทางสังคมที่ดีคือ มีสหกรณ์ดูแลที่เอาเงินไปแล้วสามารถเบิกได้ ที่สหกรณ์ แล้วก็ทำชุมชน ทำองค์กรหน่วยงานให้เข้มแข็งอันนี้คือการสร้างเกณฑ์ เป็นกิจกรรม ให้ถือ ว่าศีลอยู่ในนั้นคือ ที่รักษากฎเกณฑ์กติการ่วมกันคือศีล ในการพัฒนาเศรษฐกิจและวัฒนธรรม เช่น คุณต้องทำอันนี้ หนึ่ง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ก็กลายเป็นกิจกรรม อย่างนี้เรียกว่าคุณมีศีลเข้าไป บูรณาการวิธีการผ่านกิจกรรม⁷⁷

⁷⁶สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3, วันที่ 19 กันยายน 2563.

⁷⁷สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4, วันที่ 10 กันยายน 2563.

สำหรับการที่จะนำศิลปมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่นคงให้ได้ผลดีนั้นต้องเริ่มต้นจากเด็ก เพราะว่าเมื่อเด็กได้รับการฝึกฝนอบรมเรียนรู้ในเรื่องศิลปะและมีความพอใจภาคภูมิใจมีค่านิยมที่ดีในการรักษาศิลปะแล้วพอเด็กเหล่านั้นเติบโตขึ้นมาเป็นเยาวชนหรือเป็นผู้ใหญ่ในสังคมเขาย่อมจะมีทัศนคติค่านิยมที่ดีในการรักษาศิลปะก็จะเป็นการส่งเสริมความมั่นคงในยุทธศาสตร์ได้ ประเด็นนี้สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 15 ที่ได้กล่าวว่า การทำให้บูรณาการศิลปะเริ่มทำตั้งแต่เด็กชั้นอนุบาล เริ่มตั้งแต่พ่อแม่มาแล้วก็สอนเด็กเข้ามา แล้วในโรงเรียนก็เป็นตัวสำคัญที่สุด การบูรณาการศิลปะกับความมั่นคง เรื่องของศิลปะนี่เอาเข้าไปเป็นยุทธศาสตร์ย่อยในยุทธศาสตร์หลัก ถ้าเราไม่ทำอย่างนี้ก็ไม่มีความหมาย ศิลปะที่จะเกิดขึ้นมันก็ต้องมาตั้งแต่เริ่มต้นรู้ผิดรู้ชอบรู้ดีรู้ชั่ว ทุกอย่างพอพูดไปมันก็ต้องเริ่มตั้งแต่แรก พระต้องมีหลักธรรมะนี้เข้าไปสอนในทุกหลักสูตร เพื่อกล่อมเกลาลดใจมาตั้งแต่ระดับไหน จนกระทั่งคนแก่ ๆ มีศีลธรรม ความมั่นคงในจิตใจมีเยอะแยะมาก⁷⁸

นอกจากนั้นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทำให้ทราบมุมมองเกี่ยวกับศิลปะหลากหลายรูปแบบ เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6 ที่มีมุมมองเกี่ยวกับศิลปะที่มีส่วนส่งเสริมความมั่นคงว่า ศิลปะส่งเสริมความมั่นคงได้ คุณธรรมทางด้านจิตใจได้ แต่ความมั่นคงทางด้านกายภาพมันไม่ได้ สร้างคนให้เป็นคนมีจิตใจดีนั้นได้⁷⁹ ประเด็นเดียวกันนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10 ได้ให้สัมภาษณ์ถึงมุมมองเรื่องศิลปะว่า ศิลปะส่งเสริมความมั่นคงทุกคนพร้อมใจกันทำ มันก็เกิดระเบียบเดียวกัน ไปกันได้ตลอด⁸⁰ เช่นเดียวกับผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 9 ได้มีมุมมองว่า ถ้าทุกคนมีศิลปะที่พระพุทธเจ้าท่านทรงให้แนวปฏิบัติไว้ วิสัยทัศน์ในการพัฒนาชาติก็จะมีความมั่นคง สังคมก็ไม่มีความแตกแยก ไม่มีความวุ่นวายเกิดขึ้น ประเทศไทยก็จะมีการพัฒนาทำอะไรก็จะประสบความสำเร็จ⁸¹

ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 กลับมีมุมมองเรื่องการนำเอาศิลปมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่นคงว่า หลักของการบูรณาการศิลปะเป็นพื้นฐานแล้ว สารานุกรมเป็นเรื่องของตัวที่จะนำไปสู่ความมั่นคงของประชาชน แต่ผู้ปกครองก็มีแนวทางที่จะนำมาบูรณาการด้วยกัน ก็คือหลักของทศพิธราชธรรมประกอบไปด้วยศิลปะเป็นพื้นฐาน นำมาผนวกด้วยกันจะเป็นแนวทางนำไปสู่ความมั่นคง⁸² ขณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12 ได้มีมุมมองว่า บูรณาการศิลปะเพื่อส่งเสริมความมั่นคง ถ้าคนมีศิลปะแล้วก็จะรักษาความเป็นปกติ รักษาระเบียบวินัย กฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ได้รวมถึงการละเว้นจากความชั่วต่าง ๆ ได้ ตรงนี้ก็ทำให้เกิดความมั่นคงขึ้นมา ตรงนี้ก็พอดี

⁷⁸สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 15, วันที่ 18 กันยายน 2563.

⁷⁹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6, วันที่ 9 กันยายน 2563.

⁸⁰สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10, วันที่ 10 กันยายน 2563.

⁸¹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 9, วันที่ 9 กันยายน 2563.

⁸²สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

กันระหว่างศิลปินกับความมั่นคง⁸³เช่นเดียวกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 13 ที่ได้แสดงความคิดเห็นว่า ถ้าทุกคนมีศิลปินที่ส่งเสริมกันง่าย ๆ คือ ไม่ให้ทุกคนเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ไม่ไปขโมยของคนนั้นคนนี้ ไม่สร้างปัญหาเชิงสังคม ไม่ผิดลูกผิดเมียผู้อื่น ถ้าทุกคนพูดแต่ความจริง ไม่พูดเสียดสีผู้อื่น มันก็จะส่งเสริมให้ประเทศเรามีความมั่นคงได้ ควรส่งเสริมให้ทุกคนมุ่งรักษาศิลปิน เพราะศิลปินคือภาระทำให้ทุกอย่างไม่ว่างไหล น่าจะเป็นการส่งเสริมให้ประเทศมีความมั่นคงได้⁸⁴ แต่ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 17 มีมุมมองเรื่องการนำเอาศิลปินมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่นคงว่า ถ้าศิลปิน 8 ก็คือการที่จะมาฝึกเราให้รู้จักลดละพวกการบริโภค เพื่อที่จะควบคุมตัวเองไม่ตามใจตัวเองจนเกินไป ถ้ามีก็ดี ไม่มีก็ได้ พุทไม่มีก็นอนได้ ต่อไปบอกไม่ต้องนอนเลย เพราะว่ามีเรื่องรุ่งเรือง ถ้าถามว่ามันช่วยให้มั่นคงไหม ก็บอกว่าใช่ เพราะทำให้ใจเรามั่นคงได้ว่า สิ่งที่เรามีนี้ เราสามารถที่จะทำให้เกิดความพอดี พอเพียงอยู่ได้ เพราะการที่เอาศิลปินมาจับก็คือไม่ทำ ถ้าพูดตามความมั่นคงแบบเดิม เราจะต้องไม่ไปคุกคามใคร เมื่อก่อนนี้ความมั่นคงเขามองว่าเราถูกคุกคาม ถ้าเอาศิลปินมาจับก็คือเราอย่าไปคุกคามใคร ถ้าเราไม่ไปคุกคามใคร เขาก็ไม่กล้ามาคุกคามเรา เราไม่ไปก่อศัตรู เขาก็ไม่เห็นเราเป็นศัตรู⁸⁵ เช่นเดียวกับผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 16 ที่มองว่า ถ้าจะเอาเรื่องของศิลปินเป็นเรื่องของความมั่นคงก็เห็นด้วย⁸⁶

จากคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวแสดงทั้งหมดจึงสามารถนำมาสรุปได้ว่า วิธีการศิลปินที่จะนำมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่นคง ต้องนำลักษณะทั้ง 3 ประการของศิลปินมาส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ คือ ลักษณะที่เป็นพื้นฐานทั่วไป ลักษณะที่เป็นข้อห้าม กฎระเบียบ กติกา และลักษณะที่เป็นปกติ และต้องส่งเสริมเรื่องการรักษาศิลปินเริ่มต้นจากเด็ก นอกจากศิลปินแล้วส่วนที่จะช่วยส่งเสริมความมั่นคงก็คือธรรม และต้องผ่านกิจกรรม

4.3 บูรณาการสมาธิเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่นคง

การนำสมาธิมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่นคงทั้งความมั่นคงภายในและความมั่นคงภายนอก หลักการสำคัญคือการสร้างความรู้ การตระหนักรู้และการสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นของแต่ละบุคคลถึงในความสัมพันธ์และความจำเป็นของสมาธิและของความมั่นคง

อันดับแรกต้องเข้าใจความหมายของสมาธิอย่างชัดเจนและรอบด้านและต้องเข้าใจรู้เรื่องรู้วิธีการที่จะนำเอาสมาธิมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

สำหรับความหมายของสมาธิในงานวิจัยนี้จะอธิบายเป็น 2 ประเด็น ประการแรกคือ สมาธิในความหมายว่าตั้งมั่นคือมีจิตใจที่สงบจากกิเลสชั้นกลางที่เรียกว่านิวรณ์ 5 อันได้แก่ กามฉันท์ พอใจ

⁸³สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁸⁴สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 13, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁸⁵สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 17, วันที่ 13 ตุลาคม 2563.

⁸⁶สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 16, วันที่ 7 ตุลาคม 2563.

ในกาม คือพอใจในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส พยาบาท ปองร้ายผู้อื่น ถิ่นะมิทระ ง่วงซึม อุทธัจจะกุกกุกจะ ฟุ้งซ่านรำคาญ และวิจิกิจฉา ลังเลสงสัยไม่แน่ใจ เมื่อบุคคลมีสมาธิในความหมายนี้ก็คือเป็นคนที่มีจิตใจอันสงบย่อมจะคิดอะไรๆ ได้ดีกว่าคนที่มีจิตฟุ้งซ่าน ย่อมรู้เห็นอะไร ๆ ได้ตามเป็นจริง สมดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า สมาธิ ภิกขเว ภาเวถ สมาหิโต ภิกขเว ภิกขุ ยถาภูตํ ปชานาติ⁸⁷ แปลว่า ท่านผู้เห็นภัยในวัฏฏะทั้งหลาย เชิญท่านทั้งเจริญสมาธิเถิด ท่านผู้เห็นภัยในวัฏฏะผู้มีจิตตั้งมั่นย่อมรู้ชัดสรรพสิ่งตามเป็นจริง ซึ่งสมาธิในความหมายนี้ก็คือเมื่อจิตใจเป็นสมาธิแล้วบุคคลนั้นก็ย่อมจะเกิดกระบวนการทางความคิดเพื่อให้เกิดความมั่งคั่งได้ว่า ความคิดที่ว่า ทำอย่างไรบ้าง ทำวิธีใดบ้างจึงจะเกิดความมั่งคั่ง หรือนำความมั่งคั่งมาให้ได้

สมาธิในความหมายที่สองคือ ความมั่นคง แน่วแน่ มุ่งมั่น เด็ดเดี่ยว ชะมักเขม้น ไม่ท้อถอย ไม่ย่อท้อ เอาจริง การมีเป้าหมายที่แน่นอน ในการลงมือปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคที่คอยขวางกั้นทั้งหลาย หากหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งอยู่ในภายในประเทศและต่างประเทศ มีหลักคิดหรือหลักการทำงานในความหมายของอัปนาสมาธิ คือมีความหนักแน่น ไม่มีจิตใจหวั่นไหวไปกับการปลุกปั่น การใส่ร้ายป้ายสี การให้สินบน การประทุษร้ายหรือสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ที่เป็นเหตุนำไปสู่การกระทำที่จะเป็นการกระทำทุจริต ยึดมั่นในหลักการที่ถูกต้องมีความมั่งคั่งภายในก็จะนำไปสู่ผลแห่งความมั่งคั่งภายนอกไปด้วย

แน่นอนที่สุดความมั่งคั่งอันเป็นวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นั่นก็คือความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ การบูรณาการสมาธิเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความมั่งคั่ง นั่นก็นำเอาสมาธิทั้งสองความหมายมาลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความมั่งคั่งให้ได้ เริ่มต้นด้วยเมื่อจิตใจเป็นสมาธิแล้วบุคคลนั้นก็ย่อมจะเกิดกระบวนการทางความคิดเพื่อให้เกิดความมั่งคั่งได้ว่า ความคิดที่ว่า ทำอย่างไรบ้าง ทำวิธีใดบ้างจึงจะเกิดความมั่งคั่ง หรือนำความมั่งคั่งมาให้ได้ ต่อมาก็ใช้สมาธิในความหมายที่สองคือความมั่นคง แน่วแน่ มุ่งมั่น เด็ดเดี่ยว ชะมักเขม้น ไม่ท้อถอย ไม่ย่อท้อ เอาจริง การมีเป้าหมายที่แน่นอน ในการลงมือปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความมั่งคั่ง ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8 ที่ได้กล่าวว่า ถ้าทุกคนมีสมาธิที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างก็จะทำให้เราอยู่ได้ แล้วก็ทำให้มั่งคั่ง มั่งคั่งในที่นี้ไม่เกี่ยวกับเรื่องเงินเรื่องทองเท่านั้น ก็จะทำให้เราที่นี่สามารถที่จะอยู่ได้ด้วยตัวของเราเอง ไม่ต้องไปเป็นภาระ ไม่ต้องไปพึ่งพาใคร ก็เพียงแค่ว่าขอให้เราได้มีสมาธิในการที่จะปฏิบัติงาน ในการที่จะทำงาน หรือว่าการดำรงชีวิต ก็จะทำให้ชีวิตเราเป็นสุข⁸⁸ ขณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10 ได้ให้สัมภาษณ์เรื่องเดียวกันนี้ว่า ถ้ามีความมุ่งมั่นมีสมาธิแล้วจะทำ เกิดผลดีขึ้นมาเดี๋ยวคนอื่นทำตาม นี่คือการใช้สมาธิส่งเสริมความมั่งคั่ง⁸⁹ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ด้านความมั่งคั่ง เน้นด้าน

⁸⁷วิ.มท.4/1654/520.

⁸⁸สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 8, วันที่ 17 กันยายน 2563.

⁸⁹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 10, วันที่ 10 กันยายน 2563.

ธรรมะ แต่ทรัพย์สินนี้ก็แน่นอนละเชื่อว่า คนมีธรรมะ ก็รู้จักรักษาทรัพย์สิน แสวงทรัพย์สิน เพราะในหลักธรรมมีพร้อมอยู่แล้วต้องทำความเข้าใจและจัดการศึกษาให้เป็นระบบว่า การศึกษาสมาธิ การฝึกสมาธิ เราจะเอาขนาดไหน พระพุทธเจ้าก็ทรงแบ่งไว้ให้แล้วว่า สมาธิภาวนาเพื่อทวิภูธัมมิกสุข ทวิภูธัมมิกสุขวิหาร สมาธิภาวนาเพื่อญาณทัศนะ สมาธิภาวนาเพื่อสติสัมปชัญญะ สมาธิภาวนาเพื่อจะกำจัดกิเลสอาสวะ ยกระดับขึ้นไปเรื่อย ๆ ถ้าเราทำได้อย่างนั้นเชื่อว่าสมาธิเป็นประโยชน์กับคนทุกระดับชั้น แม้แต่เด็กนักเรียนก็มีประโยชน์⁹⁰ ในขณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 ได้ให้สัมภาษณ์ถึงมุมมองในประเด็นนี้ว่า เรื่องของสมาธิก็คือการยึดอยู่กับความมุ่งมั่น ความมุ่งมั่นนี้เป็นเรื่องสำคัญ⁹¹ ประเด็นนี้ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12 ก็ได้กล่าวว่า ความมุ่งมั่นนี้ ต้องการความมุ่งมั่น และความจดจ่อ⁹² และยังสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 13 ที่ได้กล่าวว่า มีสมาธิเพิ่มมากขึ้น มันก็สามารถทำให้เราคิดหาแนวทาง ตอนระหว่างหยุดนิ่งบางที่มันได้คิด อย่างคนที่ทำงานมาทั้งวัน แล้วมาคิดก็อาจจะทำให้เห็นช่องว่าง แล้วแก้ปัญหา ทำให้เกิดความมุ่งมั่นได้ คือเขาอาจจะรู้ว่า ภารกิจของเขาจริง ๆ มันพลาดไปตรงนี้แค่นี้เดียว ถ้าเขาถอยกลับมาดู บางทีก็ทำให้งานของเขาประสบความสำเร็จขึ้น มันจะส่งเสริมให้เขาเกิดความมุ่งมั่นได้ คือมันเป็นความมุ่งมั่นทางปัญญา⁹³ ทำนองเดียวกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 14 ที่ได้แสดงมุมมองว่า ความมุ่งมั่น เมื่อมีสมาธิก่อนที่จะเกิดปัญญา ก็จะเห็นถึงความบกพร่องในการดำเนินชีวิต ในการดำเนินงานขึ้นไป เราจะทำอย่างไร เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ประสิทธิภาพสูงสุด นั่นคือมุมมองที่จะให้เกิดความมุ่งมั่น⁹⁴ และผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 17 ก็ได้ให้สัมภาษณ์ไปในทำนองเดียวกันว่า ถ้าเรามุ่งมั่นกว่านี้ ถ้าเราตั้งใจตั้งใจมากกว่านี้ ทำเกษตรก็ทำจริง ๆ ทำอุตสาหกรรมก็ทำให้ดีจริง ๆ ถ้าเอาความมุ่งมั่น ความตั้งใจแน่วแน่ ความมุ่งมั่นก็เกิดขึ้นแน่นอน⁹⁵

ในขณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3 ได้แสดงมุมมองเรื่องสมาธิที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งมั่นไว้ว่า คำว่าสมาธินั้น พูดถึงเรื่องของจิตใจ เรื่องของจิตใจก็คือ เรื่องของความคิด เรื่องของความเข้าใจ การฝึกจิตมีความสามารถในการคิด การเข้าใจได้อย่างถูกต้อง แล้วการที่จะคิดดีคิดถูกต้องได้ดีได้ฉับพลันได้อย่างถูกต้อง มันต้องมีจิตใจที่มั่นคงที่เรียกว่าสมาธิ อย่างน้อย ๆ ก็ควรมีจิตใจที่มั่นคงในระดับพื้นฐาน ๆ ที่ควรจะเป็น พอเรามีจิตใจที่มั่นคงก็มีความคิดที่ชัดเจน มีความคิดที่ชัดเจนก็ทำให้เข้าใจสิ่งนั้น ๆ ได้ชัดเจน ก็หมายความว่า เราก็น่าจะทำในสิ่งที่ดีทำในสิ่งที่ถูก การที่ทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องมันก็ทำให้การกระทำนั้น ๆ มีความมั่นคง ความมั่นคงในที่นี้ก็น่าจะหมายความว่า ทำไม่ผิดทำไม่พลาดทำ

⁹⁰สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1, วันที่ 11 กันยายน 2563.

⁹¹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁹²สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁹³สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 13, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁹⁴สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 14, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

⁹⁵สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 17, วันที่ 13 ตุลาคม 2563.

ในสิ่งที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย ความเสียหาย ความมั่นคงนี้ก็น่าจะไปถึงสิ่งที่เรียกว่ามั่งคั่ง คือถ้าไม่มั่งคั่ง ความหมายทั่ว ๆ ไปก็หมายความว่า ถ้าไม่มี ไม่ร่ำรวย ไม่มีความพร้อมในแง่ของสมบัติ หรือปัจจัยในเชิงวัตถุนี ความมั่นคงก็คงมีไม่ได้⁹⁶ ประเด็นเดียวกันนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4 ได้มีมุมมองว่า สมมติที่มองในตัวอรรถของมันก็ถือว่า การไม่เล็งเลสงสัยและไม่ถูกปัจจัยแยกจิตให้เล็งเลสงสัย หรือว่าให้ระแวงเคลือบแคลงต่อกันและกัน ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตรงนี้จัดว่าเป็นสมมติ เอาเข้าไปสู่ระบบของกิจกรรมเหมือนกัน ไม่ว่าจะ เป็นเศรษฐกิจก็คือว่า ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ บนฐานข้อมูลที่ถูกต้อง จะทำเศรษฐกิจก็ดี วัฒนธรรมก็ดี ต้องศึกษาฐานข้อมูลที่ถูกต้องอย่าทำโคมลอย หรือว่าอย่าทำเพราะจะโปรโมทแต่ประเทศหรือว่าโปรโมทแต่พื้นที่ตัวเอง เพื่อที่จะได้รับเลือกอย่างนี้ไม่ดี ในส่วนสมมติมี จาคะและสุตตะด้วยก็จะสามารถสร้างเศรษฐกิจและวัฒนธรรมให้มั่งคั่งและยั่งยืน แต่เอาผ่านกิจกรรมที่นี้กิจกรรมก็คือการบริสุทธิ์ใจที่จะร่วมคิดร่วมทำอะไรพร้อมกันว่า เราจะทำอันนี้เพื่ออันนี้ ทุกคนร่วมมือ ถ้าอย่างนี้เข้มแข็ง หรือที่เรียกอีกอย่างว่าโปร่งใส ตรวจสอบได้ เมื่ออยากจะถามว่าอันนี้มันไป ยังไงมา ยังไง ก็ชี้แจงได้จนเขาพอใจ ถ้าอย่างนี้ทุกคนก็พึงพอใจที่จะพัฒนาทั้งวัฒนธรรมและทั้ง เศรษฐกิจ⁹⁷ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5 ได้ให้สัมภาษณ์ประเด็นบูรณาการสมมติเพื่อส่งเสริมยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่งคั่ง อยู่ในลักษณะสมมติซึ่งบ้านเราตรงนี้นั่งขาดอยู่ อย่างโครงการดี ๆ เช่น รถไฟฟ้า ก็กลัวว่าจะไปลอกใครเขามา ก็ไม่สานต่อ มันก็ไปไม่ได้สักที ถ้ามั่นใจว่ามันดีมันถูกแล้ว อย่าไปสนใจว่าเป็นแนวคิดของใครฝ่ายไหน⁹⁸

นอกจากนั้นความมั่งคั่งไม่ควรจะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจคือการมีรายได้ดี การมีทรัพย์สินเงินทองมากมาย ซึ่งก่อให้เกิดความสุขได้ แต่มั่งคั่งอย่างอื่นก็สามารถที่จะทำให้เกิดความสุขได้ เช่นมั่งคั่งทางคุณธรรม มั่งคั่งทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 ที่ได้กล่าวว่า ด้านความมั่งคั่งคิดความมั่งคั่งเรื่องเงินเรื่องเศรษฐกิจอย่างเดียวไม่ได้ มันต้องมั่งคั่งที่เรียกว่า อุดมธรรมด้วย คนมีศีลธรรม อยากเห็นว่า ประเทศไทยพัฒนาด้านศีลธรรมนี้เยอะ ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้รับการยอมรับอยู่แล้วว่า เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรฯ ที่ทรงพระราชภารกิจมาตั้ง 70 กว่าปีแล้ว ถามว่า ทรงอยู่ได้ด้วยอะไร ถ้าเราไปอ่านในพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส แนวพระราชดำริทั้งหลายนั้นมาจากพระไตรปิฎกทั้งสิ้นเลย ทำไมพระองค์จึงทรงได้รับยกย่องสรรเสริญจากชาวโลก แนวพระราชดำริที่ออกมาไม่ได้ห่างไปไหนเลย อยู่ในพระไตรปิฎกทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น คนไทยอุดมธรรมจึงเป็นที่ยอมรับกันว่า คนไทยมีความสุขมากนะ ความมั่งคั่งด้านวัฒนธรรม เราเห็นยุคโควิด จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมพุทธนี้ แม้แต่เรื่องของการไหว้ การกราบ การต้อนรับกัน โลกยังนิยม เจ้าชายอังกฤษยังออกมาสวัสดี

⁹⁶สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 3, วันที่ 19 กันยายน 2563.

⁹⁷สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4, วันที่ 10 กันยายน 2563.

⁹⁸สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5, วันที่ 13 กันยายน 2563.

นี่คือเป็นของดีงามอยู่แล้ว และปลอดภัยด้วย ชาวอินโดยังออกมาทักทายสวัสดิกันแบบนี้ มันเป็นวัฒนธรรมที่ออกมาจากพุทธ⁹⁹

สำหรับการที่จะนำสมาธิมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่งคั่งนั้นถ้าจะให้เกิดผลดีนั้นตั้งเริ่มต้นจากเด็ก เพราะว่าเมื่อเด็กได้รับการฝึกฝนอบรมเรียนรู้ในเรื่องสมาธิ รู้จักคุณค่าและความหมายของสมาธิและที่สำคัญอีกประการก็คือการรู้จักนำหลักการของสมาธิมาเพื่อกิจการต่าง ๆ พอเด็กเหล่านั้นเติบโตขึ้นมาเป็นเยาวชนหรือเป็นผู้ใหญ่ในสังคมเขาย่อมจะมีทัศนคติ ค่านิยมที่ดีต่อสมาธิก็จะเป็นการส่งเสริมด้านความมั่งคั่งในยุทธศาสตร์ชาติได้ ประเด็นนี้สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 9 ที่ได้แสดงมุมมองว่า บูรณาการก็ปลูกฝังตั้งแต่เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเรื่องการฝึกสมาธิ ให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ผลที่เห็นได้ชัด ถ้าเด็กคนไหนมีสมาธิ ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนดีขึ้น แล้วก็มันจะไปต่อยอดให้เขาได้ใช้สมาธิในการทำงานหรือกิจกรรมอื่นนอกจากการเรียนเมื่อเขาโตขึ้น¹⁰⁰

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิดังแสดงมาจึงสามารถสรุปได้ว่า วิธีการที่จะนำสมาธิมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่งคั่งนั้น ต้องนำลักษณะทั้ง 2 ประการของสมาธิมาส่งเสริม คือ ลักษณะที่เป็นความตั้งมั่นของจิตใจ และลักษณะที่เป็นความมั่นคง แน่วแน่มุ่งมั่น เด็ดเดี่ยว ชะมักเขม้น ไม่ท้อถอย ไม่ย่อท้อ เอาจริง การมีเป้าหมายที่แน่นอน และต้องเริ่มที่เด็ก รวมถึงต้องผ่านกิจกรรม

4.4 บูรณาการปัญญาเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความยั่งยืน

การนำเอาปัญญามาบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความยั่งยืนนั้นก็คือเมื่อรัฐบาลมีเป้าหมายการพัฒนาจะให้เกิดความยั่งยืนแก่ประเทศชาติและสังคมไทยนั้นก็จำเป็นต้องพัฒนาที่ตัวบุคคลทุกระดับชั้นทั้งระดับผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครอง หรือระดับผู้นำกับผู้ตาม ในการพัฒนานั้นจุดเริ่มต้นจริง ๆ ก็คือการสร้างองค์ความรู้และการสร้างจิตสำนึกต่อความยั่งยืน ซึ่งทั้ง 2 อย่างจะเกิดขึ้นได้จริงก็ต้องอาศัยปัญญา

ปัญญาคือความรู้ซึ่งหมายถึงรู้ทุกเรื่องรู้ทุกประเด็นและที่สำคัญก็คือรู้อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุมหรือทุกด้านทั้งด้านเสื่อมและด้านเจริญ ปัญญานั้นโดยสรุปมี 2 ระดับ โลกียปัญญากับโลกุตตรปัญญา มีปัญญารู้ถึงความเสื่อมก็เสื่อมเป็นปกติของมัน แต่ว่ามันก็มีทางทำให้เจริญขึ้นได้ ไม่ได้หมายความว่าอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาแล้วมันจะจบกัน ยกตัวอย่างกรณีภูเขาเมฆันพังจริงโดนระเบิดกลายเป็นหินเป็นปูน แต่วามันมาเจริญเติบโตเป็นทางด่วนเป็นอาคารเป็นสิ่งก่อสร้างในสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในเมืองหลวงคือกรุงเทพมหานครและที่อื่น ๆ เพราะฉะนั้นเราต้องทำความเข้าใจอย่างนี้ อันนี้เป็น

⁹⁹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1, วันที่ 11 กันยายน 2563.

¹⁰⁰สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 9, วันที่ 9 กันยายน 2563.

ปัญญาในระดับโลกียะ แต่ในระดับโลกุตระเราก็ต้องมาพิจารณาถึงความไม่เที่ยงแท้ของร่างกาย แล้วก็ต้องไปแย่งชิงอะไรกันมาก เรามาช่วยทำสิ่งที่ตั้งมั่นกันไว้ ผากไว้กับโลกดีกว่า อย่างนี้ก็จะเกิดความยั่งยืนได้เหมือนกัน เพราะทุกคนไม่มีใครที่จะมาทะเลาะเบาะแว้งกัน

ดังนั้น เมื่อคณะรัฐบาลมีความมุ่งหวังกำหนดทิศทางในการพัฒนาชาติที่จะทำให้เกิดความยั่งยืนสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องทำเรื่องแรกก็คือการสร้างหรือการปลูกฝังปัญญาให้กับคนในชาติทำให้คนในชาติฝึกหัดใช้ปัญญาทั้งในด้านความคิด คำพูด และการกระทำ ซึ่งหมายความว่า คนไทยทุกคนเริ่มตั้งแต่ผู้นำและผู้ตามผู้มีส่วนร่วมในทุกระดับชั้นของหน่วยงานตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค หรือระดับชาติ ซึ่งอาจแบ่งเป็นข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พลเรือน นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป รวมทั้งคณะสงฆ์ต้องคิดแบบคนมีปัญญา ต้องพูดแบบคนมีปัญญา และต้องทำตามแบบฉบับคนมีปัญญา ต้องตัดสินใจอะไรต่าง ๆ อย่างคนมีปัญญา

สำหรับการบูรณาการปัญญาเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติด้านความยั่งยืนนั้นต้องเริ่มต้นที่เด็กและเยาวชนอันเป็นต้นน้ำที่จะทำให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง เพราะว่าเด็กและเยาวชนนั้นต่อไปในอนาคตพวกเขาจะมารับผิดชอบการทำงานทำหน้าที่แทนที่ผู้ใหญ่ที่เป็นผู้บริหารบ้านเมืองในยุคปัจจุบันซึ่งต้องแก่ชราและตายไปในที่สุด ถ้าไม่สร้างปัญญาไม่ปลูกฝังความรู้หรือจิตสำนึกในแนวทางที่ถูกต้องในแบบแผนที่ดีงามของชาติให้เด็กและเยาวชนซึ่งต่อไปพวกเขาก็จะเติบโตขึ้นเป็นตัวแทนของชาติในทุกด้าน ความยั่งยืนที่เป็นวิสัยทัศน์ในยุทธศาสตร์อาจกล่าวได้ว่าแทบจะเป็นไปไม่ได้ เราต้องการให้ประเทศชาติของเราเป็นอย่างไรผู้ใหญ่ผู้นำหรือผู้บริหารต้องทำตัวให้เป็นตัวอย่างแก่เด็กและเยาวชนให้เขาได้ซึมซับพฤติกรรมที่ดีงามจนต้นแบบ ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 9 ที่ได้กล่าวว่า ให้เขาเรียนรู้จากการที่เขาได้ปฏิบัติจริงได้เห็นจริง¹⁰¹ สืบเนื่องจากปรากฏการณ์ที่เห็นทางสื่อปัจจุบันซึ่งเห็นเด็กและเยาวชนรวมตัวกันเป็นกลุ่มแนวร่วมออกมาเรียกร้องจนถึงสร้างความปั่นป่วนในสังคมไทยนั้น เบื้องต้นอาจเป็นเพราะเด็กหรือเยาวชนเหล่านั้นได้รับการส่งเสริมจากผู้ใหญ่ในทางไม่ดีโดนผู้ใหญ่บางคนหรือบางกลุ่มมุ่งหวังผลประโยชน์จึงชักชวนเด็กหรือเยาวชนที่ยังไม่มีปัญญาหนักแน่นยังขาดเหตุผลใครชักจูงไปทำอะไรก็ได้โดยไม่ยากนัก ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 ที่ได้กล่าวว่า ที่ได้แสดงความเห็นต่อเหตุการณ์ที่เยาวชนออกมาประท้วงรัฐบาลว่า อันนี้คิดว่าเด็กมันถูกล่อลวงมากกว่า ถูกล่อลวงโดยคนใหญ่ที่ทะเลาะแหย่ เด็กนี่พอเขาพูดอะไรขึ้นมามันก็สนุกแล้วก็ไปเรื่อย ๆ ปากต่อปาก ถ้าถามว่า มีปัญหากับความยั่งยืนไหม ก็มีปัญหาได้ ถ้าในทางผู้รับผิดชอบ คือ รัฐ และสภานิติบัญญัติไม่ควบคุมให้ดี แล้วก็ปล่อยปละไปตามกระแสของเด็ก ไม่ใช่ว่าจะปฏิเสธความคิดของเด็กทั้งหมดแต่ปล่อยทั้งหมดไม่ได้ ในที่สุดถ้าปล่อยไปอย่างนั้นนะ มันเหมือนกับน้ำมันแหว่ง แหว่งทะลุเขื่อนตรงไหนมันก็ออกไปตุ้ม ๆ เสริ่งแล้วมันก็พังกันทั้งแถบ ต้องช่วยกันอุดรูรั่ว ถ้าจะปล่อยน้ำก็ต้องปล่อยลงตามช่อง ไม่ใช่ปล่อยไปทำลายเขื่อน ผล

¹⁰¹สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 9, วันที่ 9 กันยายน 2563.

สุดท้ายเชื่อน้ำมันพืช ก็ช่องระบายน้ำมันมีอยู่แล้ว ไม่เห็นด้วยที่จะปล่อยไปอย่างนั้น คือต้องมีกรอบ ไม่ใช่จะไปปิดกั้นความคิดเขาทั้งหมด แต่ต้องมีกรอบ คนเหล่านี้ยังไม่รู้จักว่ากรอบคืออะไร¹⁰² จาก การสร้างความอุ่นใจของเด็กและเยาวชนก็จะส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยอย่างยั่งยืนของสังคมไทยในอนาคตแน่นอน

อย่างไรก็ตามการปลูกฝังเสริมสร้างปัญญาให้กับเด็กและเยาวชนนั้นจะต้องเริ่มต้นที่การให้ การศึกษาอย่างทั่วถึงถูกต้องและเป็นธรรม ซึ่งในการศึกษานั้นครูอาจารย์ต้องสอนนักเรียน นักศึกษาเน้นให้เกิดความรู้คู่กับคุณธรรมอย่างแท้จริง ลำพังความรู้อย่างเดียวสามารถทำให้มนุษย์เป็น คนเก่งได้แต่ไม่สามารถสร้างให้คนเป็นคนดีได้ สิ่งที่จะทำให้คนเป็นคนดีได้นั้นก็คือคุณธรรมหรือ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเมื่อเด็กหรือเยาวชนรวมถึงคนไทยทุกคนได้น้อมนำเอาหลักธรรมของพระ ศาสนามาปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริงแล้วก็จะเป็นการสร้างมโนธรรมจิตสำนึกที่รับผิดชอบรู้อะไรดีอะไรชั่วอันจะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนแก่ชาติบ้านเมืองได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1 ที่ได้กล่าวว่า ด้านความยั่งยืน อยากจะเน้นไปที่เรื่องการปูพื้นฐานทางการศึกษา ไปให้ตลอดกระบวนการ ถ้าพูดระดับชาวบ้านก็คือ ทาน ศิล ภาวนาต้องพร้อม ถ้าพูดในระดับสูงก็คือ ศิล สมาธิ ปัญญา นั้นเป็นเชิงทฤษฎีนะ แต่ถ้าพูดในเชิงปฏิบัติก็คือ สีสติศึกษา จิตตศึกษา ปัญญาศึกษา ต้องฝึกฝนระเบียบวินัยทางกาย ทางวาจา ฝึกฝนระเบียบวินัยทางจิต แล้วพัฒนาจิตให้ยกระดับสูงขึ้น ๆ และพัฒนาปัญญา ปัญญาที่ว่ามี 2 ระดับคือ ระดับที่การประกอบอาชีพทำมาหากิน มีความเห็น สอดคล้องกัน ไม่ขัดแย้งกันระดับหนึ่ง และระดับที่เห็นจริง คือศึกษาจนเห็นความจริง โดยใช้คำว่า โยนิโสมนสิการ โยนิโสมนสิการพูดกันง่าย ๆ ก็คือ ศึกษาให้เห็นต้นกำเนิด การคิด การวิเคราะห์ ค้นห ต้นกำเนิดให้เจอ แล้วเราจะแก้ปัญหาได้หมด ถ้าไปแก้ปัญหาปลายเหตุมันก็ไม่จบ¹⁰³

ในขณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4 ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับบูรณาการปัญญาเพื่อส่งเสริม วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติคือความยั่งยืนว่า ปัญญาตรงนี้ก็ปัญญาสร้างเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ปัญญาที่สร้างเศรษฐกิจและวัฒนธรรมเป็นปัญญาแบบ 2 มิติ คือ สามารถสร้างมูลค่าและคุณค่าอัน เกิดจากทั้งสองอย่างนี้ได้ด้วยกิจกรรม คิดรอบคอบในการทำกิจกรรม และยอมรับในผลอันเกิดขึ้นที่ว่า มันอาจจะเป็นไปได้และไม่เป็นไป และพร้อมที่จะพัฒนามัน ถ้าอย่างนี้เรียกว่ามีปัญญา เพราะการเงิน การทองบางอย่างมันเอาแน่ไม่ได้ มันไม่ใช่อยู่ที่ว่าเราลงทุนแล้วเราจะทำได้กำไร แต่บางทีมันก็เกิด เหตุการณ์ที่ทำให้ติดขัด มิติที่สองคือการไม่ยึดติด ทำไปแล้วยึดติด ทำไปแล้วเป็นทุกข์เพราะสิ่ง เหล่านั้น อันนี้ก็ไม่มีปัญญา มีเงินมากก็จริง แต่ทุกข์เพราะว่าหวงแหน ทุกข์เพราะว่าจะต้องหามาให้ ได้มาก ๆ อันนี้ถือว่าไม่มีปัญญา แม้กระทั่งจะหาเงินได้มากแต่ก็ไม่มี ความหมายในเชิงของ พระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้น ปัญญาในมิตินี้คือ การรู้จักกับการไม่ทุกข์กับทั้งสองอย่างคือทั้ง

¹⁰²สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1, วันที่ 11 กันยายน 2563.

¹⁰³สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 1, วันที่ 11 กันยายน 2563.

เศรษฐกิจและวัฒนธรรม¹⁰⁴ ซึ่งไม่เหมือนกับผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5 ซึ่งมีมุมมองต่อเรื่องนี้ว่า ปัญหานี้ก็ต้องระดมมันเกี่ยวข้องกับคณะบุคคลหรือกรรมการด้วย คือต้องเลือกมาทุกฝ่ายเลย แม้แต่ประชาชนชาวบ้าน เขาไม่รู้หลักวิชาการก็จริง แต่ว่าเขาอยู่ที่ท่ามาหากิน วิธีจับปลา วิธีทำการเกษตรอะไรต่าง ๆ นี่ปัญหาหมายถึงคนก็ต้องระดมเอาปัญญาจากทุกภาคส่วนด้วย แล้วก็ปัญญาของผู้ที่จะมาร่าง หรือเป็นคณะกรรมการ เอาทุกฝ่ายทุกศาสตร์เพราะยุทธศาสตร์เราจะไปรอดหรือไม่ ไปได้มันคง มั่งคั่ง ยั่งยืนอยู่ที่ผู้นำ แล้วก็ผู้นำที่จะมาคัดกรรมการก็มีปัญญาในแต่ละศาสตร์มาเยอะ ๆ ด้วย¹⁰⁵

การที่จะบูรณาการปัญญาเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติด้านความยั่งยืนนี้สิ่งที่จำเป็นต้องทำอย่างยิ่งก็คือการสร้างปัญญาให้แก่ประชาชนคนไทยและคนที่อยู่ในประเทศไทยให้ครอบคลุมทำให้เกิดสังคมอุดมปัญญาให้ได้ เพราะเมื่อคนมีปัญญาแล้วการที่จะทำอะไร ๆ ให้ยั่งยืนจึงไม่ใช่ปัญหาหรือไม่เป็นปัญหาซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6 ที่ได้กล่าวว่า ถ้าคนมีปัญญาแล้วนะ เรื่องเล็กมันก็หายไปเลยถ้ามีปัญหา เรื่องใหญ่ก็ทำให้เป็นเรื่องเล็กได้ เพราะใช้ปัญญายั่งยืนแน่นอนถ้าคนใช้ปัญญา เรื่องที่ยาก ๆ ก็เป็นเรื่องง่าย มันแก้ได้หมดเพราะการใช้ปัญญาคือการไม่ใช้กำลัง¹⁰⁶ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11 ได้แสดงความเห็นว่า ปัญญาเป็นพื้นฐานของความยั่งยืน นั่นก็คือว่า เรารู้แจ้งเห็นจริง รู้ว่าปัญหาคืออะไร ปัญหาคือความไม่ยั่งยืนคืออะไร แล้วก็ใช้ปัญญามองเห็นว่าหลักควรเป็นอย่างไร จะแก้ปัญหาระยะของความไม่ยั่งยืนอย่างไร นี่เป็นพื้นฐานเช่นกัน และสิ่งนี้ต้องมีอย่างที่เราเรียนไว้ตั้งแต่แรกก็คือ หลักของมัชฌิมาปฏิปทา เรื่องของทางสายกลางนะครับ อันนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในเรื่องของความยั่งยืนก็คือเรื่องของความไม่สุดโต่ง¹⁰⁷ ขณะที่ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12 แสดงมุมมองไว้ว่า ถ้ามีปัญหาเกิดขึ้น หลักการแนวทางแก้ไข มันก็จะเกิดประโยชน์ คนเดือดร้อนน้อยที่สุด คิดถึงส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ก็จะนำไปสู่ความยั่งยืนของสังคม¹⁰⁸ เช่นเดียวกับผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 13 ที่กล่าวว่า เมื่อพิจารณาต่อมันก็ทำให้เกิดความยั่งยืน¹⁰⁹ และผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 17 ก็ได้ถึงเรื่องการบูรณาการปัญญาเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติด้านความยั่งยืนว่า การที่จะมาให้ยั่งยืนได้ จำเป็นจะต้องใช้ปัญญา เพราะปัญญาจะทำให้รู้ว่า อะไรที่ทำแล้วคือพอประมาณ แล้วอะไรที่ทำแล้วเป็นเหตุเป็นผล แล้วอะไรที่ทำแล้วจะป้องกันความเสี่ยงได้ หรือมีภูมิคุ้มกันทั้งหมด เพราะฉะนั้นตัวปัญญาจึงคู่กันกับความยั่งยืน¹¹⁰

¹⁰⁴ สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 4, วันที่ 10 กันยายน 2563.

¹⁰⁵ สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 5, วันที่ 13 กันยายน 2563.

¹⁰⁶ สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 6, วันที่ 9 กันยายน 2563.

¹⁰⁷ สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 11, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

¹⁰⁸ สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 12, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

¹⁰⁹ สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 13, วันที่ 8 ตุลาคม 2563.

¹¹⁰ สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านที่ 17, วันที่ 13 ตุลาคม 2563.

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่แสดงมาจึงสามารถสรุปได้ว่า การบูรณาการปัญญาเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติด้านความยั่งยืน เริ่มด้วยต้องปลูกฝังปัญญาให้เกิดแก่คนไทยทุกคน ทุกสังคมโดยจุดเริ่มต้นที่การสร้างและการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนมีปัญญากล้าคึกกล้าพูดกล้าทำ กล้าแสดงออกในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมโดยผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ต้องระดมสมองจากบุคคลหรือคณะบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางให้มามีส่วนร่วม ต้องมีผู้ใหญ่หรือผู้นำ เป็นต้นแบบในการใช้ปัญญาในการบริหารงานและการใช้ชีวิตประจำวัน

4.5 สรุป

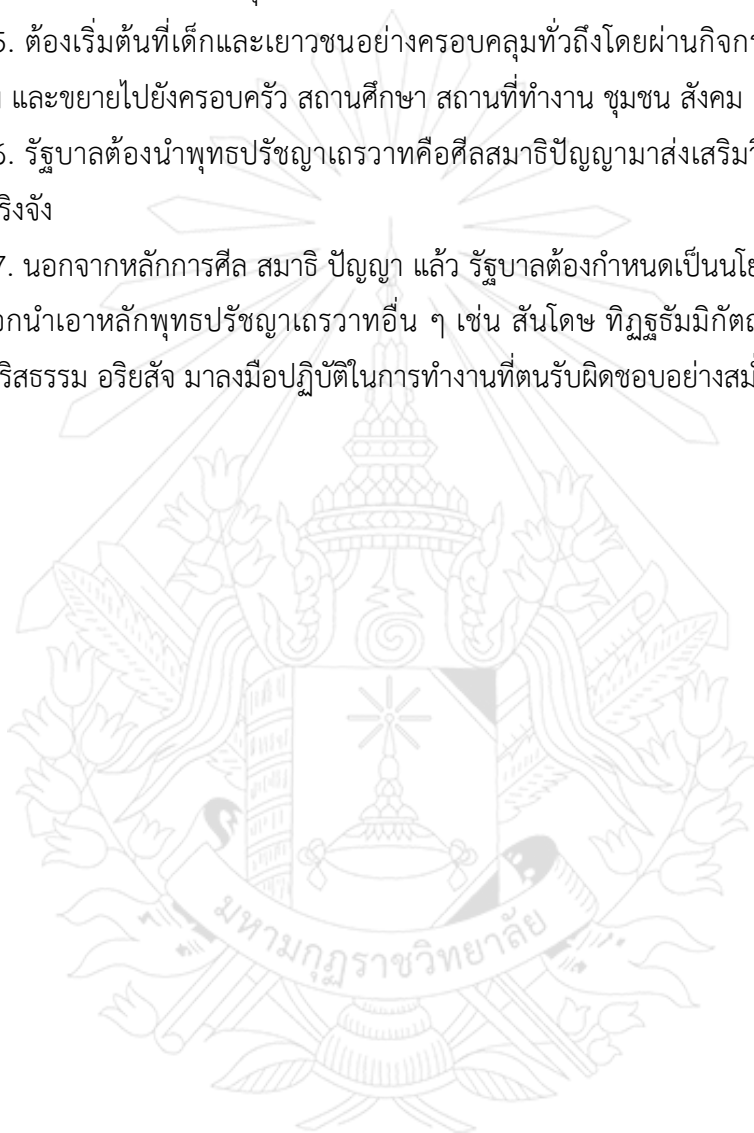
วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ทั้งในด้านความมั่นคง ความมั่งคั่ง ความยั่งยืน นั้น มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอยู่ในรูปแบบขององค์รวมมีอาจแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาดได้ ซึ่งก็หมายความว่า วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติต้องมีทั้งความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน จะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้เพราะ ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกัน สำหรับการบูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทนั้นต้องตั้งหลักไว้ที่ศีล สมาธิ และปัญญา จะต้องนำหลักศีล หลักสมาธิ และหลักปัญญามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตทุกด้านทั้งในด้านการเรียนหนังสือ การทำงาน การประกอบอาชีพในรูปแบบต่าง ๆ หรือการดำเนินชีวิต การอยู่ในท่ามกลางชุมชนที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ และศาสนาเป็นต้นและที่สำคัญอีกประการหนึ่งรัฐบาลหรือผู้มีส่วนรับผิดชอบจะต้องช่วยกันปลูกฝังหลักศีล สมาธิ ปัญญาให้เกิดให้มากขึ้นกับคนไทยทุกคนโดยเริ่มต้นที่เด็กและเยาวชน การที่จะนำหลักพุทธปรัชญาเถรวาทมาบูรณาการเพื่อส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาตินั้นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการนั้นคือ วิธีการที่จะนำพุทธปรัชญาเถรวาทให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 17 ท่าน สามารถนำมาสรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ทั้ง 3 ด้าน คือ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอยู่ในรูปแบบขององค์รวมมีอาจแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาดได้ การบูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ทำได้ดังนี้

1. นำหลักการของศีลที่หมายถึง (1) พื้นฐานหรือเป็นรากฐานของทุกอย่าง (2) กฎกติการะเบียบวินัยข้อห้าม และ (3) ความเป็นปกติ หมายถึงคนต้องไม่เบียดเบียนกันและกัน ต้องไม่เอาไรต์เอาเปรียบกันมาบูรณาการส่งเสริมวิสัยทัศน์ด้านความมั่นคง

2. นำหลักการของสมาธิที่หมายความถึง (1) ตั้งมั่นคือมีจิตใจที่สงบ (2) ความมั่นคง แน่วแน่ มุ่งมั่น เด็ดเดี่ยว ชะมักเขม้น ไม่ท้อถอย ไม่ย่อท้อ เอาจริง การมีเป้าหมายที่แน่นอน ในการลงมือปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความมั่งคั่งมาบูรณาการส่งเสริมวิสัยทัศน์ด้านความมั่งคั่ง

3. นำหลักการของปัญญาคือความรอบรู้ซึ่งหมายถึงรู้ทุกเรื่องรู้ทุกประเด็นและที่สำคัญก็คือรู้อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุมหรือทุกด้านทั้งด้านเสื่อมและด้านเจริญมาบูรณาการส่งเสริมวิสัยทัศน์ด้านความยั่งยืน
4. การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทต้องทำเป็นองค์รวมและการมีส่วนร่วมรับผิดชอบของทุกฝ่าย
5. ต้องเริ่มต้นที่เด็กและเยาวชนอย่างครอบคลุมทั่วถึงโดยผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม และขยายไปยังครอบครัว สถานศึกษา สถานที่ทำงาน ชุมชน สังคม และชาติไทย
6. รัฐบาลต้องนำพุทธปรัชญาเถรวาทคือศีลสมาธิปัญญามาส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติอย่างจริงจัง
7. นอกจากหลักการศีล สมาธิ ปัญญา แล้ว รัฐบาลต้องกำหนดเป็นนโยบายให้ทุกหน่วยงานร่วมกันเลือกนำเอาหลักพุทธปรัชญาเถรวาทอื่น ๆ เช่น สันโดษ ทิฐุธรรมมิกตลประโยชน์ สาราณียธรรม สปัจริยธรรม อริยสัจ มาลงมือปฏิบัติในการทำงานที่ตนรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท” ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ ทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาขอบเขตเนื้อหาของ การวิจัย รวมถึงการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ ดังนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน 2) เพื่อศึกษาหลักพุทธปรัชญาเถรวาทที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อบูรณาการ การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท และ 4) เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท” โดยศึกษาค้นคว้า ข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นการส่งเสริม วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทโดยการนำเอาหลักพุทธปรัชญาเถรวาท อัน ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา มาส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ อันได้แก่ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

- 5.1 สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย
- 5.2 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย
- 5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากการทำวิจัยทุกขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ เพื่อ ค้นหาหลักการแนวทางการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ผลวิจัยพบว่า

5.1.1 วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ

วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 3 ด้าน อันได้แก่ มั่นคง (stable) มั่งคั่ง (wealthy) ยั่งยืน (Sustainable) ที่รัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบายไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2561 - 2580 เพื่อการพัฒนาประเทศชาติในทุกมิติ ซึ่งทั้ง 3 ด้าน จะต้องเชื่อมโยงไปด้วยกัน ถึงจะเกิดความ มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ไปพร้อมกันในหลายมิติ กล่าวโดยสรุปทั้ง 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) **ความมั่นคง** สรุปได้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายในประเทศและภายนอก ซึ่งด้านนี้มุ่งเน้น ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครอบครัว ซึ่งแต่ละ คนต้องมีทัศนคติ พฤติกรรมการแสดงออกมีหลักการเป็นของตนเอง มีความพร้อมไม่ประมาทก็สามารถ จะบรรเทาภัยอันจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งจากภายในหรือภายนอกประเทศได้ 2) ความมั่นคงในทาง

การทหาร ซึ่งประเทศไทยมีความมั่นคงในระดับหนึ่งหากนับเรื่องจำนวนกำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ จำนวนค่ายทหาร แต่ที่สำคัญประเทศไทยเรานั้นมีความมั่นคงในเรื่องของการรักษาชาติ 3) ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ ในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจนี้ ซึ่งในท่ามกลางยุคเชื้อไวรัส Covid 19 กำลังแพร่ระบาดกล่าวได้ว่ายังไม่มั่นคง ค่าGDP หรือที่เรียกว่าความร่ำรวยต่อหัวนี้ยังไม่ดีเท่าที่ควร คนในประเทศยังพึ่งพาผู้อื่นในการดำรงชีวิต ที่สร้างงานของตนเองเรียกว่า SME หรือ SML ยังน้อย ควรพัฒนาหรือเอาใจใส่ลักษณะเศรษฐกิจที่ส่งถึงฐานราก ความเหลื่อมล้ำยังสูง คนรวยก็แค่รวย กระจุก คนจนกระจายอยู่มาก เศรษฐกิจไทยยังไม่มั่นคง ถ้าตัวเศรษฐกิจดี คนอยู่ดีกินดี ปัญหาด้านการทำผิดศีลธรรมต่าง ๆ ก็จะลดลง แต่ถ้าปากท้องอดและอึดไม่เท่ากันนี้ มันตีความประชาธิปไตยไปคนละเรื่อง เพราะฉะนั้น หากจะดูประชาชนคนในชาติมีความมั่นคงในชีวิต เราดูได้จากหน้าที่การงาน รายได้ที่แสดงให้เห็นความมั่นคง พอเพียงกับการดำรงชีวิตที่มีอยู่และความปลอดภัย 4) ความมั่นคงทางสังคม ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยมีปัญหามาก ใช้สื่อไปในทางที่ผิด บิดเบือนสื่อและใช้สื่อทำลายกัน เป็นสงครามไซเบอร์ เพราะปัจจุบันทุกเรื่องก็เป็นดิจิทัลหมดแล้ว อีกอย่างผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้น สังคมของผู้สูงวัยเต็มรูปแบบเกิดขึ้น สังคมเริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเดี่ยวเกิดปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง ควรเร่งสร้างความเข้มแข็งความมั่นคงทางสังคม ในทุกมิติทั้งสังคม ให้สังคมมีความสามัคคี ประองตอง ชุมชนมีความเข้มแข็ง ปราศจากยาเสพติด โจร ขโมย ผู้ร้าย ครอบครัวยังมีความอบอุ่น คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตัวเอง ควรเน้นปลูกฝังในเรื่องศีลเบื้องต้น ให้เด็กและเยาวชนเพื่อให้ความเกรงกลัวต่อบาปและละอายในการทำบาปหรือทุจริตต่างๆ ปัจจุบันคนไทยจำนวนมากยังนับถือพระพุทธศาสดานั้นควรประยุกต์หลักธรรมะใช้ในการดำรงชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม 5) ความมั่นคงในทางสิ่งแวดล้อม เช่น ป่าไม้ ภูเขา แม่น้ำลำธาร และสัตว์น้ำนานาชนิด ต้องอยู่ร่วมกับยุคพัฒนาได้ กล่าวคือพัฒนาประเทศชาติอยู่บนพื้นฐานของการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่เพิ่มจำนวนขยะ ลดจำนวนคนเร่ร่อนหรือสัตว์เร่ร่อน ในอนาคตปัญหาเรื่องเร่งด่วน คือการขาดแคลนน้ำเป็นเรื่องสำคัญต้องวางแผนรองรับ และ 6) ความมั่นคงในทางการเมือง การเมืองก็เป็นอีกด้านหนึ่งซึ่งยังไม่มั่นคง มักมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ๆ ความมั่นคงในประเทศไทยมีจุดเสี่ยงเยอะ เช่นการชุมนุมต่าง ๆ การก่อการร้าย ความแตกแยกทางความคิดต่าง ๆ ประชาชนขาดความรักความสามัคคี แบ่งเป็นกลุ่มสีต่างๆ เมื่อรัฐบาลไม่มีความมั่นคง เกิดปัญหาต่อแผนพัฒนาประเทศมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอยู่ในทุกสมัยเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ความมั่นคงทั้ง 6 ด้านตามที่กล่าวมานี้มีลักษณะเป็นกายภาพเป็นส่วนใหญ่ และความมั่นคงนั้นจุดเริ่มต้นต้องมีความมั่นคงทางด้านจิตใจ คนไทย ๆ ต้องความรู้สึกตนเองได้ว่า มีความมั่นคงหรือยัง ต้องรู้จักความพอดีในการใช้จ่าย ความมั่นคงหากได้นำศีลซึ่งมีลักษณะเป็นพื้นฐานแห่งคุณงามความดี ความเป็นปกติของมนุษย์ทั่วไปและข้อห้าม กฎ ระเบียบ กติกา ของสังคม เมื่อทุกคนมีศีลก็จะไม่เบียดเบียนคนอื่นและยังสามารถทำดีได้

โดยไม่ยากนัก เป็นคนปกติไม่สร้างปัญหาให้เป็นภาระของสังคม และประพฤติตนอยู่ข้อห้าม กฎระเบียบ กติกา ของสังคม ก็จะทำให้เกิดความมั่นคงได้

2) **ความมั่งคั่ง** สรุปได้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง หมายความว่า รายได้ของประชากร การลงทุนในด้านต่าง ๆ ของประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลมุ่งหวังไว้ที่จะให้คนจนหมด 2) ด้านความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง คนไทยทุกคนประเทศไทยทุกภาคส่วนต้องได้รับการพัฒนาในมาตรฐานเดียวกันโดยไม่มีปัญหาความเหลื่อมล้ำหรือปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาต้องลดลง คนรวยคนมีฐานะดีทางสังคมก็มี คนจนคนมีฐานะไม่ดีทางสังคมก็มี จะทำให้คน 2 กลุ่มนี้เท่าเทียมกันไม่มีความเหลื่อมล้ำกัน และความเหลื่อมล้ำนี้เกณฑ์เราเป็นประเทศที่มีรายได้สูง และเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยยังสูง 3) ด้านความสามารถในการแข่งขัน ในเชิงการค้า เศรษฐกิจไทยจะต้องมีความสามารถในการแข่งขันสูง โลกทุกวันนี้ขึ้นอยู่กับการสร้างรายได้ การแข่งขัน ก็คือรบกับตัวเอง สู้กับตัวเอง ฝึกตัวเอง ทำอย่างไรที่จะสามารถทำให้เราสร้างรายได้ส่วนการบริโภคเป็นผลพลอยได้ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจจริง ๆ ต้องพัฒนาที่ด้านการผลิตคือเรื่องของการสร้างอาชีพ การทำมาหากิน ขีดความสามารถในการแข่งขันสูง ถ้าเรายังยืนอยู่กับที่ไม่เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เราก็จะแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านเช่น เวียดนาม พม่า เขมร ดังนั้น ต้องพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน ถ้าไม่มีการพัฒนาขีดความสามารถในการจะทำให้เราตามประเทศเพื่อนบ้านไม่ทัน ประเทศไทยต้องสร้างความคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันนี้ ถ้าเรามีจุดนี้ไม่ว่าสถานการณ์จะเป็นอย่างไรทั้งในและนอกประเทศ เราก็จะมีศักยภาพขีดความสามารถมากขึ้น 4) ด้านการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต คือ การสร้างรากฐานในอนาคต ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจในรอบที่ 20 ปี ขอให้มีส่วนที่เรียกว่าสร้างความมั่งคั่งเป็นเชิงที่ไม่พึ่งพาโลกภายนอก ไม่พึ่งพาเศรษฐกิจภายนอกให้มาก เพราะโลกยุคต่อไปนี้ ถ้าพึ่งเศรษฐกิจภายนอกมาก ถ้ามีปัญหาอะไรทุกอย่างมันจะจบเลย อย่างเช่น สินค้าที่เราส่งออก ต้องพึ่งพาต่างประเทศต้องมาเที่ยวประเทศเรากันมาก ๆ พอเขาไม่มา 3 เดือนเพราะมีปัญหาติดโควิดเราก็เกิดปัญหา ต้องสร้างความมั่งคั่งเชิงพึ่งพาตนเองให้มาก สร้างระบบไอทีในการท่องเที่ยวมาใช้ ส่วนความมั่งคั่งเชิงวัฒนธรรมคือด้านศิลปะ โบสถ์ เจดีย์ วิหาร เป็นจุดขาย เป็นด้านหนึ่งที่ส่งเสริมเศรษฐกิจที่ไม่ควรมองข้าม 5) ด้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย ก็เป็นอีกด้านที่มีผลต่อความมั่งคั่ง รัฐบาลต้องมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เพราะจะมีผลต่อความมั่งคั่งอยู่ดีกินดีของประชาชน สามารถนำไปขายต่อได้ ทั้งคนในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งตรงนี้เป็นเรื่องของการต้องการพัฒนาประสิทธิภาพ เรื่องของการสร้างนวัตกรรมและการใช้ความคิดสร้างสรรค์อะไร ใหม่ ๆ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และ 6) ด้านความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ เป็นตัวดัชนีชี้วัดความมั่งคั่งได้ด้วยกล่าวคือถ้าทุนโดยเฉพาะทุน

คือมนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาให้เกิดปัญญานั้นก็หมายถึงความมั่งคั่งต้องเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน ในเรื่องของความมั่งคั่ง เราต้องมีความมั่งคั่งในทุน ทุนอะไร ทั้งทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางเครื่องจักร และทุนทางสังคม นั่นคือสิ่งที่เขียนไว้ในตัวมิติเรื่องของความมั่งคั่งซึ่งถ้าหากเรามีสมาธิจิตใจสงบย่อมจะคิดได้ว่าจะหาทรัพย์มาได้ด้วยวิธีการอย่างไรและที่สำคัญคือถ้าหากเรามีความแน่วแน่มั่นคงกล้าหาญเอาจริงในการแสวงหาทรัพย์ความมั่งคั่งก็ไม่อยู่ไกลเกินเอื้อม

3) ด้านความยั่งยืน สรุปได้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) สามารถสร้างความเจริญ รายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หมายถึง รัฐบาลต้องการสร้างความเจริญ รายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนต้องเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีความยั่งยืน 2) การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คืออะไรก็ตามผลิตขึ้นมาต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม รวมถึงการบริโภคของประชาชนด้วยต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเหมือนกัน 3) ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น สิ่งที่มีอยู่ต้องมีความสมบูรณ์มากขึ้น และเหลือสืบต่อจากรุ่นสู่รุ่น คือมีความมั่งคั่งในเงินเนอเรชั่นนี้และต่อไป ไม่ใช่หมดเงินเนอเรชั่นนี้แล้วไปทำลายฐานทรัพยากรและฐานทุนให้เงินเนอเรชั่นข้างหน้าไม่มีใช้ 4) สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น เช่น ป่าไม้ ป่าชายทะเล แม่น้ำ ลำคลอง ต้องมีสถานะที่ดีและสิ่งแวดล้อมที่คนสร้างขึ้น เช่น อาคาร สถานที่สำคัญ ๆ ต่าง ต้องมีความสะอาด เป็นระเบียบ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติซึ่งก็ล้วนมาจากอุปนิสัยของคนไทยที่ยังขาดวินัย 5) คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม คือทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมไทยโดยไม่เป็นผู้สร้างปัญหาเอง เพราะว่ามันเป็นสิ่งเชื่อมโยงกัน ถ้าการปกครองไม่ยั่งยืน เศรษฐกิจไม่ยั่งยืน มันก็กระทบถึงความยั่งยืน วัฒนธรรมของชาติไทยเราด้วยและ 6) ยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การเป็นประเทศรายได้สูงนั้นไม่ได้ขัดกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยืนอยู่บนความมีเหตุผล ความพอประมาณแล้วก็การมีภูมิคุ้มกัน ทั้ง 6 ด้านนี้จะเกิดมิได้ก็เพราะทุกคนในชาติมีปัญหา เมื่อมีปัญหา ทัศนคติที่เป็นบวก กระบวนการทางความคิด ค่านิยม ปรัชญา และความต้องการต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานความยั่งยืนก็จะเกิดมิได้ซึ่งก็หมายความว่า ความยั่งยืนที่แท้จริงต้องเริ่มต้นด้วยปัญหา ๆ เท่านั้นจะนำพาให้เกิดความยั่งยืนได้

5.1.2 หลักพุทธปรัชญาเถรวาทที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ

1) ศิล ที่จะนำมาบูรณาการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท คือนำเอาหลักการของศิลปะซึ่งมีลักษณะความเป็นพื้นฐานบ่อเกิดแห่งคุณงามความดี ลักษณะความเป็นปกติของมนุษย์ธรรมดาทั่วไป ความมั่นคงนี้จำเป็นต้องมีศิลปะเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นพื้นฐานจึงจะทำให้เกิดความมั่นคงได้อย่างแท้จริง การบูรณาการศิลปะกับความมั่นคง ต้องเริ่มด้วยการทำให้เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่รู้จักเรื่องศิลปะ รู้จักประโยชน์ของการมีศิลปะและโทษของการไม่มีศิลปะ รวมถึงให้นำศิลปะไปประยุกต์ในเชิงรูปธรรมและให้มีความกตัญญูกตเวทีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และลักษณะเป็นข้อห้าม กฎระเบียบของสังคม ใครฝ่าฝืนทำผิดก็ต้องรับผิดรับโทษตามสมควรแก่ความผิดที่ตนกระทำ

ศิลปะในความหมายนี้ก็สามารถส่งเสริมความมั่นคงได้ กล่าวคือถ้าคนมีศิลปะก็เท่ากับว่ามีระเบียบวินัยไม่ก่อปัญหาให้เกิดขึ้นแก่สังคมประเทศชาติบ้านเมืองก็เท่ากับว่าได้ช่วยกันทำประเทศชาติบ้านเมืองให้มั่นคงนั่นเอง จะเป็นเรื่องการควบคุมพฤติกรรม การรู้จักพิจารณาเลือกสรรสิ่งที่ควรจะทำ ควรจะบริโภคและใช้สอย ซึ่งจะเห็นว่ามันจะครอบคลุมพฤติกรรมของคนหรือของมนุษย์ตั้งแต่ขั้นง่าย ๆ หยาบ ๆ ไปจนถึงขั้นละเอียด

2) **สมาธิ** ที่จะนำมาบูรณาการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท คือนำเอาหลักการของสมาธิ ซึ่งมีลักษณะความสงบระมึนของจิตใจทำให้สามารถคิดอย่างสร้างสรรค์ กล่าวคือเมื่อบุคคลมีสมาธิก็จะเป็นคนที่มีจิตใจอันสงบระมึนย่อมจะคิดอะไร ๆ ได้ดีกว่าคนที่มีจิตฟุ้งซ่าน ย่อมจะรู้เห็นอะไร ๆ ได้ตามเป็นจริงสมเหตุสมผล เกิดกระบวนการทางความคิดที่ว่าทำอย่างไรบ้าง ทำวิธีใดบ้างจึงจะเกิดมั่งคั่งให้แก่ตนเองและครอบครัวรวมไปถึงประเทศชาติได้ และมีลักษณะความมุ่งมั่นตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งแน่นอนที่สุดเมื่อคนไทยมีความมั่นคง แน่วแน่ มุ่งมั่น เด็ดเดี่ยว ชะมักเขม้น ไม่ท้อถอย ไม่ย่อท้อ เอาจริง การมีเป้าหมายที่แน่นอน ในการลงมือปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคที่คอยขวางกั้นทั้งหลายที่จะมาทำลายการพัฒนาเพื่อให้เกิดความมั่งคั่งได้ ซึ่งในที่สุดแล้วก็จะเกิดความมั่งคั่งได้

3) **ปัญญา** ที่จะนำมาบูรณาการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท คือนำเอาหลักการของปัญญา ซึ่งมีลักษณะเป็นความรอบรู้ในการดำเนินชีวิตรวมถึงความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก รู้ว่าความเสื่อมก็เสื่อมเป็นปกติของมัน แต่ว่ามันก็มีทางทำให้เจริญขึ้นได้ ไม่ได้หมายความว่าอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาแล้วมันจะจบกัน ยกตัวอย่างเช่น กรณีภูเขาหินพังจริงโดนระเบิดกลายเป็นหินเป็นปูน แต่วามันกลายมาเป็นวัตถุที่สร้างความเจริญเติบโตเป็นทางด่วนเป็นอาคารเป็นสิ่งก่อสร้างในสถานที่ต่าง ๆ และลักษณะคือมีความฉลาดเฉียบแหลมในหนทางที่จะสร้างความเจริญได้อย่างยั่งยืนกล่าวคือ เข้าใจในสภาวะต่าง ๆ โดยชัดเจน มองอะไรก็ทะลุปรุโปร่ง คนไทยทุกคนโดยเฉพาะผู้นำต้องมาพิจารณาถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของสรรพสิ่ง แล้วก็ไม่ต้องไปแย่งชิงอะไรกันมากนัก ทุกคนหันหน้ามาช่วยกันพัฒนา สร้างสิ่งที่ดีงามและความเจริญ ผากไว้กับประเทศชาติบ้านเมืองดีกว่า มาสร้างอนุสรณ์แห่งความดีให้คนรุ่นต่อ ๆ ไปได้คิดถึงและถือเอาเป็นแบบอย่าง อย่างนี้ก็จะเกิดความยั่งยืนได้ เพราะไม่มีใครที่จะมาขัดผลประโยชน์หรือขัดแย้งกัน

5.1.3 บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท การนำหลักพุทธปรัชญาเถรวาทมาบูรณาการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

1) บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทด้วยหลักการของศีล ซึ่งศีลเป็นพื้นฐาน กฎ ระเบียบการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม มีการควบคุมพฤติกรรมทางกาย ทางวาจา เป็นเหตุไม่ให้รุกรานหรือเบียดเบียนตนเองและบุคคลอื่น ไม่เป็นพิษภัยต่อสังคมและคนรอบข้าง ถ้าคนในประเทศไทยดำรงอยู่ศีลจนเป็นปกติพร้อมเสมอที่จะทำความดี และพร้อมใจ

กันปฏิบัติตามศีล ก็เกิดระเบียบเดียวกัน ไปกันได้ตลอด มีสติสำรวมระมัดระวังพฤติกรรมของตนให้อยู่ในกรอบกฎ กติกา ระเบียบ วินัย ข้อห้าม เท่ากับเป็นกฎหมายหรือกฎระเบียบกติกาสังคมใครขึ้นทำผิดก็ต้องรับผิดชอบโทษตามสมควรแก่ความผิดที่ตนกระทำ คนมีศีลก็เท่ากับว่ามีระเบียบวินัยไม่ก่อปัญหาให้เกิดขึ้นแก่สังคมประเทศชาติบ้านเมืองก็เท่ากับว่าได้ช่วยกันทำประเทศชาติบ้านเมืองให้มั่นคงนั่นเอง ถ้าส่งเสริมสนับสนุนให้คนในชาติมีระเบียบวินัย ชาติจะมั่นคงได้

2) บุรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ด้วยหลักการของสมาธิ ซึ่งสมาธิเป็นอาการที่จิตใจสงบตั้งมั่น เมื่อบุคคลมีสมาธิมีจิตใจอันสงบย่อมจะคิดอะไรๆ ได้ดีกว่าคนที่มึนงง ฟุ้งซ่าน รู้เห็นอะไร ๆ ได้ตามเป็นจริง พร้อมในการเอาชนะอุปสรรคปัญหาการทำงานต่าง ๆ ได้ จะเกิดกระบวนการทางความคิดว่า ทำอย่างไรบ้าง ทำวิธีใดบ้างจึงจะเกิดความมั่งคั่งได้ และทำให้เกิดแนวคิดที่เป็นไปในทางสร้างสรรค์ต่อสังคม ทำให้งานที่ตนเองและหน่วยงานตลอดถึงองค์กรประสบความสำเร็จ นี่คือเหตุเกิดความมั่งคั่ง และยังสามารส่งเสริมในด้านการป้องกันสิ่งที่จะมาขวางกั้นความเจริญพัฒนาของประเทศชาติได้ เช่นการแก้ปัญหาความลำเอียง ความขัดแย้งตลอดถึงความโลภที่เกิดจากการติดอามิสสินจ้างต่าง ๆ ทำให้คนในชาติเว้นจากการกระทำการทุจริตต่าง ๆ และสมาธิยังมีลักษณะเป็นความมั่นคง แน่วแน่ มุ่งมั่น เด็ดเดี่ยว ชะมักเขม้น ไม่ท้อถอย ไม่ย่อท้อ เอาจริง การมีเป้าหมายที่แน่นอน ในการลงมือปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคที่คอยขวางกั้น หากหน่วยงานต่าง ๆ มีหลักคิดหรือหลักการทำงานโดยมีความหนักแน่น ไม่มีจิตใจหวั่นไหวไปกับการปลุกปั่น การใส่ร้ายป้ายสี การให้สินบน การประทุ้งยั่วหรือสิ่งยั่วต่าง ๆ ที่เป็นเหตุนำไปสู่การกระทำที่จะเป็นการกระทำทุจริต ยึดมั่นในหลักการที่ถูกต้อง มุ่งมั่นเอาจริงในการประกอบอาชีพการงานเพื่อจะดำเนินไปสู่ความมั่งคั่ง ในที่สุดความมั่งคั่งก็จะเกิดขึ้นได้จริง

3) บุรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ด้วยหลักการของปัญญา ซึ่งมีลักษณะที่โดดเด่นคือความรอบรู้ในการดำเนินชีวิตรวมถึงความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ซึ่งก็หมายถึงความรอบรู้ ความเข้าใจเข้าถึงและมีความชำนาญในระบบงานหน่วยงานที่รับผิดชอบ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและไม่เกิดปัญหาต่อหน่วยงาน สร้างมูลค่าเพิ่มให้สำเร็จโดยไม่บกพร่อง ไม่ทำให้เกิดเป็นภาระปัญหาแก่หน่วยงาน รอบรู้ในระดับพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์โลกทั่วไป ก็จะสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมความยั่งยืนในมิติต่าง ๆ ได้ และลักษณะคือความฉลาดเฉลียวแหลมในหนทางที่จะสร้างความเจริญได้อย่างยั่งยืน หมายความว่านำความฉลาดเฉลียวของปัญญามาแก้ปัญหาโลกหรือการกระทำใด ๆ อื่นที่จะนำไปสู่การกระทำทุจริต บุคลากรของชาติที่มีปัญญาย่อมจะมีความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงสร้างความเจริญมั่นคงก้าวหน้าให้เกิดต่อประชาชาติส่วนรวมบนพื้นฐานแห่งความถูกต้อง พอดีเหมาะสม พอเพียง อย่างนี้ก็จะเกิดความยั่งยืนได้ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคลจนถึงระดับชาติ และอาจขยายความยั่งยืนออกไปเป็นระดับนานาชาติ

5.1.4 อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท” ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลต่าง ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1.4.1 วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ

วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 3 ด้าน จะต้องเชื่อมโยงไปด้วยกัน ถึงจะเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ไปพร้อมกันในหลายมิติ ดังต่อไปนี้

- 1) ความมั่นคง มีทั้งหมด 6 ด้าน
- 2) ความมั่งคั่ง มีทั้งหมด 6 ด้าน
- 3) ด้านความยั่งยืน ก็มีทั้งหมด 6 ด้าน เช่นกัน

5.1.4.2 หลักพุทธปรัชญาเถรวาท

1) หลักพุทธปรัชญาเถรวาทที่จะนำมาบูรณาการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ แบ่งเป็น ศิล สมาธิ และปัญญา

5.1.4.3 บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

การนำหลักพุทธปรัชญาเถรวาทมาบูรณาการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

1) การนำหลักศีลมาส่งเสริมความมั่นคง ซึ่งศีลเป็นพื้นฐานกฎระเบียบข้อห้ามต่าง ๆ ผู้ไม่ทำตามก็ผิดศีล เท่ากับเป็นกฎหมายหรือกฎระเบียบกติกาของสังคมใครขึ้นทำผิดก็ต้องรับผิดชอบ โทษตามสมควรแก่ความผิดที่ตนกระทำ ถ้าคนมีศีลก็เท่ากับว่ามีระเบียบวินัยไม่ก่อปัญหาให้เกิดขึ้นแก่สังคมประเทศชาติบ้านเมือง เท่ากับว่าได้ช่วยกันทำประเทศชาติบ้านเมืองให้มั่นคง ดังนั้น หลักการของศีลจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประเทศชาติ

2) การนำหลักสมาธิมาส่งเสริมความมั่งคั่ง ซึ่งสมาธิก็คือมีจิตใจที่สงบจากกิเลสอันขวางกั้นความเจริญ เมื่อบุคคลมีสมาธิก็หมายถึงมีจิตใจอันสงบย่อมจะคิดอะไร ๆ ได้ดีกว่าคนที่มีจิตใจฟุ้งซ่านรู้เห็นอะไร ๆ ได้ตามเป็นจริง เป็นผู้พร้อมในการเอาชนะอุปสรรคปัญหาการทำงานต่าง ๆ ได้ จะเกิดความคิดที่ว่า ทำอย่างไรบ้าง ทำวิธีใดบ้างจึงจะเกิดผลที่ดีที่สุด และทำให้เกิดแนวคิดที่เป็นไปในทางสร้างสรรค์ต่อสังคม ทำให้งานประสบความสำเร็จ ย่อมจะได้รับผลตอบแทนคือความมั่งคั่ง และนอกจากนั้นสมาธิยังหมายถึงความมั่นคง แน่วแน่ มุ่งมั่น เด็ดเดี่ยว ชะมักเขม้น ไม่ท้อถอย ไม่ย่อท้อ เอาจริง การมีเป้าหมายที่แน่นอน ในการลงมือปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคที่คอยขวางกั้น คือมีความหนักแน่น ไม่มีจิตใจหวั่นไหวไปกับการปลุกปั่น การใส่ร้ายป้ายสี การให้สินบน การประทุษร้ายหรือสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การกระทำทุจริต ยึดมั่นในหลักการที่ถูกต้อง มุ่งมั่นที่จะแสวงหาทรัพย์ด้วยวิธีการที่เป็นไปโดยชอบประกอบด้วยธรรม ก็จะสามารถสร้างความมั่งคั่งได้

3) การนำหลักปัญญามาส่งเสริมความยั่งยืน ก็คือความรอบรู้การเข้าใจเข้าถึงและมีความชำนาญในระบบงานในหน่วยงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและไม่เกิดปัญหาต่อ

หน่วยงาน สร้างมูลค่าเพิ่ม ไม่เกิดเป็นภาระปัญหาให้หน่วยงาน หรือความรู้ความเข้าใจสามารถ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับหน่วยงานได้ เปรียบให้เห็นเช่นว่า การพิจารณาถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของ ร่างกาย แล้วก็ไม่ต้องไปแย่งชิงอะไรกันมาก ให้ตั้งอยู่ในฐานแห่งความถูกต้องพอดี เหมาะสม ไม่มีใคร ได้เปรียบ เสียเปรียบ ได้รับผลประโยชน์และการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน และปัญญานี้เองเป็นความ ฉลาดเฉียบแหลมในหนทางที่จะสร้างความเจริญได้อย่างยั่งยืน

5.2 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

5.2.1 ที่มาขององค์ความรู้ใหม่

การบูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาททั้ง 3 ด้าน คือ ความมั่นคง ความมั่งคั่ง ความยั่งยืน สามารถนำมาสังเคราะห์และได้แนวคิดขององค์ความรู้ใหม่ คือ 1) การนำหลักศีลมาส่งเสริมความมั่นคง ลักษณะนี้สามารถแทนด้วยคำว่า Precept 2) การนำ หลักสมาธิ มาส่งเสริมความมั่งคั่ง ลักษณะนี้สามารถแทนด้วยคำว่า Attention 3) การนำหลักปัญญา มาส่งเสริมความยั่งยืน ลักษณะนี้สามารถแทนด้วยคำว่า Understanding

5.2.2 แนวทางการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่

การนำองค์ความรู้ใหม่ PAU MODEL มาบูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท เพื่อให้นำไปปรับใช้ตามเหมาะสมในการดำเนินนโยบาย แผนพัฒนาและ วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ของชาติ โดยการนำมาส่งเสริมต่อยอดวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ให้เกิดความเจริญ มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน แก่ประเทศไทย มากยิ่งขึ้น มีดังต่อไปนี้

1) ส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคงด้วย Precept เมื่อนำหลักศีลมา ส่งเสริมความมั่นคง ก็จะทำให้สังคมไทยมีรากฐานที่มั่นคง ประชาชนปฏิบัติตนตามหลักเกณฑ์ กฎระเบียบของสังคม ไม่กระทำในสิ่งที่ผิดจรรยาบรรณ เป็นบ่อเกิดของการคิดดี ทำดี และพูดดี ดังนั้น การ ส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคงด้วย Precept เป็นการสร้างความมั่นคงทาง กายภาพ หรือวัตถุคือเป็นสังคมแห่งการสุจริต ให้ทุกคนเว้นจากทุจริตคอร์รัปชัน สร้างความมั่นคงทาง เศรษฐกิจด้วยหลักการแห่งการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นให้เดือดร้อน ซึ่งสอดคล้องกับพระทนต์ ศักดิ์ ปภังกร (ต้นขุนทด) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การมองโลกตามหลักพุทธปรัชญา" ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาชีวิตตามแนวพุทธปรัชญา หมายถึง การพัฒนามนุษย์ทั้งด้านกายจิตใจอารมณ์และ สิ่งแวดล้อมภายนอกให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่พึงประสงค์ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ส่วนการที่มนุษย์ ประพฤติปฏิบัติตามหลักภาวนา 4 ประการ คือ การพัฒนากายให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงปราศจาก โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ และยักรวมถึงการพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกอย่างถูกต้องดีงาม การมีพฤติกรรมร่วมทางสังคมที่พึงประสงค์ โดยไม่เบียดเบียนก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่บุคคลอื่น สังคม และประพฤตินั้นเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อสังคม การพัฒนาจิตตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นการ

เป็นสัมมาสัมมาสัมมา โดยมิ หลักรธรรมที่เป็นกำลังอันประกอบด้วยสัมมาวาจา สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ เป็นกำลังที่ก่อให้เกิด สัมมาทิฐิ เพื่อนำไปสู่การมีสัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา และสัมมาสัมมาสัมมา ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็น ในการแก้ปัญหาของการปฏิบัติหน้าที่การงานทั้ง 3 ประการดังกล่าว เพื่อให้ตนปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นสัมมาอาชีวะ โดยพัฒนาองค์มรรคทั้ง 8 ประการไปพร้อมกัน นอกจากนั้นปัญญายังมีความสำคัญในแก้ปัญหาหรือป้องกันกลไกหรือการกระทำใด ๆ อื่นที่จะนำไปสู่การกระทำทุจริต มีความเที่ยงธรรมไม่ลำเอียง เมื่อมีความหนักแน่นพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรู้เท่าทันตามเป็นจริง ก็จะไม่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือองค์กรหลงไปติดกับดักอามิสสินจ้าง ซึ่งเป็นเหยื่อล่อพื้นฐานนำไปสู่การประพฤติทุจริตคอร์รัปชั่นสร้างความเสียหายให้แก่ชาติ ซึ่งสอดคล้องกับพระธรรมปิฎกได้กล่าวว่า ปัญญาเป็นตัวแก้ปัญหา เป็นตัวจัดปรับทุกอย่างทั้งพฤติกรรมและจิตใจ ให้ลงตัวพอดีและเป็นตัวนำไปสู่จุดหมายแห่งความมีอิสรภาพและสันติสุข จะต้องพัฒนาควบคู่ประสานกันไปและอิงอาศัยการพัฒนาทั้งพฤติกรรมและจิตใจ เช่น ชักนำเด็กตั้งแต่เล็กแต่น้อยให้รู้จักคิดในแนวทางของโยนิโสมนสิการ ไม่ใช่ทับถมกดเด็กให้จมลงไปในช่วงแห่งค้นหา หัดให้รู้จักคิดถาม คิดตอบเรื่องราว คืออะไร เป็นอย่างไร เป็นมาอย่างไร เป็นเพราะอะไร เพื่ออะไร

สรุปว่า การประยุกต์ใช้ PAU MODEL มาบูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ คือ ความมั่นคง ความมั่งคั่ง ความยั่งยืน อยู่บนพื้นฐานของพุทธปรัชญาเถรวาท

5.2.3 องค์ความรู้ใหม่ของการบูรณาการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

5.2.3.1 ที่มาขององค์ความรู้ใหม่

การบูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาททั้ง 3 ด้าน คือ ความมั่นคง ความมั่งคั่ง ความยั่งยืน เพื่อนำไปปรับใช้ตามเหมาะสมกับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ของชาติ เป็นการส่งเสริมแนวคิดในเชิงนามธรรมคือเอาหลักพุทธปรัชญาเถรวาทซึ่งเป็นเชิงนามธรรมมาส่งเสริมประยุกต์ใช้กับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติด้วยหลักพุทธปรัชญาเถรวาทคือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งหลักพุทธปรัชญาเถรวาททั้ง 3 ประการ สามารถนำมาสังเคราะห์และกำหนดเป็นกรอบความคิดขององค์ความรู้ใหม่ ได้ดังนี้

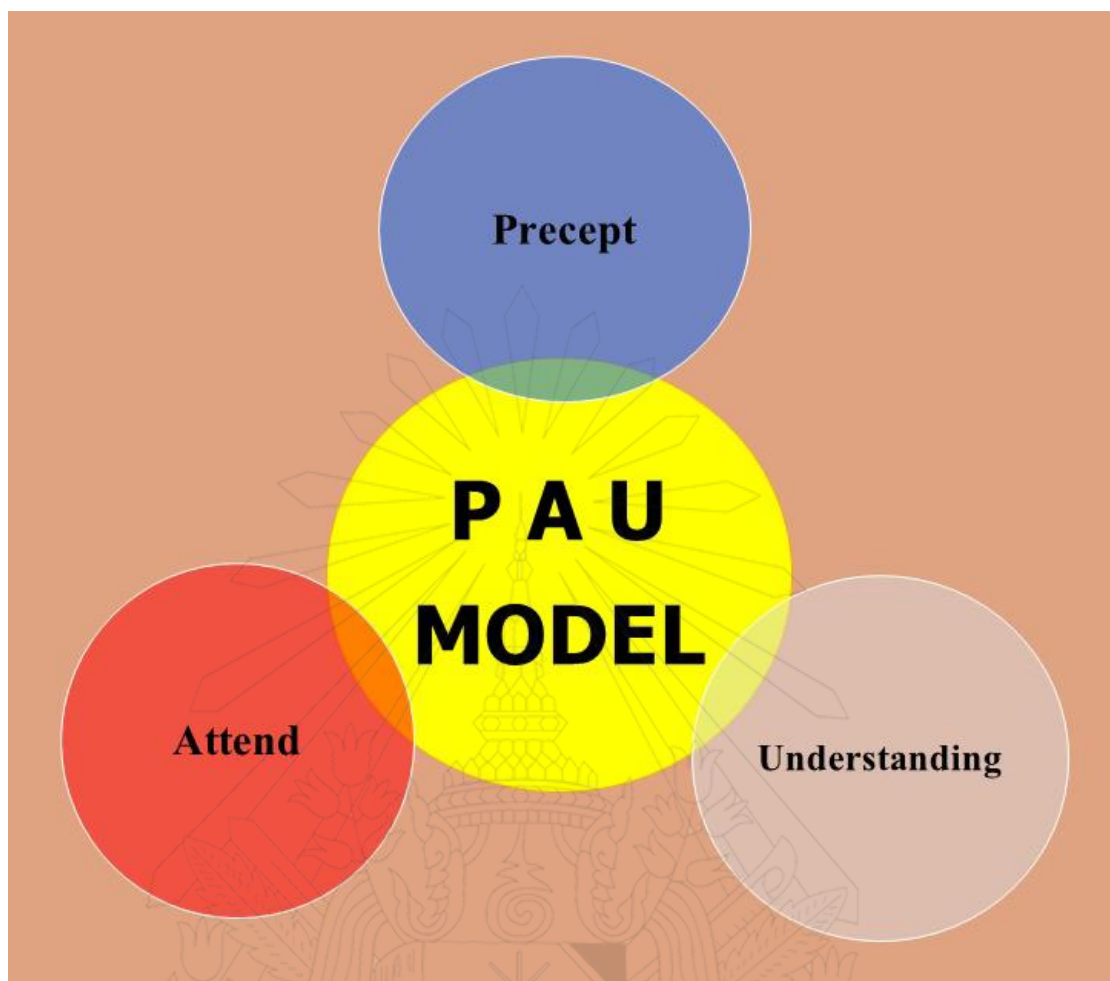
1) บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทด้วยหลักศีล การนำหลักศีลมาส่งเสริมความมั่นคง ศีลมีลักษณะเป็นที่พึ่งเบื้องต้น เป็นมารดาคือพื้นฐานบ่อเกิดของคุณงามความดีทั้งหลาย โดยการสร้างรากฐานคือเยาวชนตลอดจนถึงผู้มีวัยที่สูงขึ้นตามลำดับกาลให้มีศีลมีธรรม มีความมั่นคงในชาติ มีการดำรงชีวิตอยู่แบบปกติมีพฤติกรรม ทางกาย ทางวาจา ที่ไม่เป็นเหตุ รุกรานหรือเบียดเบียนตนเองและบุคคลอื่น ไม่เป็นพิษภัยต่อคนรอบข้างและสังคม และศีลยังเป็นข้อห้าม กฎ ระเบียบ กติกาของสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก สภาพที่ปรากฏลักษณะนี้สามารถแทนด้วยคำว่า Precept : P

2) บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทด้วยหลักสมาธิ การนำหลักสมาธิมาส่งเสริมความมุ่งมั่นโดยส่งเสริมในด้านการป้องกันสิ่งที่จะมาขวางกั้นความเจริญพัฒนาของประเทศชาติ และเมื่อมีจิตเป็นสมาธิก็ย่อมจะเกิดกระบวนการทางความคิดที่จะแสวงหาแนวทางหรือวิธีการที่จะสร้างความมุ่งมั่นได้ อีกความหมายหนึ่ง สมาธิหมายถึงความแน่วแน่มุ่งมั่น มีเป้าหมายที่แน่นอนในการลงมือปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคที่คอยขวางกั้นในการแสวงหาทรัพย์เพื่อความมั่งคั่ง เข้มแข็ง เอาจริง ไม่ท้อแท้สิ้นหวัง สภาพที่ปรากฏลักษณะนี้สามารถแทนด้วยคำว่า Attention : A

3) บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทด้วยหลักปัญญา ซึ่งปัญญาที่จะนำมาส่งเสริมความยั่งยืน คือความรู้ความเข้าใจเข้าใจถึงและมีความชำนาญในระบบงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและไม่เกิดปัญหา สร้างมูลค่าเพิ่มได้ และยังหมายถึงความรอบรู้ในการดำเนินชีวิตรวมถึงความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก และความฉลาดเฉียบแหลมในหนทางที่จะสร้างความเจริญได้อย่างยั่งยืน สภาพที่ปรากฏลักษณะนี้สามารถแทนด้วยคำว่า Understanding : U

5.2.3.2 รูปแบบขององค์ความรู้ใหม่

จากการสังเคราะห์บูรณาการการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท พบว่า ความมั่นคง ความมุ่งมั่น ความยั่งยืน จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมด้วยศีล สมาธิ ปัญญา จึงจะบรรลุความสำเร็จได้อย่างแท้จริง สามารถนำมาสังเคราะห์และกำหนดเป็นกรอบความคิดขององค์ความรู้ใหม่ คือ PAU MODEL เป็นโมเดลที่แสดงถึงคุณค่าของพุทธปรัชญาเถรวาทที่สามารถนำมาส่งเสริมพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมาทางกาย ทางวาจาและทางใจ ให้อยู่ในความถูกต้อง สุจริต เป็นไปเพื่อความรักสามัคคี มีส่วนร่วม ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการนำหลักพุทธปรัชญาเถรวาทมาส่งเสริมเพื่อนำความสุขมาสู่สังคมและประเทศชาติ

ภาพที่ 5.1 PAU MODEL

PAU MODEL หมายถึง ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน อยู่บนพื้นฐานของพุทธปรัชญาเถรวาท ความหมายของ P-A-U ใน PAU MODEL มีดังนี้

P = Precept เว้นจากการทำผิดทางกายและวาจา เว้นจากการกระทำการเบียดตนเองและผู้อื่น เว้นจากการเบียดกันและกัน เว้นจากการสร้างความเดือนร้อนให้ตนเองและสังคม ตั้งอยู่ในกฎเกณฑ์ที่ถูกต้อง การกระทำที่ยึดกฎหมาย กฎเกณฑ์ ของสังคม

A = Attention ความตั้งอกตั้งใจทำงาน ความเอาใจใส่ในภาระงาน ความจดจ่อในงานที่ทำ การทำงานอย่างมีสติ การตั้งใจทำงาน การทำงานที่ยึดมั่นในความถูกต้อง สนใจภาระงานของตนเอง เอาใจใส่ในหน้าที่การงานไม่ให้บกพร่อง ทำสิ่งที่ถูกต้องเต็มกำลัง จิตใจมุ่งมั่นในการทำสุจริต

U = Understanding ความรู้ความเข้าใจในงานที่ทำ พัฒนาภาระงานที่ทำให้มีความเจริญ เข้าใจสามารถพัฒนาและแก้ปัญหาได้ มีความยุติธรรม การไม่ลำเอียง การไม่รับสินบน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษา เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท” พบว่า ปัญหาวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติที่รัฐบาลกำหนดกรอบไว้นั้นจะเน้นหนักไปในทางการสร้างและส่งเสริมวัตถุหรือทางกายภาพมากกว่าทางจิตใจ เน้นไปที่ความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ด้านความมั่นคงจะเน้นไปที่การขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ด้านความยั่งยืนจะเน้นไปที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงอาจเกิดปัญหาความสำเร็จตามเป้าหมายของวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติได้ ซึ่งการพัฒนาจิตใจสติปัญญาให้กับทรัพยากรมนุษย์ในชาติเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องกระทำควบคู่กันไป หลักพุทธปรัชญาเถรวาทที่สำคัญและเกิดประโยชน์ต่อการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติมีหลายประการที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในแต่ละด้านทั้งด้านมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติให้มีประสิทธิผลเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน สังคมและประเทศชาติ ดังนั้น รัฐบาลจึงควรนำหลักพุทธปรัชญาเถรวาทมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมสร้างความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนทางจิตใจ ควบคู่ไปกับทางด้านกายภาพ ดังต่อไปนี้

- 1) รัฐควรนำแนวคิดเรื่อง PAU MODEL ได้จากผลการวิจัย มาบูรณาการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติในลักษณะนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ย่อยที่สอดคล้องและควบคุมในทุกมิติของสังคม โดยเน้นประยุกต์ให้เกิดเป็นรูปธรรม กำหนดกรอบนโยบาย กฎหรือระเบียบเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้นำไปเผยแพร่และประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของหน่วยพร้อมทั้งมีการติดตามสรุปประเมินอย่างต่อเนื่อง
- 2) รัฐควรนำแนวคิดเรื่อง PAU MODEL สร้างเป็นสื่อโซเชียลสาธารณะ เผยแพร่ เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้แก่ชนในชาติโดยเน้นการจัดโครงการหรือกิจกรรมอบรมเพื่อชี้แนะให้ประชาชนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเริ่มจากหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้นำ
- 3) รัฐควรส่งเสริมค่านิยมทางวัฒนธรรมไทยตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้เห็นคุณค่าและมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทยตามแนววิถีพุทธ
- 4) รัฐควรส่งเสริมการนำหลักการบริหารและหลักการดำรงตนตามแนวพุทธวิธี มาประยุกต์ใช้ให้เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างคุณค่าทางจิตของประชาชน ควบคู่ไปกับนโยบายการสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ค้นพบเป็นการนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการนำเสนอแนวทางการนำหลักธรรมในทาง

พระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม แต่ยังมีอีกหลายประเด็นซึ่งการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้เจาะลึกไปในรายละเอียด ผู้วิจัยจึงขอเสนอแผนงานวิจัยที่ควรทำ ดังนี้

1) ศึกษาวิเคราะห์การถอดรูปแบบหลักการสำคัญของศิลปะในทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ส่งเสริมกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพต่อการดำรงชีวิตของสังคมไทย

2) ศึกษาวิจัยหลักการสำคัญของสมาธิในพระพุทธศาสนาเพื่อนำมาประยุกต์ส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพต่อการดำรงชีวิตของคนไทยอย่างเป็นรูปธรรม

3) วิจัยพัฒนาในเรื่องจารีต ประเพณีและวัฒนธรรมไทยที่ส่งเสริมด้านการพัฒนาคุณภาพ คือความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และส่งเสริมทางด้านการพัฒนาจิตคือความเจริญในธรรม เช่น ความปรองดองสามัคคีของคนในชาติ

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

ข้อมูลปฐมภูมิ

มหามกุฏราชวิทยาลัย. มุลนิธิ. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับสยามรัฐ. เล่มที่ 4, 15, 19, 23, 25.
นครปฐม : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ. 2559.

ข้อมูลทุติยภูมิ

1) หนังสือทั่วไป

กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี.

กิริติ ยศยิ่งยง. การวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทมิสเตอร์
ก๊อปปี้ ประเทศไทย จำกัด, 2548.

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : บริษัท รุ่งเรืองรัตน์ พรินติ้ง
จำกัด, 2550.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ศ.ดร.. การคิดบูรณาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : บริษัท ชัค
เชส มีเดีย จำกัด, 2549.

จิตติมา อัครฉัตรพิงศ์. การจัดการทรัพยากรมนุษย์. เอกสารประกอบการสอน สาขาวิชาการจัดการ
ทรัพยากรมนุษย์. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2556.

เดือน คำดี. พุทธปรัชญาเถรวาท. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์, 2534.

บุญเสริม บุญเจริญผล. เอกสารเผยแพร่ความรู้คำสอนของพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์กับการ
บริหาร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกริก, 2543.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. ยุทธศาสตร์การพัฒนา : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติเชิงรุก. กรุงเทพมหานคร :
บริษัทไทยร่มเกล้า จำกัด, 2556.

ธนากร สังเขป. การพัฒนาที่ยั่งยืน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี.พริน (1991), 2556.

ธีรพงษ์ มหาวีโร. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559).
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดอะบุคส์ จำกัด, 2555.

ปรียานุช พิบูลสรารุช.ดร.. คลังหลวงกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด, 2551.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2565. สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี.

- พยอม วงศ์สารศรี. *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพมหานคร : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. 2552.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). *พุทธธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหน้า, 2542.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2544.
- พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร. *คณะสงฆ์คณะธรรมยุตจัดพิมพ์ถวายโดยเสด็จพระราชกุศลในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร*, 2560.
- พลเอก ดร.มนตรี ศุภภาพและคณะ. *วิสัยทัศน์อนาคตประเทศไทยพุทธศักราช 2570*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด. 2541.
- มานิต กิตติจุงจิต. *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงวิถีชีวิตแห่งความสมดุล*. กรุงเทพมหานคร : หจก. แสงจันทร์การพิมพ์, 2555.
- ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580). *ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา*. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580). *พร้อมหัวข้อเรื่องทุกมาตรา ฉบับสมบูรณ์. รวบรวมโดย บุญร่วม เทียมจันทร์ และศรีญา วิชชาธรรม*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ THE LAWGROUP.
- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 (ฉบับย่อ). *สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการวันสหวิทยาการ ครั้งที่ 9. 31 พฤษภาคม 2562.
- ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีพ.ศ. 2561 – 2580. *ฉบับเผยแพร่ Public Edition*. โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 59.
- ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีพ.ศ. 2561 - 2580 *ฉบับสำหรับประกอบการศึกษา (Academic Edition)*. โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 59.
- ราชบัณฑิตยสถาน. *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพมหานคร : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน), 2556.
- รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปี 2562.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก. *การบริหารทางจิตสำหรับผู้ใหญ่.*

นครปฐม : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2558.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). *พุทธธรรม (ฉบับเดิม).* กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
เอเชียอาคเนย์, 2562.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. *พุทธศาสนสุภาษิต เล่ม 1.* (พิมพ์ครั้งที่ 32).

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2538.

สมัคร บุรวาศ. *พุทธปรัชญาเถรวาทมองพุทธศาสนาด้วยทรรศนะทางวิทยาศาสตร์.* (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศยาม บริษัทเคล็ดไทย จำกัด, 2537.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.*

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ 2(ร) เซ็นจูรี่, 2550.

สุนทร ณ รังษี.ศ.ดร. *พุทธปรัชญาเถรวาทจากพระไตรปิฎก.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

อนันต์ เกตุวงศ์. *หลักและเทคนิคการวางแผน.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์, 2439.

อรรถกฤต ปัจฉิมนันท์ รัช.ดร.. *ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองและเศรษฐกิจสำหรับการจัดการนโยบาย
สาธารณะในประเทศไทย.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.

2) บทความวิชาการ

ชูชาติ สุทธะ. กระบวนการพัฒนาชีวิตเชิงพุทธบูรณาการ. บทความวิจัย. *วารสารสันติศึกษาปริทัศน์
มจร.* มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, 2561.

ประเสริฐ ธิลา. กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธสู่ความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของมหาวิทยาลัย
สงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทย. บทความวิจัย. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์,* 2561.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). การระดมความคิดเรื่องการบริหารแนวพุทธ. *ร่วมพฤษ.* ปีที่ 3 ฉบับที่
28 มกราคม-มีนาคม 2540.

พระเทพติก (ระแบบ ฐตฺถาโณ). การบริหารจัดการองค์กรทางพระพุทธศาสนา. *บทความวิชาการ.*

นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2552.

3) งานวิจัย/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

พระทองศักดิ์ ปงกโร (ต๋นขุนทด). *การมองโลกตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท.* วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาปรัชญา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, 2554.

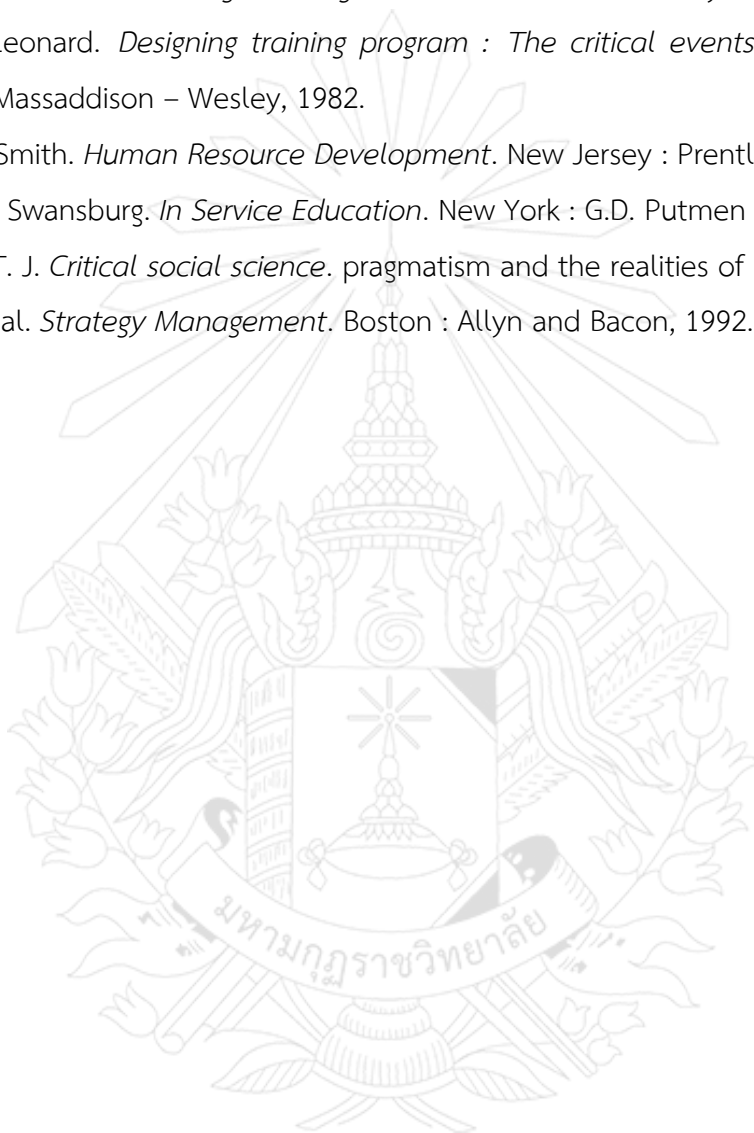
- พระครูธรรมธรรวเรเดชา ดร. และคณะ. การบูรณาการพุทธจิตวิทยากับภูมิปัญญาทางการเกษตรเพื่อความมั่นคงด้านอาหารของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน. รายงานการวิจัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560.
- พลตรีชำนาญ ช้างสาต. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้วยระบบสำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี. รายงานการวิจัย. นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร วปอ. รุ่นที่ 60. 2560-2561.
- ลักขณา สท้านไตรภพ. การวางแผนและการบริหารจัดการงบประมาณของหน่วยงานราชการตามแนวพุทธธรรม. ดุษฎีนิพนธ์ศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2557.
- วิชัย เจียมวิจิตรกุล. รูปแบบการพัฒนาศีลธรรมให้กับเยาวชนด้วยวิธีการสัมมาจริยธรรมเมือง 8 ตามแนวทางภูผาฟ้า น้ำ เครื่องแหขวอโคก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, การศึกษานอกระบบ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2557.
- ศรวิสัย มณีโลกย์. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักจริยธรรมเมือง 8 สำหรับการปฏิบัติราชการ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2557.
- สุจิตรา ทิพย์บุรี. หลักพุทธธรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนรางวัลพระราชทาน. ดุษฎีนิพนธ์ศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2556.
- อลิษา รูปสังข์. แนวโน้มยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์ในทศวรรษ หน้า รายงานการวิจัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์, 2561.
- อำพล บุคตาสาร. การพัฒนามนุษย์ตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาทเถรวาท. ดุษฎีนิพนธ์ ศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2556.

2. ภาษาอังกฤษ

1) Books

- Certo Samuel C. and Peter J. Paul. *Strategic Management : Concept and Applications*. New York : Mcgraw-Hill, 1991.
- Dessler. Gary. *A framework for human resource management*. 13th ed. New Jersey : Pearson Education. Inc, 2013.

- Fred R.David. *Strategic management*. 11th ed. New Jersey : PrenticeHall, 2007.
- Hollenbeck. J.; Gerhart. B.; & Wright. p. *Human Resource Management*. 11 th ed. New York : McGraw Hill Education, 2019.
- International Journal of Human Resource Management. (21)6. Zehir. C, 2010.
- Mary Coulter.(2005). *Strategic Management in Action*. New Jersey : Pearson, 2005.
- Nadler. Leonard. *Designing training program : The critical events model*. Reading. Massaddison – Wesley, 1982.
- Pace.RW.Smith. *Human Resource Development*. New Jersey : Prentlice Hall, 1991.
- Russell c. Swansburg. *In Service Education*. New York : G.D. Putmen Sons,1968.
- Watson. T. J. *Critical social science*. pragmatism and the realities of HRM. Noe. R.;
- Wright et.al. *Strategy Management*. Boston : Allyn and Bacon, 1992.

บุคลากรกรม

กลุ่มนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา 5 รูป/คน

1. พระธรรมกิตติเมธี (เกษม สถลฺลโต). ดร.

กรรมการมหาเถรสมาคม

2. พระราชปริยัติมุนี (เทียบ สิริธนาโณ). รศ.ดร.

คณบดีคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. รศ.สุเชาว์ พลอยชุม.

กรรมการมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์. อาจารย์พิเศษภาควิชาศาสนา
และปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

4. รศ.ดร.สุวิญ รัถสัถย์

อาจารย์ประจำหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

5. รศ.ดร.อำพล บุคตาสาร.

อาจารย์ประจำสาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กลุ่มข้าราชการ 5 คน

6. นายอนันต์ ทรัพย์วารี

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

7. พันเอกเกรียงไกร เทพนิมิต

ผู้อำนวยการกองอนุศาสนาจารย์ กรมเสมียนตรา

8. นางนิภา โสภาสัมฤทธิ์

อธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

9. นายสุรียกานต์ สุรชน

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสัมพันธวงศ์

10. นางสาวอาทิตยา โชคกิจมนัสชัย

ผู้อำนวยการเขตสัมพันธวงศ์

กลุ่มนักวิชาการแผนยุทธศาสตร์ชาติ 5 คน

11. ดร.วิชญายุทธ บุญชิต

รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

12. ดร.อธิพงษ์ หิรัญเรืองโชค.

ผู้เชี่ยวชาญติดตามและประเมินผลเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

13. ว่าที่ ร.ต.อธิกเศรษฐ ทองเวส

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

14. นายจักรพันธ์ ชัยสิทธิ์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

15. ดร.ลักขณา สท้านไตรภพ

คณะอนุกรรมการโครงการสุวรรณภูมิ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอิมมูโนสารสนเทศ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี 2 คน

16. พลเอกดุขฎิ งามสมภพ

กรรมการและเหรียญกษาปณ์ มูลนิธิคลังสมอง วปอ.

17. พลเอกสุรสิทธิ์ ถนัดทาง

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยยุทธศาสตร์ไทย-จีน สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1. พระเมธาวิเชียรสร, รศ.ดร.

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุขฎฐิบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2. พระมหาสมศักดิ์ ญาณโพโต, รศ.ดร.

ตำแหน่ง อธิการบดีคณะศาสนศาสตร์และปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3. พระมหาบุญไทย ปุณณมโน, ดร.

ตำแหน่ง อธิการบดีหลักสูตรสาขาวิชาพุทธศาสนศาสตร์และปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

4. รศ.ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน

ตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชาศาสนศาสตร์ คณะศาสนศาสตร์และปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

5. รศ.ดร.สุวิญ รักรัตย์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุขฎฐิบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน... บัณฑิตวิทยาลัย... โทร... ๑๐๕๙-๑๐๖๓.....
 ที่... อว ๗๙๐๕/ว ๕๓๒... วันที่... ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓.....
 เรื่อง... ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC).....

กราบเรียน พระเมธาวิจารย์, รศ.ดร.

ด้วย พระศรีรัชชมงคลบัณฑิต (อรุณ พุทธิสารโร (ก้านจักร)) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุขฎิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในฐานะที่ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเขียนดุขฎิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงกราบเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานดุขฎิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่าน ด้วยตนเอง

จึงกราบเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อ.สิริวิมลพรไพโรจน์
 อ.สิริวิมลพรไพโรจน์,
 (พระเมธาวิจารย์, รศ.ดร.)
 ๓๑ ก.ค. ๖๓

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร. ๑๐๕๙-๑๐๖๓
 ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๕๓๒ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เรียน พระมหาสมศักดิ์ ญาณโพธิ์, รศ.ดร.

ด้วย พระศรีรัชชมงคลบัณฑิต (อรุณ พุทธิสารโร (ก้านจักร)) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุสิต บัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเขียนวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้ นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ
 11 ม.ค. ๒๕๖๓
 ๖ สิงหาคม ๒๕๖๓

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน.....บัณฑิตวิทยาลัย.....โทร.๑๐๕๙-๑๐๖๓.....

ที่.....อว ๗๙๐๕/ว ๕๓๒.....วันที่.....๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓.....

เรื่อง.....ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC).....

กราบเรียน พระมหาบุญไทย ปุณณมโน, ดร.

ด้วย พระศรีรัชชมงคลบัณฑิต (อรุณ พุทธิสาโร (ก้านจักร)) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุขฎินิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเขียนดุขฎินิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงกราบเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานดุขฎินิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงกราบเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ได้มอบหมาย
๗ ส.ค. ๖๓

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร. ๑๐๕๙-๑๐๖๓

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๕๓๒ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุมัติเป็นผู้อยู่ควบคุมตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร รศ.ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน

ด้วย พระศรีรัชมงคัลบัณฑิต (อรุณ พุทธิสารโร (ก้านจักร)) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุขฎินิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเขียนดุขฎินิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงเจริญพรมาเพื่อขออนุมัติให้ท่านตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้ นักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเขียนงานดุขฎินิพนธ์ต่อไป สำหรับวันและเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขออนุมัติ

(พระศรีวินยากรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ตรวจแล้ว

3 ส.ค. ๒๕๖๓

ภาคผนวก ค

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน

ที่ จว. ๐๒๙/๒๕๖๓

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง : การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา

TITLE : NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

พระศรีรัชมมงคลบัณฑิต

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๓ วันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ มติที่ ๖๓/๒๕๖๓ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่างและผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการทำวิจัยในคนฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๑๗ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ออกให้ ณ วันที่ ๑๗ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ลงนาม

(พระมหามชวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์
กลุ่มนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา 5 รูป/คน

1. พระธรรมกิตติเมธี (เกษม สถลฺโธ). ดร.

ตำแหน่ง กรรมการมหาเถรสมาคม

สัมภาษณ์ วันที่ 11 กันยายน 2563

2. พระราชปริยัติมุนี (เทียบ สิริธนาโณ). รศ.ดร.

ตำแหน่ง คณบดีคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สัมภาษณ์ วันที่ 11 กันยายน 2563

3. รศ.สุเชาว์ พลอยชุม.

ตำแหน่ง กรรมการมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์

อาจารย์พิเศษภาควิชาศาสนา และปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สัมภาษณ์ วันที่ 19 กันยายน 2563

4. รศ.ดร.สุวิญ รักสัตย์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สัมภาษณ์ วันที่ 10 กันยายน 2563

5. รศ.ดร.อำพล บุคตาสาร.

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาพระพุทธศาสนา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สัมภาษณ์ วันที่ 13 กันยายน 2563

กลุ่มข้าราชการ 5 คน

6. นายอนันต์ ทรัพย์วารี

ตำแหน่ง รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สัมภาษณ์ วันที่ 9 กันยายน 2563

7. พันเอกเกรียงไกร เทพนิมิต

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองอนุศาสนาจารย์ กรมเสนาธิการ
 สัมภาษณ์ วันที่ 14 กันยายน 2563

8. นางนิภา โสภาสัมฤทธิ์

ตำแหน่ง อธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
 สัมภาษณ์ วันที่ 17 กันยายน 2563

9. นายสุรียกานต์ สุรชน

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสัมพันธวงศ์
 สัมภาษณ์ วันที่ 9 กันยายน 2563

10. นางสาวอาทิตยา โชคกิจมนัสชัย

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเขตสัมพันธวงศ์
 สัมภาษณ์ วันที่ 10 กันยายน 2563

กลุ่มนักวิชาการแผนยุทธศาสตร์ชาติ 5 คน

11. ดร.วิษณุยุทธ บุญชิต

ตำแหน่ง รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 สัมภาษณ์ วันที่ 8 ตุลาคม 2563

12. ดร.อธิพงษ์ หิรัญเรืองโชค.

ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญติดตามและประเมินผลเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 สำนักงานสภาพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 สัมภาษณ์ วันที่ 8 ตุลาคม 2563

13. ว่าที่ ร.ต.อธิกเศรษฐ ทองเวส

ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 สัมภาษณ์ วันที่ 8 ตุลาคม 2563

14. นายจักรพันธ์ ชัยสิทธิ์

ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 สัมภาษณ์ วันที่ 8 ตุลาคม 2563

15. ดร.ลักขณา สาทันไตรภพ

ตำแหน่ง คณะอนุกรรมการโครงการสุวรรณภูมิ
 สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ
 สัมภาษณ์ วันที่ 18 กันยายน 2563

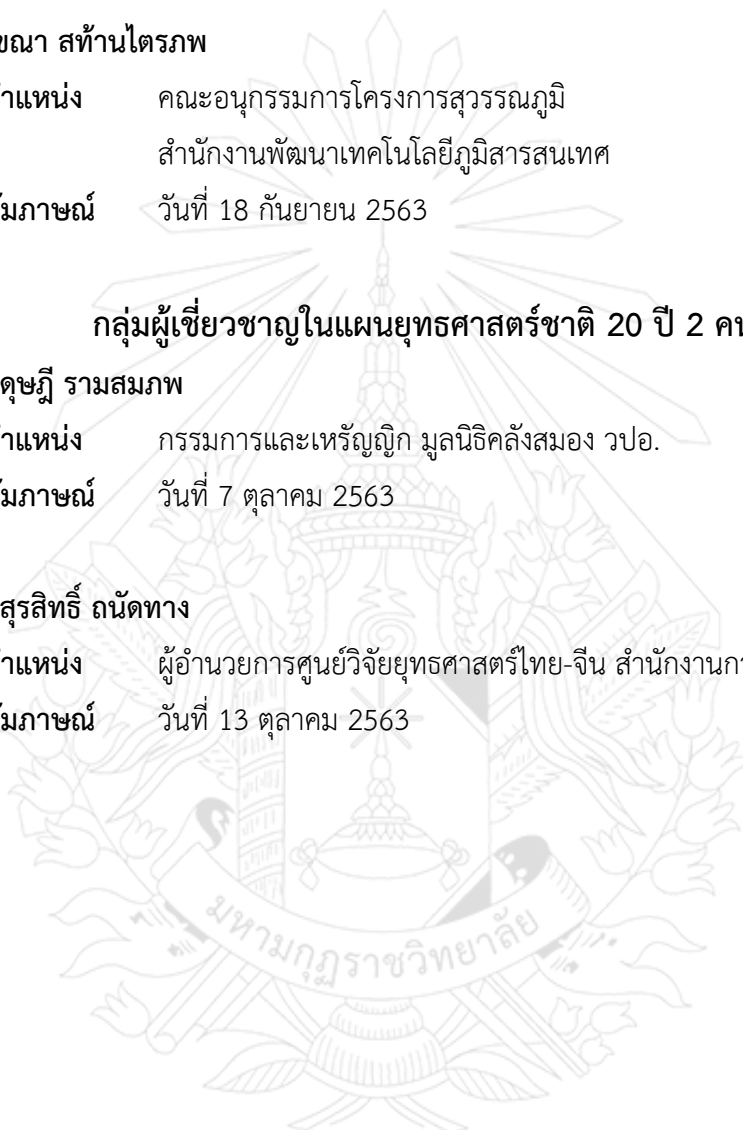
กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี 2 คน

16. พลเอกดุขฎิ งามสมภพ

ตำแหน่ง กรรมการและற்றுญิก มูลนิธิคลังสมอง วปอ.
 สัมภาษณ์ วันที่ 7 ตุลาคม 2563

17. พลเอกสุรสิทธิ์ ถนัดทาง

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยยุทธศาสตร์ไทย-จีน สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
 สัมภาษณ์ วันที่ 13 ตุลาคม 2563

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลาया-นครชัยศรี
ต.ศาลาया อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความเมตตาอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
กราบเรียน พระเดชพระคุณ พระธรรมกิตติเมธี, ดร. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย พระศรีรัชชมงคัลบัณฑิต พุทธิสารโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติ หัวข้อดุขฎฐิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้พระเดชพระคุณเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานดุขฎฐิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความเมตตาอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับพระเดชพระคุณด้วยตนเอง

จึงกราบเรียนมาเพื่อขอความเมตตาอนุเคราะห์

(พระธรรมกิตติเมธี)
๑๑.๙.๒๕๖๓

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลาया-นครชัยศรี ต.ศาลาया อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
กราบเรียน พระราชปรีดีมุณี, รศ.ดร. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย พระศรีรัชชมงคลบัณฑิต พุทธิสาโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุสิตนิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานดุสิตนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงการเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

ในนามของพระศรีรัชชมงคลบัณฑิต
พระศรีรัชชมงคลบัณฑิต
๑๑ ก.ย. ๖๓

(พระศรีวินยากรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

เจริญพร รองศาสตราจารย์สุเชาวน์ พลอยชุม

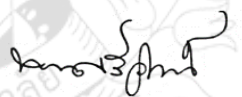
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย พระศรีรัชมมงคลบัณฑิต พุทธิสาโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุขฎิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานดุขฎิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

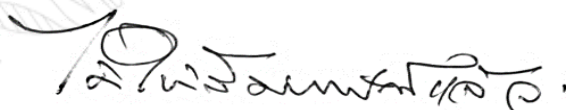

(พระศรีวินยากรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

19 Nov. 63

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร. ๑๐๕๙-๑๐๖๓

ที่ อว ๗๙๖๕/๖๘๘

วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุมัติเป็นผู้นิเทศการให้สัมภาษณ์

เจริญพร รศ.ดร.สุวิญ รักษัตย์

ด้วย พระศรีรัชมมงคลบัณฑิต พุทธิสาโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขออนุมัติการให้สัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และ เวลานั้นจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรามาเพื่อขออนุมัติการให้สัมภาษณ์

มนตรีให้สัมภาษณ์
๑๐ กันยายน ๒๕๖๓

(พระศรีวินายกรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๕๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

เจริญพร รองศาสตราจารย์ ดร.อำพล บุตตาสาร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย พระศรีรัชมงคณบัณฑิต พุทธิสาโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

ได้ให้สัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว

(รศ. ดร. อำพล บุตตาสาร)

13 ก.ย. ๖๓

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน...บัณฑิตวิทยาลัย...โทร...๑๑๕๙-๑๑๖๓.....

ที่...อว ๗๙๐๕/๖๘๘.....วันที่...๘...กันยายน...๒๕๖๓.....

เรื่อง...ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์.....

เจริญพร นายอนันต์ ทรัพย์วารี

ด้วย พระศรีรัชมงคลบัณฑิต พุทธิสาโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุขฎิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลเขียนงานดุขฎิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

๐๕ ๙๓.
(นายอนันต์ ทรัพย์วารี)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร พันเอกเกรียงไกร เทพนิมิตร
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย พระศรีรัชชมงคลบัณฑิต พุทธิสาโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

พระศรีรัชชมงคลบัณฑิต
พ.อ. เกรียงไกร เทพนิมิตร
(พันเอกเกรียงไกร เทพนิมิตร)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณ ก้านจักร
กรมส่งเสริมสังคม
๑๔ ก.ย. ๖๓

พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๑๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

เจริญพร นางนิภา โสภาสัมฤทธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย พระศรีรัชมมงคลบัณฑิต พุทธิสาโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุขฎิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานดุขฎิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ดิฉันสมควรรับ ณ วันที่ ๐๗ ก.ย. ๒๕๖๓.

ขอเจริญพร

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร นายสุรียกานต์ สุรจน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย พระศรีรัชชมงคณบัณฑิต พุทธิสารโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุสิตนิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานดุสิตนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอในสังคมออนไลน์
9 กันยายน 2563 เวลา 09.09 น.
เมื่อดุสิตนิพนธ์ที่ส่งมาต่อ
พุทธศาสนิกชน ซึ่งขอความเห็นปรึกษา
มีความประสงค์ขอรับแจ้ง 2๐๖๖ วัน

ขอเจริญพร

(พระศรีวินยากรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

นายสุรียกานต์ สุรจน
ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนวัดสัมพันธวงศ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

เจริญพร นางสาวอาทิตย์า โชคกิจมนัสชัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย พระศรีรัชชมงคลบัณฑิต พุทธิสารโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์คฤหัสถ์บัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมหาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ข้าพเจ้า ข.ศ.อาทิตย์า โชคกิจมนัสชัย
ดำรงตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิ สัมภาษณ์ของส
สบัณฑิตวิทยาลัย เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์
2563 เวลา 08.35 น. ณ สำนักงานเขต
ศาลายา นครปฐม

ขอเจริญพร

(พระศรีวินยากรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๔ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๕๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

เจริญพร *คุณวิมลกายุทธ ฐิตะ ๘๐๖/๒๖๖๗๗*

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย พระศรีรัชชมงคลบัณฑิต พุทธิสาโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุขฎิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานดุขฎิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

ให้สัมภาษณ์วันที่ 8 ต.ท. ๒๕๖3

หม่อม สิริอุทัยพร ฐิตะ

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พึงสงมาแจ้งผล

พระศรีวินยาภรณ์, ดร.

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

เจริญพร ดร. อธิพงษ์ นวินทร์อรรถ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย พระศรีรัชมงคณบัณฑิต พุทธิสารโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุสิตนิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานดุสิตนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

ใบให้สัมภาษณ์ฉบับนี้
วันที่ 8 ต.ค. 63

โทษกรินทร์
(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ป.ส. น.น.
ผู้ประสานงาน ฝ่าย ศ.ก.ค. บัณฑิต
วิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

เจริญพร *วาท' ร. ๗. ๐๕๐๑๘๕๗ ๗๐๑/๑๘*

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย พระศรีรัชมงคณบัณฑิต พุทธิสาโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุขฎิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานดุขฎิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาคจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

*ว่าทั้งข้อนี้ ๐๕๐๑๘๕๗ ของแล้ว
๕ ได้ให้สัมภาษณ์ ๕ แล้ว
เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓*

พระศรีวินยาภรณ์
(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ต.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๙ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

เจริญพร *อุษณภว วัฒนวิธ สร้อย นันท*

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย พระศรีวิชมงคลบัณฑิต พุทธิสภาโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุขฎิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานดุขฎิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

อุษณภว วัฒนวิธ ๘ ๓ ๒๕๖๓

สงท ๑๕.๐๐ ๕.

ขอเจริญพร

อุษณภว วัฒนวิธ

อุษณภว วัฒนวิธ

แนว *อุษณภว วัฒนวิธ* ๖๖๖

สำนักงาน

(พระศรีวิชมงคล, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ต.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ต.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๕๕๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๕๕๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร ดร.ลักขณา สาทันไตรภพ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย พระศรีรัชชมงคลบัณฑิต พุทธิสารโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุขฎิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานดุขฎิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ได้ยื่นสัมภาษณ์ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๓
เวลา ๐๘.๐๐ น.

ขอเจริญพร

(ดร.ลักขณา สาทันไตรภพ)

(พระศรีวินายกธม, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ต.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐-๒๕๕๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๕๕๔-๖๐๕๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี
ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

เจริญพร

พลเอกดุสิต รามสงคราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

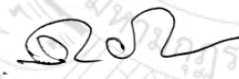
ด้วย พระศรีรัชมงคณบัณฑิต พุทธิสารโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุสิตนิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานดุสิตนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

โตโพธิ์รามสงคราม เมื่อวันที่ ๗ ต.ค. ๖๓

พ.ล.อ.
(อ.ดุสิต รามสงคราม)

(พระศรีวินยาภรณ์, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๔๘ หมู่ที่ ๑ บ้านวัดสุวรรณ ถนนศาลา-นครชัยศรี
ต.ศาลา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๐๐ โทรสาร. ๐๒-๔๔๔-๖๐๖๐

ที่ อว ๗๙๐๕/ว ๒๐๑

๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบขออนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์
เจริญพร พลเอก สุรสิทธิ์ ฤกษ์ดีทาง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์

ด้วย พระศรีรัชมงคณบัณฑิต พุทธิสารโร (อรุณ ก้านจักร) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๐๓๐๑๕๐๒๑๒๐๐๑ นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตร์ดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (BUDDHISM AND PHILOSOPHY) ของ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับอนุมัติหัวข้อดุขฎีนิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญา (NATIONAL STRATEGIC VISION ENHANCEMENT BASED ON BUDDHIST PHILOSOPHY)” มีความประสงค์จะขอให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลการเขียนงานดุขฎีนิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ดังกล่าว สำหรับวัน และเวลานักศึกษาจะเป็นผู้ไปติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

ขอเจริญพร

ดร. อ. วิจัย

(สุรสิทธิ์ ฤกษ์ดีทาง)

๒๒ ๑๑.๖๓

พระศรีวินยาภรณ์, ดร.

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาคารสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (B 7.1)

๒๔๘ หมู่ที่ ๑ ต.ศาลา-นครชัยศรี ต.ศาลา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๔๔๔-๖๐๐๐ ต่อ ๑๐๕๕ โทรสาร : ๐-๒๔๔๔-๖๐๔๑

ภาคผนวก ฉ
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

คุณูปนิพนธ์เรื่อง “การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท”

หลักสูตรศาสนศาสตร์คุณูปบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ : นาย..... นามสกุล.....

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่..... หมู่ที่..... บ้าน/วัด..... ซอย.....

ถนน..... แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ.....

จังหวัด รหัสไปรษณีย์.....

สถานที่ทำงาน..... ตำแหน่ง.....

คุณวุฒิทางการศึกษา.....

วันและเวลาที่ให้สัมภาษณ์ วันที่..... เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....

ตอนที่ 2 วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

2.1 ท่านมีความคิดเห็นที่ วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความมั่นคง
เป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

2.2 ท่านมีความคิดเห็นที่ วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความมั่งคั่ง เป็น
อย่างไรบ้าง

.....

.....

2.3 ท่านมีความคิดเห็นที่ วิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความยั่งยืน เป็น
อย่างไรบ้าง

.....

.....

2.4 ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณทศวรรษที่ 20 ปี เป็นอย่างไร

.....

.....

ตอนที่ 3 การส่งเสริมวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

3.1 ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณทศวรรษที่ 20 ปี เป็นอย่างไร

.....

.....

3.2 ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณทศวรรษที่ 20 ปี เป็นอย่างไร

.....

.....

3.3 ท่านมีความคิดเห็นว่าคุณทศวรรษที่ 20 ปี เป็นอย่างไร

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

กราบขอบพระคุณ/อนุโมทนา ในความเมตตาคุณธรรมที่ให้สัมภาษณ์

พระศรีรัชมงคลบัณฑิต

นักศึกษาหลักสูตรศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้สัมภาษณ์

ภาคผนวก ข
การนำเสนอดัชนีพันธระดับนานาชาติ

**International Conference Co-organized with
Department of Philosophy and Religion, Banaras Hindu University, India
And Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand**

This certificate is presented to

PHRASRIRAJAMONKOLPANDIT, ASST.PROF.

In recognition of his/her attendance at the international co-conference on the theme of
'Philosophy and Religion : Human Quality of Life Cultivation'
organized by Department of Philosophy and Religion, Banaras Hindu University, India
and Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand
on 14th February, 2019.

P. Srivastava
(Ven. Dr. Phrasrivinayaphon)
Dean of Graduate School,
Mahamakut Buddhist University, Thailand

M.R.M.
(Prof. Mukul Raj Mehta)
Head, Department of Philosophy and Religion,
Faculty of Arts, BHU, Varanasi, India

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล : พระศรีรัชมงคลบัณฑิต.รศ. (อรุณ) ฉายา พุทธิสาโร นามสกุล ก้านจักร
วัน - เดือน - ปีเกิด : วันที่ 3 มกราคม พ.ศ.2507
ภูมิลำเนา : ณ บ้านเลขที่ 87 หมู่ 13 บ้านสิงห์ไคล ตำบลเหล่าหลวง อำเภอเกษตรวิสัย
จังหวัดร้อยเอ็ด 45150

ข้อมูลการศึกษา

พ.ศ. 2536 : ระดับปริญญาตรี เปรียญธรรม 9 ประโยค คณะสงฆ์ไทย
พ.ศ. 2545 : ระดับปริญญาโท ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสนศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หน้าที่การทำงาน

ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา ภาควิชาพุทธศาสตร์
คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศาราม วรวิหาร กรุงเทพมหานคร
เป็นอาจารย์ใหญ่สำนักเรียนวัดสัมพันธวงศาราม วรวิหาร กรุงเทพมหานคร
เป็นอาจารย์สอนบาลี ชั้นประโยค ป.ธ. 7 สำนักเรียนวัดสัมพันธวงศาราม วรวิหาร
กรุงเทพมหานคร

สถานที่ทำงาน

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เลขที่ 248 ถนนนครชัยศรี-
ศาลายา ตำบลศาลายา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม 73170

สถานที่พัก

วัดสัมพันธวงศาราม วรวิหาร เลขที่ 579 ถนนทรงสวัสดิ์ แขวงสัมพันธวงศ์ เขตสัมพันธวงศ์
กรุงเทพมหานคร

วิธีการติดต่อ

Telephon N. = 0896925059
E-mail = jowkoonarun101@gmail.com
Line ID = parun101
Facebook = อหิ ภนเต พุทธิสาโร นาม